

Lató

2023. augusztus–szeptember
XXXIV. évfolyam
8–9. szám

A ROMÁNIAI ÍRÓK SZÖVETSÉGE
ÉS A MAROS MEGYEI TANÁCS
SZÉPIRODALMI FOLYÓIRATA

Főszerkesztők:
MARKÓ BÉLA
(1989. december – 2005.)
GÁLFALVI GYÖRGY
(2005. december – 2007.)
KOVÁCS ANDRÁS FERENC
(2008. január – 2019. május)

Tiszteletbeli szerkesztők:
KOVÁCS ANDRÁS FERENC
LÁNG ZSOLT

Főszerkesztő:
Szerkesztők:

VIDA GÁBOR
ANDRÉ FERENC
CODĂU ANNAMÁRIA
FISCHER BOTOND
SZABÓ RÓBERT CSABA
MOLNÁR ROZÁLIA
SZÓCS KATALIN

Tördelőszerkesztő:
Korrektor:
Tipográfia:

BIRTALAN KÖLÖK ZSOLT

IRSAI ZSOLT

TARTALOM

SZÉKELY CSABA:

Az igazság gyertyái ■ 5

DÖBRENTEI SAROLTA:

Semmelweisre várva ■ 70

HÁY JÁNOS:

Elem ■ 101

EGRESSY ZOLTÁN:

Szarvas a ködben ■ 136

PUROSZ LEONIDASZ:

Honvág ■ 182

Honlap: www.lato.ro

Székely Csaba

AZ IGAZSÁG GYERTYÁI

TÖRTÉNELMI SZÍNEMŰ

Szereplők:

KOVÁCS MÁRTA
KOVÁCS SÁMUEL, a fia
KOVÁCS SÁRA, a lánya
KOVÁCS MÓZES, a férje
RÁDULY ISTVÁN, plébános
DEMÉNY FERENC, tanító
GERÉB KÁLMÁN, falubíró
PÉTER ÖDÖN, unitárius lelkész
PÉTER ÉVA, a felesége
PÉTER GIZELLA, a lánya
KÓNYA, csendőrtiszt
PINTÉR, csendőrtiszt
BOTSKOR LÓRÁNT, csendőrparancsnok
NIKOLAUS SCHRÖDER, Gestapo-tiszt
BÜRGER és ROSENFELD, két fogoly
Falusiak, Csendőrök, Foglyok

Történik az 1940-es évek első felében.

(A „/” azt jelzi, hogy a következő szereplő közbevág.)

I.

1.

A Kovács család házában vagyunk, péntek kora délután. SÁMUEL egy rövid botot hegyez. SÁRA a közönség előtt áll, és a nézőkhöz beszél:

SÁRA Élt egyszer Erdélyben, sok száz évvel ezelőtt, egy dúsgazdag nemesember. Ez a nemesember addig olvasgatta a Bibliát, amíg rájött, hogy a keresztények nem is úgy élnek, ahogy az Úristen kérte. Elkezdett hát

úgy élni, ahogy az Úristen kérte, így ő lett az első szombatos hitű ember a világon. Telt-múlt az idő, s másokat is betérített a szombatosságba, hogy ne legyen annyira egyedül. Akiket betérített a szombatosságba, azokat a többi keresztény úgy nevezte, hogy „zsidózók”, merthogy keresztény létükre zsidó szokásokat követtek. A zsidók viszont denevéreknek hívták őket, mert az se nem egér, se nem madár. Volt nekik rendes nevük is héberül: *somrej sábat*, azaz „szombattartók”. Az erdélyi fejedelmek üldözték a szombattartókat, mert akkoriban tilos volt keresztény embernek zsidó szokásokat követni. A legtöbben Törökországba menekültek, mert ott szabad volt keresztény embernek zsidó szokásokat követni. Akik maradtak, azok itt telepedtek le, Bözödújfaluban. Ez volt az egyetlen hely, ahol békében megfértek minden vallás és felekezet: katolikus, református, unitárius, görögkatolikus, zsidó és szombatos. *Jön MÁRTA egy kosár ruhával, amit most szedett le a szárítókötélről.*

MÁRTA Megint magadban diskurálsz, leányka.

SÁRA *(továbbra is a közönségnek)* Aztán egy szép napon ideköltözött a faluba egy szappanfőző, aki rabbi volt, s a szombatosok rávették, hogy térítse be őket a zsidó vallásba. S akkor a szombatosok betértek a zsidó vallásba. Attól fogva a keresztények zsidóknak hívtak minket, s a zsidók is zsidóknak hívtak minket. A héber nevünk pedig az lett, hogy *neré cedek*, ami annyit tesz: „az igazság gyertyái”.

MÁRTA leteszi a kosarat.

MÁRTA Ha befejezted a magadban diskurálást, jöhetnél segíteni.

SÁRA Jó. *(Nem mozdul)*

MÁRTA *(Sámuelnek)* Apátok merre van? *(Sámuel vállat von)* Nem láttad?

SÁMUEL Ebéd után eltűnt valamerre.

MÁRTA elkezdő összehajtogatni a ruhákat.

MÁRTA Egyfolytában eltűnik ez az ember. Mozdulsz már, leányka?

SÁRA Igen, csak még nem fejeztem be a... *(Bizonytalan mozdulat a közönség felé.)*

MÁRTA Akkor fejezzed be ügyesen! Nem azért jöttünk ki Egyiptomból, hogy magunkban diskuráljunk. S tudd meg, hogy a magukban diskuráló leánykákat soha nem veszi feleségül senki.

SÁRA De igen, nekem jó férjem lesz. Szakállas.

MÁRTA Most ne a férjeden járjon az eszed! A barhesz megkelt?

SÁRA Még nem.

MÁRTA Hogyhogy? Mikor néztél rá utoljára?

SÁRA Egy órája.

MÁRTA Egy órája?

SÁRA Nagyjából.

MÁRTA Sárkám. Mennyi idő kell a barhesznek a keléshez?

SÁRA Egy óra.

MÁRTA Várok akkor egy cseppet, amíg összerakod.

Szünet.

SÁRA Reánézek megint. Hátha azóta megkelt.

MÁRTA Nézzél reá megint! Hátha.

SÁRA az asztalhoz megy. Most derül ki, hogy fél lábára sántít. Felemeli az abroszt az asztalon levő tálról, majd visszaereszti.

SÁRA Megkelt!

MÁRTA Nahát! Hozzál akkor az udvarból két friss tojást.

SÁRA kimegy.

SÁMUEL Azok nem mi voltunk.

MÁRTA Mi?

SÁMUEL Akik Egyiptomból kijöttek. Mi Etelközből jöttünk be a Kárpát-medencébe.

MÁRTA Lehet, hogy Etelközből jöttünk *be*, de Egyiptomból jöttünk *ki*.

SÁMUEL Egyiptomból a zsidók jöttek ki.

MÁRTA És mi mik vagyunk?

SÁMUEL Székelyek.

MÁRTA S nem vagyunk véletlenül zsidók is?

SÁMUEL Zsidók vagyunk, de nem úgy, ahogy a... zsidók.

MÁRTA Én semmi különbséget nem látok. S ameddig én vagyok az anyád, addig én tudom jobban, hogy honnét jöttél ki. Mit farigcsálsz te ott?

SÁMUEL Fácáncsapdát.

MÁRTA Minek?

SÁMUEL Hogy megfogja a fácánt. Kóser, nem?

MÁRTA A fácán? Kósernek kóser. De csapdákat állítani az erdőn, az nem törvényes.

SÁMUEL Legalább végre lesz mit enni.

MÁRTA Ez is igaz. De segítsél most inkább.

SÁMUEL Estig sok van még.

MÁRTA El kell készülni, mielőtt bejön a Szombat. Vagy te nem akarsz rendezesen megtartani a Szombatot?

SÁMUEL vállat von.

Na, akkor gyűjtsd be a kemencét, s... A vállad vonogatását pedig fejezzed be, amikor a Szombat kérdése van terítéken! Ez tartotta össze a

zsidóságot sok ezer éven át. A Szombat. És nem azért jöttünk... ahon-
nét jöttünk, hogy a vállunkat vonogassuk Szombattal kapcsolatos kér-
désekben!

SÁMUEL Nem is vonogattam a vállamat.

MÁRTA Láttam, hogy vonogattad.

SÁMUEL Megrándult így magától.

MÁRTA Nem tudom, fiam, kitől tanultad ezt a hazudozást, mert én sose
hazudok, apád meg sosincs itthon.

Belép MÓZES.

MÓZES Sálom, drága családom!

MÁRTA Na végre! Mondjad a fiadnak, hogy gyűjtsa be a sütőkemencét, s
hozzon bort, gyertyát, mindent!

MÓZES (*Sámuelnek*) Csináld, amit anyád mondott nekem, hogy mondjam
neked.

SÁMUEL indul kifelé.

MÁRTA (*Mózesnek*) Hát a kalap?

MÓZES Igaz. Ne menjél ki kalap nélkül, fiam!

MÁRTA A *te* kalapodról beszélek! Zsidó létedre fedetlen fővel járni... Mi
lett vele? (*MÓZES széttárja a karját.*) Mit csináltál, Mojse?

MÓZES A karomat, Mártikám, így tisztelettel széttártam.

MÁRTA A *kalapoddal* mit csináltál!

MÓZES Kártyáztunk...

MÁRTA Elkártyáztad a kalapodat?

MÓZES Azt hiszed, akartam én? De ahogy az Isten elrendeli, úgy kell, hogy
jó legyen. Vagy tudnád te jobban csinálni, mint Ő? Akármilyen okos vagy.
Ugye, hogy nem?

MÁRTA Ezt is az Úristenre kenni... Nem kéne inkább abbahagyni a kártyát?

MÓZES Én is pont ezen gondolkozok vagy tizennyolc éve.

SÁMUEL szalmakalapot tesz a fejére, és kimegy. MÁRTA folytatja a munkát.

Sárrika?

MÁRTA Tojásokat keresgél.

MÓZES Az legalább fél óra.

MÁRTA Legalább. Örülhetünk, ha estig visszajön.

MÓZES hátulról átöleli Mártát.

MÓZES Örüljünk akkor.

MÁRTA (*mosolyogva*) Mojse, nem kéne a Szombatra készülni inkább?

MÓZES Azt csináljuk. A Szombat öröme és vidámságra lett adva, nem pe-
dig kínra s fájdalomra.

MÁRTA megfordul, két karját Mózes vállaira helyezi.

MÁRTA Azt mondod?

MÓZES Nem én mondom, hanem az Írás.

MÁRTA S te mit mondasz, Mojse?

MÓZES Amit mindig is mondtam: hogy nálad szebb asszony a faluban nincsen.

MÁRTA megcsókolja. Egymást ölelve és csókolózva araszolnak a szomszéd szoba felé.

MÁRTA S ha jön valaki?

MÓZES Samu sütökemencét hevít, Sárrika a tojásokkal szerencsétlenkedik.

MÁRTA De ha egy szomszéd...

MÓZES Ha szomszéd jön, páros lábbal rúgom ki.

Elkezdi letolni a nadrágját, és már majdnem belépnek a szomszéd szobába, amikor kopogtatnak. Belép FERENC.

MÁRTA és MÓZES szétváltnak.

FERENC Adj' Isten, szomszédok!

MÁRTA Tanító úr.

FERENC Remélem, nem zavarok.

MÓZES *(miközben rángatja vissza a nadrágját)* Dehogy, a legjobbkor jött.

FERENC Mi lett a nadrágjával?

MÓZES Csak elszakadt itt ez a...

FERENC *(odahajol)* Hol? *(Mózes int, hogy nem fontos, és félrefordul, amíg megigazítja magát)* Mit csináljunk? *(Mártának)* Én is nadrág-ügyben jöttem. Elvinném, ha kész van.

MÁRTA Persze hogy megvarrtam. Hozom.

Kisiet a másik szobába.

FERENC Az én Rózám is jól tudott varrni. Mindent jól csinált szegény. Tegnap múlt hat hete, hogy meghalt, tudja? Másnap meg egy kiálló szeg így kihatította a nadrágomat. Mit szól ehhez?

MÓZES Minden napra egy szerencsétlenség.

FERENC Nehéz így az élet. Én egy rántottát rendesen megsütni nem tudok.

Az iskolában is összesúgnak mögöttem, hogy elhanyagolom magamat. Mit csináljunk. Nincs, aki vasaljon rám, nincs, aki szóljon, ha beretvahab maradt a fülem mögött...

MÓZES Nem maradt.

FERENC Köszönöm.

Jön SÁRA, kezében egy tojás.

SÁRA Jó napot, tanító úr!

FERENC Sárrika.

Visszajön MÁRTA egy férfi öltönynadrággal. Mutatja FERENCnek.

MÁRTA Na? Megérte várni, nem?

FERENC Ha maga mondja...

MÁRTA Mi az, hogy ha én mondom?

FERENC Nem akarom megsérteni, Márta, de a Jóisten hat nap alatt teremtette a világot, magának meg egy *nadrágot* másfél hónapba telt megvarrni.

MÁRTA Jó, de milyen lett a világ? S milyen lett ez a nadrág? (*Büszkén*) Sehol egy varrásnyom.

FERENC (*Sárára néz*) Tényleg szép lett.

Belép SÁMUEL, biccent a tanító felé.

SÁMUEL (*Mózesnek*) A pincekulcs kéne, édesapám.

MÓZES a zsebébe nyúl, keresgél.

FERENC Vasárnap Rózámra emlékezünk. Megtisztelnének, ha eljönnének a szentmisére.

MÁRTA Katolikus templomba?

FERENC Általában ott szokás tartani a szentmiséket.

SÁRA Ott leszünk.

MÓZES megtalálja a kulcsot, odaadja Sámuelnek.

MÓZES Aztán a kannába kerüljön az a bor, fiam, ne a beledbe!

FERENC Tényleg eljönnek?

MÓZES Persze, hiszen jó asszony volt.

SÁMUEL (*indulóban*) Hááát...

MÓZES Mit „hááát”?

SÁMUEL Tavalyelőtt vagy mikor, meghajigálta Sárrikát.

MÓZES Ezt ne most emlegessük fel! (*Sárának*) Mivel hajigált meg, kővel?

SÁRA Almával, a fa tetejéről. S úgy csinált közben, hogy khe-khe-khe.

FERENC Sajnálom, Sárrika.

MÁRTA Mért csinált úgy, hogy kekeke, már akkor köhögött?

FERENC Így szokott kacagni. Legalábbis amíg életben volt.

MÓZES Akárhogy kacagott, lényeg, hogy jó asszony volt.

SÁMUEL Hááát... miatta csupa kék meg zöld lett a háta Sárrikának.

FERENC Sajnálom, Sárrika.

MÓZES Semmi baj, elmúlt neki. (*Sárának*) Elmúlt, nem?

SÁRA Elmúlt.

MÓZES Elmúlt, s az élet megy tovább. Már akinek, ugye. Jó asszony volt, a többit ne firtassuk.

SÁMUEL Hááát...

MÓZES Fiam, a hátozásoknak is van egy egészséges határa! Nem látjátok, hogy a tanító úr úgy néz ki a gyásztól, mint egy szétnyomott szilvágombóc?

SÁRA Én látom.

MÓZES Akkor kérjetelek bocsánatot!

SÁRA Bocsánat, tanító úr.

FERENC Semmi baj. *Té* ne haragudjál, Sáríka, ha esetleg az asszonykám akaratlanul is megbántott...

SÁMUEL Nem akaratlanul bántotta, hanem gonoszságból.

MÓZES Sámuel fiam!

SÁMUEL Ki akarta kergetni Sáríkat a gyümölcsösből, de Sáríka soha életében futni nem tudott. Aki almával hajigál futni nem tudó leánykákat, az énszerintem gonosz ember.

MÓZES Jól van, lehet, hogy gonosz *ember* volt, de jó *asszony!* S a hajigálás témát ezzel befejeztük!

SÁMUEL zsebre teszi a kulcsot, és kimegy. MÁRTA észreveszi, hogy SÁRA kezében csak egy tojás van.

MÁRTA *Két* tojást mondtam, hogy hozzál, leányka!

SÁRA Az egyiket elejtettem befelé jövet.

MÁRTA S nem volt másik?

SÁRA De volt. Hozzak még egyet?

MÁRTA Hozzál még egyet.

FERENC (*Sárának*) Maradhatsz, ameddig elújságolom a... (*SÁRA kimegy*) Hát igen. Sáríka. Mit csináljunk.

MÁRTA Mit akar elújságolni, tanító úr?

FERENC Azt, hogy itt van a faluban egy biztos.

MÓZES Milyen biztos?

FERENC Egészen biztos, most beszéltem vele.

MÓZES De ki ez az ember?

FERENC Egy miniszteri biztos, aki maguk miatt jött egyenesen Budapestről.

MÓZES Miattunk? Mért, mit csináltunk?

MÁRTA Mondtam én, hogy nem kéne annyit kártyázni!

FERENC Nem *úgy* maguk miatt. Az itteni zsidók érdeklík. Mert így, hogy Észak-Erdély visszatért az anyaország kebelére, kormányunk figyelme ideszegeződött Bözödújfalura.

MÁRTA Aztán mért szegeződött ide?

FERENC Mert maguk csak vallásilag zsidók. Fajilag ősturáni szittyavér magyarok. Úgyhogy ideküldték a biztost, állapítsa meg, hogy micsodák maguk tulajdonképpen.

MÁRTA Mit kell ezen megállapítani?
MÓZES S ha megállapította, utána mi lesz?
FERENC Nekem annyit mondott, hogy aki nem keresztény, annak a magyar hazában helye nincsen.
MÓZES Hogyhogy? Ki akarnak telepíteni?
FERENC Nem hiszem.
MÓZES Akkor mit akarnak?
FERENC Ők tudják.
MÓZES De mégis, mire számítsunk?
FERENC Fel kell készülni, hogy valami lesz.
MÁRTA Jó, de mi lesz?
FERENC Hát... valami.
MÁRTA Arra tényleg fel kell készülni, ne érjen váratlanul.
Jön SÁRA, kezében két tojás.
FERENC Mennyi is lesz a nadrág, Márta?
MÁRTA Öt pengő.
FERENC Öt pengő? Abból egy véka búzát veszek.
MÁRTA Menjen akkor búzába öltözve a szentmiséjére.
MÓZES (*csitítólág*) Mártikám.
Kopogtatnak. Belép ÉVA és GIZELLA.
ÉVA Szervusztok!
GIZELLA Csókolom!
MÓZES Korán jöttetek, Éva, nincsen még Szombat.
SÁRA a közönség elé lép.
SÁRA (*a közönséghez*) Mi, zsidók, Szombaton nem dolgozhattunk, de keresztények elvégezheték helyettünk a munkát, ha volt hozzá kedvük. Mert fizetni nem volt szabad érte, az bűn volt. Itt a faluban mindenki segített mindenkinek, így hozzánk is jártak jó emberek segíteni: az unitárius lelkész úr felesége és az unitárius lelkész úr leánya. Együtt jártak mindenhová.
ÉVA Most nem a szombat miatt jöttünk. Az uramnak fáj a torka, s fekszik. Van még abból a mentából?
MÁRTA Sárkám, ha befejezted a magadban diskurálást, add oda azt a két tojást Évának! (*SÁRA odaadja a tojásokat, ÉVA elveszi. Évának*) Keverd el jól ezt a két tojássárgáját egy evőkanál mézzel. Az rendbe hozza a torkát.
ÉVA Köszönjük szépen!
Belép SÁMUEL, kezében egy kanna bor. Mondani akar valamit az apjának, de meglátja Évákat, és torkán akad a szó.

MÓZES A szemed ki ne essen, fiam, szükség lehet még rá.
SÁMUEL (*Événéknak*) Kérnek egy kis bort?
ÉVA *intí, hogy nem. GIZELLA ugyanúgy.*
FERENC (*a kezét nyújtja*) Köszönöm, elfogadom.
MÁRTA *kiveszi Sámuel kezéből a kancsót, és az asztalra teszi.*
MÁRTA Ez a szombati vacsorához kell.
MÓZES Megyek, megpucolom a gyertyatartót.
Kimegy a másik szobába.
MÁRTA Leányka, hozzá még két tojást, kenjük be végre azt a barheszt!
SÁRA Több tojás nem volt.
ÉVA Akkor tessék, ezeket visszaadjuk.
GIZELLA Igen, visszaadjuk.
MÁRTA Szó nem lehet róla! Az urad egészsége fontosabb, mint az, hogy csillogjon a kalács.
FERENC Akkor én megyek is. (*Indul*) Ne felejtsek el a szentmisét!
MÁRTA Maga se az öt pengőt.
FERENC Ööö... igen... Most csak lejem van.
MÁRTA Az akkor 150 lej.
FERENC (*a zsebébe nyúl*) Csak 120 van nálam.
MÁRTA Jó lesz úgy is, adja ide.
FERENC (*fizet*) Isten áldja magukat!
Kimegy. MÁRTA *megszámolja a pénzt.*
MÁRTA Csak százat adott a szarrágó!
Kisiet Ferenc után.
ÉVA Mi is indulunk akkor.
GIZELLA Igen, indulunk akkor.
SÁMUEL Maradhatnak még egy kicsit.
GIZELLA Jó.
ÉVA Megyünk inkább.
GIZELLA Igen?
ÉVA Kavarjuk ki apádnak azt a mézes tojást.
SÁMUEL Láttak már fácáncspadtát?
GIZELLA Nem. Csináltál fácáncspadtát?
SÁMUEL *elővesz a sarokból egy fa zöldségládához hasonló tárgyat.*
SÁMUEL Még nincs kész. De ha elkészül, minden héten lakoma lesz itt. Maguknak is hozok.
GIZELLA Szegény fácán.

SÁMUEL Nem szegény. A fácán nem tudja, hogy miért él, így azt se tudhatja, hogy az élete rövid volt, vagy hosszú. Mindegy az neki.

ÉVA S az ember tudja?

SÁMUEL Annyit legalább tud, hogy mit szeretne. Hogy mi kéne ahhoz, hogy boldog legyen.

ÉVA Én is azt hittem, hogy tudom. Hogy mit kell csinálni, *hogy* kell élni...
Negyvenévesen jöttem rá, hogy ezeket mások ültették belém, s én nem tudok semmit. Most csak hagyom, hogy fújjon a szél. (*Gizellára néz*) Beszélek itt összevissza. Induljunk, Gizikém!

GIZELLA Sajnálom azokat a fácánokat.

ÉVA Én is. Ne hozzá nekünk fácánt, legalább ők éljenek.

ÉVA és GIZELLA kimennek.

SÁMUEL a földre teszi a lábát, és a lábával széttöri.

2.

A bíró házának udvarán vagyunk. Egy asztalon papírok és dossziék hevernek. Az asztal mögött ül Geréb KÁLMÁN, Demény FERENC és Péter ÖDÖN. A tér másik végében falusiak álldogálnak, többek között Kovácsék is.

SÁRA (*a közönség felé*) Degré Alajosnak hívták azt az embert, akit ideküldtek a minisztériumból. Sok-sok papírlapot adott nekünk. A papírlapokon 129 kérdés volt anyánkról, apánkról, anyai nagymamánkról, anyai nagyatánkról, atyai nagymamánkról, atyai nagyatánkról, anyai dédszüleinkről és atyai dédszüleinkről, és nekünk minden kérdésre válaszolni kellett. Odaadtuk neki a válaszokat, ő pedig elvitte őket Budapestre. Aztán egy szép napon összehívták a falu zsidóit, hogy megtudjuk az Igazságügyi Minisztériumtól, mi az igazság.

KÁLMÁN felemelkedik, és szónokolni kezd a falusiak felé.

KÁLMÁN Kedves barátaim! Hogy keresztény emberek tömegesen zsidóvá váljanak, ilyen a világon sehol nem történt, még Kőrispatakon se, hanem csak itt, Bözödújfaluban történt ilyen hetven évvel ezelőtt, amikor a ti szombatos felmenőitek betértek a zsidó vallásba. Elmondhatjuk hát: igaz, hogy a tavalyi szilvatermésünk pocsékabb lett, mint a kőrispatakia-ké, viszont nekik nincsenek keresztényekből lett zsidóik, s ebből ki-ki vonja le a következtetést, hogy melyik falu ér többet. Kedves barátaim! A magyar kormány sokáig nem tudta eldönteni, hogy rátok vajon érvényesek-e a fajvédelmi rendelkezések.

FERENC Lévén, hogy maguk csak vallásilag zsidók, fajilag ősturáni szittyavér magyarok.

KÁLMÁN Én is így értettem, Feri, ezért kár volt megakasztani ezt a szép beszédet. *(A falusiaknak)* Tehát. Az Igazságügyi Minisztérium megvizsgálta a felmenőiteket, s most leküldte ügyesen a tanúsítványokat, hogy ki minek tekintendő.

ÖDÖN *(az asztalra mutat)* Itt vannak a tanúsítványok.

KÁLMÁN Igen, ott vannak. Ők is látják.

ÖDÖN Olyan drága és csodálatos ez a májusi napfény! Isten kegyelméből ragyog ránk, és szívből remélem, hogy mindenki számára jó hírt hoz.

KÁLMÁN Igen. *(A falusiaknak)* A tanúsítványok kiosztását az előljárókra bízta, azaz rám mint falubíróra... a tanító úrra meg az unitárius lelkész úrra itt mellettem... a református lelkész úrra, aki nem lehet jelen, mert elutazott... és persze a plébános úrra, aki szintén nem lehet jelen, mert meghalt.

FERENC A rabbit is mondjad, Kálmán!

KÁLMÁN *(a falusiaknak)* Mivel kis falunkban most nincsen rabbi, így reá nem bízott senki semmit. Jól mondom, Feri?

FERENC Jól, jól.

KÁLMÁN Kedves barátaim! Mielőtt hozzálatnék a tanúsítványok kiosztásához, hadd mondjam el, hogy Budapest messze van, és Bözödújfalú népe összetartó nép. Nálunk magyar, román, cigány mindig békében élt együtt – nem úgy, mint Kőrispatakon. Itt senkit a hite miatt hátrány nem ért. Minket nem érdekel, mások mit szeretnének, hogy egymásról gondoljunk, úgyhogy akármit hoz a jövő, segítünk egymáson, és nem hagyjuk, hogy begyűrűzzék ide a gyűlölet fullánkja. *(Az asztalnál ülőkhez)* Jól mondom?

ÖDÖN Nem egészen, Kálmán: egy fullánk nem tud gyűrűzni.

KÁLMÁN Jó, de a fullánkos mondatomat leszámítva egyetértünk?

ÖDÖN A fullánkos mondatodat leszámítva nem sok értelme volt annak, amit mondtál, de egyetértünk, hiszen az egyetértés Isten adománya, akárcsak a béke és a szeretet, amelyben itt élünk.

KÁLMÁN Feri, te akarsz mondani valamit?

FERENC Hogyne. Gyerekek, ne felejtsetek el, hétfőn dolgozatírás románból, a *Capra cu trei iezi*-ből!

KÁLMÁN Köszönjük a tartalmas hozzászólásokat, lássunk hát neki. Akiket szólítok, jöjjenek ide! *(Felemel egy dossziét az asztalról.)* Ezek nincsenek ábécésorrendbe téve? A Kovács család az első.

FERENC Melyik? A fél falut Kovácsnak hívják.

ÖDÖN Milyen drága és csodálatos a mi Teremtőnk, hogy ennyi Kovácsot adott nekünk!

KÁLMÁN belenéz a dossziéba.

KÁLMÁN A Szabóné Kovácsék.

FERENC Sorrendbe teszem őket.

FERENC elkezdí rendezgetni az asztalon lévő iratokat.

KÁLMÁN (*fénhangon*) Kovács Márta született Ács Márta!

Jön MÁRTA. KÁLMÁN vizsgálja a papírokat a dossziében.

KÁLMÁN Asszondja, hogy... Kovács Márta – nem zsidó.

MÁRTA Hogyhogy?

KÁLMÁN Ezt mondja a minisztérium.

MÁRTA Héberül imádkozok, megtartom a micvákat, s ezek azt mondják, nem vagyok...?

KÁLMÁN A nagyszülőkből indulnak ki. A te nagyszüleid csak felnőttkorukban lettek izraeliták, ezért te a nemzsidókkal esel egy megítélés alá. De csak akkor, ha kikeresztelkedsz! Utána megkapod ezt a mentesítő papírt, s kész, megszabadultál.

MÁRTA Mért keresztelkednék ki?

KÁLMÁN Hát, hogy megkapd ezt a mentesítő papírt.

MÁRTA Mi alól mentesít az a papír?

KÁLMÁN Maguk is olvasnak újságot, nem?

MÁRTA Inkább csak a fiam.

KÁLMÁN De tudják, mi folyik az országban. Zsidók nem lehetnek lapszerkesztők, színházigazgatók...

MÁRTA Pedig annyira a színház itt a faluban, az egyiket én akartam vezetni.

KÁLMÁN Segíteni akarunk, hogy ne essen bajotok, ha esetleg a dolgok rosszabbra fordulnak.

FERENC A dolgokkal az a helyzet, hogy általában rosszabbra szoktak fordulni.

ÖDÖN Bármelyik keresztény felekezetet választhatod, Márta, főleg az unitáriust.

MÁRTA Nem azért jöttünk ki Egyiptomból, hogy egyik vallásból csak úgy betérjünk a másikba. Hát mi a mi vallásunk, kocsma?

ÖDÖN De hiszen ez csak formáság. Senkit nem érdekel, mit csinálsz egész héten. Csak vasárnap ne dolgozzál, és járjál szépen istentiszteletre.

MÁRTA Tiszteletes úr, mit szólna, ha azt mondanám, hogy egész héten ehet, amit csak akar, de minden vasárnap egyen meg egy nagy, szőrös pókot?

ÖDÖN Márta, azért ez... Nagy, szőrös pókhoz hasonlítani az Úristen hajlékát...

MÁRTA Hasonlítom én nagy, szőrös másvalamihez is, ha ki akarnak téríteni a hitemből! *(Indul. Jön MÓZES, csitító gesztust tesz Márta felé. Mózesnek)* Megyek, melegítem a... Már nem tudom, mit főztem, de teszem oda melegedni.

MÓZES Sóskalevest.

MÁRTA Azt. *(Az asztalnál ülőköz)* A papírommal meg töröljék ki a zsírosbödönjüket!

MÁRTA kimegy.

ÖDÖN Én csak segíteni akartam.

FERENC Mit csináljunk...

MÓZES az asztalhoz lép.

KÁLMÁN Igen. Kovács Mózes... *(Nézi a papírt)* úgy néz ki, hogy te félvér vagy.

MÓZES Félvér?

KÁLMÁN Ezt mondja a minisztérium. Anyai ágon zsidó, apai ágon nemzsidó nagyszülőktől származol.

MÓZES S akkor... mi a teendő?

FERENC *(felemel egy papírt az asztalról)* Azt írja itt a miniszteri biztos úr: „Az erdélyi félvérek feltehetően nem a zsidó, hanem a székely felmenők gondolatvilágát és jellemét követik.”

ÖDÖN Milyen drága és csodálatos a minisztérium éleslátása! Mózes. A Jóisten az ő végtelen irgalmában mutat neked egy utat.

KÁLMÁN Igen, félvérek számára is kínálnak megoldást. Ha kikeresztelkedsz, és nemzsidó asszonyt veszel feleségül, te is megkapod a mentesítő papírt.

MÓZES Nem tudom, észrevették-e, de én már nős vagyok, és a feleségem eléggé zsidó.

FERENC Esetleg bírja rá Mártát valahogy...

MÓZES Mártát csak arra lehet rábírní, amit már eleve nagyon akar, s arra is elég nehezen.

KÁLMÁN Hát akkor... Most minden esetre haladjunk, mert reánk esteledik.

Kovács Sámuel és Kovács Sára! *(Jön SAMUEL és SÁRA. Az asztalhoz lépnek.*

Nézi a papírt) A papír szerint ti zsidók vagytok.

MÓZES Hogyhogy? Tudom: ezt mondja a minisztérium.

KÁLMÁN Igen.

MÓZES S a minisztérium szerint *hogy* tudott nekem egy nemzsidó asszony két zsidó gyereket csinálni?

KÁLMÁN Mondtam: a nagyszülőktől számolják. Az ő nagyszülei már zsidónak születtek, úgyhogy...

FERENC Mit csináljunk...

SÁMUEL Akkor mehetünk haza?

MÓZES Mehetünk. A sóskalevest, azt legalább értem. De a minisztériumot?

Egyik nap még egyformák vagyunk, másnap már ahányan annyi félek.

SÁMUEL (*vállat von*) Minden ember egyforma.

MÓZES Te könnyen beszélsz, te zsidó vagy.

FERENC (*most fejezi be az iratok rendezgetését*) Na. Most már ábécésorrendben vannak.

Jön Ráduly ISTVÁN. Római gallért visel, vállán táska.

ISTVÁN Dicsértessék! Ráduly István vagyok.

KÁLMÁN Á, az új plébánosunk!

Mosolyogva üdvözlésre emelkedik. ISTVÁN a kezét nyújtja, de megbotlik, és ráesik az asztalra, amely felborul, és az összes irat a földön landol, újból összekeveredve.

FERENC Az Isten...! hozta Újfaluban, plébános úr!

ISTVÁN elterül a földön, SÁRA kuncog.

ISTVÁN Bocsánat.

ÖDÖN odalép, és a kezét nyújtja. István azt hiszi, hogy fel akarja segíteni, de Ödön csak bemutatkozik.

ÖDÖN Péter Ödön. Unitárius lelkész.

KÁLMÁN felsegíti Istvánt. FERENC elkezd összeszedni a földről a papírokat. ISTVÁN segít neki.

KÁLMÁN Készültünk volna a fogadására, de nem tudtuk, hogy máma érkezik.

ISTVÁN Nem? Pedig megírtam.

KÁLMÁN Mikor?

ISTVÁN Előreküldtettem a csomagomat meg egy levelet.

KÁLMÁN Ide nem jöttek.

ISTVÁN Nem éppen ide küldtem, hanem a templomhoz.

KÁLMÁN Oda se jöttek.

ISTVÁN Nem értem.

FERENC (*hangosan*) Azt mondja, nem jöttek oda se!

ISTVÁN Bocsánat, hallottam, csak *azt* nem értem, hogyhogy nem jöttek meg.

KÁLMÁN Nem lehet, hogy Bözödre vitték?

ISTVÁN Miért, ez nem Bözöd?

KÁLMÁN Ez Bözödújfalu.

ISTVÁN Igen, Bözödújfalu.

KÁLMÁN Az. Nem Bözöd.

ISTVÁN Ó. Nem?
KÁLMÁN Igen: nem.
ISTVÁN Igen? Nem?
KÁLMÁN Nem.
ISTVÁN Igen?
FERENC Bözöd arra van. (*Jobbra mutat*) Három kilométer. Amikor nincsen sár.
ISTVÁN Akkor ez két külön...?
Mindenki bólogat.
ÖDÖN Milyen drága és csodálatos a mi vidékünk, hogy így tele van Bözödökkel!
KÁLMÁN Ne aggódjék, meglesz a csomag! Ezer szerencse, hogy nem Kőrispatakra vitték, mert akkor...
MÓZES Plébános úr, én segíték elhozni a csomagját, ha Kálmán kölcsönadja a szekeremet, amit elnyert tőlem.
ISTVÁN Nagyon köszönöm!
KÁLMÁN Nem adom kölcsön. Visszaadom. Nem kell nekem még egy szekér, csak a helyet foglalja.
MÓZES Az Isten tartson meg!
ISTVÁN Látom, valami falugyűlésbe csöppentem. Esetleg engem is érint?
ÖDÖN Csak a zsidókat érinti.
MÓZES Most derül ki, hogy kapunk-e mentesítő papírt.
ISTVÁN Az jófog. Megszabadulhatnak a munkaszolgálattól.
MÓZES Mi az a munkaszolgálat?
ISTVÁN Nem olvasnak újságot?
MÓZES De. (*Sámuelnek*) Mi az a munkaszolgálat, fiam?
ISTVÁN Így, hogy visszakerültünk az anyaország kebelére, Erdélyből is elviszik a zsidó férfiakat. Két évre.
MÓZES Hová visznek két évre?
ISTVÁN Lövészárkot ásni, aknákat felszedni...
MÓZES Mi? A frontra?
FERENC Csak a zsidókat viszik el?
ISTVÁN Főleg. Igen. Őket tartják a leginkább megbízhatatlannak.
FERENC Az igaz, hogy másfél hónap alatt varrnak meg egy nadrágot, de azért... Várjunk csak, akkor másokat is elvisznek?
ISTVÁN Akiket megbízhatatlannak tartanak politikailag.
FERENC Te Kálmán, mi megbízhatók vagyunk politikailag?
ISTVÁN Egyelőre igen.

FERENC Hogyhogy egyelőre? Meddig?
KÁLMÁN Ameddig a szánkat befogjuk, Feri.
ISTVÁN (*Mózesnek*) Indulhatunk?
SÁRA a közönség felé fordul.
SÁRA Édesapánk hazaküldött minket, és elvitte a mókás papot Bözödre, a csomagjaiért.
KÁLMÁN (*Ferencnek*) Megint magában diskurál.
Összeszedik az asztalt, majd kimennek. Csak SÁRA marad.
SÁRA Minket azért küldött haza, mert volt egy terve, amit ott, Bözödön akart nyélbe ütni, s nem akarta, hogy kitudódjon. De édesanyánk valahogy mégis kiszimatolta.

3.

Kovácsék házában vagyunk. A színen MÁRTA és MÓZES.

MÁRTA Mit csináltál, Mojse?
MÓZES Mért, mit csináltam?
MÁRTA Megkeresztelkedtél, ugye?
MÓZES Honnét veszed?
MÁRTA Te megkeresztelkedtél.
MÓZES De csak egyszer!
MÁRTA Tudtam! Ameddig én itthon melegítem az ebédet, meg csinálom a... addig te azzal a pappal...?!
MÓZES De végig rád gondoltam!
MÁRTA Hogy voltál képes?
MÓZES Mártikám...
MÁRTA A hátam megett ráadásul.
MÓZES Neked is ezt kéne csinálni. Mindenkinek. Ezen múlhat a jövőnk.
MÁRTA És a zsidóság jövője? Az nem számít?
MÓZES Nem mi fogjuk megváltoztatni a világ sorsát, ez már egyre biztonságosabbnak tűnik.
MÁRTA Nem akarlak többet látni ebben a házban, te... Mózes.
MÓZES Komolyan beszélsz?
MÁRTA Takarodjál a keresztényeidhez!
MÓZES De Márta... ez az én házam is.
MÁRTA Akkor én megyek el. (*Indul*)
MÓZES Ne! Jól van. Jól van.

A zsebéből kis kulcscsomót vesz ki, és az asztalra teszi. Mártára néz, majd kimegy.

4.

MÁRTA leroskad egy kisszékre, maga elé bámul.

SÁRA *(a közönség felé)* Édesapánk aznap tényleg elment. Nemcsak minket hagyott el, hanem Bözödújfalut is. Néha érkeztek felőle hírek, hogy állítólag Vásárhelyen van, állítólag Szatmáron van, állítólag Váradon van... Aztán egyszer jött az erdőszentgyörgyi rabbi, hogy hallotta valakitől, aki hallotta valakitől, hogy édesapánk ki akart vándorolni Amerikába, csak az angliai Liverpool kikötőjében összekülönbözött pár matrózzal valami kártyaadósság miatt, s azok belédobták a tengerbe. Több hír azután nem jött felőle.

Belép SÁMUEL kabátban, kalapban és kispatyában. Nincs rajta nadrág.

SÁMUEL Sálom!

MÁRTA végignéz rajta.

MÁRTA Kártyáztál, fiam?

SÁMUEL Aha.

MÁRTA Szombatnak szent napján.

SÁMUEL Aha.

MÁRTA S elvesztetted a nadrágodat.

SÁMUEL Aha.

MÁRTA S csak annyi hozzáfűznivalód van, hogy „aha”?

SÁMUEL Aha.

MÁRTA dühösen felkel a székről.

MÁRTA Miféle ember lettél te?

SÁMUEL vállat von.

Mi? Nem azért jöttünk ki Egyiptomból, hogy nadrágokat kártyázzunk el Szombaton, s utána a vállunkat vonogassuk!

SÁMUEL Mit jön megint az Egyiptomjával, amikor maga nem is zsidó?

MÁRTA Hogy én nem vagyok zsidó?

SÁMUEL Megmondta a minisztérium.

MÁRTA Igyon szüretlen békahúgyot az a minisztérium! Nekem nem ők fogják megmondani, hogy mi vagyok.

SÁMUEL Akkor se Egyiptomból jöttünk ki, hanem Levédiából.

MÁRTA Te és a te szaros földrajztudományod! De ahhoz már nincs eszed, hogy vigyázz a pénzedre!

SÁRA Szombat napján tilos kimondani, hogy „pénz”!

MÁRTA Te is kimondtad, te pingvin. *(Sámuelnek)* Mostantól jó zsidó leszel, megértetted!? Leülsz oda, né!

SÁMUEL S mit csinállok ott?

MÁRTA Nem csinálsz semmit, mert Szombat van! A szombat öröme és vidámságra lett adva, úgyhogy ott ülsz ügyesen, s örülsz!

SÁMUEL vállat von, és elindul a sarok felé, ahova Márta mutatott.

Lássam azt a vidámságot, vagy letépem a füledet!

SÁMUEL erőltetetten vigyorog. Belép ÉVA és GIZELLA.

ÉVA Békés szombatot!

SÁMUEL szégyelli, hogy nincs rajta nadrág, ezért kiszalad a szomszéd szobába.

GIZELLA Igen, békés szombatot! Ez hová futott?

SÁRA Így el szokott tűnni. Pont olyan lett, mint édesapánk, csak más.

MÁRTA Hallgassál, leányka!

ÉVA Megyek, megetetem a majorságot, jó?

MÁRTA Fázok, Éva. Ne gyűjtsatok be a kemencébe.

SÁRA *(a közönség felé)* Nekünk tilos volt keresztény embert megkérni, hogy Szombaton helyettünk dolgozzon, ezért, ha valamire szükség volt, mi nem kértük meg Éva nénit, hogy csinálja meg.

MÁRTA Éva? Ne hozzatok vizet a kútról, mert pusztulok szomjan.

ÉVA Máris hozunk. Az ételt melegítsük meg?

MÁRTA visszaroskad a székére, és nézi a földet.

GIZELLA Odateszem melegedni. Tegyem oda melegedni?

Szünet.

ÉVA Mi legyen, Márta? Melegítsünk valamit?

MÁRTA Ne melegítsetek semmit. Főleg ne a csólentet.

ÉVA Máris melegítjük a csólentet. De most nem maradunk ebédre, mert vendégségbe jött az uram rokonsága.

SÁRA Az jó. Nem?

ÉVA Igen, nagyon drágák, szeret mindenki mindenkit. Csak valahogy csikorog az egész. De mindenhol így van ez, gondolom. *(Gizellának)* Gyere, amíg én útilaput vágok a libáknak, te hozzál vizet.

MÁRTA *(maga elé)* Ne gyűjtsatok be a kemencébe!

ÉVA Máris aprítom a tűzifát.

Kimegy. Jön vissza SÁMUEL. Nadrágot húzott, már nincs rajta kabát és kalap. Kézében egy üveg bor. SÁRA odakuporodik Márta mellé.

GIZELLA *(Sámuelnek)* Mégis visszajöttél?

SÁMUEL Kérsz egy pohár bort?

GIZELLA inti, hogy nem kér. SÁMUEL tölt magának, és iszik.

GIZELLA Mit akartam... Igen. Veder, víz. *(Sámuelnek)* Olyan szertesztet vagyok... Biztos az idő miatt. Süt ez az őszi nap, minden olyan szikrázóan szép... Csak kár, hogy ilyen hűvös van.

SÁMUEL Az. Ha süt a nap, örülünk – ha hideg van, fázunk. Így telik el az életünk a semmivel.

GIZELLA A tiéd. De egy lánynak mindig van dolga. Te is csinálhatnál valamit.

SÁMUEL Csinálok. *(Köszöntésre emeli a poharát, és iszik.)*

GIZELLA Egyszer azt mondtad, mindenki tudja, mit kéne tennie, hogy boldog legyen.

SÁMUEL Igen. S mit érünk vele?

GIZELLA Hogyhogy mit érünk vele?

SÁMUEL Kicsik vagyunk, Gizi. A korlátok hatalmasak, s mi ott álldogálunk, szerencsétlen kis törpék a korlátok tövében, s nem tudunk átmászni. Mert így rendezték be nekünk a világot.

GIZELLA Szóval nem akarsz tenni semmit.

SÁMUEL Mindegy, hogy én mit akarok, nem érted?

GIZELLA Akkor csak igyál s kártyázzál, attól jobb lesz.

SÁMUEL Azt hiszed, nincsen bennem szándék, hogy éljek, s küzdjek meg mindenért? De jövőre tizennyolc leszek. Elvisznek munkaszolgálatra. Visszajövök-e? Nem tudom.

GIZELLA Hát szökjél meg akkor!

SÁMUEL Miről beszélsz?

GIZELLA Igen, Amerikába. Mint az apád. Vagyis, mint az apád szökött volna, ha nem akad össze azokkal a liverpúli matrózokkal.

SÁMUEL Szökjek meg Amerikába. Mert az *úgy* megy. Különben is, mit érne az, ha nem jöhet velem, akit én...? Mindegy.

GIZELLA Ki ne akarna veled menni, Samu?

SÁMUEL Tessék?

GIZELLA Sámuel arcára teszi a kezét. Belép ISTVÁN. GIZELLA elkapja a kezét.

ISTVÁN Dicsértessék!

GIZELLA Magának is. Vagyis ámen. Vagy... Hozok vizet! *(Fogja a vödört, és kisiet.)*

ISTVÁN Téged láttalak ma nadrág nélkül futkorászni, Sámuel?

SÁMUEL Igen, történt egy kis... *(Legyint)*

ISTVÁN Szerintem fel kéne hagyni azzal a kártyával.

SÁMUEL Késő.

ISTVÁN Helyes útra térni sosem késő.

SÁMUEL Akkor meg ráérek még, nem?

ISTVÁN sóhaj, majd egy papírgalacsint vesz elő a zsebéből, és kibontja. Cukorkák vannak benne.

ISTVÁN Kérsz egy cukorkát, Sári? A városból hoztam.

SÁRA Kérek. Milyen íze van?

ISTVÁN Cukorkaíze.

SÁRA Akkor nem kérek.

ISTVÁN Azt hiszem, citromos.

SÁRA elvesz egyet. ISTVÁN elejti a többi. Felszedegeti őket a földről.

MÁRTA Nyissa ki egy cseppet azt az ajtót, plébános úr.

ISTVÁN Ezt, amelyiken bejöttem?

MÁRTA Azt. S utána csukja be maga után.

ISTVÁN Bocsnat, megyek, csak... Fontos dolog miatt...

MÁRTA Akkor ne kínálgassa a leánykamat a szaros cukorkájával!

SÁRA Nem szaros. Citromos.

ISTVÁN Kérem, hallgassanak meg. Azért jöttem, mert a helyzet egyre...

MÁRTA Szombat van, fiam, mért nem az ünneplónadrágodat vetted fel?

SÁMUEL Elvesztettem kártyán.

MÁRTA Elkártyáztad az ünneplónadrágodat?!

SÁMUEL Nem anélkül jöttem máma haza?

MÁRTA Honnét tudjam, mi nélkül jöttél haza?

ISTVÁN Maguk eddig elszigetelve éltek itt. Zavartalanul. De ennek most vége.

MÁRTA Minek van vége?

ISTVÁN Az újságban, a rádióban egyfolytában magukról van szó. Zsidók így, zsidók úgy. Kibírhatatlan.

MÁRTA Az. S aztán kivel kártyáztál, fiam?

SÁMUEL Kálmán bácsival, Kovács Áronnal, a testvérével...

MÁRTA A Tojáslopó Kovácsékkal?

SÁMUEL Aha.

MÁRTA Ki nem állhatom a Tojáslopó Kovácsékat.

ISTVÁN Miért?

MÁRTA Lopják a tojásokat.

SÁRA István háta mögé sétál.

ISTVÁN Figyeljenek rám! Tudom, magukat nem érdekli, hogy zsidók ma már semmilyen tisztséget nem viselhetnek, hiszen maguk földművesek.

Meg hogy zsidók nem járhatnak automobillal, hiszen maguknak nincsen automobíljuk.

MÁRTA Magának sincsen.

ISTVÁN Nem ide akarok kilyukadni. Hanem, hogy magukat is érinti, ami most történik.

MÁRTA Mért, mi történik?
ISTVÁN Elkezdtek összeírni a zsidó földeket, ingatlanokat. El fogják kobozni, biztos vagyok benne.
MÁRTA Mit?
ISTVÁN A földjeiket. Nemrég a Pest vármegyei alispán...
SÁRA hátulról hirtelen ráijeszt Istvánra.
SÁRA Bumm!
ISTVÁN Ááá! A Jóisten áldjon meg, mit csinálsz?
SÁRA (*kuncog*) Azt mondják a faluban, hogy maga a legijedősebb pap, akit a föld a hátán hordott. Ki akartam próbálni. Na, nincsen semmi baj. (*Megöleli Istvánt, hogy megnyugtassa.*)
ISTVÁN Na de Sárka... a legvadabb oroszlán is megijed, ha a háta mögül ordibálnak rá... (*Kibontakozik Sára öleléséből*) Tényleg azt híresztelik, hogy félénk vagyok?
SÁMUEL Félnék? Ez egy kicsit félrevezető kifejezés. A „beszari” sokkal közelebb áll a tényekhez.
ISTVÁN Na-na!
SÁMUEL Tekintve, hogy egy álmos tehéntől is képes megijedni.
ISTVÁN Bocsánat, de egyenesen felém tartott az a tehén!
MÁRTA Ki nyerte el a nadrágodat, fiam? Kálmán bá vagy a Tojáslopó Kovácsék?
SÁMUEL Kálmán bá.
ISTVÁN Megakasztottak, de ott tartottam, hogy a Pest vármegyei alispán háromszáz zsidót internáltatott. Mindenüket elvették. Házat, birtokot...
MÁRTA Akkor jó. Mert ha Tojáslopó Kovácséknál lenne, soha többet nem látnád azt a nadrágot.
ISTVÁN Erdőt, kaszálót, mindent.
MÁRTA Görény tojáslopók. Ha nem volnának zsidók, egy pohár bort el nem fogadnék tőlük.
SÁRA Már nem zsidók.
MÁRTA Hogyhogy nem zsidók?
SÁMUEL Az unitárius lelkész úr megkeresztelte őket.
MÁRTA Hogy szívják ki a libafosból a zöldet! Többet egy kortyot nem iszok én abból a... finom borukból!
ISTVÁN Ilyen lehetetlen embereket! Próbálok itt ecsetelni, hogy mekkora bajban vannak, de maguk csak hülyeségekről tudnak szövegelni! Tojásokról meg...
MÁRTA Mért, a katolikus egyház szerint a tojáslopás nem bűn?

ISTVÁN De értsék meg, hogy itt most nem tojásokról van szó! Elveszítetik a földjeiket!

MÁRTA Ez a veszély mindig fennáll, amikor ez a mesüge elmegy kártyázni.
(*Sámuel felé int.*)

ISTVÁN Mindenüket elvehetik, értsék már meg!

MÁRTA Értem én. De mit akar, mit csináljunk?

ISTVÁN Azt, amit a Tojáslopó Kovácsék.

MÁRTA Lopjunk tojásokat?

ISTVÁN Keresztelkedjenek meg!

Szünet.

MÁRTA Emiatt jött ide, a házamba?

ISTVÁN Válsza ki azt a mentesítő papírt, Márta, és akkor biztonságban lesznek!

MÁRTA Szóval nem elég, hogy az uramat megkeresztelte...

ISTVÁN Az a javát szolgálta.

MÁRTA A javát, azt mondja. Ezért került ő a másvilágra?

ISTVÁN Bocsánat, arról nem én...

MÁRTA Akkor ki tehet róla?! Ha maga nem kereszteli meg, még mindig velünk élne! De maga megölte!

ISTVÁN (*összerezzen*) Bocsánat, ez... egyszerűen nem igaz... ez...

MÁRTA Tűnjön innét! Ha mindenáron téríteni akar, menjen Havazóniába, s térítsen indiánokat!

SÁRA (*Mártának*) Amazóniába.

MÁRTA Hogy tele lett ez a család földrajztudósokkal!

Belép ÉVA, hóna alatt egy öl tűzifa.

ISTVÁN Lehet, hogy ez így sábeszkor... hogy nem ez volt a megfelelő időpont, de majd...

MÁRTA Magával nekem egyik időpont se megfelelő. Éva? Megkérlek, ne dobd ki ezt a süket papot.

ÉVA Máris dobom. (*Zavarban*) Mármint...

ISTVÁN Isten áldja magukat!

Kifelé menet megbotlik a küszöbben, kiesik az ajtón. Sötét.

5.

A falu utcáján vagyunk. Jön két enyhén ittas csendőr, KÓNYA és PINTÉR. Megállnak.

KÓNYA Tehát ez volna a híres Bözödújfalú.

PINTÉR Ez.

Mosolyogva néznek körbe.

KÓNYA (*elkomolyodva*) Hát, voltam már szebb helyen is.
PINTÉR Én is. Hogy is hívták azt a szebb helyet, ahol voltunk? Kőrispatak?
KÓNYA Nem tudom, hogy hívták. De szebb volt.
PINTÉR Szerintem is szebb volt.
KÓNYA Mondjuk, azért a környezet meg a táj, meg így a környezet, az elég szép. Meg a táj.
PINTÉR Ja, elég szép a táj, nem kérdés. Meg így a környezet.
KÓNYA Az is, igen. Meg a táj.
PINTÉR A táj is, ja, egyetértünk.
KÓNYA De a többi? Bezzeg a németek. Nem? Ők azért tudnak építkezni. Nem?
PINTÉR A németek tudnak. Ezt nagyon jól fogalmaztad meg.
KÓNYA De a székelyek... Édes Istenem! Nézd meg ezeket a házakat!
PINTÉR Várjál! Itt azért engedd meg, hogy ne értsek egyet. Nekem tudniillik vannak székely felmenőim.
KÓNYA És akkor mi van?
PINTÉR Az, hogy vannak székely felmenőim, és ebből kifolyólag nem értek egyet azzal, amit mondasz.
KÓNYA Nekem is vannak székely felmenőim, de attól még egyetértek azzal, amit mondok.
PINTÉR Neked nincsenek is székely felmenőid.
KÓNYA Honnan tudod te, hogy mijeim vannak nekem?
PINTÉR Onnan, hogy ha volnának székely felmenőid, akkor te sem értenél egyet azzal, amit mondasz.
KÓNYA Eleve nem mondanám, amit mondok, ha nem értenék egyet magammal, és ennek semmi köze a felmenőkhöz.
PINTÉR Nagyon is van köze a felmenőkhöz, mert akinek székely felmenői vannak, az nem mond ilyet a székelyekről. Továbbmegyek. Rendes magyar ember akkor se mond ilyet a székelyekről, ha nincsen semmilyen felmenője!
KÓNYA Mióta nem szabad kimondani valamit csak azért, mert valaki székely?
PINTÉR Ez mindig is így volt, mert a székelyek rengeteget szenvedtek!
KÓNYA Nagyanám is sokat szenvedett, de attól még ki lehetett mondani, hogy úgy horkol, mint egy medve. Mert az volt az igazság!
PINTÉR De te most nem mondtál ki semmilyen igazságot a székelyekről!
KÓNYA Talán mert egyáltalán nem mondtam semmit a székelyekről!
PINTÉR De érzékeltetted, hogy szar házakat építenek!
KÓNYA Mert tény, hogy szar házakat építenek!

PINTÉR Nekem pedig nincs több beszélőnivalóm olyan emberrel, aki a szé-
kelyeket szarházinak nevezi!

KÓNYA De hát nem neveztem senkit se szarházinak!

PINTÉR És tudd meg, hogy most forognak a sírjukban a székel felmenőid,
akik nincsenek!

Sértődötten el akar indulni, de jön KÁLMÁN.

KÁLMÁN Adj'isten, csendőr urak! Segíthetek valamiben?

PINTÉR Te itt laksz?

KÁLMÁN Igen, én vagyok itt a bíró. Geréb Kálmán. *(A kezét nyújtja, de nem fogadják)* Mi járatban vannak a mi kis falunkban?

KÓNYA Nézelődünk. Nem szabad?

KÁLMÁN Hogyne, tessék, nézelődjenek! Remélem, tetszik, amit látnak.

KÓNYA Ja. Csinos kis házak.

PINTÉR *(ránéz Kónyára)* Pff.

KÓNYA *(Kálmánnak)* Figyeljél már! Nekünk azt mondták, hogy sok itt a
zsidó. Én egyet se láttam.

KÁLMÁN Mert ugyanúgy öltözködnek, mint mi. Nem lehet őket megkü-
lönböztetni.

PINTÉR Ravasz kis rejtőzködők.

KÁLMÁN De már nincsenek sokan. Megkeresztelkedtek. Járnak szépen
templomba...

KÓNYA Aha. És szombaton dolgoznak?

KÁLMÁN Hát, izéje válogatja.

PINTÉR Te bíró! Hívjál nekünk össze pár fontos embert a faluból! Jó? Ős-
keresztényeket, akiket tisztel mindenki, és szót lehet velük érteni. Jó?

KÁLMÁN Ahogy parancsolják a csendőr urak.

KÓNYA Futólépés, bíró!

KÁLMÁN Sietek, sietek.

Sötét.

6.

*A bíró házának udvarán vagyunk. A két csendőrrel szemben áll KÁLMÁN,
ÖDÖN és FERENC.*

KÓNYA Még egyszer kérdezem: mit gondoltok ti az idegen fajúakról?

PINTÉR Csak bátran! Szóval?

Csend. A három férfi egymásra néz, nem tudják, mi a helyes válasz.

KÓNYA Mi az, megkukultatok?

PINTÉR Vagy a román uralom alatt elfelejtettetek magyarul? Tanítókám!
Mondjál már valamit!

FERENC Kérem, én politikailag teljesen megbízható vagyok.

PINTÉR Igen? Akkor csicseregjél szépen!

FERENC Én?

PINTÉR Igen, te. Csicseregjél!

FERENC Csip-csip.

PINTÉR *(Kónyának)* Ez hülye.

KÓNYA Idefigyeljete! Mi a baj a faluban a zsidókkal?

KÁLMÁN Kérem szépen, mi itt békeszerető emberek vagyunk. Magyarok, románok, zsidók, mindenki.

PINTÉR Nem ezt kérdeztük! *(Pintérnek)* Kurva székelyek, egyszerű kérdésekre nem tudnak egyenesen válaszolni.

KÓNYA Tisztelendő atyám! Vagy hogy mondják ezt nálatok Erdélyben. Remélem, legalább magába szorult egy kis értelem. Beszéljen!

ÖDÖN Annyira kevesen maradtak itt izraelita valláson, hogy meg is szűnt a zsidó hitközség. Az Úristen az ő mérhetetlen kegyelmében legtöbbjüket a mi drága és csodálatos unitárius vallásunkba térítette be. Kérvényeztem is a minisztériumnál, hogy a zsidó hitközség vagyona szálljon át rám, az-azhogy rá az unitárius egyházra.

KÓNYA És azóta, hogy ezek betértek a maga unitárius egyházába, járnak rendszeresen templomba?

ÖDÖN Ó igen, egyetlen istentiszteletet ki nem hagynak.

PINTÉR Helyes. De vigyázzon, mert ezeknek a képmutatás a vérükben van!

KÓNYA Mert milyen a zsidó? Úgy tesz, mintha...

PINTÉR Aztán mégsem. Mert csak színlel!

KÓNYA Hogy elrejtse a titkos szándékát!

PINTÉR És mi a zsidó titkos szándéka?

KÓNYA Mindenki tudja: a hatalom megszerzése.

PINTÉR A közvélemény irányítása.

KÓNYA Nemzetünk megsemmisítése.

PINTÉR A zsidó erkölcstelenség terjesztése.

KÓNYA Ezt ti is tapasztaljátok, nem? Bírókám.

KÁLMÁN Eddig még, hogy is mondjam...

KÓNYA A kapitalista országok kormányai mögött ott lapulnak a zsidó bankárok. És a bolsevizmus vörös leple alatt is ugyanők menetelnek a világhuralom felé.

KÁLMÁN Igen?

KÓNYA Ezek tudományos tények.

PINTÉR Tanítókám! Biztos észrevetted, hogy a zsidó megpróbál kereskedni rajtad. Drágábban ad el neked dolgokat. Vagy ha neki kell fizetnie, megpróbál kevesebbet adni.

FERENC Mit csináljunk?

KÓNYA Ugye? *(Ödönnek)* A zsidó elveszi, ami a maguké! Mert őt nem szabályozza a keresztény erkölcs!

PINTÉR Biztos tapasztaltatok azt a gögőt, amivel mások fölé képzelik magukat. Senkit nem engednek be a köreikbe, mert lenézik a nem zsidókat.

KÓNYA Nincs meg bennük az a tisztelet irántatok, ami bennünk van.

PINTÉR Mi értetek vagyunk, és vigyázunk rátok, drága magyar véreink.

KÓNYA Megvédünk benneteket. De mindent nem tudunk megcsinálni helyettetek.

PINTÉR Márpedig valamit csinálni kell. Nem igaz, tisztelendő atyám, vagy hogy az istenbe' kell magát szólítani?

ÖDÖN Tiszteletes úr.

PINTÉR Leszarom. Fő, hogy a keresztény-ellenességnek véget kell vetni! Tegyétek világossá, hogy eddig és ne tovább! Rendben?

Szünet.

KÓNYA Válaszoljatok, ha kérdeznek!

KÁLMÁN Egész pontosan mit várnak tőlünk a csendőr urak?

PINTÉR Gyűjtsetek össze néhány beleváló őskeresztényt. És leckéztessétek meg a fajidegen elemeket.

FERENC Milyen leckére gondolnak?

PINTÉR Milyen leckére? Hát ki mit érdemel. Pofán vágni, botozni...

KÓNYA Ablakot betörni, gyújtogatni...

FERENC A házaikat?

PINTÉR Látom, értjük egymást. Hamarosan visszajövünk!

KÓNYA De ne jöjjünk hiába! Addigra legyen meg! Igen?!

PINTÉR Halljam, hogy „igenis”!

KÁLMÁN Igenis.

FERENC Igenis.

ÖDÖN Igenis.

KÓNYA és PINTÉR karlendítve köszön, majd kimegy.

Szünet.

FERENC Mit csináljunk, Kálmán?

KÁLMÁN Semmit, Feri.

FERENC De azt mondták, visszajönnék.

KÁLMÁN Majd azt hazudjuk nekik, hogy megvolt.
ÖDÖN Milyen drága és csodálatos a mi Urunk, hogy felruházott minket a hazudozás képességével!

Jön ISTVÁN.

ISTVÁN Dicsértessék! Szóltak, hogy jöjjenek. Lekéstem valamiről?

Sötét.

7.

Kovácsék háza. MÁRTA egy széken ül kísért szemekkel. Ölében labdányi rongycsomó. Jön SÁMUEL kintről. Ittas, de leplezi.

SÁMUEL Mi a baj?

MÁRTA Meghalt egy kicsi liba. Máma reggel kelt ki. *(Megsimogatja a rongycsomót. Szíjog.)*

SÁMUEL *(odamegy hozzá, a vállára teszi a kezét.* Ne búsuljon. Volt már ilyen, s még lesz.

MÁRTA odahajítja a fejét Sámuelre, aki átöleli.

MÁRTA Tudom. De olyan ügyes kicsi libuska volt...

SÁMUEL Nem értem, minek jön a világra, ami nem is él. Igen, ez valahogy olyan... Minek jövünk a világra, ha nem is élünk?

MÁRTA Az életünk nem a miénk, fiam, csak kölcsönkaptuk. A Jóisten akkor veszi vissza, amikor szüksége van rá.

SÁMUEL *(közelebb hajol)* Aztán mért van arra akkora szüksége? Nincs neki elég?

MÁRTA Ha a szomszéd kölcsönad egy kalapácsot, utána visszaadod, nem? Nem azért, mert kell neki. Visszaadod, mert az övé. Úgyhogy ne kérdőjelezd meg az Ő... Lehelj reám!

SÁMUEL *(felegyenesedik)* Mi?

MÁRTA Te megint részeg vagy.

SÁMUEL Nem vagyok részeg!

MÁRTA Érzem a leheleteden s a bolond beszédeden.

SÁMUEL Nem érez maga semmit.

MÁRTA Mért nem vagy képes abbahagyni a rosszat?

SÁMUEL Semmi köze hozzá, hogy mit hagyok abba!

MÁRTA Megmondtam szépen, hogy ha megint leiszod magadat, kidoblak!

SÁMUEL Hát dobjon akkor! Dobjon ki, mint édesapámat! Abból is mi lett, hála magának.

MÁRTA Hallgass!

SÁMUEL Hiába keni szerencsétlen plébánosra! Magának köszönhetjük, hogy felzabálták a halak!

MÁRTA Nem igaz!

SÁMUEL Csoda, hogy mindenki utálja magát a faluban?

MÁRTA Nem igaz! *(Sír)* Nem igaz. Ki utál a faluban?

SÁMUEL Nem kell messzire menni. Amikor jön nekem a hülye zsidó előírásaival, engemet a hányinger környékez. *(MÁRTA zokog)* Ne bölgjön, úgyis elfelejti az egészszet! Aztán megint el kell mondjam húszszor, mennyire elegendem van magából is, meg mindenből.

MÁRTA kiszalad a másik szobába. SÁMUEL utánozza Márta sírását, majd dühösen felrúgja a széket, amelyen Márta ült.

Belép GIZELLA.

GIZELLA Baj van?

SÁMUEL Nem kell velem foglalkozni. *(Felemeli a széket a földről, lábára állítja)* Mit csinálsz te itt?

GIZELLA Csak átjöttem megnézni, hogy vagytok.

SÁMUEL Édesanyád?

GIZELLA Otthon, itatja a kecskéket. És a tiéd?

SÁMUEL A szobában, itatja az egereket.

GIZELLA Mi történt?

SÁMUEL A szokásos.

GIZELLA Mi a szokásos?

SÁMUEL *(vállat von)* Az élet.

GIZELLA Mi van vele?

SÁMUEL Nem lehet elviselni. Ez az egy baj van az élettel, más kifogásom nincsen ellene.

GIZELLA De hát ez rajtad áll.

SÁMUEL Mi áll rajtam?

GIZELLA Az, hogy mit viselsz el, és mit nem. Ez egy döntés.

SÁMUEL Igazán?

GIZELLA Igen, mert a sorsod olyan, mint te. Az életed nem egy különálló dolog, hanem te vagy az is.

SÁMUEL Ne mondd!

GIZELLA Igen. Szerintem az ember nemcsak test és lélek. Nemcsak abból áll, ami belőle látható, és nemcsak abból, ami benne lakozik láthatatlanul, hanem abból is, amit létrehoz maga körül.

SÁMUEL Erősen sokat segít rajtam az okoskodásod.

GIZELLA Ne haragudj.

SÁMUEL Csak egy döntésembe kerül, és a hülye anyámból angyal lesz. Csak egy döntésembe kerül, és visszavonják a zsidó törvényeket. Ezt mondd?

GIZELLA Nem, viszont egy döntésedbe kerül, és édesapám megkeresztel. És akkor lehet, hogy... mi ketten...

Szünet.

SÁMUEL Mit „mi ketten”?

GIZELLA Hát, hogy lenne jövőnk.

SÁMUEL Mármost, hogy *közös* jövőnk?

GIZELLA Igen.

SÁMUEL De hát én nem tervezek veled közös jövőt.

GIZELLA Tudom, mert zsidó vagy. De ha esetleg...

SÁMUEL Nem, Gizi. Nem azért, mert zsidó vagyok.

GIZELLA Hanem?

SÁMUEL Mert nem. Én téged... nem.

Szünet.

GIZELLA Úristen! Te akkor...

SÁMUEL Gizi, hallgass ide!

GIZELLA Úristen!

Belép ÉVA. GIZELLA sírva kiszalad. ÉVA először utána akar menni, de aztán visszalép.

ÉVA Mi volt itt?

SÁMUEL (*vállat von*) Ez egy ilyen nap. Sírnak, elfutnak.

ÉVA Mit csináltál vele?

SÁMUEL Semmit.

ÉVA Mit mondtál neki?

SÁMUEL Azt, hogy nem szeretem.

ÉVA Tessék?

SÁMUEL Nem őt szeretem.

ÉVA Mi az, hogy nem őt szereted?

SÁMUEL Soha nem vette még észre? Soha?

Közelebb lép Évához. Nézik egymást.

ÉVA De Samu... én... Anyád lehetnék.

SÁMUEL Hál' istennek, hogy nem az! Éva néni, én gyermekkorom óta szerelmes vagyok magába.

ÉVA Nem, nem, nem.

SÁMUEL De igen. Szeretem. És most, hogy ezt végre kimondhattam, előtört valami, nem is tudom... Csodálatos. Nézze, hogy remeg a kezem...

ÉVA Ilyeneket nem szabad mondani.

SÁMUEL Én bajost is maga miatt növeszték. Hogy ne úgy nézzen reám,
mint egy gyermekre. Éva néni. Éva.

SÁMUEL megfogja Éva kezét. ÉVA próbálja elbúzni.

ÉVA Megyek, megítatom az állatokat.

SÁMUEL Most itatta meg őket.

ÉVA Hamar megszomjaznak ezek.

SÁMUEL Tudom, hogy boldogtalan otthon. Minden alkalmat megragad, hogy
panaszkodhasson.

ÉVA Nem igaz.

SÁMUEL Dehogynem.

ÉVA Bajok mindenütt vannak.

SÁMUEL Csak maguknál kicsit nagyobbak.

ÉVA Nálunk? Papfeleség vagyok, Samu. Engemet irigyelnek.

SÁMUEL Aztán mit irigyelnek annyira? Van egy tanúm, aki látta, hogy meg-
üti magát.

ÉVA Elmentek ti a nyavalyába a tanúddal együtt! Máshol talán jobb? Azt
hiszed, más asszonyok nem szeretnék újrakezdeni mindent? Ezt az
egészet összegyűrni s kidobni, mert elsőre nem sikerült? Nekivágni új-
ból, a mostani tudással? Csakhogy az Isten ezt az egyet adta, nem kettőt,
úgyhogy ezt kell cipelni, ami van!

SÁMUEL Könnyíthetnék azon a cipelésen. Különbén mért adja az Isten,
hogy beleszeressünk abba, akibe nem lenne szabad?

ÉVA indulna, de SÁMUEL szorosán tartja a kezét.

ÉVA Eressz el!

SÁMUEL Előbb mondja ki, hogy soha nem gondolt még erre. Hogy még soha
nem tekintett reám úgy.

ÉVA Ez bűn, Samu. Amit csinálsz, az bűn.

*SÁMUEL szájon csókolja Évát. ÉVA nem viszonozza. Belép FERENC. Köszön-
ni akar, de a látványtól ledöbben, és csak nyögés jön ki a száján. ÉVA eltolja
magától a fiút.*

FERENC Mmhhh...

ÉVA (Ferencnek) Köszönöm, magának is. (Kimegy.)

FERENC Mhh...

SÁMUEL Az adósság miatt jött?

FERENC Mhh...

SÁMUEL Most még nem tudom megadni sajnos. Viszlát.

FERENC Mit csinálsz, elmész?

SÁMUEL Aha, olyankor szoktam mondani, hogy „viszlát”.

FERENC De hová mész?

SÁMUEL (*vállat von*) Lenézek a pincébe.

FERENC És az pénz?

SÁMUEL kimegy. FERENC körülnéz, köhécsel. Jön a másik szobából MÁRTA.

MÁRTA Tanító úr. Mi járatban?

FERENC Samu kölcsönkért tíz pengőt, és...

MÁRTA Intézzék el egymás közt, nekem nincsen pénzem.

FERENC Megoldhatnánk másképpen is. Hallom, kikeltek a kicsilibák. A nagyok így már eladók lettek, nem? Esetleg elvinnék párat.

MÁRTA Milyen párat? Egy liba tíz pengő.

FERENC Tíz pengő? Pepi néni öt pengőért árulta a libáját.

MÁRTA Menjen akkor Pepi nénihez libáért.

FERENC Neki most nincs is libája.

MÁRTA Hát, ha nekem se lesz, akkor majd én is öt pengőért adom.

Szünet.

FERENC Sáríka nincs itthon?

MÁRTA Biztos tojásokat keresgél. Mért kérdi?

FERENC Régóta akarok én erről beszélni magával.

MÁRTA Miről?

Szünet. FERENC végre rászánja magát, hogy beszéljen.

FERENC Tudom, hogy Sáríka sokáig szokta keresgélni a tojásokat, és hogy tulajdonképpen mindent túl sokáig keresgél... már amikor keresgél valamit. De nem baj ez. Hogy keresgél vagy nem keresgél. Mindegy.

MÁRTA Miről beszél?

FERENC Sáríkanak aztán van ez a haladási problémája is, tehát, hogy sok időt vesz igénybe, ha el akar jutni bárhonnán, teszem azt, akárhová. Nem azt mondom, hogy lassú, csak hogy kevésbé gyors, mint akárki az egész vármegyében. De ez engem egyáltalán nem zavar.

MÁRTA Hová akar kilyukadni?

FERENC Ahová ki akarok lyukadni... igen...

Belép ISTVÁN és SÁRA.

ISTVÁN Dicsértessék!

MÁRTA Merre jártál, leányka?

ISTVÁN Beszélgettünk.

MÁRTA (*Sárára mutat, csodálkozva*) Vele? Miről?

FERENC Mit csináljunk. Akkor én most... (*Indul*)

MÁRTA Álljon csak meg! Ha már elkezdte, itt maradjon, ameddig ki nem nyögi, amit elkezdett!

FERENC Inkább majd...

MÁRTA Nem majd, most!

FERENC Jó. Hogy is fogalmazzam...

MÁRTA Gyorsan.

FERENC Megjött most a kérdéses személy is, ugye... akinek van ez a sajátossága, hogy magában diskurál... amivel nekem semmi bajom nincs... Sőt, kifejezetten arra gondoltam, hogy esetleg... tehát, hogy velem is diskurálhatna magában.

MÁRTA Hogy mit csinálhatna?

FERENC Mindenki csúfolja őt a felsorolt dolgok miatt... én viszont már régóta egyedül vagyok, és jó volna, ha nem lennék ennyire egyedül.

MÁRTA Csak nem a kezét akarja megkérni?

FERENC Olyas... Igen. Mit csináljunk.

ISTVÁN (*Sárának*) Menjünk még egy kicsit beszélgetni.

SÁRA Még ne, a tanító úr most akar elvenni valakit.

MÁRTA (*Ferencnek*) Ezt hogy képzelte? Egy, hogy maga más valláson van.

De még ha zsidó is volna. Van maguk közt, mennyi az, vagy harminc esztendő. Azt hiszi, Sárkát hozzáadom egy vén trottyhoz? Ráadásul maga olyan csúf, mint az ázott tehénfos, és ez nem az én meglátásom, hanem általánosan elfogadott vélemény itt a faluban. Úgyhogy ne kacagtassa magát. Menjen haza szépen, s felejtse el Sárkát! (*Szünet*) Na. Induljon!
FERENC elindul kifelé lesütött fejjel.

FERENC (*balkan*) Zsidók.

Kimegy.

MÁRTA Mit mondott?

ISTVÁN Bocsánat, nem hallottam.

MÁRTA Akkor nem sok hasznát veszem magának se.

MÁRTA kimegy.

SÁRA Ezek rólam beszéltek. Én vagyok Sárka. Maga szerint hozzá kéne menjek a tanító úrhoz?

ISTVÁN Isten ments! Úgy értem, kár az ilyesmit elsietni.

SÁRA De mi van, ha tényleg nem fog senki se szeretni?

ISTVÁN Téged? Ugyan már. Fiatal vagy, szép vagy... Egy – hogy mondjam – napsugaras személyiség.

SÁRA Ezt őszintén mondja?

ISTVÁN Őszintén. Téged bármelyik férfi... Legalábbis van olyan férfi, akinek te... Nyilvánvaló.

SÁRA Ha a plébános úr nem volna plébános úr, akkor elvenne engem?

ISTVÁN Én? Hogy jut eszedbe ilyesmi?
SÁRA Úgy, hogy magának szakálla van.
ISTVÁN Nekem? Nincs is... Teljesen mindegy. Nem jöhet számításba.
SÁRA Szóval nem venne el.
ISTVÁN Dehogynem.
SÁRA Tényleg?
ISTVÁN Nem vitás. Csak hát...
SÁRA Úgy örülök, hogy el akar venni feleségül!
ISTVÁN Nem akarlak! Úgy értem, persze hogy akarlak. Akarnálak, ha... De nem vehetlek el.
SÁRA Az nem baj. Legalább tudom. És olyan jó ezt tudni. Köszönöm!
Megöleli. ISTVÁN is megöleli őt. Belép SÁMUEL, kezében egy üveg bor.
SÁMUEL Mi van itt?
ISTVÁN Vigasztalom. Vagy valami olyasmit csinálok.
Finomán eltolja magától Sárát.
SÁMUEL Plébános úr, ne higgye, hogy nem vagyok egy szavatartó ember.
De az a helyzet, hogy most nem fogom megadni az adósságomat.
ISTVÁN Múlt hónapban is ezt mondtad.
SÁMUEL És álltam is a szavamat, nem? *(Szünet)* Ne haragudjon. Fogadja ezt el.
Odaadja neki az üveg bort, ISTVÁN elveszi.
ISTVÁN Nem haragszok. De azt tudjad, hogy ameddig a kártyát abba nem hagyod, én többet nem segítek ki téged.
Jön a másik szobából MÁRTA.
Egy dologban segítek csak, és ezzel ti is tisztában vagytok: bármi van, egy szavatokba kerül, és...
SÁRA Megkeresztel minket.
ISTVÁN bólint.
MÁRTA Megint keresztelésről diskurálnak a házamban?!
ISTVÁN Hogy elrepült az idő! Isten áldja magukat! *(Kisiet.)*
MÁRTA Fiam, mi az a tartozás, amiről a tanító úr beszélt?
SÁMUEL El lesz intézve.
MÁRTA Ajánlom is, hogy el legyen intézve, mert én nem fogom a hülyeségeid miatt elajándékozni a libáimat!
SÁMUEL Nem lesz arra szükség. Van egy tervem.
MÁRTA Milyen terved?
Betoppan MÓZES.
MÓZES Sálom, drága családom!

Mindenki ledöbben.

MÁRTA Mojse?

MÓZES Mártikám!

MÁRTA Mojse...

MÓZES Mártikám!

MÁRTA Hogy száradna a bőr a szemedre!!!

MÓZES Mártikám...

MÁRTA Hol voltál?!

MÓZES Számít az?

MÁRTA Hol voltál két esztendeig, te, lónak a bogáncsos farka?!

MÓZES A deszkagyárban dolgoztam. Gyergyóban.

MÁRTA Gyergyóban?! Azt mondták, hogy nem is élsz, erre kiderül, hogy Gyergyóban voltál?!

MÓZES Azt hiszed, hogy az ott élet?

MÁRTA Se egy levél, se egy semmi!

MÓZES Nem lehetett. Ha kiderül a származásom, elvisznek munkaszolgálatra. Úgyhogy kénytelen voltam feleségül venni egy keresztény asszonyt.

MÁRTA Hogy mit csináltál?

MÓZES Szerinted akartam én? De olyan kedves volt...

SÁRA Gyermek is született, édesapám?

MÓZES *(fejével tagadólag int)* Csak egy.

MÁRTA Én elájulok.

MÓZES De most már újra itt vagyok veletek, drágáim. Megint együtt leszünk, ha ti is akarjátok.

SÁMUEL És a keresztény asszony?

MÓZES Mégse volt annyira kedves. *(Szünet)* Drága családom, az Úristen visszaadott engem nektek. Engem, aki nélkületek semmi se vagyok. Mert, ha van bennem valami jó, akkor az anyyi, hogy titeket szeretlek. Mindennél jobban. Elfogadjátok az Úrnak ezt az ajándékát? Ezt a végtelen szeretetet? Mártikám!

Szünet.

MÁRTA sírva megöleli Mózeset. Azután lekever neki egy pofont. Majd tovább öleli.

SÁRA *(a közönségnek)* Így történt, hogy édesapánk visszaköltözött hozzánk. Édesanyánkat attól fogva mintha beszórták volna virágokkal: szebb lett, édesebb lett, elkezdett minden embert szeretni. És mi is szerettünk mindenkit. Amíg lehetett.

A háttérben megjelenik a két csendőr.

II.

1.

A bíró házának udvara, disznóvágás után. KÁLMÁN, ÖDÖN és FERENC egy-egy pohár pálinkával a kezükben álldogálnak, és a közönség felé néznek – ott van a levágott disznó. ISTVÁN a közelükben egy széken szundikál részegen.

KÁLMÁN Nem volt valami nagy ez a disznó.

FERENC Mit csináljunk.

ÖDÖN Én azt mondom, örüljünk, hogy volt mit levágni, és adjunk hálát az Úrnak ezért a drága kis disznóért. Nem igaz, plébános úr?

ISTVÁN *(félálomban)* Ble-ble-ble.

FERENC Így igaz. A kicsi disznó is disznó.

KÁLMÁN Ki tudja, fogunk-e még így valaha összegyűlni disznóvágásra. S hogy lesz-e egyáltalán disznó, amit levágjunk ebben a nagy szegénységben.

ÖDÖN De Kálmán, ha egy disznóvágáson nincsen disznó, az mitől disznóvágás?

KÁLMÁN Nem azt mondtam, hogy disznóvágáson lesz-e disznó, hanem hogy ebben a szegénységben lesz-e disznó, amit levágjunk.

ÖDÖN Amit levágjunk – egy disznóvágáson.

KÁLMÁN Igen.

ÖDÖN Plébános úr, tudja ezt követni?

ISTVÁN Ble-ble-ble.

FERENC *(felemeli a poharát)* Egészség!

KÁLMÁN Egészség!

ÖDÖN A mi ragyogó disznóvágásunkra, ránk, valamint az odabent sürgő-forgó csodálatos asszonyokra, akiket az Úr az ő mérhetetlen kegyelmében adott nekünk, hogy segítségükkel benépesítsük a hazát! Nem igaz, plébá...? Áh. Isten-isten!

Kiüsszák a poharat. Jön a házból ÉVA. Odalép Ödönhöz.

ÉVA Mi a helyzet?

ÖDÖN Pihenőt tartunk, kicsi szívem.

ÉVA Mi készen állunk, lehet jönni.

ÖDÖN Én is mindjárt készen állok. Te drága, te csodálatos. *(Megcsókolja, megcsipkedí Évát)* Csak még meghallgatom párszor, hogy a háború miatt mekkora a szegénység.

ÉVA Ez sajnos tényleg így van. Máskor minden család nevelt malacokat, most meg három-négy család jut egy disznóra.

KÁLMÁN Vigasztaljon mindenkit, hogy Kőrispatakon még kevesebb a disznó, mint nálunk.

FERENC De azt ugye tudjuk, hogy a szegénység nem magától van? Hanem valakik okozzák.

KÁLMÁN Már te is azzal jössz, hogy a zsidók miatt van?

FERENC Én csak annyit mondtam, hogy valakik miatt van.

KÁLMÁN De nem a zsidók miatt.

FERENC Valakik miatt *van*.

ÉVA És kik miatt van?

FERENC Nem akarok itélkezni. A dolgok összetettek a világpolitikában, s a magunkfajta emberek nem tudhatják, kinek van igaza. De az is biztos, hogy volt igazság abban, amit a csendőrök mondtak.

KÁLMÁN Komolyan beszélsz?

FERENC Nem állítom, hogy mindenben, de pár dologban azért igazuk volt.

KÁLMÁN Például miben?

FERENC Például abban, hogy ezek lenéznek minket. Kicsúfolnak. Nem engednek be a köreikbe. Nem így van, plébános úr?

ISTVÁN Ble-ble-ble.

FERENC Ugye? Megértem én, hogy vallási okokból van egy kis távolságtartás. De rájuk ez mért nem vonatkozik? (*Évára néz*) Ők mért akarják elvenni azt, ami a másé?

ÖDÖN követi Ferenc tekintetét.

ÖDÖN (*Évának*) Menjél csak be, kicsi szívem!

ÉVA Miről van szó?

ÖDÖN Ki kéne mosni a kolbásztöltőt.

ÉVA Kimostuk.

ÖDÖN Nem számít, menjél be! (*Szünet*) Na!

ÉVA a többiekre néz, majd bemegy a házba.

(Ferencnek) Ezt azért fejtsd ki, Feri!

FERENC Mít? Nem fogok én belemászni mások dolgába.

ÖDÖN De, legyél szíves, és másszál!

FERENC Nem mászok.

ÖDÖN De mászol!

FERENC Nem, nem.

ÖDÖN De igen! Akarom látni, ahogy mászol bele mások dolgába! Most!

FERENC Jó, hát... Én csak annyit mondok, hogy ha nekem feleségem volna, én jobban vigyáznék rá.

ÖDÖN (*megragadja Ferenc gallérját*) Mi az, hogy jobban vigyáznál rá?

ISTVÁN Ble-ble-ble.

ÖDÖN *(Istvánnak)* Csend legyen!

KÁLMÁN Na, nyugalom! Attól még, hogy disznóvágás, nem kell egymásnak szökni.

ÖDÖN *(elengedi Ferencet)* Nyugodt vagyok, hisz' az Úristen az ő végtelen jóindulatában felruházott minket a türelem képességével. *(Ferencnek)* Ami sajnos véges!

FERENC De én nem akarok rosszat senkinek.

KÁLMÁN Feri, bökd már ki, vagy én verem ki belőled!

FERENC Hát... Amikor Éva átmegegy szombatonként a Szabóné Kovácsékhoz. Akkor kéne figyelni rá.

ÖDÖN Kovácsékhoz? Miről beszélsz?

Megjelenik a kerítésnél KÓNYA és PINTÉR.

KÓNYA Hogy vagyunk, hogy vagyunk?

PINTÉR Milyen szép kis disznó!

KÁLMÁN Csendőr urak. Mi járatban?

KÓNYA Rég nem jártunk itt nálatok, Kőrispatakon, és arra gondoltunk...

KÁLMÁN Bözödújfaluban!

PINTÉR Ne vágjunk már közbe, amikor hivatalos személy beszél! Hát mi-féle modor ez?

KÁLMÁN Elnézést.

KÓNYA Meglátszik az a néhány évi román uralom.

PINTÉR Meg. Az összes dolog közül, amit érdemes a románoktól eltanulni, a pofátlanságot tanulták el.

KÓNYA Igen. *(Szünet)* Várjál! Mintha azt mondtad volna, hogy neked székely felmenőid vannak.

PINTÉR Jól emlékszel.

KÓNYA És miért mondtad, hogy székely felmenőid vannak?

PINTÉR Egyetlen oka volt ennek. Mégpedig az, hogy székely felmenőim vannak.

KÓNYA Én ebben, engedd meg, hogy kételkedjek.

PINTÉR Megbocsáss, de nem érdekel, hogy te miben kételkedsz, főleg úgy, hogy semmi okod rá.

KÓNYA Márpedig van rá okom: akinek székely vér csörgedez az ereiben, az nem mondhat olyat, hogy érdemes tanulni a románoktól.

PINTÉR Miért ne mondhatnék ilyet?

KÓNYA Hogyhogy miért? Te nem érzed, hogy tele leszel kiütésekkel, amikor meghallod azt a szót, hogy „román”? Ha csak rágondolok egy román pópára, bundásodni kezd a nyelvem.

PINTÉR Megértem, de attól még lehetnek dolgok, amiket érdemes eltanulni a románoktól.

KÓNYA Te, mint a székely nép leszármazottja, nem mondhatsz olyat, hogy lehetnek dolgok, amiket érdemes eltanulni a románoktól!

PINTÉR Pedig igenis van mit tanulni tőlük!

KÓNYA Egyet mondjál!

PINTÉR Mondok is!

KÓNYA Hallgatlak!

PINTÉR Mondom!

KÓNYA Egyetlen példát nem tudsz mondani!

PINTÉR De tudok! *(Szünet)* Idehallgass! Romániában, ha zsidó utast találnak a vonaton, nem várják meg az állomást, hanem lerúgják az illetőt a rohanó vonatról. Ehhez mit szólsz?

KÓNYA *(elgondolkodva)* Ez... valóban... példaértékű.

PINTÉR Na látod!

KÓNYA Nálunk meg szokás várni az állomást.

PINTÉR Ugye? Van még hova fejlődünk ezen a téren.

KÓNYA Jól van. Elismerem. Pofátlanságban és a zsidók vonatokról való lerugdosásában tényleg a románok viszik a prímet.

PINTÉR Örülök, hogy egyetértünk.

KÓNYA De elkalandoztunk egy kicsit. *(Kálmánnak)* Szóval arra gondoltunk, hogy teszünk itt egy újabb látogatást, és megnézzük, mire jutottatok.

PINTÉR Kíváncsiak vagyunk, tudják-e most már a helyüket.

KÁLMÁN Tudják, nagyon is.

KÓNYA Tisztelendő urunk is egyetért?

ÖDÖN A kegyelmes Isten előbb-utóbb mindenkinek felnyitja a szemét a zsidóság valódi természetével kapcsolatban. Biztosíthatom a csendőr urakat, hogy ezentúl nem marad büntetlenül, ha egy zsidó szemet vet egy keresztény ember tulajdonára.

PINTÉR Hogyhogy ezentúl? Eddig mit csináltatok?

ÖDÖN Azt hiszem, túl elnézők voltunk.

KÓNYA Azt akarjátok mondani, hogy ölbe tett kézzel ültetek?

KÁLMÁN Dehogyan! Azóta, hogy a csendőr urak itt jártak, sokkal nagyobb rend lett Bözödújfaluban.

PINTÉR Tanító pajtás, tényleg lett itt egy kis rend?

FERENC Lett.

PINTÉR Kicsit bővebben!

FERENC Nem lett.

KÁLMÁN Feri...

KÓNYA Nem vágunk közbe, mert repül a pofon! Hadd beszéljen ő!

FERENC Csendőr urak, én hazafias kötelességemnek tartom, hogy a bözöd-
újfalusi zsidóság tiszta képét feltárjam a hatóságok előtt.

KÓNYA Halljuk!

FERENC Igaz, hogy többségük áttért valamely keresztény vallásra, de ez csak
a hatóság félrevezetése érdekében történt. Továbbra is sakterrel vágatnak,
rabbihoz járnak, és tartják a zsidó ünnepeket.

PINTÉR Ahogy sejtettük.

FERENC Akik pedig megmaradtak zsidónak, azok, tudjuk, milyenek. Amíg
drága vitéz kormányzó urunk a szent nemzeti érzés lángját próbálja ébren
tartani, addig ők megállás nélkül a nemzet bomlasztásán fáradoznak! Az
internacionalizmus zászlaja alatt terjesztik a magyarellenességet, s mint
szabó a ruhát, úgy vagdossák szét a szemünk láttára a nemzeti egységet, s
készítik elő a kommunizmus eljövételét! Bármit megtennék, hogy időben
megállítsuk ezeket a kártékony méregkeverőket.

KÓNYA és PINTÉR egymásra néz.

PINTÉR Ilyen egy igazi hazafi.

KÓNYA Ilyen. *(Ferencnek)* Azt mondd, hiába kínlódott a kormányunk az
itteni zsidók és nem zsidók megkülönböztetésén? Nincs különbség?

FERENC Így igaz. Egyik kutya, másik gyík.

KÓNYA Jelenteni fogjuk a dolgot. Segítünk nektek.

PINTÉR Elvégre azért vagyunk, hogy titeket szolgáljunk.

KÓNYA Ha kell, a vérünket ontjuk értetek.

PINTÉR De ne nekünk hálálkodjatok! Az egyik combot adjátok oda ennek a
kedves tanítónak!

ÖDÖN Hogy mit adjunk neki?

PINTÉR Mondom, az egyik disznócomb a tanítót illeti.

KÓNYA A maradékot küldjétek utánunk! A keresztúri csendőrörsre.

KÁLMÁN Tessék?

KÓNYA Mi nem világos, bírókám?

KÁLMÁN Az, hogy mit küldjünk a csendőrörsre.

PINTÉR Hát a disznót, amit levágtatok. Korgó gyomorral hogy a fenébe dol-
gozzunk értetek? Isten áldjon benneteket, székely véreim!

KÓNYA A legjobbakat, nemzettestvérek!

Elmennek. Felébred ISTVÁN.

ISTVÁN Bocsánat, elszundítottam. Történt valami érdekes?

Sötét.

2.

Kovácsék házában vagyunk. SÁMUEL és SÁRA egymás mellett ülnek, a földet nézik. Láthatóan elégük van már abból, ami a szomszéd szobában zajlik. A szomszéd szobából ágynyikorgás, illetve Márta és Mózes szeretkezésének hangjai szűrődnek ki. SÁMUEL megunja, felkel.

SÁMUEL Megyek, járok egyet. Neked hozzak valamit?

SÁRA Citromos cukorkát. De máma Szombat, tilos vásárolni!

SÁMUEL Nem sokáig lesz ez így.

SÁRA De igen, egész nap Szombat lesz.

SÁMUEL A *tiltások* nem lesznek sokáig. Meg fogok keresztelkedni.

SÁRA Azért, hogy tudjál szombaton cukorkát venni?

SÁMUEL Hogy tudjak tervezni. Legyen jövőm.

SÁRA És milyen vallású leszel?

SÁMUEL Unitárius. Téged is elviszlek.

SÁRA Én nem akarok unitárius lenni.

SÁMUEL Akkor mi akarsz lenni?

SÁRA Szeretve.

SÁMUEL Mi?

SÁRA Olyan, akit nem kacagnak ki, s nem tesznek megjegyzést a sebességére. Nem hajigálják meg almával, s csinálnak úgy, hogy khe-khe-khe. Hanem szeretik. Csak úgy. Van olyan vallás, amiben az emberek szeretik a másikat, csak úgy?

SÁMUEL Mindegyik, azt hiszem. Csak nem igen gyakorolják ezt a részét.

SÁRA A tanító úr gyakorolja. Ő szeret.

SÁMUEL Én is szeretlek. Citromos cukorkát igaz, hogy most nem tudok hozni, de hozhatok helyette, mondjuk, cukormentes hógolyót.

SÁRA Azt nem kérek.

SÁMUEL Esetleg egy sárlekváros kavicsot nem kívánsz?

SÁRA Most nem kívánok.

SÁMUEL Hát egy kis mézes semmit méz nélkül?

SÁRA Azt se.

SÁMUEL Válogatós! *(Megpusztilja Sára fejét, majd kimegy.)*

Jön MÓZES a szobából.

MÓZES Samu hová ment?

SÁRA Azt hiszem, elment megkeresztelkedni.
MÓZES Csendesebben, meghallja anyád!
MÁRTA *(a szomszéd szobából)* Mit hallok meg?
MÓZES Semmit, aludjál! *(Sárának)* Kihez ment?
SÁRA *(a közönség felé)* Bár édesapánk keresztény lett, otthon ezt nem igen hangoztatta, hanem ugyanúgy tartotta a Szombatot, mint azelőtt. Megtehetette volna, hogy dolgozik aznap, de ő nem dolgozott aznap. Meg más-kor se nagyon. Így hát Éva néni továbbra is átjött hozzánk segíteni.
Belép ÉVA.
ÉVA Békés Szombatot!
SÁRA Magának is, Éva néni!
MÓZES Gizi nem jött?
ÉVA Most nem.
MÓZES Rég nem járt itt.
ÉVA Egy másik családhoz jár mostanában.
MÓZES Kikhez?
ÉVA A Tojáslopó Kovácsékhoz.
SÁRA De a Tojáslopó Kovácsék keresztények lettek!
ÉVA Attól még ők se dolgoznak szombaton. Ugyanolyanok, mint eddig. Ünnepelnek, nevetgélnek... A zsidók valahogy boldogabb családi életet élnek, mint... mások. Vajon miért?
MÓZES Nem tudom, én katolikus vagyok.
ÉVA Csendesebben. Vagy Márta nincs itthon?
Jön MÁRTA a szomszéd szobából.
MÁRTA Itthon vagyok, Éva kedves. Gizi megint nem jött?
MÓZES A Tojáslopó Kovácséknál van.
MÁRTA Nem rossz emberek a Tojáslopó Kovácsék. Leszámítva azt az egy szokásukat, hogy lopják a tojásokat.
ÉVA Igen, furcsa egy szokás. De nem úgy volt, hogy utálad őket?
MÁRTA Volt ilyen? Nem utálok én senkit. Kár lenne ölni a saját idegeimet.
Ahelyett, hogy... (Mosolyogva megöleli Mózeset.)
ÉVA *(mosolyog)* Na. Mondom én.
SÁRA Nem szoktak tojásokat lopni a Tojáslopó Kovácsék. Áron bácsinak a nagyapja lopott gyermekkorában egy tojást, de az még az ezernyolcszáz-tízes esztendőben volt.
Mindhárman Sárára néznek.
MÁRTA Te ezt honnét tudod, leányka?
SÁRA Kíváncsi voltam, s megkérdeztem.

ÉVA Mi sose mertük megkérdezni. Azt gondoltuk...

Kivágódik az ajtó, betámolyog SÁMUEL vérző fejjel, véres arccal.

Úristen!

ÉVA elájul, rádől Mózesre.

MÁRTA Sámuel!

MÓZES kifogja Évát. Nem tudja eldönteni, hogy Sámuel felé induljon, vagy az ájult Évával kezdjen valamit. MÁRTA és SÁRA átkarolják Sámuel, és segítenek neki lefeküdni a sarokba. SÁRA megvizzezi a kötényét, és Mártával együtt letörölgetik a fejről a vért. Ezalatt beszélnek.

MÁRTA Mi történt, fiam?

SÁMUEL Megdobtak kővel.

MÁRTA Kik?

SÁMUEL Nem láttam. Csak a nagy csattanás... sötét...

SÁRA Úgy csináltak, hogy khe-khe-khe?

SÁMUEL Nem. Fiatal kölykök voltak. Úgy hallottam. Mintha.

MÁRTA De mért csinálták?

SÁMUEL Amikor földre kerültem, az egyik azt kiabálta: „legközelebb meg-
etetünk szalonnával!”

MÁRTA Teremtóm!

SÁRA Mért mondták ezt?

MÁRTA Mert mi nem ehetünk szalonnát.

SÁRA S ezt ők nem tudják?

MÓZES közben egyensúlyoz Évával. Végül az asztalra dől, és ahogy fölé hajolva próbálja felfektetni az asztalra, félreérthető pozícióba kerül. Ekkor beront ÖDÖN.

ÖDÖN Hát nem elég neked két feleség?! Hány kell még?! Szóljak a reformá-
tus lelkész kollégának, hogy ő is küldje át a nejét?! *(Megragadja Mózes, és a földre löki.)*

MÓZES Tiszteletes úr, itt valami félreértés...

ÖDÖN Ne tiszteletesezz, te metéltpöcsű! Itt henteregsz, az én...! Ez a hála
azért, amit értetek tettem?!

MÓZES De hát nem is tett értünk semmit.

ÖDÖN Pontosan! Mások ártottak volna nektek, de én? Nem tettem sem-
mit! Na de majd most! *(Letérdel, és elkezd ütni Mózes, aki a földön fekve védekezik.)*

MÓZES Hagyjon!

ÖDÖN Azt csinálom: adok!

MÓZES Ne adjon! Hagyjon!

MÁRTA Hagyja már abba!

ÖDÖN most veszi észre, hogy a többiek is ott vannak.

ÖDÖN Mi ez? A család előtt csináljátok? Ez a zsidó erkölcs! Ez!

MÁRTA Fejezze már be, nem csinált semmit!

ÖDÖN Tudom én, amit tudok, és nem hagyom annyiban! *(Visszafordul Mózeshez)* Te nyomorult, te!

Fojtogatni kezdi Mózes. SÁMUEL odamegy Ödönhöz, és félrelöki.

SÁMUEL Ne a más házában verekedjen! Máskülönben a sajátjában se.

ÖDÖN talpra áll. ÉVA felébred.

ÖDÖN El fogtok ti pucolni innen! Ó, milyen drága és csodálatos a mi csendőrségünk, hogy begyűjtik az ország söpredékét!

SÁMUEL gyomorszájon vágja.

ÉVA Samu, ne!

SÁMUEL Tűnés a házunkból!

SÁMUEL kidobja Ödönt, és becsukja utána az ajtót.

ÖDÖN *(kintről)* Kicsi szívem, gyere haza!

SÁMUEL *(kinyitja az ajtót, és kikiált)* Húzzon a retkes nyavalyába, vagy kiverem a szemét!

ÉVA Elég már, Samu!

SÁMUEL becsukja az ajtót.

SÁMUEL Rohadt életbe, hogy most már unitárius se lehetek. *(Mózeshez megy, és MÁRTÁVAL együtt felsegíti a földről.)*

MÁRTA Jól vagy, Mojsze?

MÓZES Jaj, jaj! Szegény fejem. Azt mondta, elvitetnek? Jaj! Ezeket a papokat se értem.

MÁRTA Hol fáj?

MÓZES Fejem, nyakam... Mártikám, volt neked valami gyógykenőcsöd...

MÁRTA Bekenlek. Gyere, Samu, téged is.

SÁMUEL Mindjárt jövök. Sárka addig segít. Menjél, Sári!

MÁRTA, MÓZES és SÁRA kimennek a másik szobába. Azalatt MÓZES motyog maga elé.

MÓZES Jaj! Azt mondja, elvitet a csendőrséggel. Ezért kínlódtam én két esztendeig azzal a bolond keresztény asszonnyal? Jaj, szegény fejem! Jaj!

SÁMUEL *(odalép Évához, segít neki felülni)* Jól van? Kedvesem.

ÉVA Nem vagyok a kedvesed.

SÁMUEL Ami késik, nem múlik.

ÉVA Pont ezt a felfordulást választottad, hogy ilyenekről beszélj?

SÁMUEL Eddig sose tudtunk kettesben lenni.

ÉVA És ez így volt rendjén. Hogy van a fejed?
SÁMUEL Jól. Mondani akarok valamit. Én sok embertől... Nem. Ez, ami most van, ez gyötrelmes és élehetetlen. De egyszer majd úgy fogunk visszazárni reá, azzal a boldog tudattal, hogy elmúlt, és sose jön vissza. Csak addig kell kihúzni.
ÉVA Mi az a pár száz év? Fél lábon is kibírom.
SÁMUEL Sokkal hamarabb vége lesz. Onnét tudom, hogy ami folyik, az túl természetellenes. Amikor az ember ennyire beleavatkozik a dolgok rendjébe, az nem tarthat sokáig.
ÉVA Honnét tudod, hogy mi a természetes? Lehet, hogy a háború a természetes, s mi időnként durván beavatkozunk egy kis békével. De semmi kedvem ezekről... Van most elég bajom.
SÁMUEL Egy kicsit még! Mit akartam mondani. Hogy sok embertől kértem kölcsön. Öt pengőt, tíz pengőt...
ÉVA Tudom.
SÁMUEL De nem a kártya miatt. Hanem mert májusban át fogok szökni Romániába. Ott biztonságosabb.
ÉVA Hová Romániába?
SÁMUEL Tordára, egyelőre. Május végétől lesz ott egy kis munka. Aztán a pénzből, amit kölcsönkértem, kiveszünk ott egy lakást, s éldegélünk ameddig...
ÉVA -lünk?
SÁMUEL Igen, dolgozunk, gyűjtögetünk, s ha ennek az egésznek vége, megadjuk az adósságot. Én addig is vigyázok magára, szeretem, simogatom.
ÉVA Te aztán tényleg nem vagy semmi! Szép dolog az álmodozás, de...
SÁMUEL Szerintem is. Álmodjunk együtt!
ÉVA Fejezd be, én nem hagyom el az uramat!
SÁMUEL Azok után, ami itt volt, lehet, hogy ő hagyja el magát.
ÉVA Ne félj te attól! Ismerem az összes dugihelyét, ahol az aranyat tartja. Nem merne elhagyni.
SÁMUEL Szóval csak ennyiről van szó.
ÉVA Nemcsak ennyiről. A látszat ellenére ő egy jó lélek. A féltékenység néha-néha elvakítja, ez igaz. De attól mi még... Na. *(Indul.)*
SÁMUEL Várjon! Ha nem lenne férjnél, eljönne velem?
ÉVA Bolond kérdés. *(Indul)* Legyen szerencséd!
SÁMUEL De eljönne?
ÉVA Várnak otthon. Isten áldjon!

SÁMUEL *Azért* nem mondja ki, mert eljönne, igaz? Mert maga is érzi. Ne tagadja le, hogy maga is érzi ezt! (*Megcsókolja Évát. ÉVA ezúttal viszonozza. De csak rövid ideig*) Éva... Én magát végtelenül és mélyen...
ÉVA Ne! Ez csak a búcsú miatt volt. Ne legyenek reményeid, kedves. Samu. (*Kimegy.*)

3.

SÁRA előrejön. MÁRTA és SÁMUEL Sára két oldalára állnak.

SÁRA (*a közönség felé*) Édesanyánk azt mondta, nem akarja, hogy a fiát még egyszer kővel hajigálják, vagy akárhogy bántsák a hite miatt. Ezért másnap nagy lépésre szánta el magát.

Mindhárman letérdelnek. Mögöttük megjelenik néhány falusi. Jön ISTVÁN.

ISTVÁN Szentséges Szűz Mária, Isten anyja...

MIND Könyörögi érettünk!

ISTVÁN Keresztelő Szent János...

MIND Könyörögi érettünk!

ISTVÁN Szent József...

MIND Könyörögi érettünk!

ISTVÁN Szent Péter és Pál apostolok...

MIND Könyörögjete érettünk!

ISTVÁN Istennek minden szentjei...

MIND Könyörögjete érettünk!

ISTVÁN Védelmetek meg titeket Krisztusnak, a mi Üdvözítőnknek ereje!

Ennek jeléül megkenünk titeket az üdvösség olajával Krisztusban, a mi Urunkban, aki él és uralkodik mindörökkön örökké.

MIND Ámen.

ISTVÁN hüvelykujjával keresztet rajzol Márta, Sámuel és Sára homlokára.

SÁRA (*a közönség felé*) Amikor hazaértünk a keresztelestől, édesapánk már nem volt otthon. Egy levél várt minket az asztalon.

Jön MÓZES.

MÓZES (*a közönség felé*) Sálom, drága családom! Ahogy a Jom Kippur-i imában mondjuk, hogy Isten még a betegség előtt elküldi nekünk az orvosságot, úgy teszek most én is: még a betegség előtt orvosolom a problémát, s nem várom meg, hogy elvigyenek a csendőrök, hanem elköltözök tőletek.

MÁRTA a földre roskad, belekarmol a padlóba, és hangtalanul sír.

A csendőrökkel, legyetek szívesek, hitessétek el, hogy *nem* Gyergyóban vagyok. De ne mondjátok nekik, hogy *nem* Gyergyóban vagyok, mert

akkor tudni fogják, hogy Gyergyóban vagyok. Azt hiszem, jobb lesz, ha nem is Gyergyóba megyek, s akkor nem kell elhitessek semmit, s akkor ők is hiába fognak keresni Gyergyóban, ha esetleg nem sikerül elhitessek velük, hogy nem Gyergyóban vagyok. Cseppet összegabalyodtam, ezért új gondolatot nyitok. Mivel nem mehetek oda üres kézzel, magammal viszem azt a pénzt, ami Samu párnájában volt. Ne búsulj, fiam, mert a Jóisten százszorosan megadja, s visszanyered kártyán, ha majd újból hajlandók lesznek kártyázni veled az emberek.

Mártikám, sokat fogok gondolni reád a másik asszony mellől, mert téged szeretlek a legjobban. Ha úgy alakul, hogy nem Gyergyóba megyek, akkor is sokat fogok reád gondolni, csak akkor nem a másik asszony mellől, hanem esetleg egy *másik* másik asszony mellől, de akárhogy is lesz, mindig te leszel a kedvenc feleségem.

Ezt a levelet dobjátok a kemencébe, nehogy a csendőrök kezére jusson. Ezzel a feladattal ne Sáríkat bízátok meg, mert napokba telhet, mire eljut a kemencéig, s addig százszor elolvassák, és akkor megtudják, hogy Gyergyóba mentem. Úgyhogy lehet, hogy mégse megyek Gyergyóba.

(A Sáríka sebességére vonatkozó mondatomat csak azért írtam, hogy legyen a levelem végére egy vicc, ne csak örökké szomorkodjatok.) Most zárom soraimat, nehogy hazaérjete, mielőtt befejezném a levelet, meg a kezem is fáj már a sok írástól.

Ölellek titeket, drágáim!

Sötét.

4.

Kovácsék háza. MÁRTA egy széken pihen. SÁMUEL a földön ül ittasan, kezében egy üveg borral. SÁRA középen áll.

SÁRA (*a köszönség felé*) Édesanyánk attól fogva alig szólalt meg. Gyenge lett, elhagyta magát. Mintha az ereje egy virágcserep lett volna a lelkében, amit édesapánk levele összetört. (*Pityereg*) Samu meg újból inni kezdett, pedig azelőtt abbahagyta. (*Pityeregve kimegy.*)

MÁRTA Én is kérek egy kortyot, fiam!

SÁMUEL Magának nem jár.

MÁRTA Mért nem jár nekem?

SÁMUEL Nem napilap ez, hogy járjon magának.

MÁRTA Sáríka merre van?

SÁMUEL (*vállat von*) Odakint sírdogál, azt hiszem.

MÁRTA Mért sírdogál?

SÁMUEL Mert valaki itt hülye kérdéseket tett fel neki.
MÁRTA Ennyire nem bírja Sárka a hülye kérdéseket?
SÁMUEL Ennyire. Főleg, ha azok a kérdések úgy szólnak, hogy „te ki vagy,
s mit keresel itt?”
MÁRTA Ki kérdezett tőle ilyen hülyeséget?
SÁMUEL Ez is egy jó hülye kérdés volt.
Szünet.
MÁRTA Adj egy kortyot nekem is, fiam!
SÁMUEL Nem érti, hogy magának nem jár?
MÁRTA Mért nem jár nekem is egy korty bor Szombatnak szent napján?
SÁMUEL Elmondtam a múlt héten is, elmondtam azelőtt is. Azért nem jár,
mert elárulta édesapámnak, hogy hová dugtam a pénzt.
MÁRTA Én biztos, hogy nem.
SÁMUEL De igen, csak nem emlékszik. Elárulta, s maga miatt meghiúsult
az én titkos tervem.
MÁRTA Mi volt a titkos terved?
SÁMUEL Az, hogy kötelet tekerek magára, s belógatom a kútba.
MÁRTA Ezt tervezted?
SÁMUEL Hagyjon már békén a hülye kérdéseivel!
MÁRTA Hogy tudtam volna elárulni apádnak, hogy hol a pénzed, ha egy-
szer fogalmam se volt, hogy hol a pénzed?
SÁMUEL Dehogynem volt fogalma. Nem maga szokta minden nap felrázni
s csapkodni a párnákat?
MÁRTA Hogy jobban aludjatok. Máskülönben te voltál a marha, hogy a pár-
nádba dugtad a pénzt, amikor tudod, hogy fel szoktam rázni a párnákat.
SÁMUEL Nem figyeltem meg én ezt az idióta szokását magának, amíg a pénz-
zem el nem tűnt.
MÁRTA Akkor is te voltál a marha, hiába fogod reám.
SÁMUEL Még egyszer lemarház, sőt, még egy mondat elhagyja a száját, akár
tartalmazza a „marha” szót, akár nem, ezt a bort üvegestől dugom le a
torkán!
Szünet.
MÁRTA Jól van, nem szólok többet.
SÁMUEL Mit mondtam magának?!
MÁRTA Azt mondom én is: hallgatok.
SÁMUEL Akkor hallgasson, s ne mondja, hogy hallgat!
MÁRTA Nem mondom.
SÁMUEL Helyes!

MÁRTA Csak üldögélek itt. *(Szünet)* Csendben. *(Szünet)* Nézem a falakat...

SÁMUEL *(felugrik)* Eleget feszítette a húrt! Tátsa ki a száját! *(Odamegy Mártához, és megragadja az állát. Felemeli az üveget)* Száját kitátani, maga nyekergő vöröskáposzta!

Belép GIZELLA.

GIZELLA Békés Szombatot!

MÁRTA Békés Szombatot neked is.

SÁMUEL elengedi Mártát, és leengedi az üveget.

SÁMUEL Rég nem láttunk, Gizi.

GIZELLA Hát igen. Te is tudod, mért. Ugye?

SÁMUEL Tudom.

MÁRTA Mért?

SÁMUEL Maga ne törődjön vele, csak nézze a falakat!

GIZELLA *(Sámuelnek)* Képtelen voltam idejönni.

MÁRTA Mért?

SÁMUEL *(Mártának)* Né, milyen szép fal!

GIZELLA Túlságosan haragudtam reád, azok után.

MÁRTA Mik után?

SÁMUEL Tudja mit? Eleget nézte a falat, menjen be a szobájába!

MÁRTA Sáríka merre van?

SÁMUEL Ne foglalkozzon Sáríkával, csak induljon befelé! *(Gizellának)* Érttem én, Gizi, teljesen megértem. S mért döntöttél most úgy, hogy meglátogatsz?

GIZELLA Mert meg akarok beszélni veled valamit.

MÁRTA Mit akarsz megbeszélni?

SÁMUEL Takarodjon már a szobába, vagy a seggén dugom fel ezt az üveget, s kihúdom a száját!

MÁRTA felkel, és sértődötten kimegy a másik szobába.

GIZELLA Mért beszélsz így velem?

SÁMUEL Azért jöttél, hogy leszóljad a beszédemet?

GIZELLA Azért jöttem, hogy bocsánatot kérjek.

SÁMUEL Te kérjél bocsánatot tőlem? Minek?

GIZELLA Mert én bűjtattam fel azokat a kölyköket.

SÁMUEL Mi?

GIZELLA Bár túl nagy felbűjtásra nem volt szükség. Eleget hallották ők az iskolában, hogy milyenek a zsidók. De azt én sugalmaztam nekik, hogy kit kéne kővel meghajigálni.

SÁMUEL Te voltál? Mért csináltad?

GIZELLA Tudod, hogy mért.

SÁMUEL Ennyire utálsz?

GIZELLA Beléd szerettem, Samu. Beleszerettem az okos fejedbe. A hangodba. A vállvonogatásodba. A morgolódásodba. Annyira furcsa, amikor az ember rájön, hogy szerelmes, és erről senkinek halvány fogalma nincsen. A legszebb dologról, ami történhet. És ez is olyan szép. Ez a titok. Egészen addig szép, amíg ki nem derül, hogy te viszont nem engem szeretsz, ahogy én addig hittem, hanem a saját anyámat.

SÁMUEL Magától lett az úgy, nem tehetek róla.

GIZELLA Tudom. De ahányszor reád gondolok, ha egy fél gondolatot is, a szívemet összevissza vágják a szilánkok. És azt akartam, hogy neked is fájjon. Valami. *(Sóhajt)* Rossz ember vagyok.

SÁMUEL Dehogyan vagy te rossz. Nem veszel részt mások pénzének a párnájukból való kilopásában, és már ez a tény sok más ember fölé emel téged. *Az anyja szobája felé néz.*

GIZELLA Ennyit akartam elmondani, s azt, hogy ne aggódj, mert nem fogom elárulni a titkodat.

SÁMUEL Köszönöm. Fogsz még járni hozzánk?

GIZELLA *(tagadólag rázza a fejét)* Nem akarok többet beszélni veled. De a halálotat se akarom. Pedig majdnem azt okoztam. Megbocsátasz nekem?

SÁMUEL Persze, Gizi. Nem tudok én reád haragudni.

GIZELLA Akkor... *(Indul.)*

SÁMUEL Annyit árulj még el, hogy édesanyád mondott-e valamit rólam.

GIZELLA Hát persze hogy erre vagy kíváncsi. Nem mondott semmit, ha ennyire tudni akarsz. De nem is igen beszélgettünk. Furcsán viselkedik mostanában.

SÁMUEL *(vállat von)* Hogyhogy furcsán?

GIZELLA Meg se hallja, amit az ember kérdez tőle.

SÁMUEL arca felderül.

Na, Isten veled!

SÁMUEL Várj!

GIZELLA Mi az?

SÁMUEL Nem tudnál kölcsönadni tíz pengőt?

GIZELLA Mi?

SÁMUEL Akkor ötöt legalább.

Sötét.

5.

István házában vagyunk, éjszaka. Kopogtatnak. Sokáig. Jön ISTVÁN egy gyertyával, kinyitja az ajtót. Ott áll SÁRA.

ISTVÁN Mit csinálsz te itt éjnek idején?

SÁRA Bejöhetek, plébános úr?

ISTVÁN Persze. Megfázol. Gyere! (*SÁRA bejön*) Mi történt?

SÁRA Nem tudom.

ISTVÁN Nem tudod?

SÁRA Édesanyám hetek óta alig beszél. Csak ül s néz. Ha szólok hozzá, fel se ismer.

ISTVÁN Sajnálom. A lelki terhek néha ilyenformán...

SÁRA Az öcsém meg egyfolytában iszik s morog. Én már azt se tudom, kihez... (*Pityereg*) Egy emberi szót nem lehet senkivel... Mi történik velünk? Ne válaszoljon! Csak öleljen meg.

ISTVÁN megöleli. Így állnak egy darabig.

Érzi a szívemet?

ISTVÁN Érz... érzem.

SÁRA Ne féljen! Érzi?

ISTVÁN Igen.

SÁRA S azt is érzi, milyen meleg vagyok?

ISTVÁN Igen.

SÁRA Én is érzem a maga szívét. S a maga melegségét. Jó ezt érezni. Magának is jó?

ISTVÁN Igen.

SÁRA Ne féljen!

ISTVÁN Sárka... te édes...

SÁRA Fújja el a gyertyát! És áldjon meg, atyám!

Sötét. Idő telik el. Odakint imbolygó fáklyafények jelennek meg. Kibálások hallatszanak, parancsszavak.

SÁRA Mi történik?

ISTVÁN Maradj itt! Nem fogom hagyni, hogy bántsanak!

SÁRA Mit csinál?

ISTVÁN Lelövöm őket.

6.

Kint vagyunk az utcán. Három-négy csendőr áll fáklyákkal félkörben. Középen egy szekér, arra bordják a falu zsidói a csomagjaikat. MÁRTA a szekér mellett ül egy kofferen, maga elé bámul. SÁMUEL mellette áll. FERENC, ÖDÖN

és KÁLMÁN is jelen vannak. FERENC Kónyát és Pintért kíséri, ÖDÖN a többi csendőrnek mutatja, hogy melyik házban laknak zsidók, KÁLMÁN pedig aggodva nézi az egészet. KÓNYA és PINTÉR fel-alá járnak, és ugyanazt ismételtetik.

KÓNYA Húsz percetek van összecsomagolni!

PINTÉR Két hétre pakoljatok élelmet!

KÓNYA Egy család egy bőröndöt hozhat!

PINTÉR Tempó, tempó!

KÓNYA Húsz percetek van összecsomagolni!

Stb. Két falusi zsidó odamegy hozzájuk.

ZSIDÓ 1. Kérem, nekünk mentesítő papírunk van.

ZSIDÓ 2. Igen, mi keresztények vagyunk. Nekünk sárga csillagot se kellett hordani.

KÓNYA Sok a duma, elsőre is értettem!

PINTÉR Tanítóké, ezek ketten zsidók vagy nem zsidók?

FERENC Zsidók.

PINTÉR *(a két zsidónak)* Akartok egy lövést a hasatokba? Hatóság félrevezetéséért?

KÁLMÁN odalép hozzájuk.

KÁLMÁN Csendőr urak, ez az egész egy nagy félreértés. Itt mindenki megkeresztelkedett.

KÓNYA Az nem számít.

KÁLMÁN De hát papírjuk van róla, hogy nem zsidók!

PINTÉR Papírok – ki nem szarja le?

FERENC elmegy a paplak irányába. Megpillantja ott Sárát.

KÓNYA Menj haza, bíró, ne akadályozd a munkát!

PINTÉR Vagy te is ezekkel akarsz tartani?

KÓNYA *(hangosan, a többieknek is)* Nem érdekelnek a papírjaitok! Az sem érdekel, hogy meg vagytok-e keresztelve!

PINTÉR Aki valaha zsidó volt, az zsidónak számít, és kész! Ez az új törvény!

KÓNYA Húsz percetek van összecsomagolni!

PINTÉR Két hétre pakoljatok élelmet!

KÁLMÁN elmegy. Lassan közeledik ISTVÁN egy puskával. SÁMUEL észreveszi, el akar indulni felé.

MÁRTA Hová mész, Mojsze?

SÁMUEL Samu vagyok.

MÁRTA Tudom. Hová mész?

SÁMUEL Jövök mindjárt.

MÁRTA Ne hagyj itt!

SÁMUEL Mondom, hogy mindjárt jövök! *(Odasiet Istvánhoz)* Megbolondult? Tegye le a puskát, még baja lesz!

ISTVÁN Nincs megtöltve.

SÁMUEL Ha van ember, aki képes egy töltetlen puskával is pofán lőni magát, az maga, plébános úr.

ISTVÁN De nem engedhetem, hogy elvigyenek!

SÁMUEL Muszáj. Azt is elviszik, aki segíteni próbál.
Érkezik FERENC, hozza Sárát a karjánál fogva.

FERENC *(a csendőröknek)* Hoztam még egyet. A paplakban rejtőzött.

PINTÉR Csak nem a pap rejtegette?

FERENC Nem hinném. Becsületes magyar ember a mi plébánosunk.
ISTVÁN, amint meglátja Sárát és Ferencet, dühösen próbálja megtölteni a puskáját, de ügyetlenkedik, nem sikerül neki.

PINTÉR *(Istvánra mutat)* Ő a plébános?

FERENC Igen, ő.
A két csendőr odamegy Istvánhoz.

KÓNYA Mit csinál azzal a puskával, he? *(Szünet)* Kérdeztem valamit, atyám!

ISTVÁN Ezzel? Jöttem, hogy...
Sárára néz, aki integet neki egy rövidet a csendőrök mögül.

PINTÉR Minek jött? *(Szünet)* Tessék?
ISTVÁNNak ekkor sikerül megtölteni és kibiztosítani a puskát. A csendőrökre akarja szegezni, de remeg a keze, és nem meri.

KÓNYA Mi az, megnémult?!

PINTÉR Csicseregjen már! Mért van magánál puska?
Szünet.

ISTVÁN *(leereszti a puskát)* Mert én vagyok itt a leventeparancsnok.

PINTÉR Tehát segíteni jött.

ISTVÁN Igen.

PINTÉR Akkor induljon összeszedni a pénzt!

ISTVÁN Pénzt?

KÓNYA A zsidó vagyont. Fésülje át a házaikat!

PINTÉR Ami értéket talál, összegyűjti, és holnap jelenti nekünk! Értjük egymást?

ISTVÁN Igenis!

PINTÉR Indulás!
ISTVÁN Sárára néz, majd elkullog.

KÓNYA *(Sámuelnek)* Vissza a szekér mellé!

SÁMUEL visszamegy középre.
(*Ödönnek*) Tisztelendő ízékém? Hiányzik valaki?
ÖDÖN Igen. A legálnokabb zsidó, akivel találkoztam. A kígyószívű csábító,
a tévútra vezető démon! Belzebúb kölyke, egy pogány torzszülött, egy...
KÓNYA Elég lesz már! Ki az?
ÖDÖN Olyan drága és csodálatos a mi Urunk, hogy megalkotta a német és
a magyar népet, hogy együtt megvédelmezzük Európát a hozzá hasonló
sátánfajzatoktól!
KÓNYA Ha befejezte a prédikálást, elárulja nekünk is, hogy kiről beszél?
ÖDÖN (*Sámuelre és Sárára mutat*) Ennek a kettőnek az apjáról! (*Mártára
mutat*) Neki a férje.
PINTÉR (*odalép Mártához*) Hol az urad?
MÁRTA csak néz maga elé.
Azt kérdeztem, hol az urad?!
MÁRTA egyik ujjával az ég felé mutat.
KÓNYA Gúnyolódsz?
Meg akar indulni Márta felé, de SÁRA megállítja.
SÁRA Édesanyám nem beszél.
FERENC Nem tud beszélni? Mióta?
SÁRA Tud, csak nem képes.
KÓNYA Akkor *te* válaszoljál! Hol az apád?
SÁMUEL Ne faggassák, ő nem tud semmit!
PINTÉR (*pofon vágja Sámuel*) Kérdezett valaki?
KÓNYA (*Sárának*) Szóval? Hol az apád?
SÁRA Vagy valahol nagyon messze... vagy máshol.
KÓNYA Mennyire messze? Egy másik faluban?
SÁRA Nem tudom, hogy az falu-e vagy város.
KÓNYA Majd én megmondom. (*Szünet*) Na?
SÁRA Várom, hogy tessék mondani.
KÓNYA Előbb mondd a nevét!
SÁRA Kovács Mózes.
KÓNYA A helység nevét mondjad, ahol apád van!
SÁRA Azt nem tudom, de van benne három betű.
KÓNYA Egy hárombetűs helységbe ment?
SÁRA Nem. Van benne három betű, s utána több másik.
PINTÉR Lelőjem?
SÁMUEL Ne bántsák, ő ilyen!
PINTÉR (*Sámuelre fogja a fegyverét*) Befogjuk a pofánkat?

FERENC Én is tanúsíthatom! Nem önöket akarja ugratni, ő tényleg ilyen. Ha tudná, elmondta volna.

PINTÉR Hát jó. *(Sámuelnek, miközben még mindig ráfogja a fegyvert)* Hol az apád, kölyök?

SÁMUEL Pár hete eltűnt, és...

PINTÉR Az igazat, vagy szétloccsan a fejed!

SÁMUEL Jó. Hogy ott van-e még, azt nem tudom. De azt mondta, hogy *(Ödönre mutat)* a tiszteletes úréknál fog elrejtőzni. Mert ott úgyse keresik.

ÖDÖN Mi?

SÁMUEL Ez az igazság.

ÖDÖN Hazudik!

KÓNYA *(a többi csendőrnék)* Kutassátok át ennek a prédikáló embernek a házát!

ÖDÖN Ne, oda ne jöjjenek!

PINTÉR Miért, rejtegetnivalója van?

ÖDÖN Dehogy, csak kár egy ilyen jelentéktelen zsidóért ekkora felfordulást...

PINTÉR Jelentéktelen? Mégsem ő a Sátán hogyishívjákja?

ÖDÖN Nem. *(Sámuelre mutat)* Ő a Sátán hogyishívjákja!

PINTÉR *(Ferencnek)* Vicces emberek vagytok ti, bözödújfalusiak.

FERENC Mit csináljunk.

KÓNYA *(a többi csendőrnék)* Lehet, hogy már nincs ott az a zsidó, de elrejtethetted oda aranyat vagy akármit. Úgyhogy az utolsó deszkát is mozgassátok meg!

ÖDÖN Ne! Várjanak!

A többi csendőr elmegy. ÖDÖN utánuk siet.

KÓNYA *(Pintérnek)* Az idegesítő csajnak az apját kivéve mindenki megvan?

PINTÉR Igen. Hatvanhárom személy.

KÓNYA Szeretem, amikor jó munkát végzünk.

PINTÉR Én is szeretem, amikor jó munkát végzünk.

Megindul a szekér. Sötét.

7.

Egy romos téglagyárban vagyunk. Hátral a foglyok összezsúfolva (egyesekek ülnek, mások állnak), köztük MÁRTA, SÁMUEL és SÁRA. Elöl egy parancsnoki iroda.

SÁRA *(a közönség felé)* A marosvásárhelyi gettóba vittek minket, a környékbeli falvak zsidóival együtt. A gettó egy elhagyott téglagyár volt a koronkai

út mellett. Romos épület beszakadt tetővel. Mi, akik befértünk, a cementpadlón aludtunk, a régi tégláégető kemencékben. De csak kétezren fértünk be. A többiek, vagy ötezer ember, kint aludtak a májusi éjszakában. Kabátokból csináltak maguknak sátrat. Nem volt illemhely, gödrököt ástunk, s deszkákkal fedtük be. Eleinte víz se volt, csak az esővíz. Az eső szinte végig esett, úgyhogy sokat fáztunk.

Két fogoly, BÜRGER és ROSENFELD Sámuelre néznek.

BÜRGER Kihez beszél a nővéred?

ROSENFELD Magában diskurál?

SÁMUEL Azt mondja, vannak valami bamba emberek, akiket ő lát. Nekik magyaráz.

ROSENFELD és BÜRGER nevetnek egy rövidet.

ROSENFELD Honnét jöttetek?

SÁMUEL Bözödújfaluból.

ROSENFELD Ó! Szóval ti vagytok a bözödújfalusiak.

SÁMUEL És maguk?

BÜRGER Mi zsidók vagyunk.

SÁRA Mi is.

BÜRGER Igen, csak hát ti... Bözödújfaluból.

SÁRA És?

Szünet.

ROSENFELD Szerintetek mit fognak csinálni velünk?

BÜRGER Semmi jót. Most vittek egy újabb foglyot a pénzverdébe.

SÁMUEL Falunkbeli ő is. Tojáslopó Kovács Áron.

MÁRTA Ki nem állhatom a Tojáslopó Kovácsékát.

ROSENFELD Mért, mennyivel tartozol nekik? *(Kuncog)*

MÁRTA Nem tudom...

SÁRA *(Sámuelnek)* Édesanyánk megint beszél.

SÁMUEL Jobban szeretem, amikor hallgat.

MÁRTA Miféle pénzverdébe vitték a Tojáslopó Kovácsékát?

BÜRGER Van az a két csendőrszázados. Kónya és Pintér. Addig vernek, amíg az ember meg nem mondja, hol a pénze. Van, aki túléli.

ROSENFELD Vagy ezek vernek agyon, vagy a halálba szállítanak innét, de jó vége nem lesz.

MÁRTA Ne aggódjatok! A Jóisten az egész népünket megszabadította az egyiptomi fogságból. Ne tudna megszabadítani pár embert egy téglagyárból?

ROSENFELD Megszabadítani megtud...

BÜRGER Csak nem biztos, hogy akar. *(Szünet)* Egyébként meg a *mi* népünket szabadította meg az egyiptomi fogságból.

MÁRTA Igen.

BÜRGER A miénket.

MÁRTA Igen, a miénket.

BÜRGER Nem. A miénket.

MÁRTA Igen. A miénket.

BÜRGER Nem tudok róla, hogy túl sok székely lett volna ott Egyiptomban.

ROSENFELD Nem mindegy az, kedves Bürger?

BÜRGER Nem, kedves Rosenfeld, mert ha ott lettek volna, akkor az Úristen nem tíz csapást mér az egyiptomiakra, hanem részeg székelyeket. Meg vagyok róla győződve, hogy a fáraó abban a pillanatban szabadon engedett volna mindenkit.

ROSENFELD Nem úgy értem. Nem mindegy, hogy ki honnét származik? Találkozott a sorsunk, ez a lényeg.

BÜRGER Az én sorsom a gójokéval nem találkozott.

ROSENFELD Nem gójok, hanem gérek. Vagyis zsidók.

BÜRGER De gójok.

ROSENFELD Ők az igazság gyertyái, te is tudod. Nem lennének itt, ha nem minősülnének zsidónak.

BÜRGER Lehet, hogy per pillanat zsidónak minősülnek, kedves Rosenfeld, de mi végigszenvedtük az egész történelmet, ők meg alig két perce zsidók, és máris learatják a babérokat!

ROSENFELD Milyen babérokat?

BÜRGER Most is tojáslopó bözödűjfalusiakat visznek a pénzverdébe ahelyett, hogy igazi, rendes zsidókat vernének agyon!

ROSENFELD Ez is csak azt bizonyítja, hogy ők is igazi zsidók!

BÜRGER Hogy volnának igaziak, ha a mi népünk már háromezer éve szenvedett, amikor ők épp csak elkezdtek beszotyogni a Kárpát-medencébe?! Nem fogod fel, hogy a szenvedés a mi létezésünk lényege, és ezek még ennyit se hagynak nekünk?!

ROSENFELD Remélem, legközelebb téged visznek agyonverni, hogy kiszenvedhesd magad! Egy kirekesztő zsidóval kevesebb lenne.

BÜRGER Gratulálok, a gójok kihozták belőled is az antiszemitát!

ROSENFELD Nem hoznak ki belőlem semmilyen antiszemitát, de ha igazad is volna, akkor sem a gójok hoznák ki belőlem az antiszemitát, hanem a zsidók!

BÜRGER Minden antiszemita ezt mondja.

A többi fogoly is közbeszól. Vannak, akik Rosenfeld véleményét osztják („Igen, ők is zsidók.” „Mindegy, mióta zsidók.” „Nincs különbség.”), mások a Bürgerét („Hol voltak ők a babiloni fogság idején?” „Hol voltak Salamon király idején?” „Hol voltak a római elnyomás idején?”). Lökdösődés támad.

Besiet KÓNYA és PINTÉR. Elkezdik bottal püfölni a foglyokat.

PINTÉR Rendbontást befejezni!

KÓNYA Földre! Hasra! Mindenki!

A foglyok lehasalnak. PINTÉR taláломra talpra rángat egy foglyot. ROSENFELD az. KÓNYA odasétál hozzá.

PINTÉR Miben őrzöd a pénzedet, zsidó? Lejben vagy pengőben?

KÓNYA Esetleg aranyban?

ROSENFELD Az emlékezetemben.

PINTÉR gyomron vágja Rosenfeldet, majd Kónyával együtt kiviszik.

BÜRGER Meg fogunk halni mind.

8.

Elöl kivilágosodik az iroda. BOTSKOR az íróasztala mögött ül. Mögötte a falon egy fészület. Érkezik ISTVÁN a táskájával. Mély levegőt vesz, és Botskor elé áll.

ISTVÁN Dicsértessék a Jézus Krisztus! Ön a gettó parancsnoka?

BOTSKOR Liptay kapitány úr a parancsnok. De most én helyettesítem. *(Talpra áll, a kezét nyújtja)* Csíkszentmártoni és csíkdelnei Botskor Lóránt. Alezredes. Miben lehetek a szolgálatára?

ISTVÁN Ráduly István.

Kezet fognak, majd BOTSKOR visszaül.

Az előneve alapján ön is székely, alezredes úr.

BOTSKOR Úgy van.

ISTVÁN Pont emiatt jöttem.

BOTSKOR A nevem miatt?

ISTVÁN Amiatt, hogy vannak itt foglyok, akiknek nem kéne itt lenniük.

BOTSKOR Mi az, hogy nem kéne itt lenniük?

ISTVÁN Tévedés történt, amikor idehozták őket.

BOTSKOR Milyen tévedés? Ki tévedett?

ISTVÁN Az adminisztráció. Véletlenül más kategóriába sorolták őket. Nem abba, amibe tartoznak.

BOTSKOR Itt, a gettóban csak egyetlen kategória van: zsidók.

ISTVÁN De a foglyok, akikről én beszélek, ugyanolyanok, mint ön, alezredes úr.

BOTSKOR Na-na! Ne hasonlítson engem a zsidókhoz!

ISTVÁN Épp azt mondom, hogy ezek nem zsidók. Hanem székelyek.

BOTSKOR Jó. Igen. Ha úgy vesszük. Székelyföldön élnek, székely szokásokat is követnek némelyek... Sokan megkeresztelkedtek, nevet változtattak... De ez ne tévessze meg, atyám. Jó helyen vannak ők itt. Van esetleg más, amiben segíthetek?

ISTVÁN Igen: szabadon engedheti őket.

BOTSKOR Parancsol?

ISTVÁN Hatvanhárom személyről lenne szó. Akiknek még ma haza kell térniük. Dolgos székely emberek ők, várja őket a munka, a háziállatok...

BOTSKOR *(fenyegetően felemelkedik)* Úgy látom, nem ért a szép szóból. Akik itt vannak, azok nem dolgos székely emberek, hanem zsidók! És többé nem térnek haza! Holnap indulnak Auschwitzba, érti? A háziállataikat süssék meg, egyék meg, nem érdekel! Végeztünk!

ISTVÁN megszeppen, de aztán bátorságot vesz magán.

ISTVÁN Alezredes úr /

BOTSKOR Elmehet!

ISTVÁN Ismeri ön a bözödújfalusi szombatosok történetét?

BOTSKOR Vagy úgy. Igen, tudok róluk. Zsidóknak minősülnek. A viszontlátásra!

ISTVÁN a táskája tartalmát az asztalra borítja: egy csomó papír, könyv, füzet, madzaggal átkötött iratsomók.

Mit csinál? Megbolondult?

ISTVÁN felemel egy régi kódex-szerű könyvet.

ISTVÁN Itt a bizonyíték, hogy nem zsidók. A falu anyakönyve, amit 1700 óta vezetnek. Benne vannak az említett foglyok felmenői: dédapák, ükapák – mind szombatosok. Azaz keresztények. *(Felemel több iratsomót, mutogatja a lapokat)* Itt pedig külön-külön a hatvanhárom személy hivatalos papírjai... dédszülők születési bizonyítványai... Mindegyik fogolynak megrajzoltam a származási vonalát is. Látja? Itt vannak a keresztény magyar ősök. Ez az, ami idehozott engem. Ülhettem volna otthon is, kanalazva a levest, készülve a szentmisére... De mit mondanak majd rólam, ha ez bíróság elé kerül? Hagytam megöletni a saját véreimet?

BOTSKOR Mért kerülne ez bíróság elé?

ISTVÁN Nem mondom, hogy odakerül... de ki tudja? Ha odakerül, ezeket az iratokat bármelyik igazságszolgáltató testület elfogadja bizonyítéknak.

Mutatok mást is. Nézze csak?!

Két fotót mutat fel. Mindkettőn egy-egy idős, székelyruhás férfi.

BOTSKOR Kik ezek?

ISTVÁN Egyikük csíki székely, mint ön. A másik bözödújfalusi szombatosok ivadéka. Itt van a gettóban. Meg tudja állapítani, melyik melyik?

BOTSKOR nézi a képeket.

Rá tud bökni nyugodt lelkiismerettel valamelyikre, hogy ő a zsidó? (*Szünet*) Ugye, hogy ön sem lát különbséget? Sem az arcvonások, sem az öltözködés tekintetében.

BOTSKOR Valóban nem látok. De mit is mondott, mit keresne ez az ügy a bíróságon?

ISTVÁN Hogyhogy mit? Ha ezekkel a foglyokkal bármi történik... Gondolja, hogy nem jár majd következményekkel, ha kiderül, hogy ősturáni szittyavér magyarokat ölettünk meg ártatlanul?

BOTSKOR tanulmányozza a papírokat.

Nekünk, székelyeknek össze kell fognunk, hogy megvédjük a sajátjainkat. Nem ért egyet?

BOTSKOR Ha ez valamilyen okból bíróság elé kerülne... egészen biztos benne, hogy ott azt állapítanák meg, hogy ezek itt nem zsidók?

ISTVÁN Ezer százalék, alezredes úr. Ott áll fehéren-feketén. Tévelygő keresztények, de keresztények.

BOTSKOR leteszi a papírokat. Szünet.

BOTSKOR Kónya! Pintér!

Jön KÓNYA és PINTÉR. Szalutálnak.

Gyűjtsék össze a bözödújfalusiakat, és hozzák ide őket! Hatvanhárman vannak.

PINTÉR Igenis, alezredes úr!

KÓNYA Megkérdezhetem, hogy miért, alezredes úr?

BOTSKOR Hazaengedem őket.

KÓNYA Kiket?

BOTSKOR A bözödújfalusiakat.

PINTÉR Haza? Miért?

BOTSKOR Mert nem zsidók.

KÓNYA Nem? Akkor mik?

BOTSKOR Ősturáni szittyavér magyarok. Úgyhogy nagyon remélem, hogy őket nem verték meg!

PINTÉR Mi őket? Nem.

KÓNYA Ők se minket. Béke volt.

PINTÉR Azt a tojásost se mi vertük meg, elcsúszott egy izén, egy tojáshejőn, és mivel nem akarta elárulni, hogy hol a pénze, elég nagyot esett, de utána...

KÓNYA *(a foga között, Pintérnek)* Kuss legyen!

BOTSKOR Mozogjanak már!

KÓNYA és PINTÉR hátramegy a foglyokhoz.

(Istvánnak) Tud németül?

ISTVÁN Tudok.

BOTSKOR Akkor legyen szíves, üljön le, és írjon egy papírt magyarul és németül, hogy én, Botskor Lóránt csendőralezredes a következő személyeket saját felelősségre hazabocsájtom.

ISTVÁN Máris! Köszönöm!

ISTVÁN az asztalhoz ül, és írni kezd. Érkeznek a foglyok KÓNYA és PINTÉR kíséretében.

BOTSKOR *(Istvánnak)* Ha kiderül, hogy téved...

ISTVÁN Nem tévedek. Ön pedig helyesen cselekszik.

BOTSKOR Az lehet. De a németeknek ezt még ki kell magyaráznom holnap, ha megindul a transzport. Szerencse, hogy ma érkezett. Ha holnap jön, a gestapós főfelügyelő nem engedné haza őket.

ISTVÁN Bocsánat, de elképzelhető, hogy a foglyok most hazamennek, és a Gestapo holnap újból begyűjti őket?

BOTSKOR Nem, a begyűjtéseket mi végezzük, ők csak a szállítmányt felügyelik. Aki szabadon van, azzal ők nem foglalkoznak.

ISTVÁN Akkor jó. Megvagyok! *(Leteszi a tollat, és feláll a székről.)*

BOTSKOR *(a foglyoknak)* Mindenki odaírja a nevét arra a lapra! Utána szabadon távozhatnak.

A foglyok egymásra néznek. Végül egyikük megindul az asztal felé. Ekkor belép SCHRÖDER.

SCHRÖDER Dr. Botskor! *(A foglyok felé, mosolyogva)* És egy falka zsidó!

BOTSKOR Herr Krimināldirektor... A Gestapo érkezését csak holnapra vártuk.

SCHRÖDER Így ma nem is örül nekem, édes szerelmem? *(Furcsán nevet.*

Istvánnak) Elnézést – német humor. Dicsértessék, atyám!

ISTVÁN Mindörökké, ámen.

BOTSKOR *(a foglyokra mutat)* Ők azért vannak itt, mert...

SCHRÖDER Egy snapszot kérhetek?

BOTSKOR Parancsol?

SCHRÖDER Egy snapszot. Szeretem az erdélyi snapszot. Szilvapálinka, ahogy itt mondják. Kérhetek?

BOTSKOR Hogyne. Öö... Igen.

Kivesz egy üveg pálinkát és egy kispoharat az íróasztalból.

SCHRÖDER Hogyhogy csak egy pohár?

BOTSKOR Szolgálatban én...

SCHRÖDER Ne sértsen meg, Dr. Botskor!

BOTSKOR kivész még egy poharat, megtölti őket. Mindketten felemelik a poharukat.

BOTSKOR Prosz!

SCHRÖDER Prosz!

Küsszák.

Ah. Verdammt guter Schnaps!*

Leteszik a poharat. SCHRÖDER leül Botskor székére, fejével a foglyok felé int, és kezével kérdő mozdulatot tesz.

BOTSKOR Ők azért vannak itt, mert egy adminisztrációs félreértés miatt nem jó kategóriába... De most, hogy kiderült a félreértés, hazaküldjük őket.

SCHRÖDER Félreértés? Nincs semmi félreértés. Ezek zsidók.

BOTSKOR Kicsit összetett a dolog, Herr Kriminaldirektor, ugyanis ők szombatosok ivadékai, tehát keresztények, akik zsidónak lettek minősítve, de valójában... hát, nem azok.

SCHRÖDER Nem zsidók?

BOTSKOR Nem. Véletlen volt. Véletlenül lettek azzá nyilvánítva.

SCHRÖDER Értem. *(Sóhaj, feláll a székről)* Hát jó. Akkor menjenek. Hibák sajnos mindig becsúsznak. Az egyik teherautót bocsássák a rendelkezésükre!

BOTSKOR Komolyan mondja?

SCHRÖDER Ez a legkevesebb, amit ezért a félreértésért felajánlhatok nekik.

BOTSKOR Köszönjük... Herr Kriminaldirektor!

SCHRÖDER biccent, és elindul a bejárat felé. ISTVÁN és BOTSKOR megkönnyebülnek. Amikor SCHRÖDER a bejáratához ér, elröhögi magát. Hosszan nevet. ISTVÁN és BOTSKOR kínosan feszeng. Miután sikerül abbahagynia a nevetést:

SCHRÖDER Elnézést – német humor. Tényleg azt hitték, hogy elengedem őket? *(Könyának és Pintérnek)* Vigyék vissza ezeket a zsidókat! Még ma el lesznek szállítva!

BOTSKOR Ne! Kérem, ők tényleg nem zsidók!

SCHRÖDER Dr. Botskor. Négy éve. *Legalább* négy éve folyik itt a feltérképezése annak, hogy ki zsidó és ki nem. A félreértések és – ahogy ön fogalmaz – véletlenek, ebben az ügyben ki vannak zárva. Akit begyűjtött a

* Rohadt jó pálinka!

csendőrség, azért gyűjtötte be, mert zsidónak lett nyilvánítva. És aki zsidónak lett nyilvánítva, azért lett zsidónak nyilvánítva, mert zsidó. Pont.
BOTSKOR De ez egy különleges helyz...

SCHRÖDER Pont!

Szünet. BOTSKOR lemondóan bólint.

ISTVÁN Nagy hibát követ el, Herr Kriminaldirektor!

BOTSKOR (*balkan*) Tudom, hogy bátor, de ne vigye túlzásba, mert mindkettőnket agyonlövet!

SCHRÖDER Milyen hibát követek el, atyám? Meséljen!

ISTVÁN Ezek a foglyok székelyek. A csendőrök, akik begyűjtötték őket (*Pintérre és Kónyára mutat*) nem tudhatták ezt, mivel nem idevalósiak, és semmi közük a székelyekhez.

PINTÉR (*felemeli egyik ujját*) Nekem vannak székely...

KÓNYA (*Pintérnek*) Kussoljál!

ISTVÁN Ez tényleg egy különleges helyzet, mert igenis vannak Erdélyben zsidónak tartott személyek, akik nem zsidók, hanem székely szombatosok!

SCHRÖDER Mi az a „szombatosok”?

ISTVÁN (*felemel az asztalról egy könyvet*) Itt a történetük. Kohn Sámuel: *A szombatosok. Az unitáriusokból váltak ki a középkor végén, aztán...*

SCHRÖDER Tehát szektások.

ISTVÁN Inkább tévelygők. De keresztények!

SCHRÖDER Mint a Jehova Tanúi? Mert őket is begyűjtjük.

ISTVÁN Nem, az más. Nézze! (*Mutatja a könyvben*) Bözödújfalusi székely szombatosok. Sokféle hitre térítették őket. Voltak ők reformátusok is, meg... zsidók is, igaz... De azóta visszatértek az igaz hithez!

SCHRÖDER Melyikhez? (*Kiveszi a könyvet István kezéből, és a végére lapoz*) Az utolsó fejezet címe: *A Bözöd-újfalvi izraelita prozelita hitközség*. Ez tehát a történet vége. A saját rabbijuk írja róluk, hogy zsidók. (*Visszaadja a könyvet*) Az időmet vesztegetem önnel. (*A foglyoknak*) Hölgyeim és uraim, indulni kell Auschwitzba! Erre parancsoljanak!

BOTSKOR Ha ezek zsidók, akkor én is az vagyok!

SCHRÖDER Tessék? (*Szünet*) Egy csendőralezredes szájából ez... Micsoda kijelentés ez, Dr. Botskor?

BOTSKOR Én tűzbe teszem a kezemet ezeknek az embereknek a származásáért! Ha ők, a fajtiszta, keresztény magyarok zsidónak számítanak, akkor én is! És akkor vigyenek el engem is!

SCHRÖDER (*egy darabig nézi Botskor arcát. Majd bólint*) Komolyan beszél. (*Istvának*) Ilyet egy csendőr nem mondana, ha ezek nem lennének tényleg... Jó. Még csak egyetlen dolog! Hogy biztosak legyünk. (*A falhoz lép, és leemeli róla a feszületet. A foglyokhoz*) Aki megcsókolja ezt a keresztet, az hazatérhet!

ISTVÁN Csak páran katolikusok.

SCHRÖDER A többiek is keresztények, nem?

ISTVÁN Persze.

SCHRÖDER Akkor nem lesz gond. (*A foglyokhoz*) Tessék idefáradni! Egyenként! SÁMUEL odamegy. SCHRÖDER felemeli a feszületet. SÁMUEL meg akarja csókolni, de SCHRÖDER elrántja. Újból meg akarja csókolni, SCHRÖDER megint elrántja a keresztet, és elneveti magát.

Elnézést – német humor. Természetesen hazamehetnek. Aki nem zsidó, az mind hazamehet. Megyek, szólok az embereimnek, hogy biztosítsák a szabad eltávozást. (*A feszületet az asztalra dobja*) Azt tegyék a helyére! (*Kimegy.*)

BOTSKOR és ISTVÁN egymásra néznek. Bólintanak.

ISTVÁN (*a foglyoknak*) Jöjjenek! Gyorsan! Most már minden jó lesz. Csak siessünk! Erre!

A foglyok kimennek arra, amerre István mutatja. MÁRTA ott marad. Leül. SÁMUEL visszajön.

SÁMUEL Jöjjön, édesanyám, segítek! (*Megfogja Márta karját.*)

MÁRTA Hová akarsz vinni, Mojse?

SÁMUEL Samu vagyok.

MÁRTA Milyen Samu?

SÁMUEL A fia. Jöjjön! Hazamegyünk.

MÁRTA Én nem megyek haza. Azt mondták, az menjen, aki nem zsidó.

SÁMUEL Maga is megkeresztelkedett. Jöjjön már!

ISTVÁN Menjen, Márta, ne húzza az időt!

MÁRTA Menjek? És hagyjam itt az enyéimet? Csak mert találtak nekem egy kiskaput?

BOTSKOR Mi lesz, megy vagy nem megy?

SÁMUEL Jön. Édesanyám, ne csinálja ezt, menjünk!

MÁRTA Eressz el, Mojse! Ha el akarsz hagyni megint, hagyjál el! De nekem itt a helyem, az enyéimmel!

SÁMUEL elengedi.

BOTSKOR Hogy volna ott a helye? Maga székely, mint én!

MÁRTA Nekem magához, aki begyűjt minket meg agyonveret minket, semmi közöm!

BOTSKOR De maga bözödújfalusi szombatos!

MÁRTA Zsidó vagyok!

BOTSKOR Hogy mi maga?

MÁRTA Zsidó vagyok, maga meg zsidógyűlölő, ráadásul süket, és ez már két dolog, ami megkülönböztet minket! Nem érti, hogy én azokhoz tartozok, akiket az Úristen kihozott Egyiptomból?

Szünet.

BOTSKOR (*Istvánnak*) Én mindent megtettem.

ISTVÁN Tudom.

BOTSKOR Veszélyezteti a többieket. Ha meghallja a főfelügyelő...

MÁRTA (*Sámuelnek*) Menjél csak, Mojsze. Nem haragszok.

SÁMUEL Itt maradok.

ISTVÁN Samu, ne!

MÁRTA (*boldogan*) Hát szeretsz? Mojsze! Nem hagysz el?

SÁMUEL Nem hagylak. Mártikám.

BOTSKOR (*Kónyának és Pintérnek*) Vigyék vissza őket!

Jön SÁRA.

SÁRA Samu, hová keveredtél el? Kezdttem félni, hogy itt maradsz.

SÁMUEL Itt maradok, Sári.

SÁRA Miért maradsz itt?

SÁMUEL Nem hagyom őt magára.

SÁRA De én mit csinálok akkor egyedül? Félek egyedül.

SÁMUEL Nem leszel egyedül, ne félj! (*Márta felé int*) De ő, szegény, egyedül van. (*Megpuszítja Sára homlokát*) Légy jó, Sári! Majd találkozunk. Addig egyél sok mézes semmit méz nélkül, hogy erősödj!

SÁRA (*sírva*) Jó. De utána találkozunk?

SÁMUEL Találkozunk. (*Istvánnak*) Vigyázzon reá, jó?

KÓNYA és PINTÉR megfogják Mártát, és viszik vissza hátra. SÁMUEL követi őket. SÁRA zokogva bele akar csimpaszkodni Sámuelbe, de ISTVÁN lefogja. Sötét.

9.

SÁRA középen áll. A többi szereplő a közelében, kivéve Mártát és Sámuel.

SÁRA Édesanyámat, Samut és Tojáslopó Áron bácsit, aki nem is lopta a tojásokat, és megverve feküdt valahol a foglyok közt, még aznap elszállították. Egyikük se tért haza Auschwitzból.

ÉVA leül a földre, és lehajtja a fejét.

A tanító úr először haragra lobbant. Lehordta mindennek a plébános urat, amiért megmentett minket, majd írt egy levelet a minisztériumnak, amiben elmagyarázta, hogy mért nem kellett volna elengedjék azt a hatvan embert. De aztán megenyhült, mert eléggé sok időt töltöttünk együtt, és eléggé hozzámentem feleségül.

FERENC odalép Sárahoz, és kézen fogja.

Mire meglett az esküvő, a hasam már gömbölyödött.

ISTVÁN tesz két lépést előre.

A gyermekem apja is vigyázott reám, meg a tanít... Ferenc. Ő is vigyázott reám. Aztán két év múlva hazatért édesapám, egy asszonnyal és két gyermekkel.

MÓZES tesz két lépést előre.

Ez nem a gyergyói másik asszony volt, hanem egy *másik* másik asszony. Ők is vigyáztak reám. Így éltünk tovább Bözödújfaluban, ami ismét az egyetlen hely lett, ahol békében megfér minden vallás és felekezet. Egy darabig. Mert harminc esztendővel azután, hogy a plébános úr kihozott a gettóból, elkezdtek minket kitelepíteni, s a falu helyére víztározó épült. Bözödújfalunak nem létezik már – egy tó van a helyén. Mélyen a víz alatt nyugszik mind a száznolcvan ház. Innenvíz, Túlvíz, a Cigányok utcája, az alszeg, a felszeg és a három faluvége, mind víz alatt vannak. Halak úszkálnak az utakon, ahol azelőtt kacagva futkároztak a gyermekek, s kacagva csúfoltak a sebességem miatt. Bözödújfalunak lakói – magyarok, románok, cigányok, katolikusok, unitáriusok, reformátusok, görögkatolikusok, szombatosok, zsidók – szerteszét széledtek a világban. Csak a történeteik maradtak itt. Tudom, hogy mindent elfelejtene ezen a Földön, de amíg el tudjuk mesélni ezeket a történeteket, hátha a bözödújfalusiakat nem fogják elfelejteni. Legyen a lelkük befűzve az örök élet koszorújába!

VÉGE

Döbrentei Sarolta

SEMMELWEISRE VÁRVA

DRÁMA EGY FELVONÁSBAN

Szereplők:

MÜLLERNÉ, LUCY
ESZTER, balerina növendék
VERONIKA, tanítónő
KATALIN NÓVÉR
PROFESSZOR
ROBERT ATYA
BELLA, a tanú
SENKI, ALIAS PIERRE

Helyszín: Bécsi klinika, hármask számú várószoba.

Időpont: 1849.

Schubert Ave Maria című műve csendül fel. A színpad sötét. Reflektor fényében egy riasztó, csontvázszerű kéz emelkedik. Csettint. Csettintése az üstdob hangján szól. Az ingerült mozdulat jelentése: Kuss! A zene félbeszakad. Fény dereng a színpadon. Megpillantjuk LUCY-t, aki újszülött gyermekét tartja kezében. Az asszony egy rózsafüzért morzsol. KATALIN NÓVÉR érkezik.

LUCY Imádkozzál érettünk, bűnösökért, most és halálunk óráján. Ámen.

KATALIN NÓVÉR Láz?

LUCY Üdvözlégy, Mária, kegyelemmel teljes! Az Úr van Teveled.

KATALIN NÓVÉR Tegye le a kicsit!

LUCY nem válaszol. Az asszony tovább imádkozik.

LUCY Áldott vagy Te az asszonyok között, és áldott a Te méhednek gyümölcse, Jézus.

KATALIN NÓVÉR félbeszakítja.

KATALIN NÓVÉR Pihennie kell!

LUCY Jól vagyok.

KATALIN NŐVÉR Hol a lázmérő?

LUCY A komódon.

KATALIN NŐVÉR Kértem, hogy mérje meg.

LUCY Megmértem.

KATALIN NŐVÉR Mennyi?

LUCY Nem vagyok lázas.

KATALIN NŐVÉR ellenőrzi a lázmérőt.

KATALIN NŐVÉR Ez le lett rázva. Igaz? Tessék újramérni!

LUCY Miért nem hagy békén?

KATALIN NŐVÉR Ez csak formaság. Előírás.

LUCY Hagyjanak békén!

KATALIN NŐVÉR Méri, nem méri, látom, hogy lázas!

LUCY Vissza akarok menni a kórterembe!

KATALIN NŐVÉR Klein professzor mindjárt itt lesz.

LUCY Nincs semmi bajom!

KATALIN NŐVÉR Nyugodjon meg! Rutinvizsgálat.

KATALIN NŐVÉR LUCY homlokára akarja tenni a kezét, de ő elrántja a fejét.

KATALIN NŐVÉR Fázik?

LUCY Nem!

KATALIN NŐVÉR Mondom, hogy lázas. Adja ide a babát!

LUCY Mit képzelsz?

KATALIN NŐVÉR legszívesebben elsírná magát, de nem tehet mást, megpróbálja elvenni az anyától a csecsemőt.

KATALIN NŐVÉR *(könyörög)*: Müllerné! Müllerné!

LUCY Nem veheti el!

KATALIN NŐVÉR szíve szakad meg, hogy erre kényszerül, de kivieszi LUCY karjai közül a gyermeket.

KATALIN NŐVÉR Sajnálom, de ez a szabály!

LUCY Mondom, hogy jól vagyok!

KATALIN NŐVÉR Amint jobban lesz, visszakapja.

LUCY Hányszor mondjam el?

KATALIN NŐVÉR Ne zaklassa fel magát! A vizsgálat után oda fogom adni.

LUCY KATALIN NŐVÉR után indul.

LUCY Ehhez nincs joga! Hallja, nővér, álljon meg!

KATALIN NŐVÉR Nem veszélyeztethetem a kicsit! Higgye el, én is azt remélem, hogy hamarosan jobban lesz. Ne jöjjön utánam! Itt várja meg a professzort!

LUCY Dehogy várom! Menjen a pokolba! Azt hiszi, itt maradok? Tűrhetetlen! Katalin nővér, hová viszi? Azonnal adja vissza a fiamat!

Az üres színpadon megjelenik SENKI, ALLAS PIERRE. Csettint. Schubert d-moll vonósnégyese, A halál és a lányka című műve csendül fel. SENKI, ALLAS PIERRE kissé unott, elegáns mozdulatokkal lakja be a teret. Csontváz van festve a jelmezére. Érdeklődését felkelti egy fogásra akasztott fehér orvosi köpeny. Szagolgatja, megérinti, fel is próbálja. Fontoskodva lépeget jobbra-balra. A köpeny zsebéből pipát vesz elő. Pöfékel. Hirtelen az ajtó felé tekint. Gyorsan visszaakasztja a köpenyt a helyére. Nyílik az ajtó. SENKI, ALLAS PIERRE a pipát a fogas alatt álló szemétkosárba dobja.

ESZTER, a fiatal, várandós balerina növendék érkezik. Úgy hiszi, egyedül van a várószobában. ESZTER egy balettmozdulatot, a tour lent-t próbálja végrehajtani, de akadályozza a hasa. Esetlenül forog. Nem adja fel. Belekapaszkodik a vizsgálóógy vasrácsába – mintha az egy balettrúd volna. Igyekszik megtartani az egyensúlyát. Bal lábát felemeli, óvatosan elengedi a korlátot. Kecsesen oldalra fordítja a fejét, jobb sarkának mozgásával forgást végez, ügyelve arra, hogy a kitarított póz mozdulatlan maradjon.

SENKI, ALLAS PIERRE figyeli ESZTERT, majd, mint egy elégedetlen mester, emelgeti a kezét. Fel, feljebb azt a bal lábat! ESZTER, bár nem látja a férfit, igyekszik tökéletesebben végrehajtani a gyakorlatot. SENKI, ALLAS PIERRE bosszúsán legyint, felkapaszkodik a mennyezetre rögzített deszkahintára. A zene elhalkul.

VERONIKA egy kancsó teával érkezik. Szintén várandós, sokkal nagyobb a hasa, mint ESZTERnek.

VERONIKA Csakhogy előkerültél! Lucy hol van?

ESZTER Müllerné? Itt nincs. Talán hazaengedték.

VERONIKA Az előbb még itt volt. Hoztam neki teát. Még meleg.

ESZTER Biztos visszament a kórterembe.

VERONIKA El se köszönt volna?

VERONIKA egy rózsafüzért nyújt ESZTER felé.

VERONIKA Ez az övé. Itt felejtette? Nem értem.

ESZTER elégedetlen a teljesítményével.

ESZTER Már ez se...

VERONIKA Egyensúlyvesztés.

ESZTER nem adja fel, újra próbálkozik. VERONIKA tölt magának a teából, a kancsót a komódra teszi. Fújogatja a forró teát.

VERONIKA Ismerős. Az ember kibillen. Az agyam leszállt ide... (A hasára teszi a kezét) Egyenesen a méhembe.

VERONIKA megfogja a fejét, aztán a hasára mutat.

VERONIKA A szürkeállományom lecsordogált. Innen ide. El tudod képzelni?

ESZTERnek nincs kedve beszélgetni. Ingerülten folytatja a balettgyakorlatokat.

ESZTER Magzatvíz? Még mindig semmi?

VERONIKA Eleinte bántottam magam. Gyerünk, Veronika! Tessék gondolkodni! Sokkal többet készültem az óráimra, mint azelőtt. Hiába, végül feladtam.

ESZTER nem válaszol, hátat fordít VERONIKÁnak. Folytatja a gyakorlást.

VERONIKA Kérsz teát? Katalin nővér szerint jót tesz.

ESZTER Nekem már rég elfolyt!

A nyitott ajtó felől csecsemősírást hallunk.

ESZTER Direkt hagyod mindig nyitva? Kértelek már!

VERONIKA Nem bírod. Miért? Bárcsak az enyém is felsírna végre! Uram, add, hogy egészséges legyen!

VERONIKA az ajtóhoz dőcög, hogy becsukja. SENKI, ALLAS PIERRE csettint. Az ajtó magától kinyílik. VERONIKA újra becsukja. SENKI, ALLAS PIERRE ismét csettint. Az ajtó nyikorogva kinyílik.

VERONIKA Huzat van? Vagy a kilincs?

ESZTER Minek jöttél be a klinikára? Teázgatni otthon is lehet.

VERONIKA Fájások. Tudom, kire... a húgomra emlékeztetsz.

VERONIKA anyáskodón megérinti ESZTERt.

VERONIKA Jó, hogy visszajöttél. Féltem, valami csacsiságra készülsz. Lucy is aggódott érted.

ESZTER eltolja magát VERONIKÁTól.

ESZTER Most majdnem sikerült, miattad rontottam el. Már egy nyomorult tour lent-t se tudok megcsinálni!

VERONIKÁnak rosszulesik ESZTER gorombasága. ESZTERt idegesíti a gyerek-sírá. Neki sikerül becsukni az ajtót.

VERONIKA A művésznő volna szíves elárulni, hova rohant?

ESZTER Az előcsarnokba.

VERONIKA Elment?

ESZTER nem válaszol.

VERONIKA Itt hagyott.

ESZTERt bosszantja VERONIKA sajnálkozása.

ESZTER Igenis beszéltem vele! Igenis, ha tudni akarod!

VERONIKA Összetörte a szíved, igaz-e kicsilány?

ESZTER a hinta felé indul. SENKI, ALLAS PIERRE felé néz, aki hősszerelmes, túlzó mozdulatokat tesz.

ESZTER Szeret.

VERONIKA Azt mondtad, csak a mesternő parancsára kísért el.

ESZTER Össze van zavarodva... de ha meglátja a gyermekét, minden jóra fordul.

VERONIKA A gazember! Ó, hogy kétségbe voltál esve, amikor behoztak...

ESZTER ingerülten védi a szerelmét.

ESZTER Ő nem tehet semmiről! Én vagyok a hibás!

VERONIKA Félttem, hogy a végén még kiveted magad.

VERONIKA az ablak felé int. A szűk ablak egészen magasan van. Zsámolyra kell felállni, hogy elérje valaki.

ESZTER A lichthof ablakon?

VERONIKA A zsámolyt használat után vissza kell tenni a helyére!

Látva, hogy ESZTERnek hiába beszél, a zsámolyt visszaviszi a vizsgálóágyhoz. A vizsgálóágy szintén túl magas. ESZTER a hinta alatt áll. SENKI, ALLAS PIERRE balettmozdulatokat végez a hintán. Kecsés, mégis parodisztikus hatást kelt.

ESZTER Pierre csodálatos táncos.

VERONIKA ezt már hallotta. Nem akar PIERRE-ről beszélgetni.

VERONIKA Jön egy fájás, aztán semmi. Igazad van. Minek is jöttem be ide?

Legalább a magzatvíz elfolyta már!

ESZTER Ha látnád... Egy grand cabriole neki semmi. Szinte repül a színpadon. Mennyei tűz lobog benne! Lázba borítja a közönséget!

VERONIKA Téged feltétlenül! Fáj a derekam.

ESZTER Neked legalább vannak fájásaid. Nem érek rá vacakolni. Túl akarok lenni az egészen.

VERONIKA Rajongásból csak úgy összefeküdni veled.

ESZTER Tudd meg, hogy szeret!

VERONIKA Hogy lehettél ilyen buta libuska?

ESZTER büszkén dicsekszik.

ESZTER Pierre elintézte, hogy a legjobb orvoshoz kerüljek. Mit szólsz? Maga Klein professzor betege lettem.

VERONIKA Klein?

ESZTER Pierre személyesen járta ki.

VERONIKA Mondtam neked! Lucy is megmondta, hogy Semmelweis Ignác az egyetlen orvos, aki... Hukk...

SENKI, ALLAS PIERRE e nevet hallani sem akarja. Dühösen csettint. VERONIKA nagyot csuklik.

ESZTER Ő csak egy tanársegéd.

VERONIKA Hukk!

Fiatal pap, ROBERT ATYA érkezik.

ROBERT ATYA Dicsértessék a Jézus Krisztus!

VERONIKA Mindörökké! Hukk! Ámen!

ROBERT ATYA Az utolsó kenetet jöttem feladni.

ESZTER Ide?

VERONIKA Biztos benne? Hukk!

ROBERT ATYA Új vagyok itt. Bizonyára eltévedtem.

SENKI, ALLAS PIERRE nem örül RÓBERT ATYA érkezésének. Csettintésre emeli a kezét, de meggondolja magát. Sértetten hátat fordít neki.

VERONIKA Ez a hármás várószoba. Hukk.

ROBERT ATYA Stimmel.

VERONIKA Ide küldték? Ó-u-u-u!

VERONIKÁnak fájása kezdődik. Fújtat.

ROBERT ATYA Elnézést a zavarásért! Dicsértessék a...

VERONIKA megragadja a pap karját.

VERONIKA Ne menjen el! Segítsen!

ROBERT ATYA Hívom a nővért!

VERONIKA Maradjon, mindjárt vége!

ESZTER Egy kis friss levegő majd segít.

ESZTER nem éri fel az ablakot.

ROBERT ATYA Bárcsak tehetnék valamit!

VERONIKA Mondjon bármit! Valami vigasztalót!

ROBERT ATYA Én? Mit is mondhatnék?

ESZTER Semmit.

ESZTER a számolyt az ablakhoz viszi. Feláll rá, feszegeti az ablakot. Elsőre nem sikerül, de nagy nehezen ki tudja nyitni.

ROBERT ATYA Végeredményben az egész teremtett világ sóhajtozik és vajúdik.

ESZTER bosszúsán rázza a fejét.

ESZTER Óriási! Maga csak tudja!

VERONIKA Az egész teremtett világ sóhajtozik és vajúdik. Ezt Pál írta.

ESZTER Pál? Azt mondtad, Gusztávnak hívják.

VERONIKA Nem a férjem, te bolond! Az apostol. Hagyd csukva!

ESZTER Ki akarok nézni!

VERONIKA Jó, akkor bámuld a tűzfalat.

ROBERT ATYA Nagyon fáj?

VERONIKA Miért ez a kín? Isten találta ki? Atyám! Ez már Istenkáromlás?

ESZTER becsukja az ablakot.

ROBERT ATYA Magának most mindent szabad, asszonyom!

ESZTER Kedves Szentatyám, köszönjük, hogy benézett hozzánk!

ROBERT ATYA Én nem a Szentatya vagyok!

ESZTER kitessékeli az ATYÁT.

ESZTER Mint látja, jól vagyunk. Élünk és virulunk! Ég önnel! Auf Wieder-
sen! (*VERONIKÁNAK*)

Sápadt vagy. Adok egy kis pirosítót.

VERONIKA Neked elment a józan eszed!

ESZTER felteszi az ágyra a bőröndjét, és kivieszi belőle a szépítőszereit.

*VERONIKA nem tud napirendre térni afelett, hogy ESZTER kiküldte Robert
atyát.*

VERONIKA Neveletlen fruska!

ESZTER, VERONIKA felé nyújtja a pirosítót.

ESZTER Te mindig ilyen szentfázék vagy? Tessék, legalább lesz egy kis színed.

VERONIKA Mit képzelsz magadról?

ESZTER Bocimama, bú, bú! Nem akarsz szép lenni?

ESZTER a saját arcát púderezzi be.

VERONIKA Téged most is csak ez érdekel?

ESZTER Az atyát várja valaki. Egy haldokló. Csak feltartottad.

VERONIKA Egy haldokló anya.

ESZTER Az egyáltalán nem biztos!

*VERONIKA úgy néz ESZTERre, mint egy gyerekre, akit a realitások hidegen
hagynak.*

VERONIKA Miért? Szerinted ki haldoklik a szülészetben?

ESZTER Bárki.

VERONIKA A gondnok? Semmit nem tudsz.

*ESZTER távol akarja magát tartani a baljós témáktól. SENKI, ALLAS PIERRE
leugrik a hintáról. VERONIKA nyomába ered. El kell hallgattatnia ezt a tu-
dálékos nőszemélyt.*

ESZTER Miért nincsenek fájásaim?

VERONIKA Meghaltak.

ESZTER Ki halt meg?

VERONIKA Sokan.

ESZTER Miért?

VERONIKA Mellhártyagyulladás. Szívurokgyulladás. Tályogos áttétel az
agyban.

ESZTER Tályogos? Buta városi pletyka. Müllerné jól rád ijesztett!

VERONIKA Lucy igazat beszél. Semmelweis Ignác az egyetlen, aki meg tudja előzni a kórt.

SENKI, ALLAS PIERRE csettint. A teáját kortyolgotó VERONIKA félrenyel. Fuldokolva köhögni kezd. ESZTER ütögeti a hátát.

ESZTER Koholmány is lehet. Pierre utánajárt. Klein professzor a legjobb szülész Bécsben.

VERONIKA indulatosan kifakad. Közben köhög.

VERONIKA Én ide a lábamat be nem tettem volna! Ide? Soha! Kizárólag Semmelweis miatt vagyok itt.

ESZTER Müllerné is Klein professzornál szült, nemde? Na... meg ne fulladj itt nekem!

VERONIKA Akarata ellenére. Elég lesz!

VERONIKA nem kér az ütögetésből. ESZTER leül a bőröndjére. SENKI, ALLAS PIERRE a lány mellé telepszik.

ESZTER Akarta, nem akarta, mindegy. Megszült és kutya baja. Beszéljünk másról! Éhes vagyok! Ha a halálra gondolok, mindig megéhezem.

VERONIKA Van nálam krumplicukor. Kérsz?

ESZTER Cukrot? Soha! Inkább a halál!

VERONIKA megvonja a vállát. Babaruhát, inget, sapkát vesz elő a táskájából. Gyönyörködve nézegeti, visszat teszi, majd a következőért nyúl.

VERONIKA Hoztál babaruhát? Csodás rékliket örököltünk a húgom lánykájától.

ESZTER Sajnálom Pierre-t. Itt kell sínylődnie és várakoznia. Miattam. Csak meg ne haragudjon!

Egy szülő asszony kiáltása hallatszik az emeletről. Mindketten felnéznek. Igyekeznek úrrá lenni a rájuk törő szorongáson.

ESZTER Ez azért túlzás, nem?

VERONIKA Nem tudom. Biztos fáj neki.

ESZTER Akkor is. Túlzás.

VERONIKA Ránk is ez vár?

ESZTER Van olyan, hogy könnyű szülés, nem?

VERONIKA Azért az sem olyan könnyű, mint képzeled.

ESZTER Bánom is én, csak történjen már valami!

Egy ideig csendben hallgatódznak.

ESZTER Vége?

VERONIKA Nem hiszem.

ESZTER Megszült. Ennyi volt.

VERONIKA Ezt mi is ki fogjuk bírni.

SENKI, ALIAS PIERRE felemeli a kezét, csettint. Ismét a szülő nő kiáltását halljuk.

ESZTER Mégis adnál egy kis cukrot?

VERONIKA Parancsolsz?

ESZTER Krumplicukrot kérek!

VERONIKA a táskájából krumplicukrot vesz elő, és megkínálja ESZTERt, aki kóstolgatni kezdi. A távból ismét a vajúdo nő jajveszékelését halljuk. Hallgatnak. Mozdulatlanul ülnek. ESZTER csendben eszi az édességet. KATALIN NŐVÉR érkezése töri meg a csendet. Kórházi ingeket hoz. A nővért megpillantva SENKI, ALIAS PIERRE iszonyodva hátrál.

KATALIN NŐVÉR Az osztályra való felvételük folyamatban van. Hamarosan kapnak ágyat az egyes kórteremben. Elnézést, de teliholdkor mindig ez van. Káosz. A professzor úr boncol, de hamarosan érkezik. A kórházi inget tessenek átvenni! Még valami! A fájások erősödni fognak. Ezt, gondolom, tudják. Ne felejtsek el lélegezni! Ki és be, ki és be...

KATALIN NŐVÉR sietve távozik. SENKI, ALIAS PIERRE megkönnyebbülten pattan fel a vizsgálóágyra. Többféle pózt vesz föl. Keresi, hogyan lenne a legkellemesebb. Keserves arccal hallgatja a két nő beszélgetését. Jobb híján befogja a fülét.

VERONIKA Isten majd csak megsegít!

ESZTER Miért kell neked mindig Istenről beszélni?

VERONIKA A kisbaba, aki bennem él, tud rólam bármit is? Végül is, nem lát engem. Fölfogja, hogy létezem?

ESZTER Ne gyötörd magad ilyesmivel.

VERONIKA Körülveszem, védelmezem. Remélem, tudja.

ESZTER Nem kell begolyózni!

VERONIKA Remélem, tudja, hogy közös vajúdasunk nem hiábavaló. Hamarosan megölelhetem. Színről színre láthatjuk egymást.

ESZTER A nők hülyék.

VERONIKA Tessék?

ESZTER Az ilyesmihez biztosan.

VERONIKA Ilyesmi? Micsoda beszéd ez?

ESZTER Jó, a férfiak is, de ők jobban csinálják. Az afféle elvont dolgok, mint filozófia, teológia... mit tudom én, asztrológia meg az összes ilyen lógia, na, ezektől tartsd magad távol.

ESZTER parfümöt vesz elő, és magára fúj belőle.

ESZTER Kérsz?

ESZTER a parfümös üveget VERONIKA felé kínálja.

VERONIKA Pfüj! Téged megfertőztek?! Ki oltotta beléd ezt a sok ostobaságot?

VERONIKA odaviszi a zsámolyt az ablakhoz, és kinyitja.

VERONIKA Hányingerem van.

ESZTER Az előbb még zavart a lichthof büze.

VERONIKA Jobb, mint a pacsulid. Legalább az eget látnám! Érzem, hogy jön.

ESZTER Semmelweis?

VERONIKA Nem. A következő.

ESZTER Állva jobb?

VERONIKA rámutat a vizsgálóágyra.

VERONIKA Esetleg ez. Kipróbálok? Csak azt nem tudom, ki tud ide felmászni.

ESZTER Én.

SENKI, ALLAS PIERRE kajánul int ESZTERnek, feküdjön rá. ESZTER odabozza a zsámolyt. Föllép.

VERONIKA Tiszta egyáltalán? És miért ilyen magas?

ESZTER Este ment el a magzatvíz. Behoztak.

VERONIKA Nem is este érkeztedl.

ESZTER Most hajnal van?

VERONIKA Dehogy.

ESZTER Alkonyat?

VERONIKA Teljesen elvesztetted az időérzékedet.

ESZTER Lehet...

ESZTER elbizonytalanodik.

VERONIKA Esküszöm, mint egy áldozati oltár, nem igaz?

ESZTER meggondolja magát.

ESZTER Állva jobb.

SENKI, ALLAS PIERRE csalódottan leugrik a vizsgálóról.

ESZTER Miről is beszéltem? Igen... Az esti próba. Ha láttad volna... Nem is táncolt... Repült a színpadon. A tehetség irányítja minden mozdulatát.

Tudod-e, hány grand sissonne fermét ugrott?

SENKI, ALLAS PIERRE ESZTERhez lép. Nem ér hozzá, mégis forgatja a lányt.

VERONIKA Te nem, ugye... Mondd, hogy te nem voltál színpadon!

ESZTER Miért? A növendékek a tánckar mögött alig látszanak. Pierre a Halált táncolja. Kicsit ijesztő. Csontváz van festve a jelmezére.

VERONIKA nyöszörög a fájása miatt. Mély lélegzeteket vesz.

VERONIKA Na ne! El akartad titkolni?

ESZTER A végén már csak a szemét néztem. Csak a szemét.

VERONIKA Anyád sem tudja!? Jól mondom?

ESZTER Mondjuk, ez hazugság. A száját. Gyönyörű szája van. Egy hét múlva bemutató. Felemelő lesz. Hidd el!

VERONIKA Veled mi lesz?

ESZTER Az előadás egy lányról szól, aki...

VERONIKA nem tud figyelni. SENKI, ALIAS PIERRE érintés nélkül táncoltatja ESZTERt.

VERONIKA Remélem, lesz tejem!

ESZTER Van egy lány, őt kísérti meg a Halál. A Megmentő ki akarja szabadítani a hajadont a Halál szorításából...

VERONIKA fájása enyhének bizonyult. Megkönnyebbülten sóhajtozik.

VERONIKA Szegény húgom! Ő nem tudta szoptatni a kicsit.

ESZTER Csakhogy a Megmentőt csapdába csalják. Téboldába zárják.

VERONIKA A szívem szakadt meg érte!

ESZTER Az ápolók agyonverik. Mindennek ellenére...

SENKI, ALIAS PIERRE elfordul ESZTERtől, aki szédülten imbolyog.

VERONIKA Ébresztő! A gyerekeddel mi lesz?

ESZTERt feldühíti VERONIKA közönye és földhözragadtsága.

ESZTER Gusztávnak szép a szája? Szép szája van Gusztávnak?

VERONIKA Nincs semmi mondanivalóm.

ESZTER Hogyan? Gusztáv már nem is számít?

VERONIKA Te megzavarodtál.

ESZTER Így a kicsim, úgy a babám! Tudom, mi lesz. Szoptatod három évig.

Gusztáv meg ülhet a kis sámli. Ha nem tapsol elég hangosan az anyák királynőjének, akkor Veronika megharagszik, igaz?

SENKI, ALIAS PIERRE csettint. Az eddig csukott ajtó nyikorogva kinyílik. A folyosóról egy férfi zokogását halljuk. Sírva, elcsukló hangon beszél.

MÜLLER A feleségem...

KATALIN NÓVÉR Csillapodjon!

MÜLLER Hol van?

KATALIN NÓVÉR Apa, apuka, kérem!

MÜLLER Látni akarom!

KATALIN NÓVÉR Nincs itt.

MÜLLER Engedjen be! Tudom, hogy itt van!

KATALIN NÓVÉR Édesapa! Mondom, hogy nincs! Tessék visszamenni az előcsarnokba!

MÜLLER Meghalt?

KATALIN NÓVÉR Nem halt meg.

MÜLLER Jól van?

KATALIN NŐVÉR Kérem, mi minden tőlünk telhetőt megteszünk...
MÜLLER Esküdjön meg, hogy életben van!
KATALIN NŐVÉR Most már elég! Fáradjon vissza... ide nem lehet csak így bejönni!
A férfi síró hangját távolabbról hallani.
MÜLLER Az én hibám! Minden! Minden!
KATALIN NŐVÉR belép. Kimerült. Higgadságot erőltet magára. SENKI, ALLAS PIERRE igyekszik minél távolabb kerülni tőle. Gúnyolja KATALIN NŐVÉRT. Mozdulatait, mimikáját, járását csúfolódva utánozza a jelenet során.
ESZTER Ki volt ez?
KATALIN NŐVÉR Maradjunk annyiban, hogy nem a maga férje.
VERONIKA Katalin nővér, Lucy jól van?
KATALIN NŐVÉR Lucy? Milyen Lucy?
VERONIKA Tudja, Müllerné.
KATALIN NŐVÉR Nekem nem áll módomban felvilágosítást adni.
VERONIKA Teát kért. Aztán eltűnt. A rózsafüzért is itt hagyta. Aggódom, remélem, nincs baja.
KATALIN NŐVÉR Vissza fog jönni.
ESZTER Katalin nővér, ki a legjobb orvos a szülészeten?
KATALIN NŐVÉR Mit mondhatnék? Én itt dolgozom. Gyerekes dolog illetlen kérdéseket feltenni.
ESZTER Ugye, Klein professzor?
KATALIN NŐVÉR Hamarosan anya lesz. Tessék felnőni!
ESZTER megérti, hogy itt nem lehet nyílt lapokkal játszani. Máshogy próbálkozik.
ESZTER Bocsásson meg, igaza van! Kérdezhetem másképpen? Sokkal, sokkal tapintatosabban?
KATALIN NŐVÉR Jó, legyen.
ESZTER Semmelweis doktort maga is nagyra tartja?
KATALIN NŐVÉR Igen. Bárcsak mindenki nála szülhetne!
ESZTER Értem.
ROBERT ATYA érkezik.
ROBERT ATYA Katalin nővér, segítsen! Haldoklik itt valaki? Engem ide küldtek! Ez a hármas, hisz ez az.
KATALIN NŐVÉR Nyugodjon meg, Robert atya!
ROBERT ATYA Egy anya távozni készül, és én nem vagyok mellette! Küldözgetnek ide-oda! Fel kell adnom az utolsó kenetet!
KATALIN NŐVÉR Jöjjön velem! Majd én elkísérem!

ROBERT ATYA Én nem késhetek! Mi lesz, ha elkéstem?!

KATALIN NŐVÉR kimegy. SENKI, ALIAS PIERRE a nyitott ajtóban áll. Vár valakire.

VERONIKA Hallottad? Egy ágy hamarosan megüresedik. Vajon miért?

ESZTER Sokan vagyunk. Aki megszült, azt minél előbb hazaküldik.

VERONIKA Az egyik hazamegy, a másik meghal.

ESZTER Velünk ez nem történhet meg! Velem biztosan nem. *(Meggerevedik. Elhallgat. Megfogja a hasát, előredől. Fájását csendben túri)* Ki lehet bírni.

VERONIKA Még jó! Ez csak az első fájásod.

ESZTER Magasabb a fájdalomtűró képességem! A balett miatt. Hozzá vagyok szokva.

VERONIKA nevetségesnek tartja ESZTER elbizakodottságát. SENKI, ALIAS PIERRE-t szórakoztatja az egyre hevesebb szóváltás. Szinte drukkol, hogy elszabaduljanak az indulatok.

VERONIKA Gondolom, a szülés meg se kottyán majd neked?

ESZTER Katalin nővér olyan, mint te.

VERONIKA Én?

ESZTER Te meg Müllerné. Semmelweis-rajongó. Lehet, hogy igaz. Aki nála szül, az hazamegy.

SENKI, ALIAS PIERRE hallani se bírja Semmelweis nevét. VERONIKA mellett állva ESZTER felé köp.

ESZTER Te most leköptél? Te most tényleg? Szép kis pedagógus, mondhatom! Fogja magát és leköp?

VERONIKA Soha, érted én soha nem köptem le senkit.

ESZTER De, igenis! Felém köptél. Legalább kérnél bocsánatot!

VERONIKA Sajnálom. Ha megtettem is, nem szántszándékkal tettem.

ESZTER sarkon fordul.

VERONIKA Most mit csinálsz?

ESZTER Egy kicsit rásegítek.

VERONIKA Sietteted?

ESZTER Elfolya a magzatvized, ha hajlandó lennél te is megmozdulni.

ESZTER a vizsgálóágy fémkeretére teszi a kezét, mintha az egy balettkorlát volna. Az öt alappozíciót gyakorolja.

VERONIKA Mi ez, verseny? Mondd csak ki! El akarod venni tőlem Semmelweis doktort?

ESZTER Tőled? Pádon, nem tudtam, hogy a tiéd.

VERONIKA Ezt nem lehet siettetni, Esztike!

ESZTER Ha valamit nem tudsz megcsinálni, gyakorold sokszor azt, amire képes vagy.

VERONIKA Hagyd végre abba a bohóckodást!

ESZTER Ha nem megy a jeté entrelacé, vissza az alapokhoz. Ezt is Noverretől tanultam.

VERONIKA Az előbb még Klein professzorral dicsekedtél. *(Folytatja a gyakorlást.)*

ESZTER Noverre. A balett atyamestere! Sokat írt. A táncosról, aki a mozgólataival beszél, aki mindent elmesél az emberi lélek mozgásáról.

VERONIKA Hogy jön ez ide?

ESZTER Mi bajod neked a balettel? Te csak a kezek és a lábak munkáját figyeled!

VERONIKA Ezt most azonnal befejezed!

ESZTER tovább gyakorol. Gúnyosan nevet.

ESZTER Igenis, tanárnő!

VERONIKA egyre kétségbeesettebben védi az érdekeit.

VERONIKA Tudod-e, mióta ismerem Semmelweis doktort? Hét hónappal ezelőtt kerestem fel először. Azóta többször is megvizsgált. Iparkodhatsz, de hiába!

ESZTER Bocsáss meg, de én nem fogok meghalni, az biztos!

ESZTER abbahagyja a gyakorlást, az ajtó felé indul. VERONIKA az útját állja.

VERONIKA Mit akarsz?

ESZTER Lemegyek az előcsarnokba.

VERONIKA Nem mész te sehova!

ESZTER Beszélek Pierre-rel!

VERONIKA Maradsz, ha mondom!

ESZTER Ő majd elintézi...

VERONIKA Gyere csak vissza!

ESZTER Engedj el!

Dulakodnak. KATALIN NÓVÉR lép be. Vízet hoz egy edényben. Szétrebbenek.

KATALIN NÓVÉR Minden rendben? Miért nem öltöztetek át? Az ön férje az előcsarnokban aggódik magáért, és éhezik szegény. Azt üzeni az ő Veronikájának, hogy bekap egy csülköt a piacon, és visszatér.

ESZTER Csülköt?

VERONIKA A tanársegéd úr mikor fog végre megvizsgálni?

KATALIN NÓVÉR Ikerszülés. Amint végez, jön és bemosakszik.

VERONIKA Bemosakszik?

KATALIN NÓVÉR mészklórt szór a porcelánedénybe. Majd a komód felé indul. SENKI, ALLAS PIERRE utálkozva figyeli KATALIN NÓVÉR szorgoskodását. Csettint. A porcelántál rázkódik, majdnem kiesik a nővér kezéből. Erősen, elfehéredett kézzel szorítja az edényt. Összpontosít, nem ereszti.

KATALIN NÓVÉR Igen, neki készítem elő a mészklóros vizet. Nahát! Mi ütött belém? Még ilyen!

ESZTER kifelé indul. SENKI, ALLAS PIERRE-t bosszantja, hogy nem esik le az edény, de most sürgősebb dolga akadt. Otthagyja a nővért. ESZTER elé penderül, patetikusan ölelésre tárt karral várja az ajtónál. VERONIKA közbelép, beárulja ESZTERt a nővérnek.

VERONIKA Katalin nővér! Ez a lány nem tartja be a házirendet! Le akar menni az előcsarnokba!

ESZTER *(öntudatos, könnyed hangot eröltet magára)* Mindjárt visszajövök! Csak pár perc az egész! Beszélnem kell a vőlegényemmel. Pierre Renóval.

KATALIN NÓVÉR A művész úr már nincs itt.

ESZTER Elment?

KATALIN NÓVÉR El lett küldve, kérem.

ESZTER Hogyhogy? Ilyet lehet?

KATALIN NÓVÉR A morbid jelmez miatt. Az anyák érzékenyek, néhányan sikoltoztak is. Semmelweis doktor felszólította a félelmetes maskara levételére, hiába.

ESZTER nem akar binni a fülének.

ESZTER Kidobták? Őt? Van fogalmuk róla? Vele nem lehet csak így...

KATALIN NÓVÉR Tisztességes öltözetben bármikor visszatérhet.

ESZTER szinte hipnotizálja önmagát. SENKI, ALLAS PIERRE összefont karral, cinikusan vigyorogva nézi a lábai elé roskadt lányt.

ESZTER Vissza fog jönni, mert szeret. Vissza fog jönni! A babát is meg fogja szeretni! Még nem tudott felkészülni. Majd, ha meglátja, ha megölelgeti, minden megváltozik. Vissza fog jönni!

KATALIN NÓVÉR Biztosan így lesz, csak arra kérem, hagyja a heveskedést.

KATALIN NÓVÉR kimegy. ESZTER csalódott, kiborul.

ESZTER Őt dicsőíted? Ő a te áldott doktorod? Semmelweis! Engem nem érdekel, ha csodát tesz sem érdekel. Nekem ilyen orvos nem kell. Hogy tehette ezt Pierre-rel és velem? Rám senki ne várjon az előcsarnokban, igaz? Oleszkaja mesternő is megmondta, hogy engem nem lehet itt-hagyni.

VERONIKA Miért?

ESZTER nem válaszol.

VERONIKA Mert nem vagy nagykorú.

ESZTER Én ezt nem mondtam.

VERONIKA Szüleid?

VERONIKA lesütött szemmel megrázza a fejét.

ESZTER Kollégista vagyok itt Bécsben.

A PROFESSZOR öblös hangja hallatszik a folyosóról. SENKI, ALIAS PIERRE örvendezik. Végre megjött az, akire várt. Tessék, csak tessék! Fáradjon beljebb! Tisztelettel hajlong.

PROFESSZOR *(csak hangban)* Ne hagyja el magát!

ESZTER Ó az! Jön!

VERONIKA Megjött!

PROFESSZOR *(csak hangban)* Ne dőljön a falnak! Haladjunk!

VERONIKA és ESZTER megszeppenten, jólnevelten ülnek egymás mellett az egyetlen széken. PROFESSZOR az ajtóban áll. Köpenye véres.

PROFESSZOR Kezüket csókolom! Üldögélünk, üldögélünk? Az, hogy én mikor keveredem haza, az senkit nem érdekel.

A PROFESSZOR nevet. Odalép a fogashoz. Leveszi foltos köpenyét, átveszi a tisztát. SENKI, ALIAS PIERRE szolgálatkészten sertepertél körülötte, majd könnyed mozdulattal visszakapaszkodik a hintára. Végre megpihenhet.

PROFESSZOR Itt nem lehet lustálkodni. Főleg egy kis tűzrőlpattant balerinának nem. Mozogjunk, sétáljunk!

PROFESSZOR *(kiszól a folyosóra)* Müllerné! Ez már túlzás! *(ESZTERÉKTŐL)* Hol tartunk?

ESZTER Tessék?

PROFESSZOR Fájások?

VERONIKA Vannak...

PROFESSZOR *(gúnyosan viccelődve)* Csak nem? *(Tagoltan teszi fel a következő kérdést, mintha nehézfelfogásúak volnának)* Hány percenként ismétlődnek?

ESZTER *(csodálkozva néz körül)* Van itt óra?

VERONIKA Tíz? Tíz.

ESZTER Nekem is volt egy!

PROFESSZOR *(legyint)* Egy? Majd én segítek, kicsit felgyorsítjuk a folyamatot!

LUCY jelenik meg, verejtékes a láztól. Az ajtófélfának dől. Erőt gyűjt.

PROFESSZOR Méltóztatna beljebb fáradni?

LUCY még nem tud elindulni. A PROFESSZOR kedvesen magyaráz ESZTERÉKNEK.

PROFESSZOR A tunyaság csak lassítja a vajúrást. Így-így, körbe-körbe! Müllerné, hisz látja, mások is várnak rám! *(Előszedi ijesztő segédeszközait a táskájából. Készülődik a kezelésre.)*

LUCY Miért vitték el? Mikor adják vissza?
 PROFESSZOR Magán is múlik. Jöjjön, legyünk túl a kezelésen! Ad absurdum.
LUCY elindul a vizsgálóágy felé. Nehezen vonszolja magát.
 LUCY Katalin nővér vette el! Bejött és elvette!
 PROFESSZOR Vissza fogja kapni!
 LUCY Én nem is vagyok lázas! Adják vissza! Szegény kis Ignác!
 PROFESSZOR Készakarva bosszant!
LUCYnek nincs ereje továbbmenni. VERONIKA és ESZTER, LUCY felé indulnak, hogy segítsenek neki.
 PROFESSZOR Hagyják! Lucy nagysága képes rá maga is. Nincs ő olyan rosszszul. *(Porokat kever össze, üvegcséket rázogató. Előkészület közben dűnnyög, majd társalogni kezd)* Antiphlogisztikus, sedativus. Nos? Hogy tetszik a klinika?
 ESZTER Szép...
 VERONIKA Tiszta...
 PROFESSZOR Rosszabbra számítottak?
 VERONIKA *(zavartan)* Már mint, hogy...
 PROFESSZOR Néhanapján elgondolkodom, milyen is lehet maguknak. Vajudás. Nyilván nehéz.
 VERONIKA Igen. Feltétlenül.
 PROFESSZOR És milyen? Csak úgy teoretikusan kérdezem.
 VERONIKA Felemelő. Ember születik a világra.
 PROFESSZOR Eufemizmus! Vegye úgy, hogy nem kérdeztem semmit.
 VERONIKA Fájdalmas. Várni kell. De nem hiába.
 PROFESSZOR Nem hiába! Ez jó! Ex catedra kijelenti. Ex catedra – így megy ez manapság. Fájás? Nem kell azt titkolni!
VERONIKÁnak fájása kezdődik. Próbálja leplezni.
 PROFESSZOR Magzatvíz? Elfolyt már?
 VERONIKA Nem...
 PROFESSZOR Az baj. Kénytelen leszek burkot repeszteni. Müllerné után maga jön. *(Kínzószerszámra hasonlító eszközt vesz a kezébe.)*
 VERONIKA Én Semmelweis doktorra várok.
 PROFESSZOR Vagy úgy.
 VERONIKA Megígérte, hogy amint tud, ide fog jönni.
 PROFESSZOR Értem én, nagyon is értem, de vajon mi a magzat érdeke?
 VERONIKA A magzat érdeke?
 PROFESSZOR Ő is szenved ám. Megszűnt az élettére.
 ESZTER Micsodája?

PROFESSZOR A helyzete túrhetetlen. Sajnálom, ha végül a tanársegéd úr helyett velem kell beélnie! *(Int ESZTERnek)* Jöjjön! Piros az arca. Láznál? ESZTER Csak festék, púder. Semmi egyéb. Klein professzor, Pierre ugye itt van? Visszajött, igaz?

PROFESSZOR Távozott?

ESZTER Kidobták. Semmelweis dobta ki.

PROFESSZOR *(nevet. Könnyedén túllép az ügyön)* Iuventus ventus.

ESZTER Tessék?

PROFESSZOR Fiatalság, bolondság. Nem baj, talán jobb is így.

ESZTER Kinek?

PROFESSZOR Hamar végzek Müllernével, aztán a magácska méhszáját is kitágítjuk.

LUCY már a vizsgálóágyon fekszik. A PROFESSZOR hozzálát a kezeléshez. Hintőpor van a kezében. A nézőkkel szemben áll, LUCY lábai között.

PROFESSZOR Munkára, asszonyom! Ad arma! Tegye szét a lábát! Csússzon lejjebb! Lejjebb! Ne zárja össze a térdét! Így nem férek ide. Ne játsszuk itt a szűz lányt, kérem! Így nem tudok dolgozni. Döntse el, mi legyen! Na végre! Így maradunk... Lazítunk! Mondom, lazít! *(Behintőporozza az asszonyt)* Sebláz. Tankönyvbe illő. Ettől még nem kell pánikba esni. Tanulságos. Így marad! Addig nem mozdulunk, amíg az orvosság fel nem szívódik! Megértettem? Maguk meg sétáljanak! Nehéz, de muszáj. Nem elég sopánkodni, csinálni is kell valamit.

VERONIKA Szegénykém!

PROFESSZOR Hamarosan jobban lesz. Hallja, Lucy drága! Ígérje meg nekem!

ESZTER Én meg azt hittem, haragszik rá. Olyan gorombán tetszett beszélni vele.

PROFESSZOR Persze hogy haragszom rá!

VERONIKA Ismeri?

PROFESSZOR Igen, már régóta. Míg a hatóanyag felszívódik, pipázhatnék egyet.

ESZTER Ismeri?

PROFESSZOR *(a táskájában keresgél)* Meg a férjét is. A vasúttársaságnál volt.

Lucy asszony meg szülte a gyerekeket sorban, ahogy kell. Nagy házat vitt, meg valami anyakört vezetett az egyháznál. Jól mondom?

LUCY szétvetett lábakkal nyöszörög.

PROFESSZOR Hol a pipám? Az ura fél éve keresett föl, hogy jön az ötödik gyerkőc. Őszintén megörültem. A magánpraxis az magánpraxis. Minek is alakoskodjam. De Müller úr gyászos képpel közölte, hogy lefokozták.

Valami zűrös ügybe keveredett. Mindegy is. Bérlakásban nyomorognak... et cetera, et cetera... privátba nem megy, jönne ide a kórházba. Triviális történet, kár is ragozni.

VERONIKA ki akar menni a vizsgából. A PROFESSZOR megállítja.

PROFESSZOR Hová megy?

VERONIKA Katalin nővér mondta, hogy át kell venni.

PROFESSZOR Akkor tessék! Minket nem zavar!

VERONIKA Ki is kell mennem, ha szabad!

PROFESSZOR Ja, ja, ja, ja, ja, ja, ja! Azt szabad. *(Továbbra is a táskájában keresgél. LUCY nyöszörög)* Bárcsak pipázhatnék! Egy szó, mint száz, ez az asszony igen méltatlan helyzetbe sodort. Müller úr fejét ő beszélte tele, a szegény férj meg kezdte elhinni, amit a fehérnép terjeszt.

LUCY sírva fakad.

PROFESSZOR Jaj, ne pityeregjen! Női könnyek! Fulladjak csak bele! Tudom, hogy ezt akarják.

ESZTER odamegy Lucyhez, és megtörli a szemét. PROFESSZOR bosszúsan tapogatja a köpenye zsebeit.

PROFESSZOR Előljáróban annyit fontos leszögezнем, hogy a csődbe jutott apát biztosítottam, hogy Lucy nagysága a legjobb kezekben lesz nálam a klinikán is. Mindenki azt kapja, ami dukál. Akár itt, akár privát. Nincs értelme keresgélni! Biztos az irodámban hagytam.

ESZTERnek fája van. Igyekszik nem megzavarni a professzort.

PROFESSZOR Müller úr végül csak kibökte, hogy ne vegyem sértésnek, de a felesége nem nálam, hanem Semmelweisnél szeretne szülni, mert az asszonyok Semmelweist valamiféle megmentőnek tartják. A csodás gyógyír feltalálójának. Az elixír nem más, mint klóros víz. Mészklóros víz. *(Kényszeredetten nevet)* Lábjegyzetben én elismerem: a tanársegéd úr nagy munkabírású, elhivatott orvos. Sőt, előleptetést is ígértem neki, ha felhagy ezzel a sarlatánsággal. Hiába. Továbbra is zaklat. A nyomomban van. Könyörög, hogy mossak kezet, mosson kezet mindenki. Anomália, más nem jut az eszembe. *(Elindul az irodába a pipáért.)*

ESZTER Müllerné nem tehet semmiről! Végül a professzor urat választotta.

PROFESSZOR Kényszerből. A fiát viszont Ignácnak nevezte el.

ESZTER Semmelweis doktor tiszteletére? Hát ezért haragszik rá!

PROFESSZOR *(az ajtóból válaszol)* Nem! Miért kellett belázasodnia? Miért? *(Kimegy.)*

ESZTER egyedül marad Lucyvel.

ESZTER Müllerné! Nézze csak! Ez a magáé. *(A rózsafüzért LUCY kezébe teszi)* Lucy! Szólíthatlak Lucynek?

VERONIKA érkezik.
VERONIKA Elment?
ESZTER A pipáért.
VERONIKA LUCY homlokára teszi a kezét.
VERONIKA Hogy reszket!
ESZTER Ég a láztól!
VERONIKA Lucy, rendbe fogsz jönni.
ESZTER Szép a szemed.
VERONIKA Bevérzett.
ESZTER Kiszáradt a szája.
VERONIKA Szomjas vagy?
ESZTER Hozok vizet.
VERONIKA Borogatás kéne neki.
VERONIKA a komódhoz megy, és keresgélni kezd. ESZTER óvatosan megemeli LUCY fejét.
ESZTER Csak néhány kortyocskát!
VERONIKA Nincs itt semmi.
ESZTER vizet tölt a mosdóedénybe. LUCY mond valamit, de nem lehet érteni.
ESZTER Tessék?
VERONIKA a kofferjéből kivieszi az egyik babaruhát.
VERONIKA Jobban vagy?
LUCY Ó, óóó.... Esik...
ESZTER Esik?
VERONIKA benedvesíti az ingecskét.
ESZTER Nincs más?
VERONIKA Tiszta.
LUCY Hó... hó...
ESZTER Hó! Esik a hó, azt mondja!
VERONIKA borogatja LUCY homlokát. ESZTER az ablakhoz megy.
ESZTER Igen, gyönyörű a hóesés, Lucy. Hatalmas pelyhekben hull alá. Az ég alja vörösen izzik még. Alkonyodik. Mennyi gyerek, ha látnád! Jól be vannak öltöztetve.
ESZTER nevetni próbál.
ESZTER A kis, piros sapkás legényke húzza a szánkót a többi után. Micsoda fehérség, amerre a szem ellát, mindent beborít. A fákat, a házakat, a parkot is. Bárcsak még egyszer...
VERONIKA Hagyd abba! Szerintem nincs magánál.
ESZTER visszamegy Lucyhez. Fürkészve vizsgálja az arcát.
ESZTER Talán csak elaludt.

BELLA, karjaiban újszülött babájával, takarosán felöltözve lép be a kórterembe. Túlérzékeny, felfokozott állapotban van.

BELLA Semmelweis doktor nincs itt?

VERONIKA Nincs.

BELLA Pedig azt mondták. Jó! Megvárjuk.

BELLA leül. Nem különösebben foglalkozik a másik két nővel. Gyönyörködve nézi gyermekét, és Schubert Bölcsődalát kezdi énekelni a babának. SENKI, ALIAS PIERRE gúnyolódva, hangosan horkol.

BELLA *(énekel)* Tente szépen, lelkem, drága vérem. / Halkan, híven ringat anyakéz. / Tente, szépen, lelkem, drága vérem. / Halkan, híven ringat anyakéz.

VERONIKA és ESZTER az élet győzteseként tekint Bellára. Mozdulatlanul nézik. VERONIKA nem bírja tovább ezt az idilli képet. Szíjogva feláll.

VERONIKA Na jó, én inkább hozok teát.

BELLA Drágáim! Szegénykéim! Miattam ne zavartassátok magatokat! Mi már indulunk haza. Megvárjuk a doktor bácsit, ugye, anygalkám! Köszönés nélkül csak nem megyünk el.

VERONIKA kimegy.

BELLA Semmelweis doktornál jó kezekben lesztek, higgyétek el nekem. Én is remegtem, sőt, rettegtem. De komolyan mondom, holnap újra kezdeném.

ESZTER nem mozdul el LUCY mellől.

ESZTER A vajúdást?

BELLA A vajúdást, a szülést... mindent. Egy csoda. Még sosem voltam ilyen boldog. Ez nem is boldogság. Ez több... Ez más...

ESZTER Fáj?

BELLA Fáj, de közben szétvetett az öröm. Nem is öröm ez... ujjongás! Szinthe belebolondul az ember. Nem lehet felfogni. És most itt tartom ezt a csöppséget... Ezt a kis hercegnőt.

ESZTER Nagyon szép baba.

BELLA *(a babának)* Igen... szép vagy... gyönyörű vagy! Semmelweis csodálatos orvos! Erőt adott... Biztatott... Vigasztalt... Belékapaszkodtam... ő az én megmentőm... Na, mindjárt megint elbögöm magam... *(Elcsuklik a hangja, de visszatartja a sírást)* Adjatok hálát, hogy hozzá kerültetek! Engem a halál torkából szabadított meg. Ha ő nem lép közbe, nem is tudom... belegondolni is borzalmas. *(Sír, szíjog)* Na, jó, befejezem. Hisz élek! Itt vagyok. Szinte újjászülettem! *(A babának)* Gyere, drága szentem! Menjünk, megkeressük Ignác bácsit. Megköszönjük neki, amit értünk tett. Igaz, kicsim?

BELLA kimegy. SENKI, ALIAS PIERRE leugrik a hintáról, szaglászva közeledik ESZTERhez. Az idő most alkalmas. A lány elfordul, vetkőzni kezd. Átvieszi a kórházi inget.

ESZTER Lucy! Most már legyél jobban! Hallod? Segítened kell! Veronikának és nekem. Segítesz? Beszélni fogunk a professzorral! Mi hárman. Majd szembesítjük. Meggyőzzük őt.

SENKI, ALIAS PIERRE odamegy az ajtóhoz, lazán, csábítóan nekidől. Csettint. Láthatóvá vált. Gyengéden megkocogtatja az ajtót.

ESZTER Pierre! Ez igaz?

ESZTER ösztönösen elindul Pierre felé. Megtorpan. PIERRE int neki, hogy jöjjön közelebb.

ESZTER Mégis visszajöttél!

PIERRE Eszter!

ESZTER Akkor most mi mégis? Ez azt jelenti?

PIERRE Csókolj meg!

ESZTER indulna, de LUCY váratlan szava megállítja. Nehezen, de érthetően beszél.

LUCY Oda ne menj!

ESZTER Tessék?

PIERRE Szerelmem!

LUCY Maradj távol tőle!

ESZTER Lucy, ő a vőlegényem! Ne félj, ez csak a jelmeze! Egy buta maskara.

PIERRE Gyere, hagy öleljelek meg!

ESZTER elindulna, de LUCY megragadja a karját.

LUCY Vigyázz! A vesztedre tör!

ESZTER Rendben van, Lucy, csak nyugodj meg! Bocsáss meg, Pierre, de Lucy most válságos állapotban van! Látod, megrémült tőled. Kímélni kell. Nem szeretném, ha miattad vagy miattam. A zaklatottság nála végzetes lehet.

LUCY Elnyel! Ha hiszel neki, elnyel!

PIERRE Én kérek bocsánatot! A zavarásért, és... Mindenért, amit vétettem ellened! Megyek.

ESZTER Pierre, ugye nem Oleszkaja mesternő küldött vissza?

PIERRE Micsoda bolond fajankó voltam, Eszter! De megváltoztam. Itt, most.

Ahogy vártam rád, rád és a kicsire... Akkor döbbsentem rá, ott a többi apa között az előcsarnokban. Ki is vagy te nekem.

LUCY Menekülj!

PIERRE Imádlak és csodállak, Eszter! Mostantól örökké.

ESZTER Pierre! Akkor mi ketten mégis... Sőt, már hárman. Vagyis...

PIERRE Gyere!

ESZTER Pierre karjaiba omlik. LUCY elgyengülve visszahanyatlik az ágyra.

PIERRE Életemben nem aggódtam ennyire, mint most érted. Csak az ad erőt, hogy a legjobb kezekben tudhatlak. A nagy hírű Klein professzor majd vigyáz rátok.

ESZTER Nagy hírű? Egy öntelt pokróc!

PIERRE Lehetséges, hogy néha goromba. De a legjobb szakember Bécsben. Csak ez számít!

ESZTER Ráadásul vak. Tudja, hogy Semmelweis doktornak igaza van, de ő mégis hárit. Védi magát és pusztító rendszerét.

PIERRE Vak? Hogy volna vak?

ESZTER Veronika is megmondta, hogy van olyan, hogy szándékos vakság. Pedig ő tanárnő!

PIERRE Hiteles forrásból tudom, mi folyik itt, Eszter. A klinika becsvágyó, törtető figurái kígyót-békát összehordanak. Rémhíreket terjesztenek a mi jótévőnkéről. Tudod, miért? El akarják mozdítani a helyéről, szinte az életére törnek.

ESZTER Ki tenne ilyet?

PIERRE Sokan akarnak túl gyorsan professzorok lenni. Nem mindenki olyan tiszta és becsületes, mint te, gyönyörűségem.

ESZTER Én ezt képtelen vagyok elhinni.

PIERRE Eleinte én is kételkedtem, de sajnos igaz. Alaposan utánajártam, hidd el. Szomorú tény, de egyesek a legocsmányabb hazugságokra is képesek. Mondom, a cél nem más, mint Klein professzor lejáratása.

ESZTER Biztos ez? Katalin nővér azt mondta...

PIERRE A pokolba is! Jól éreztem én. Tudtam, valahogy meg kell találjalak. Ezek szinte már behálóztak téged. Katalin nővér? Óvakodj tőle! Eszter, te nem bízol bennem?

ESZTER Dehogynem, Pierre! Ne haragudj, csak...

PIERRE Csak te számítasz, Eszter! Te és a gyermekünk. A ti épségetekért az életemet adnám! Bízol bennem?

ESZTER Igen.

PIERRE Ígérd meg, hogy követed Klein professzor utasításait!

ESZTER Pierre, szeretlek!

PIERRE Megígéred?

ESZTER Megígérem.

PIERRE Várok rád, egyetlenem.

PIERRE kinyitja az ajtót, kilép, csettint. Már láthatatlanul lép vissza a színpadra. Az ajtó becsapódik. Gyűlölettel közelít a lányhoz.

ESZTER Jobban vagy, Lucy? Megnyugodtál? Látod, elment. Szegénykém, jól megijesztett Pierre a csontvázkosztümmel, igaz? Ha tudnád, a lelke mélyén milyen nemes és érzékeny!

SENKI, ALIAS PIERRE csettint. ESZTER sikoltva földre rogy. VERONIKA és KATALIN NŐVÉR izgatottan érkezik. ESZTER jajong, küzd a fájdalommal.

KATALIN NŐVÉR Szegény kis angyalka! Múlik már?

VERONIKA Eszter! Eszter!

ESZTER Nem kell segítség!

KATALIN NŐVÉR Múlik már?

ESZTER Múlik.

KATALIN NŐVÉR Majd én viszem a csomagját. Sietni kéne!

VERONIKA Hová?

KATALIN NŐVÉR A kórterembe. Két ágy is felszabadult.

KATALIN NŐVÉR és VERONIKA sietősen szedelőzködik.

KATALIN NŐVÉR Felkisérem magukat.

VERONIKA Semmelweis doktor?

KATALIN NŐVÉR Bárcsak betoppanna!

VERONIKA Tudja, hogy várom?

KATALIN NŐVÉR Igen.

VERONIKA Mikor fog jönni?

KATALIN NŐVÉR Nehéz szülés.

VERONIKA És utána?

KATALIN NŐVÉR Utána maga következik.

KATALIN NŐVÉR segíteni szeretne ESZTERnek. A lány elhárítja, nem akar felállni.

KATALIN NŐVÉR Ha enyhült a fájdalom, induljunk végre!

ESZTER Én megvárom Klein professzort.

KATALIN NŐVÉR A professzort?

ESZTER Igen, az ő páciense vagyok, ha nem tudná.

VERONIKA Itt akarsz maradni? Eszter, nem értelek!

ESZTER Néhány pillanatra összezavarodtam, meglehet, de végre tisztán látom, mi folyik itt.

KLEIN PROFESSZOR lép be.

PROFESSZOR Hová készülnek? Egy kis türelmet kérek! Nem tudok mindent egyszerre! Pakoljanak le! Mindjárt megvizsgálom magukat is! Addig is séta! Katalin nővér! Várjon csak! Menjen le az előcsarnokba! Ott az a kis pap, az új. Mondja meg neki, hogy siessen az egyesbe. Bodovicsné még gyönni szeretne. Micsoda nap! Mindenki ma szeretne megszületni vagy meghalni! Őrült bagázs!

SENKI, ALIAS PIERRE diadalmasan foglalja el kedvenc helyét a hintán. Kezdődhet az előadás! A PROFESSZOR Lucyhez lép.

PROFESSZOR Müllerné, ugye jobban van? Csak rám akart ijeszteni, igaz?

VERONIKA Meghalt valaki?

PROFESSZOR Az élet már csak ilyen.

ESZTER Ő túléli?

PROFESSZOR Túl kell élnie. Nagyságos asszony, nem árulhat el! Hallja?

VERONIKA összeszedi minden erejét. Úgy dönt, hogy beszél a professzorral.

VERONIKA A mészklóros víz talán mégis hatásos!

A PROFESSZOR Lucyt vizsgálja.

PROFESSZOR No, lássuk csak. Szépen felszívódott.

VERONIKA Miért nem alkalmazzák?

PROFESSZOR Maga ezt úgysem értené! Tönkre akar tenni, Lucy? A hírnevem forog kockán.

VERONIKA nem akarja túrtőztetni magát. Kérdőre vonja a Professzort.

VERONIKA Tájékoztatást szeretnék kapni, talán ehhez sincs jogom?

PROFESSZOR Mégis miről?

VERONIKA A lázról. Mi ez a kór, ami sorra szedi az áldozatait?

PROFESSZOR Tud maga latinul?

VERONIKA Nem.

PROFESSZOR Akkor miről beszélgetünk? Mindegy. Lebutítva a lényegét, annyit mondhatok, hogy vannak bizonyos légköri viszonyok és az ezekkel összefüggő periódusok, tud követni? A légnomással számolni kell. Másrészt a veleszületett hajlam is szerepet játszik a láz kialakulásában. Egy biztos, ez nem ragály! Én nem fertőzök meg senkit! Lucy, tessék jobban lenni!

ESZTER Klein professzor, ugye Lucy meg fog gyógyulni?

PROFESSZOR Hát még kegyed is belekotyog? Ki maga? Egy lányanya szégyellje magát, és hallgasson!

ESZTER Mit tetszik mondani? Engem Pierre feleségül fog venni! Megígérte!

PROFESSZOR Miért csimpaszkodik Pierre-be? Felejtse el a művész urat! Nem elég, hogy gyanúba keverte a társulat előtt, Oleszkaja mesternő haragját is rázúdítaná?

ESZTER Én? Honnan veszi ezt? Pierre-től?

PROFESSZOR Miért pont őbelőle csinál bűnbakot?

ESZTER Ezt mondta? Ezt Pierre mondta magának?

PROFESSZOR Ha valóban szereti, hagyja békén, és hagyjon békén engem is! Nem látja, hogy a halálból igyekszem visszahozni valakit?

ESZTER a bőröndjére roskad. Bénultan ül.

PROFESSZOR Gyerünk! Mit mondjak a férjének? Lucy, nyissa ki a szemét!

SENKI, ALLAS PIERRE mintha vezényelne, ütemes csettintéseivel egy lassú, de vészterhes üstdob-koncertbe kezd.

LUCY A gyerekek... a gyerekek...

PROFESSZOR Igen! Gondoljon a gyerekeire.

VERONIKA Elmúlt a láz?!

PROFESSZOR Így! Így, most szépen felülünk.

LUCY A sapka! Fúj a szél!

PROFESSZOR Üljön fel! Ez az! Nem kell rögtön rémeket látni!

VERONIKA segít felülni Lucynek.

VERONIKA Visszakupod a babádat!

PROFESSZOR Mondtam én, hogy csak a gátseb miatt lázas!

VERONIKA A kis Ignácot!

LUCY A mama! A mamának sürgöny! Mama, gyere! Stop! Anya meghalt.

Stop!

A PROFESSZOR az ajtóhoz siet, és kikiabál.

PROFESSZOR Ápolót! Két ápolót! Hordágyat!

LUCY Apa tudja... Őt kérdezzétek...

PROFESSZOR Vissza a kórterembe! Na de addig is...

VERONIKA Tudsz járni, Lucy?

PROFESSZOR Ne zavarja! Hadd beszéljen!

LUCY A dajka! A szoptató dajka...

PROFESSZOR Túl van a holtponton. Innen már simán megy.

LUCY A szomszéd Tercsinek van teje.

PROFESSZOR Holnap szépen hazamegy.

LUCY Hó... szakad a hó!

PROFESSZOR Na, ez az! Ennek véget kell vetni!

LUCY Víz, víz, tiszta víz!

PROFESSZOR Nehogy eldőljön nekem! Tartsa!

LUCY Klóros víz... klóros... mészklóros...

PROFESSZOR Félrebeszél!

LUCY próféciáját egyvégteben mondja el. SENKI, ALLAS PIERRE fokozza a ritmust, mintha emberi szív zakatolna egyre sebesebben.

LUCY Ignác! Vissza kell menni... tudod... Pestre... megvan írva... nem értik? Kisfiam, meg kell írni! Neked van igazad! Németül is! Hol a házi feladatod? Küld el mindenkinek, aki számít!

PROFESSZOR Infernális!

LUCY Valaki? Hát senki nem érti?

PROFESSZOR De! Értjük! Lucy, nagyon is. Mindjárt visszaviszik a kórtérembe.

LUCY Vigyázz! Rossz fiúk! Csapdába csalnak. Orvost... hívják ide a magyar orvost...

PROFESSZOR Ne hallgassanak rá! *(Kikiabál a folyosóra)* Katalin nővér!

LUCY Fiacskám, te el vagy hívva... Kész az ebéd... tessék kezet mosni... Kezet kell mosni!

PROFESSZOR Lucy, fogja be a száját!

LUCY A vízbe klórt kell tenni! Aki el lett hívva, az meg is lesz igazítva. Az idő majd megmutatja...

KATALIN NŐVÉR és ROBERT ATYA érkezik.

PROFESSZOR Hol a büdös életbe' volt eddig?

LUCY Nézőpont kérdése... más szempontból... idővel... minden helyreáll...

ROBERT ATYA Dicsértessék...

LUCY Aki el lett hívva, az meg lesz igazítva... Aki meg lett igazítva, az meg is lesz dicsőítve... Dicsőség és hála, hála, hála...

LUCY feláll. VERONIKA és ESZTER összekucorodva vajúdík.

ROBERT ATYA Ámen!

PROFESSZOR Dehogysis! Azonnal jöjjön ide!

LUCY felállva folytatja. A dobszóló a tetőfokára hág.

LUCY Ragály, fertőzés... esedezem, mossanak kezet... mossanak kezet! Ignác, ne szállj fel a vonatra! Törbe csalnak!

PROFESSZOR Nehogy kimenjen! Fogja, segítsen már!

LUCY teljes erejével a Professzorba kapaszkodik. A PROFESSZOR tántorog, és elveszíti az egyensúlyát.

LUCY A fejét! Kérem, csak a fejét ne! Irgalom! Jöjjön valaki! Nem, ezt nem tehetik velem! Könyörgöm, hát nem látjátok? Ti vagytok az örültek! Ti! Ti! Eszelősök! Tébolyultak! Ti vagytok azok! Gyilkosok! Gyilkosok!

SENKI, ALLAS PIERRE dobkoncertje véget ért. ROBERT ATYA a karjába veszi az asszonyt. LUCY elveszti az eszméletét.

PROFESSZOR Elkésett! Most már leteheti.

ROBERT ATYA Hiszen még él!

PROFESSZOR Késő.

ROBERT ATYA, karjában Lucyvel indulna kifelé.

PROFESSZOR Mit csinál? Mondtam, hogy leteheti. Majd az ápolók elszállítják.

ESZTER Hová?

KATALIN NŐVÉR szemrehányóan fordul ESZTERhez.

KATALIN NŐVÉR Még kérdi? A boncterembe. De hisz maga úgyszólván pontosan tudja, mi folyik itt!

ROBERT ATYA A boncterembe? Szó sem lehet róla! Gyalázat! Ezt az embert most visszaviszem a betegágyba, és feladom neki az utolsó kenetet. Megértette!?

KLEIN PROFESSZOR egy pillanatra megrökönyödik ROBERT ATYA kifakadásán.

PROFESSZOR Ha ragaszkodik hozzá! Csodára vár? Ahogy tetszik! Az már nem az én kompetenciám, kérem.

A pap kivészi Lucyt. SENKI, ALIAS PIERRE elégedetten füttyörészik. ESZTER sír. VERONIKA nyöszörögve vajúdik. KATALIN NŐVÉR őt istápolja.

ESZTER Meghalt.

PROFESSZOR De nehéz ez! Nehéz, nehéz. Felőrli az idegeimet. Még az apával is nekem kell beszélnem.

ESZTER Miért? Hogyan?

PROFESSZOR Jöjjön, asszonyom, megrepsztyjük azt a burkot! Kétperces fájásokkal nem lehet tréfálni.

VERONIKA Megrepedt magától.

PROFESSZOR Végre valami! Rögvest felmegyünk a szülőszobába. Előtte még muszáj lesz a kishölgyet is kezelésbe venni.

ESZTER Hagyjon békén!

PROFESSZOR Másszon fel a vizsgálóra! Vagy talán segítek?

ESZTER egy orvosi eszközt kap fel, azzal fenyegetőzik. SENKI, ALIAS PIERRE akkorát ásít, majd kiesik a száján.

ESZTER Ne merjen hozzám nyúlni! Maga egy szörnyeteg! Mit tett Lucyvel?

PROFESSZOR Harag és elfogultság nélkül kérem, hogy fejezze be! Pattanjon fel!

ESZTER Maga ölte meg! Utolsó, aljas gyilkos!

PROFESSZOR A méhszájat ki kell tágítani. Ne nehezítse meg, úgyszólván más választása!

ESZTER Nincs? De van, nagyon is van! Én is! Hallja, Katalin nővér? Mondja meg neki, én is csak rá várok.

PROFESSZOR Vár?

ESZTER Igen. Megvárom Semmelweis doktort.

PROFESSZOR Mindenki rá vár, igaz? A klinikán, Bécsben, sőt az egész világon, ugye? Akkor várjanak rá. Várhatnak rá, de hiába! Valakinek rendet kell vágni ebben a kuplerájban!

VERONIKA Mit akar? Hová megy?

PROFESSZOR Kirúgom. Azonnali hatállyal kivágom innen ezt a jött-ment magyar senkit! Katalin nővér, fáradjon utánam! Magához is lenne egy-két szavam.

VERONIKA Könyörgöm! Lehetetlen. Ezt nem teheti.

PROFESSZOR *(távozóban fenyegetően visszaszól)* Mindjárt visszajövök. Cseppet se aggódjanak, visszajövök!

SENKI, ALLAS PIERRE elkezdte hajtani a hintát. Eleinte szelíden, békésen. Bár így is idegtépően nyikorog.

VERONIKA Látod, mit csináltál, te átkozott! Miattad... Miért provokáltad? Most mi lesz? Ki fogja rúgni. Miattad küldi el!

ESZTER Ez nem igaz!

VERONIKA Miért nem tudtad befogni azt a nagy szád? Miattad engem is meg fog fertőzni!

ESZTER Téged nem fog.

VERONIKA Most mi lesz? Itt végzem, akár a húgom?

ESZTER A húgod?

VERONIKA Belázasodott.

ESZTER Itt? A klinikán?

VERONIKA Meghalt.

ESZTER A húgod... meghalt?

VERONIKA Süket vagy? Mondom, hogy meghalt!

ESZTER Mikor?

VERONIKA Tíz hónapja.

ESZTER Hogyan?

VERONIKA Láz. Muszáj életben maradnom! Érted? Nekem helyette is élnem kell!

ESZTER Veronika, figyelj rám! Egy percig sem maradunk itt tovább!

VERONIKA Mégis hová mehetnénk?

ESZTER Gyere!

VERONIKA Nem bírok.

ESZTER Egy bokorban is megszülnék, ha kell.

VERONIKA Én ezt nem így akartam.

ESZTER Siessünk!

VERONIKA Már nem megy.

ESZTER Viszem a te holmidat is. Indulni kell!

VERONIKA Menj egyedül! Nincs erőm.

ESZTER Dehogynem! Ki kell jutnunk innen!

VERONIKA szül. SENKI, ALIAS PIERRE egyre vadabban hajtja a hintát, majd féjjel lefelé lóg rajta. Ijesztően vigyorog, eltorzul az arca, nyelvét kiölti.

ESZTER Jó, akkor maradunk. Itt maradok veled. *(Mefogja a szüléshez használt félelmetes eszközt. Lesújtásra készen felemeli)* Majd én vigyázok rád. Ha Klein visszajön, lecsapom. Nem engedem, hogy hozzád érjen. Jó lesz így?

VERONIKA Segítsen valaki!

ESZTER *(odaszalad Veronikához)* Én. Majd én segítek.

VERONIKA Te?

ESZTER Azt hiszik, mi nem tudjuk megcsinálni? De mi, majd mi... mi ketten! Nem kell más, nem kell senki!

ESZTER könyékig felgyűri a hálóingét. A kézmosótálban alaposan dörzsöli, mossa a kezét és a karjait. SENKI, ALIAS PIERRE, aki bepörgette magát a hintán, most forog és forog. Csettint, de nem történik semmi. Bosszankodik.

ESZTER Először is kezet kell mosni! Igen. Mosom. Látod? Én majd megmosom. Így-így! Alaposan, ahogy kell. Tessék, tiszta vagyok! Be vagyok mosakodva.

VERONIKA Ne menj el!

ESZTER Veled vagyok, itt vagyok!

VERONIKA Ne hagyj itt!

ESZTER Meg tudod te szülni, te... te... képes vagy.

VERONIKA Anyám, segíts!

ESZTER Veronikához térdel. SENKI, ALIAS PIERRE szinte tombol, vezényel, de hiába. Megállás nélkül csettintget, de nincs hatása.

ESZTER Csoda vagy, Veronika! Mindent tudsz! Te tanítasz. Most is. Engem is.

VERONIKA Nem bírom!

ESZTER Mindjárt kint van. Mindjárt vége!

VERONIKA Képtelen vagyok!

ESZTER Lélegezz! Ki-be! Ki-be! Tudod, ahogy Katalin nővér is mutatta. Belégzés-kilégzés!

VERONIKA Imádkozz értem!

ESZTER Tessék levegőt venni!

VERONIKA Imádkozz! Jézus!

ESZTER Jól van! Maradj csendben, és lélegezz! Jézus! Belégzés!

VERONIKA Megváltóm!

ESZTER Igen. Rendben. Megváltóm! Kilégzés!

VERONIKA lélegzik, fújtat.

ESZTER Jézus! Belégzés! Megváltóm! Kilégzés! Jézus! Megváltóm! Jézus!
Megváltóm!

A színpad teljesen elsötétül. A binta ütemes nyikorgását halljuk csupán. Egyre lassulva üresen leng. SENKI, ALIAS PIERRE eltűnt. A derengő fényben ESZTERt és KATALIN NŐVÉRT pillantjuk meg. ESZTER eddig feszes balerina-kontya szétszilálva. A keze és a kórházi inge is véres. A nézőtér közvetlen közelében állnak. Fojtott hangon suttognak. KATALIN NŐVÉR gyengéden megérinti ESZTERt, aki ugyanazt a mondatot motyogja magában.

ESZTER Nincs itt senki.

KATALIN NŐVÉR Csodásan helytállt.

ESZTER Veronika?

KATALIN NŐVÉR Biztonságban van.

ESZTER És a kicsi?

KATALIN NŐVÉR Ő is. Magának hála!

ESZTER Akkor jó.

KATALIN NŐVÉR Beszéltem vele.

ESZTER Kivel?

KATALIN NŐVÉR A tanársegéd úrral. Megmondtam neki, hogy maga is rá vár.

ESZTER Semmelweis doktort kirúgták, nem?

KATALIN NŐVÉR De.

ESZTER Mégis itt van?

KATALIN NŐVÉR Ma még igen. Éjfélig maradhat.

ESZTER Hány óra van?

KATALIN NŐVÉR Dolgozik az utolsó percig.

ESZTER Most én következem?

KATALIN NŐVÉR Igen. Mennem kell.

KATALIN NŐVÉR elindul.

ESZTER Rám került a sor. Igaz, ugye?

KATALIN NŐVÉR *(az ajtóból szól vissza)* Azt üzeni, hogy legyen készen.

ESZTER Legyek készen? Hogyan? Mit akar ez jelenteni?

KATALIN NŐVÉR Eljön hamar.

ESZTER Hamar eljön? Mi? Az éjfél? A szülés órája? Vagy Ő?

KATALIN NŐVÉR Ő.

ESZTER bólint. Egyedül marad. Vesz egy mély lélegzetet, és elindul. Körbe-körbe sétál. A színpad elsötétül.

Háy János

ELEM

(LEMERÜLŐ JÁTÉK)

Szereplők:

Minden szereplőt a Nőhöz való viszonyában nevezünk meg.

Nő:

IDŐS NÉNI (75)

NÉNI (60)

NÉNI (50)

LÁNYA

Férfi:

FÉRJ (60)

FÉRJ (50)

VEJE

A megadott évszámok bennünket segítenek, a nézőnek nem kell ezeket „megfejtteniük”, elég annyi, ha érzékelik, hogy van egy nagyon idős néni, aki vissza-visszalép az időben, és vele mozog az immár 15 éve halott férje. A Néni Lánya és Veje 50 év körül járnak.

Idő (kortalan és nincs testi megjelenése)

Szerzői megjegyzés: minden szerepet ugyanaz a két színész játssza. A karakterek küllemben nem különböznek egymástól radikálisan. Nem kell kihangsúlyozni öltözködésben, hajviseletben, hogy épp melyik időben vagyunk. Az idősíkok keverten vannak jelen, gyakorta visszatekintő elbeszélésben. Dramaturgiai nehézséget okoz, amikor a néni lánya és férje is jelen van, s a néni elvileg az ágyban fekszik, valamint az átállás ilyenkor lányból nénivé, majd néniből önmaga fiatalabb énjévé. Nem baj, ha a néző látja az átváltozást, miként az sem baj, ha a néni és a férje közötti párbeszéd során az időugrások nem különülnek el látványosan, bár apró jelzések mégis lehetnek, ám azok is történjenek a közönség számára láthatóan, jelezve ezzel, hogy így gondolkodunk magunkról, más-más időben látjuk magunkat, a valóságostól eltérő életkorban,

és hogy nincs objektív időérzet. A rendezőnek lehetősége van az idősíkok változtatására. A néninek és a férjének a darabban legfiatalabb éneke megegyezik a látogatóba érkező pár életkorával, még az is lehet, hogy nem szinkronpárnak, hanem alteregónak érezzük.

A színpadot meleg sárga fény világítsa meg, ha megoldható, a közönség legyen vaksötétben, ha lehet, még a szomszédját se lássa. Az utolsó mondat után vakuszerű fény világítsa és vakítsa el a közönséget, a tapsrendre a fény megint napsárga, a háttérben kivetítve a közönség.

Hangok, zene: ne legyenek kórházi hangok, orvosi műszerhangok. A jelenetek között ne legyen olyan zene, amely szöveges, vagy egyértelmű jelentésű (gregorián, rekviem, búcsúzkodó népdal). A tapsrend után, amikor a nézők kifelé indulnak, szólaljon meg Víg Mihály dala, a *Mindent visszavesz az utolsó órában*.

1. JELENET

Kórterem, a néni lánya és a férje az ágynál áll, ötven körüli házaspár.

LÁNYA (*simogatja a nénit*): Mami, jól vagy?

VEJE: Szerinted jól van?

LÁNYA: Valamit kell mondani. Még soha nem láttam így az anyut, nem tudom, ilyenkor mit kell csinálni.

VEJE: Senki nem tudja.

LÁNYA: Megtörlöm a száját nedves ruhával, az biztos jó neki. (*Törli*)

VEJE: Szerintem neki már nincs olyan, hogy jó.

LÁNYA: Jó, akkor azért törlöm meg, mert nekem jó, mert én úgy érzem, hogy jót csinálok, nem lehet, hogy ne csináljon az ember semmit.

VEJE: Olyan, mintha vizsgára várna az ember.

LÁNYA: Ezt most mért mondod?

VEJE: Mert pont olyan, olyan tehetetlenség, hogy állsz a folyosón, már semmit nem tudsz csinálni, csak annyi van a fejedben, amennyi van, hiába nyitogatod a jegyzetet, már semmi nem marad meg benned, mert semmi másra nem tudsz gondolni, csak arra, hogy egyszer majd hívznak, és vége lesz az egésznek.

LÁNYA: De ez nem olyan, mert nem hívnak be, és nem lesz vége semminek.

VEJE: Lehet, hogy a mamát hívják be.

LÁNYA: Most ezzel azt akarod mondani, hogy...

VEJE: Azt.

LÁNYA: Azt akkor ne mondd, mert nem biztos, hogy úgy lesz, de ha mondd, akkor inkább lehet, hogy úgy lesz.

VEJE: Nem azért történnek meg a dolgok, mert kimondjuk.
LÁNYA: Azért számít, hogy mit gondol az ember, gondolatban is lehet ártani. Vannak ilyen gyilkosságok is. És soha nem találják a tettest, mert egy halott agyában nem lehet nyomozni.
VEJE: Ez valami sorozat.
LÁNYA: Sorozat is, de a valóságban is így van.
VEJE: Beszéltél az orvossal?
LÁNYA: Csak a folyosón. Olyan, mintha menekülne előlem. Ott lohokol utána, ő meg azt mondja, hogy ne haragudjon, asszonyom, nekem gyógyítani kell, és beszállt a liftbe.
VEJE: Simán ott hagyott? Nem mondott semmit?
LÁNYA: Ha nem szállok be én is a liftbe, akkor tényleg nem mondott volna semmit.
VEJE: És mit mondott?
LÁNYA: Hogy nem tud semmit egyelőre.
VEJE: Hát pont ennyit mi is tudunk.
LÁNYA: És lehet, hogy...
VEJE: Mi az, hogy lehet, hogy...
LÁNYA: Lehet, hogy jobb is, ha nem javul, mert már jól soha nem lehet. Túl későn került kórházba. Meg már túl öreg is.
VEJE: De mégis mit fognak csinálni vele?
LÁNYA: Azt mondta, hogy csodát ne várjunk, és attól, hogy örökösen követem őt, nem fog változni semmi, és hogy akadályozom a munkájában, neki nemcsak az én hozzátartozómról kell gondoskodnia. Mindenki az anyukája valakinek, legalábbis majdnem mindenki, nem csak a mami.
VEJE: Azt mondta valaki, hogy van ilyen tantárgy az orvosin, hogy kommunikáció, hogy hogyan kell a betegekkel meg a hozzátartozókkal bánni, elmondani, amit senki nem szeretne elmondani.
LÁNYA: Mi lenne, ha nem lenne!
VEJE: Kilökött volna a liftből. *(Nevet, nevetnek.)*
LÁNYA: Különben így is majdnem kilökött. Mami, hallasz? Mami? Szeretünk. *(Megsimogatja a fekvőt.)*
VEJE: Szerinted tudja, hogy itt vagyunk?
LÁNYA: Lehet. Olyan, mintha nézne, látod?
VEJE: Nem, nem látom, csak nyitva a szeme.
LÁNYA: Mami, hallod, itt vagyunk.
VEJE: Nem hall semmit.
LÁNYA: Szerintem meg hallja, volt ilyen film is, hogy mikor magához tért, akkor mindenre emlékezett, amiről beszéltek neki.

VEJE: Az egy film volt.

LÁNYA: Kíírták, hogy igaz történet.

VEJE: Na, azok aztán biztosan nem igazak.

LÁNYA: De megtörtént eset volt, azért írták ki rá, hogy tudjuk, ilyen van, nem csak kitalálták.

VEJE: Nem, azért írták rá, mert ilyen biztos, hogy nem volt, és ha nem írnák rá, senki nem is hinné el.

LÁNYA: Én elhittem.

VEJE: Pont erről van szó. Direkt neked írták ki.

LÁNYA: Én szeretem elhinni, amit mondanak.

VEJE: Azért mondják, mert mindenki tudja, főleg azok a szemétládák, akik filmeket csinálnak, hogy mindenki szeret elhinni dolgokat.

LÁNYA: Most ez érdekes?

VEJE: Szerintem igen, meg legalább beszélgetünk valamiről.

LÁNYA: Én most nem akarok, erről meg pláne nem. Mami, itt vagyok, majd rendbe jössz, beszéltem az orvossal, azt mondta, hogy rendbe jössz.

VEJE: Az előbb nem ezt mondtad.

LÁNYA: Hogyhogy nem ezt mondtam?

VEJE: Azt mondtad, az orvos nem mondott semmit, legfeljebb azt, hogy a legjobb, ha meghal.

LÁNYA: Jó, de azt nem mondhatom neki, mert ha hallja...

VEJE: Akkor azt is hallotta, amit az előbb mondtál.

LÁNYA: Nem, azt még nem hallotta, mert azt csak neked mondtam.

VEJE: Szerintem, tök mindegy, hogy itt vagyunk vagy nem.

LÁNYA: Ez maradt az egészből, hogy ott voltunk a tengernél, meg a Balcsin, hogy tényleg ő volt a legszebb, legalábbis olyanak láttam, és hogy majd én is olyan akarok lenni, mint ő.

VEJE: Azért szerencse, hogy ez nem sikerült.

LÁNYA: Nem kéne még most is utálni.

VEJE: Nem utálok, csak nem szeretem.

LÁNYA: Az nem ugyanaz?

VEJE: Nem.

LÁNYA: De, az pont ugyanaz. Mindig is érezte, hogy nem szereted, benne volt a szemedben, én is láttam. Szerintem ne nézz rá, mert most is látja.

VEJE: Nem nézek rá, nem szeretek haldoklókat nézni.

LÁNYA (*suttogva*): Ne mondj már ilyeneket!

VEJE: Menni kéne, még egy csomó dolgom van.

LÁNYA: Mennyit voltunk bent?

VEJE: Nem tudom, pont eleget. Vagy inkább többet.
LÁNYA: Mami, mamikám, majd jövünk holnap. Lehet, hogy a gyerekek is bejönnek. Azért nincsenek itt, mert ők olyanok most, hogy fiatalok. Mi is alig látjuk őket. *(Simogatja.)*
VEJE: Nehéz hozzáérni?
LÁNYA: Ezt most hogy érted?
VEJE: Hogy olyan a bőre, meg nem történik semmi, amikor hozzáérsz, csak fekszik, és nézi a semmit.
LÁNYA: De történik.
VEJE: Mi?
LÁNYA: Hogy meleg.
Elfordulnak az ágytól, a Nő visszafordul, nézi az ágyat, odabajol.
LÁNYA: Akkor majd holnap, holnap biztos jobban leszel. *(Simogatja)* Majd beszélünk arról, ami régen volt, elmeséled, hogy milyen volt, amikor születtem, tudod, mint régen, hogy milyen vicces volt, amikor felébresztetted az aput, hogy elfolyt a magzatvíz, az apu meg azt mondta, hogy biztos bepisiltél, mert aludni akart még.
VEJE: Az tényleg régen volt.
LÁNYA: Mi?
VEJE: Amikor születnél.
LÁNYA: Pont akkor, amikor te.
Kimennek.

2. JELENET

Kórterem, néni először csak fekve, majd az ágyból kikászálódva beszél, átöltözik fiatalabbnak.

IDŐS NÉNI (75): Gyertek, úgyis csak egy félórát vagytok itt, most nem azért mondom, nekem az jó, az a félóra is jó, csak ne hozd magaddal azt a tohonya férjed. Tudom, hogy a tohonya mást jelent, ne javíts ki, de én így hívom, persze csak magamban, mert azt is tudom, hogy egy anya nem utálhatja azt az embert, akit a lánya választott, meg különben is az unokáim apja. És egy csomó embernek nincs is unokája, mert a lánya nem talált egy olyan férfit, aki gyereket is akarna, nem csak elpazarolni az éveket, hogy majd jövőre, meg én nem vagyok még kész rá, meg aztán, hogy majd találsz egy olyat, aki jobb, mert megérdemled. Ez milyen ócska szöveg! Aztán el vagy hajtva ötévi együttélés után, összetörve, mert neked ez az öt év nem szólt semmiről, csak arról, hogy eltelt. Mert fele-

lősséget senki nem akar vállalni, ez olyan világ, hogy senki, majd egyszer, amikor negyvenéves lesz, vagy ötven, de akkor már nem olyat választ, akivel egykorú, hanem olyat, aki még harminc sincs. Aki meg egykorú, az ott áll egyedül, legfeljebb egy második körös férfit foghat ki tele rossz szokásokkal meg gyerekekkel, az anyagi nehézségekről már nem is beszélve. Saját gyerekre persze már semmi esély. Ez az ember legalább olyan, hogy ezt vállalta, legalább a minimumot hozta, amit egy férfitől el lehet várni. Meg nem gondolta, hogy jobb mondjuk Ausztráliában élni, mert ott vannak kenguruk. Olyan, mint mi, azt mondta, amikor még csak beszélt róla, de még nem hozta haza. Hát nem, pont nem olyan, mint mi. Hogy hasonlít az apura, azt mondta, hogy hasonlít rád, hát nem. Ha ilyen lettél volna, én hozzád biztosan nem mentem volna. Jön, megeszi az ebédet, nem szól semmit, aztán elmegy. Kérdezek valamit, azt mondja, igen vagy nem. Ráadásul hogy néz ki? Tohonya. Jó, ne javíts ki, tudom, hogy a tohonya mást jelent, de én úgy hívom, nekem pont azt jelenti, amilyen. Nem kell, hogy mindig ott legyen. Tényleg, ez nem kötelező. Hogy én mindig veled mentem az anyuékhöz, az más, meg mit ettél volna vasárnap, ha nem jössz velem. Otthon morogtál volna magadban vagy velem, hogy nekem fontosabbak a szüleim, mint te, meg hogy nem tudok súlyozni, hogy mi van elől, pedig te vagy elől, és nem az anyu meg az apu, aztán meghaltak, és tényleg nem maradtak elől. Senki nem marad elől. Mindenkiből utolsó lesz. De ez más, mert tényleg nem kéne mindig jönnie. Neki is rossz, nem? Csak unatkozik, lehet, hogy utálja, ahogy főzök, és azt kell megennie, mert nem meri meghagyni. Meg zavarban is van, mert annyira más, mint mi, és úgy kell letuszkolnia azt az ételt, ami eleve nem ízlik. Néha lehetnénk úgy, mint régen, hogy csak mi, és akkor azt főzök, amit akarok, amit régen is főztem. Különben is csak három szék van. Az már egy plusz szék, ha valaki pluszban jön, nem olyan, mint a többi, rögtön látszik, már a székből látszik, hogy semmi közünk hozzá. Hogy idegen.

Férfi előlép

FÉRJ (50): Különben hol van a negyedik szék?

NÉNI (50): Csak három volt.

FÉRJ (50): De akartunk még egy gyereket, nem?

NÉNI (50): Akartunk.

FÉRJ (50): És mégis csak három széket vettünk?

NÉNI (50): Véletlen.

FÉRJ (50): Hogy lehet véletlen négy helyett hármat venni.

NÉNI (50): Most ez nem érdekes, én csak arra gondoltam, hogy lehetne olyan vasárnap is, amikor csak egyedül jön, meg a gyerekek.

FÉRJ (50): Ha a gyerekek, akkor is kell plusz szék.

NÉNI (50): Most ne akadj le azoknál a hülye székeknél. A gyerekek akkor is hozzánk tartoznak, ha más széken ülnek.

FÉRJ (50): És ő nem tartozhatna hozzánk?

NÉNI (50): Tartozhatna, persze hogy tartozhatna, de nem tartozik. Azért neked is nehéz elfogadnod, hogy ennyire idegen, hogy ennyire más, mint mi, hogy azt se tudod, hogy mit gondol, ha egyáltalán gondol valamit.

FÉRJ (50): Ilyen, ilyennek született, nem tehet róla, és nekünk csak elfogadni lehet.

NÉNI (50): Jó, ezt én is tudom, el is fogadtam, azért neked mondom, nem neki.

FÉRJ (50): Nem kell mondani, érzi, amikor azt mondod, hogy kérsz kenyeret, hát nem lehet nem észrevenni, mit gondolsz, hogy még a kenyeret is sajnálsz tőle.

NÉNI (50): Ez nem igaz, mindig úgy főztem, ahogy ő szereti, de néha lehetne, hogy nem jön.

FÉRJ (50): Nem akarom, hogy miattad a lányunkkal is megszakadna, vagy érted, megromlana.

NÉNI (50): Nem tud megromlani, mert kell, hogy vigyázzunk a gyerekekre.

FÉRJ (50): Majd lecserél bébiszitterre.

NÉNI (50): Nem tud, mert a férje szarul keres.

FÉRJ (50): Akkor végül is jó, hogy ilyen szerencsétlen.

NÉNI (50): Mért?

FÉRJ (50): Mert emiatt szorulnak ránk.

NÉNI (50): Ha nem ilyen volna, akkor tudnánk szeretni, és azért jönnének, mert szeretjük, nem azért, mert kellünk.

Kórházi betegek hangja.

FÉRJ (60): Mi ez a zaj?

IDŐS NÉNI (75): Másik kórterem. Tízen vannak. Jobb, hogy én egyedül. Legalább tudunk beszélgetni. Kicsit többbe kerül, de van hozzáférésük a számlámhoz, és van rajta pénz, mert én úgy éltem, hogy legyen rajta, bármi történhet, és én nem akarom, hogy nekik kerüljek pénzbe, mert az olyan, hogy akkor vita van, hogy megérek-e én annyit, amibe egy drága gyógyszer kerül, hogy vagyok-e olyan drága neki, mint a gyógyszer, és hát persze hogy nem vagyok.

FÉRJ (60): De, biztos vagy.

IDÓS NÉNI (75): Én azért ezzel nem kísérleteznék. Azért hiszek a fekete macskában is, hogy nehogy kiderüljön, hogy tényleg igaz.

FÉRJ (60): Az nem igaz.

IDÓS NÉNI (75): Tudom, de nem szeretném, ha kiderülne arról, ami nem igaz, hogy igaz.

FÉRJ (60): Ez olyan, mintha én mondtam volna.

IDÓS NÉNI (75): Te mondtad.

FÉRJ (60): Mikor?

IDÓS NÉNI (75): Nem emlékszem.

3. JELENET

Kórterem

NÉNI (60): Akkor kezdődött.

FÉRJ (60): Mi?

NÉNI (60): Tudod.

FÉRJ (60): Ja, mikor?

NÉNI (60): Amikor kifogyott a vérnyomásmérőből az elem.

Cipőkopogás, közeledő.

IDÓS NÉNI (75): Jön az ápolónő, gyorsan bújj el!

A néni beugrik az ágyba, a férfi eltűnik. Cipőkopogás távolodik.

IDÓS NÉNI (75): Még szerencse, hogy ritkán jön. Egyáltalán nem ér rá. Azokkal se tud törődni, akikkel még érdemes volna. Ha minden évben megreformálják az egészségügyet, egy ápoló se marad Magyarországon. Azért itt betegnek lenni nagyon kockázatos. Itt is, a kettes belen minden ismerősöm meghalt, akit behoztak. Egyszer még egy látogató is meghalt. Elég volt, hogy belépett a kapun, aztán kész, összezsuglott, és nem tudták újraéleszteni, pedig a szívére csatlakoztattak egy ilyen újraélesztőt. Az hogy működik különben?

FÉRJ (60): Nem tudom, nem értek az elektromos dolgokhoz.

IDÓS NÉNI (75): Elment.

Néni kiugrik az ágyból.

NÉNI (60): Kifogyott a vérnyomásmérőben az elem.

FÉRJ (60): Nem kéne annyit használni.

NÉNI (60): Csak annyit használom, amennyit kell.

FÉRJ (60): Annyiszor kell?

NÉNI (60): Ezt hogy érted, hogy annyiszor?

FÉRJ (60): Mindig a kezeden van, mindig hallom a hangját.

NÉNI (60): Te meg állandóan azt a hülye szondát fújod.
FÉRJ (60): Mert nem akarom, hogy megint elvegyék a jogsim.
NÉNI (60): Ha nem innál este, akkor nem kéne reggel mérni.
FÉRJ (60): De iszom, mert úgy tudok elaludni.
NÉNI (60): Mert hozzá vagy szokva, hogy csak úgy tudsz. Elromlottak az alvásorsóid.
FÉRJ (60): Milyen orsó?
NÉNI (60): Olvastam valahol.
FÉRJ (60): Nem kéne minden faszágot elolvasni az interneten, mert tele van téves információval, és mindig azokat dobja ki a gép, mert azok érdekesebbek, és többen olvassák.
NÉNI (60): Az számít, hogy hányan olvassák.
FÉRJ (60): Persze, csak az számít, ez egy olyan rendszer, az számít igaznak, amit többen elhisznek, nem az, ami tényleg igaz.
NÉNI (60): Lehet, hogy nem is az van körülöttünk, ami körülöttünk van?
FÉRJ (60): Biztos, hogy nem az. Az a világ, amit látsz, az biztos nincs.
NÉNI (60): De azt a hülye szondát azért tényleg láttam. Meg annak is van hangja. Még a szomszédok is tudják, hogy minden este iszol, mert hallják a szondát.
FÉRJ (60): De a szonda nem olyan, mint a vérnyomás, a vérnyomás az beáll, aztán olyan marad, nem kell állandóan mérni.
NÉNI (60): De kell. Az orvos mondta, hogy reggel, délben és este kell ellenőrizni, és mindig háromszor kell mérni, mert az elsőnél még ideges az ember, és nem azt méri, ami valójában van, a második már jó, de kell még egy harmadik is, hogy ellenőrizzem, tényleg jó-e a második, vagy csak véletlenül ment lejjebb.
FÉRJ (60): Most például mért akarod megmérni, már nincs reggel.
NÉNI (60): Azért közben is ellenőrzöm, mert a két ellenőrzés között annyi idő telik el, hogy bármi történhet. Különb is mit kötekszel velem, ettől most biztos felment! Jobb lenne, ha te is megmérnéd.
FÉRJ (60): Nekem nem magas. Attól lenne magas, ha megmérném.
NÉNI (60): Törődhetnél többet magaddal.
FÉRJ (60): Törődök, járok úszni meg síelni is.
NÉNI (60): Én is tornászok, és voltam korizni is.
FÉRJ (60): Tavaly.
NÉNI (60): Jó, tavaly, mert közben egy csomó ideig nem volt nyitva a pálya, mert nyár lett, de akkor is voltam.
FÉRJ (60): És a végén hol kötöttünk ki?

NÉNI (60): Most ezzel mit akarsz?

FÉRJ (60): Hogy a traumatológián, mert ellöktek, neked meg jól összetört a vállad.

NÉNI (60): Egy szemétláda miatt. Ott játssza az agyát a koripályán, mert persze Audira nincs pénze.

FÉRJ (60): Az Audi hogy jön ide?

NÉNI (60): Hogy akkor a közlekedést veszélyeztetné, de nincs neki, úgy-hogy csak az idősebb embereket tudja veszélyeztetni a koripályán, csak azokat tudja ellökni, akik normálisan, szabályszerűen korcsolyáznak.

FÉRJ (60): Tulajdonképpen kevesebb az áldozat, mintha Audival járna.

NÉNI (60): De az véletlen, hogy akkor épp én voltam az áldozat, mert pont én voltam ott, ahol ő száguldozott. Szóval csak ezért tört el a vállam, külső okokból.

FÉRJ (60): Meg mert csontritkulásod van. Nekem meg nincs.

NÉNI (60): Mert egy csomót odaadtam a gyerekeknek, amikor terhes voltam, azért ritka.

FÉRJ (60): Akkor inkább erre kéne figyelni, nem a vérnyomásra.

NÉNI (60): Na jó, elmegyek, hozok elemet. Nem jössz velem?

FÉRJ (60): Nem, nincs kedvem lemászni az emeletről, meg addig megcsinálom a csapot a fürdőszobában. Csöpög.

NÉNI (60): Mindig is csöpögött.

FÉRJ (60): De most már idegesít.

NÉNI (60): De tényleg eljöhetnél!

FÉRJ (60): Pár ceruzaelemhez nem kell két ember.

NÉNI (60): Csak hogy ne menjek egyedül.

FÉRJ (60): Nem kell mindig együtt lenni, nem vagyunk már kamaszok.

NÉNI (60): Nem akarod, hogy lássanak velem?

FÉRJ (60): Mindenki látott már veled.

NÉNI (60): Amikor fiatal voltam.

FÉRJ (60): Nem, tegnap is együtt mentünk dolgozni.

NÉNI (60): Kocsival.

FÉRJ (60): Mindig azzal szoktunk.

NÉNI (60): De most azért, hogy ne lássanak együtt, mert azt hiszed, te fiatalabb vagy.

FÉRJ (60): Nem, nem azért. Különben sem vagyok fiatalabb.

NÉNI (60): Hát nem, hiába veszel fehér pulóvert meg piros pólót.

FÉRJ (60): Te vetted nekem.

NÉNI (60): Mert gondoltam, szeretnél, csak nem mersz venni.

FÉRJ (60): Mindig te veszed a ruháimat, én nem szoktam arra gondolni, hogy
milyet vegyek. Utálok vásárolni. Legfeljebb szerszámokat.
NÉNI (60): Beköszöntött a farmernadrágos korszak, mi!
FÉRJ (60): Ezt most mire mondod?
NÉNI (60): Hogy ilyenkor szoktak a férfiak farmert venni, hogy fiatalabb-
nak látszanak.
FÉRJ (60): De én mindig hordtam farmernadrágot.
NÉNI (60): Ráadásul.
FÉRJ (60): Ezt hogy érted, hogy ráadásul?
NÉNI (60): Régen értettük egymást.
FÉRJ (60): Mert nem mondtál ilyeneket.
NÉNI (60): Milyeneket?
FÉRJ (60): Mint most a farmernadrágról.
NÉNI (60): Na jó, megyek.
FÉRJ (60): Én is.
NÉNI (60): Hová? Velem?
FÉRJ (60): Nem. Megcsinálni a csapat.
Távoli kopogás, elhallgatnak.

4. JELENET

Kórterem, szoba otthon.

A.

IDŐS NÉNI (75): És akkor mi történt?
FÉRJ (60): Mi?
IDŐS NÉNI (75) Hogy visszajövök, és ott a négy elem az asztalon.
NÉNI (60): Te tudtad, hogy van itthon, mégis hagytad, hogy lemenjek?
FÉRJ (60): Hogy mi van itthon?
NÉNI (60): Ez azért szemétség, csak mert nem jutott eszembe, hogy meg-
nézzem? És te kivetted a fiókból, és odatetted.
FÉRJ (60): Mit tettem oda?
NÉNI (60): Azokat a hülye elemeket.
FÉRJ (60): De én nem tettem oda.
NÉNI (60): De idetted az asztalra, mert azt hiszed, hogy te még mindenre
emlékszel, mert te fiatalabb vagy, mint én, pedig pont annyi idős vagy,
mint én, és pont olyan szarul nézel ki.
FÉRJ (60): De nem nézel ki szarul. Meg különben én sem.

NÉNI (60): Ez már csak magyarázkodás, azt akartad jelezni, hogy neked még ott az élet, nekem meg már elmúlt, azért csináltad az egészszet. Pedig neked is elmúlt. Együtt múlt el, csak el akarod felejteni, de nem lehet, az elemet el lehet, de azt, hogy megtörtént az életünk, azt nem.

FÉRJ (60): De nem így volt.

NÉNI (60): Pontosan így volt, és csak azért, mert a férfiak, mindegy, hagyjuk.

FÉRJ (60): Ne hagyjuk, ha már elkezdted, ezt annyira utálok, ha abbahagyod.

NÉNI (60): De ezt már mondtam.

FÉRJ (60): Akkor mondd el megint! Mert egy csomó mindent elmondtál már, és én nem tudom, hogy azok közül most melyik az, amire gondolsz.

NÉNI (60): Dehogynem, nagyon is jól tudod.

FÉRJ (60): Nem, egyáltalán nem tudom. Szóval mi van a férfiakkal?

NÉNI (60): Az, hogy azt hiszik, hogy nekik nem úgy telik az idő, mint a nőknek. És te ezt akartad megmutatni, mert te is egy férfi vagy, pont olyan, mint a többi férfi. Elmentem, és te kivetted a kissekreányból az elemeket. És mit akartál ezzel? Azt hiszed, nem tudom?

FÉRJ (60): Mit?

NÉNI (60): Hogy látod, Anna, ez a baj veled, hogy már mindent elfelejtesz. Ezt akartad mondani. Pedig csak annyit felejtetek el, amennyit te is. Mert ki mondta neked, hogy ne köszönj úgy, hogy szia, Pista, meg szevasz, Sanyi, mert azokat az embereket nem Pistának meg Sanyinak hívják, hanem másképp, jó, én sem tudom, hogy hogy, csak azt, hogy pont nem úgy.

FÉRJ (60): De én nem tettem oda az elemeket. A csapot csináltam, amikor megjöttél. Bejöttél a fürdőszobába, hogy meg tudom-e csinálni, mondtam, hogy meg, meg mondtad azt is, hogy ez a fürdőszoba pont úgy jelzi, hogy mikor voltunk fiatalok, mint a szüleink fürdőszobája, az még linós volt, nem köves. És én mondtam, hogy biztos, de mi nem érezzük, meg lehet, hogy ez még most is jól néz ki.

NÉNI (60): Nem kéne felújítani, akkor nem változik meg valami? Egy csomóan csinálják.

FÉRJ (60): Nem, attól semmi nem változik, meg nem érdemes annyi pénzt ráköltetni, még minden működik, legfeljebb egy új csapot veszek, ha a régié bedöglenek. Meg az időért is kár, lehet helyette mást csinálni. Elég volt egyszer szétverni a lakást.

NÉNI (60): Olyan szép ez a kék szín, azért ezt jól kiválasztottuk.

FÉRJ (60): Jól. Elég sokat mentünk érte.

NÉNI (60): Nehéz úgy, hogy olcsó is legyen, meg szép is.

Elhallgatnak, fülelnek, de semmi, aztán kicsit hevesebben.

B.

NÉNI (60): De most komolyan, te tudtad, hogy van itthon elem?

FÉRJ (60): Nem tudtam.

NÉNI (60): Akkor hogy kerül ide?

FÉRJ (60): Te tetted oda.

NÉNI (60): Nem, én a zsebemben hagytam, most akartam elővenni.

FÉRJ (60): Nézd meg a zsebedet, jó?

NÉNI (60) (*megnézi a zsebeit*): Kivetted belőle? Csak hogy hülyének érezzem magam?

FÉRJ (60): Te vetted ki belőle, és raktad az asztalra.

NÉNI (60): Nem, te hülyét csinálsz belőlem.

FÉRJ (60): Nem is jöttem ki a fürdőszobából, mert te ott álltál az ajtóban.

NÉNI (60): Amikor elmentem, akkor.

FÉRJ (60): Akkor is a fürdőszobában voltam, csak a kamrába mentem ki csőkulcsért. Meg különben sem volt itt a kabátod.

NÉNI (60): Mért, hol volt?

FÉRJ (60): Rajtad.

NÉNI (60): Ja, tényleg. (*Elgondolkodik*) Akkor én tettem oda?

FÉRJ (60): Te.

NÉNI (60): És elfelejtettem?

FÉRJ (60): El.

NÉNI (60): Mit felejtettem még el? Úristen, mit felejtettem még el?

FÉRJ (60): Nem tudom.

C.

NÉNI (75): Akkor kezdődött?

FÉRJ (60): Vagy korábban.

NÉNI (75): Mikor?

FÉRJ (60): Nem tudom, lehet, hogy észre se vettük, hogy mikor.

NÉNI (75): De valamit akartál mondani.

FÉRJ (60): Ja, hogy amikor az étteremben.

NÉNI (75): Étteremben?

FÉRJ (60): Igen, arra gondoltam, hogy ott.

NÉNI (75): Mért mentünk étterembe?

FÉRJ (60): Nem tudom, nem emlékszem. Csak arra, hogy ott vagyunk, és nézzük az étlapot. Milyen furcsa, teljesen látom, ahogy ott vagyunk régén. Látom a ruhádat, érzem a szagodat. Nem, azt nem érzem, mert zsírszag van.

NÉNI (75): Ez olyan régen volt, amikor még zsírszag volt az éttermekben.
FÉRJ (60): Igen, vagy lehet, hogy már nem, csak ebben a vendéglőben megmaradt régről.

Cipőkopogás közeledik.

NÉNI-IDÓS NÉNI: Gyorsan tűnj el!

A néni beugrik az ágyba, a kopogás távolodik.

IDÓS NÉNI (75): Nehéz lehet ennyi pénzért ilyen sokat menni.

FÉRJ (60): Ha többet kapna, akkor is ennyit kéne.

IDÓS NÉNI (75): Azért többért csak szívesebben menne az ember. Ráadásul még a magánéleti problémák.

FÉRJ (60): Milyen magánéleti problémák?

IDÓS NÉNI (75): Hogy mondjuk, szerelmes a főorvosba.

FÉRJ (60): Egy nő a főorvos.

IDÓS NÉNI (75): Jó, akkor veri otthon a férje.

FÉRJ (60): Mért veri otthon a férje?

IDÓS NÉNI (75): Mert rájött, hogy szerelmes a főorvosba.

5. JELENET

A.

Étterem, próbálják elolvasni az étlapot, eltartják maguktól, összeakad a két étlap.

FÉRJ (50): De kurva kicsivel van ez az étlap írva!

NÉNI (50): Direkt, hogy ne lássa az ember az árakat.

FÉRJ (50): Meg még ez a félhomály is.

NÉNI (50): Nem romantikus?

FÉRJ (50): De, de marhára romantikus, csak az a baj, hogy nem látom, mit lehet itt enni.

NÉNI (50): Pizzériába kellett volna menni, ott csak annyit kell mondani, hogy pizza.

FÉRJ (50): Egyszerűen azt sem látom, melyik oldalon vannak a főételek.

NÉNI (50): Én látom.

FÉRJ (50): Akkor mért tartod olyan messzire?

NÉNI (50): Mert úgy még jobban látom.

FÉRJ (50): Hát komolyan, mért nem lehet rendes betűmérettel, ez azért egy idő után meg fogja szűrni a vendégeket.

NÉNI (50): Lehet, hogy nem is akarják, hogy idősebbek is járjanak ide.

FÉRJ (50): Azok se fizetnek kevesebbet, ez nem a békává vagy múzeum, nincs nyugdíjas-kedvezmény.

NÉNI (50): Biztos kevesebbet fogyasztanak, meg olcsóbb ételeket, vagy túl sokáig maradnak. Ingyen foglalják az asztalt, mert ők nem sietnek sehová. Nincs dolguk.

FÉRJ (50): Ez hülyeség, mindenkinek van dolga.

NÉNI (50): Akkor csak lassabban mozognak. Várjál, így még jobb. *(Elővesz egy lyukacsos fekete szemüveget.)*

FÉRJ (50): Ez mi?

NÉNI (50): Látásjavító szemüveg.

FÉRJ (50): Azt hittem, ilyen vakoknak való.

NÉNI (50): Nem látod, hogy lyukacsos?

FÉRJ (50): És azokon átlátsz?

NÉNI (50): Át. Ráadásul, ha naponta két órát hordod, akkor a többi órában rendesen látsz, mert ez megerősíti a szemidegeket.

FÉRJ (50): Szerintem inkább tedd el, mert hülyének néznek.

NÉNI (50): Engem már nem érdekel, hogy minek néznek, eleget görcsöltem rajta egész életemben, hogy hogyan nézek ki, meg hány kiló van rajtam. Az ember végigszorongja az életét, pedig bármit csinál, az évek akkor is eltelnek, és pont oda jut, ahová azok, akik már eleve leszarták ezt az egészet, akik az első szülés után akkorák lettek, mint egy ház.

FÉRJ (50): Az is fontos, hogy közben milyen vagy, nem csak a vége.

NÉNI (50): A végén már senkit nem érdekel a közben.

FÉRJ (50): De közben igen.

NÉNI (50): Kit?

FÉRJ (50): Például engem, meg másokat is.

NÉNI (50): Milyen másokat?

FÉRJ (50): Most erről nem akarok beszélni.

NÉNI (50): Hát jobb is, ha nem célozgat, mert véletlenül még magadat fogod eltalálni. Az én életemet bárki megnézheti, mert teljesen tiszta.

FÉRJ (50): Nincs olyan, hogy tiszta élet, csak élet van.

NÉNI (50): Ezt tudod, kik mondják?

FÉRJ (50): Ezt mindenki mondja, mert mindenki tudja.

NÉNI (50): Hát nem, ezt azok mondják, akik olyanok, mint te, és nem olyanok, mint én. Nekem azért vannak erkölceim. Meg én mindig tudtam, hogy mi a fontos.

FÉRJ (50): Mi?

NÉNI (50): Hogy te meg a gyerek.

FÉRJ (50): Azért elteszed?

NÉNI (50): Jó, elteszem. *(Elrakja a szemüveget)* De akkor hogy rendelünk?

FÉRJ (50): Kérdezzük meg a pincért.

NÉNI (50): Akkor rögtön kiderül.

FÉRJ (50): Mi?

NÉNI (50): Hogy már nem látunk, hogy annyi időssek vagyunk, akik már nem látnak. És akkor biztos későn hozzák ki a rendelést, büntetésből, mert már öregek vagyunk.

FÉRJ (50): Még nem vagyunk öregek, nekem még mondják a boltban, hogy szia meg helló. Jó, amikor ketten vagyunk, akkor nem, de ha egyedül.

NÉNI (50): Mert te mondd előre, hogy helló, az eladó csak alkalmazkodik a vásárló szokásaihoz, azt hiszi magáról, hogy fiatal. És akkor legközelebb is odamegy, mert azt hiszi, tényleg fiatalnak látják.

FÉRJ (50): Én nem így gondolom.

NÉNI (50): Az mindegy, hogy te hogy gondold, de ez az igazság. És van olyan, hogy igazság.

FÉRJ (50): Jó, ezt hagyjuk, mert most az az igazság, hogy ha nem kérdezzük meg a pincért, akkor nem tudunk rendelni.

NÉNI (50): De.

FÉRJ (50): Hogy?

NÉNI (50): Mondjuk, mondunk egy számot.

FÉRJ (50): Milyen számot?

NÉNI (50): Látom, hogy számok vannak az ételek előtt, hogy mondjuk, kérünk egy harminchetest meg egy harmincnyolcast, hogy ne ugyanazt együk.

FÉRJ (50): És ha az túrógombóc?

NÉNI (50): Nekem az jó.

FÉRJ (50): De nekem nem.

NÉNI (50): Majd cserélünk.

FÉRJ (50): Mit, túrógombócot gesztenyepürére?

Koppanás.

B.

Kórterem

NÉNI (75): Azt hittem, jön.

FÉRJ (60): Nem, csak valami leesett.

NÉNI (75): Akkor kezdődött?

FÉRJ (60): Nem tudom. Lehet, hogy nem is kezdődött, csak úgy lett.

NÉNI (75): De mindennek van eleje.

FÉRJ (60): Nem, ennek nincs eleje, csak vége.

NÉNI (75): Most mért mondd, ez olyan szarul hangzik.

FÉRJ (60): Nem hangzik szarul, csak ez a tény, és én szeretek pontosan fogalmazni, műszakira jártam.

NÉNI (75): Tudom, hogy műszakira jártál, még egy polcot is órákig fűrtál fel.
FÉRJ (60): Mert nem szerettem volna, ha ferde lesz. Az engem idegesít.
NÉNI (75): Akkor sem kéne mindig erre gondolni.
FÉRJ (60): Mire?
NÉNI (75): Hogy vége. Még egészségesek vagyunk, és attól, hogy ennyi év eltelt, még nem lehet tudni, hogy mennyi van előttünk, azt meg végképp nem, hogy mikor.
FÉRJ (60): Mi az, hogy mikor?
NÉNI (75): Hogy mikor lesz vége.
FÉRJ (60): Elég, ha azt tudja az ember, hogy vége.
NÉNI (75): Azt mindig tudtuk.
FÉRJ (60): De régen máshonnan látszott.

6. JELENET

Kórterem

NÉNI (75/60): Amikor elköltözött.
FÉRJ (60): Mi volt, amikor elköltözött?
NÉNI (75/60): Hogy akkor kezdődött, amikor elköltözött. Vagy az már utána volt?
FÉRJ (60): Utána is, meg akkor is, amikor végül marékszám vettük már az olcsó kínai szemüvegeket.
NÉNI (75/60): Tényleg, mindenütt volt, mégis mindig kerestük.
NÉNI (75/60): Nem láttad a szemüvegemet?
FÉRJ (60): Most léptél rá.
NÉNI (75/60): Ja, az reccsent, csak én már azt sem látom, ha nincs rajtam a szemüveg, hogy rálépek a szemüvegemre.
FÉRJ (60): Neked hányas kell?
NÉNI (75/60): Most vagy akkor?
FÉRJ (60): Mindegy, de mondjuk, akkor hányas kellett?
NÉNI (75/60): Feles.
FÉRJ (60): Azt nem hiszem, mert nekem már kettes.
NÉNI (75/60): A tiéd gyorsabban romlott. A férfiak rosszabb anyagból vannak gyúrva.
FÉRJ (60): Ezt is olvastad valahol?
NÉNI (75/60): Korábban halnak, ez egyszerű statisztika. Mindenki tudja.
FÉRJ (60): És akiknek új családja lesz?
NÉNI (75/60): Főleg azok, azok még előbb is, mert nincs olyan, hogy két család, arra már senkinek nincs ideje, meg ereje se.

FÉRJ (60): Azért sokan csinálják, és azt mondják, hogy...

NÉNI (75/60): Hogy megfiatalodnak? Ugyan már! Csak megöregedni lehet, megfiatalodni nem, és akik belevágnak egy új családba, azok öregszenek meg legelőbb, és lelkileg is kikészülnek, mert örökösen azt látják, hogy a feleségük mennyire fiatal, meg biztosan meg is csalja.

FÉRJ (60): Mért csálná meg?

NÉNI (75/60): Mert az új feleség tíz évvel később rájön, hogy a férje nem marad örökké ötvenéves, de még hatvan sem.

FÉRJ (60): De azért nem biztos, hogy megcsalja.

NÉNI (75/60): De biztos.

FÉRJ (60): És ha szereti?

NÉNI (75/60): Nem mondtam, hogy nem szereti, én is szerettem az aput.

FÉRJ (60): Az apád most hogy jön ide?

NÉNI (75/60): Hogy szerettem, de mégsem akartam volna vele élni, mert öreg volt.

FÉRJ (60): Nem azért, mert az apád volt?

NÉNI (75/60): Na, jó, ezt inkább hagyjuk. Különben hogyhogy utána is, meg akkor is?

FÉRJ (60): Mi az, hogy utána is?

NÉNI (75/60): A költözés.

FÉRJ (60): Milyen költözés?

NÉNI (75/60): Amikor elköltözött!

FÉRJ (60): Ja, hogy hol elköltözött, hol meg vissza. Ez volt egy ideig, de amíg ez volt, mi azt gondoltuk, velünk lakik, holott már régen nem lakott velünk.

FÉRJ (60): Nem kellett volna azt a hülye manchesteri egyetemet erőltetni.

NÉNI (75/60): Ő akarta.

FÉRJ (60): Lehetett volna azt mondani, hogy nem.

NÉNI (75/60): Soha nem mondtuk, hogy nem, mért mondtuk volna pont akkor?

FÉRJ (60): Mert lehetett tudni, mi lesz, hogy elveszítjük.

NÉNI (75/60): Nem veszítettük el, csak külföldön élt egy darabig.

FÉRJ (60): Az olyan, hogy nincs itt, és hogy nincs itt, az rossz, meg hogy kivel ismerkedik meg, nem egy angollal, az angolok szóba sem állnak az idegenekkel, úgy néznek rájuk, mint egy ártalmas állatra, dehogy angol-lal, hanem egy lengyellel vagy egy litvánal, egy másik betolakodóval, és persze nem tudják eldönteni, hogy melyik országban éljenek, lengyelek-nél vagy nálunk, esetleg Litvániában, ha litván lett volna, és akkor inkább

egyikben sem, és elindul, hogy vándorolnak a világban, ma itt kutatunk, holnap meg ott kutatunk, otthon sehol nem vagyunk, a gyerekeknek még anyanyelvük sincs.

NÉNI (75/60): De van, csak nekik több is van.

FÉRJ (60): Olyan, hogy több anyanyelv, olyan nincs. Szóval nincs nekik egy olyan nyelv sem, amin rendszeren tudnának beszélni.

NÉNI (75/60): Ez hülyeség, te is tudod, most olvastam egy kutatást, hogy a többnyelvű gyerekek mennyivel jobb képességűek, mint az egynyelvűek. Mindenhez tudnak alkalmazkodni.

FÉRJ (60): Szerintem meg ez hülyeség, olyan nincs, hogy mindenhez alkalmazkodik az ember, mert az tulajdonképpen olyan, mintha semmihez sem alkalmazkodnál, mert semmi sem fontos. Ezt biztos egy olyan kutató írta, aki ilyen vegyes házasságban született, és azt akarta bizonyítani, hogy neki milyen jó, pedig neki is szar volt, mint mindenkinek, aki így él, hogy állandóan azon gondolkodni, hogy milyen nyelven kérjen egy pohár vizet.

NÉNI (75/60): Ez kutatás volt, nem olyan, hogy én azt gondolom.

FÉRJ (60): Ugyan már, nehogy azt hidd, hogy a kutatók nem elfogultak, hát dehogynem, csak azt a látszatot keltik, hogy nem. Jól átvágnak mindenkire. A tudomány a legnagyobb átbaszás, mert senki nem meri megkérdőjelezni, hogy úgy van-e a dolog. Olyan dolgokért kapnak Nobel-díjat, amiről seperc alatt kiderül, hogy egy nagy átvágás az egész, pont a rákot nem lehet vele gyógyítani, vagy ha lehet, a szíved biztos nem bírja, vagy a veséd.

NÉNI (75/60): Mindegy, mert végül hazajött, és nem ment hozzá ahhoz a lengyelhez, és nem kezdett el vándorolni a világban, és nem születtek olyan gyerekei, akik megrémülnek egy Weöres Sándor-verstől, mert nincs nekik anyanyelvük, és azt gondolják a Bóbitáról, hogy egy szörny, aki gyerekeket rabol.

FÉRJ (60): Az jó volt, amikor hazajött. Akkor olyan volt, mint régen, és mi is pont úgy szerettük egymást, mint régen.

NÉNI (75/60): Én mindig úgy szerettelek, mint régen.

FÉRJ (60): Nem látszott.

NÉNI (75/60): Mert nem vetted észre.

FÉRJ (60): De pont azt vettem észre, hogy nem szeretsz.

NÉNI (75/60): Hát nem. Rám se néztél.

FÉRJ (60): De rád néztem, és kértem is, hogy legyen másképp, te meg azt mondtad, hogy mi legyen másképp, amikor így pont jó. De nekem nem volt jó.

NÉNI (75/60): Milyen színű a szemem?

FÉRJ (60): Na jó, ezt most hagyjuk, tényleg, nem a rendőrségen vagyunk, ujjenyomat nem kell?

NÉNI (75/60): Azért jó lett volna, ha rávágod, hogy milyen.

FÉRJ (60): Azt vágtam rá, hogy nem vágom rá, mert a lényeg, hogy az tényleg nagy szerencse volt, hogy az a lengyel beleszeretett abba a tanítványaiba, aki persze szintén magyar volt, és Erasmuson volt kint fél évre, mekkora szerencse, hogy ez akkor volt még, amikor nem házasodtak össze, és nem születtek meg azok az unokák.

NÉNI (75/60): Egy másik magyar.

FÉRJ (60): Az mindegy, hogy magyar, csak az a lényeg, hogy szakított vele.

NÉNI (75/60): Nem mindegy. Mert van ilyen, hogy mindig ugyanazt választod, csak fiatalabban.

FÉRJ (60): Ezt is olvastad valahol?

NÉNI (75/60): Engem még érdekelnek dolgok, nem csak a tévé előtt fetrengenek órákon át, hogy na, mikor lehet végre elaludni, de amikor lehet, addigra már régen alszol, egy filmnek se tudod a végét.

FÉRJ (60): Mert már előre kitalálom, és tök felesleges végignézni.

NÉNI (75/60): Dehogyan találod, azt se tudod, hogy mit nézel.

FÉRJ (60): Jó, mindegy, de olyan akkor sincs, hogy ugyanazt választod, az csak véletlen volt, hogy az új lány is magyar volt.

NÉNI (75/60): És olyan van, hogy véletlen?

FÉRJ (60): Csak véletlen van. Az a baj, hogy semmit nem lehet tudni, mert bármi lehet. Nincs olyan, ha így vagy úgy élsz, akkor biztos ez vagy az történik. Van, aki halálra issza magát, mégsem történik az vele, ami velem történt.

NÉNI (75/60): Jó volna hinni abban, hogy van isten, s hogy bennünk is van belőle egy kicsi rész, ami megmarad.

FÉRJ (60): Nem marad meg semmi. Ha megmarad, arról nem fogjuk tudni, hogy mi voltunk, és akkor az olyan, mintha nem maradna meg semmi, mint a testünk, amihez utána már semmi közünk, olyan, mint a föld vagy a kövek. Hideg.

NÉNI (75/60): Szerinted akkor kezdődött?

FÉRJ (60): Mikor?

NÉNI (75/60): Amikor ott maradtunk ketten, hogy már nem volt gyerek.

FÉRJ (60): Nem, tényleg nincs olyan, hogy kezdődött, csak olyan, hogy benne vagy, és amikor ilyen történik, akkor jobban látod, hogy benne vagy, mert az nagyon rossz volt, hogy nem volt már az, ami olyan sok éven ke-

resztül volt, olyan volt, hogy hiányzott, meg nem is tudtam már, milyen kettesben lenni. Hogyan telik az idő, amikor csak én vagyok ott, meg te.

7. JELENET

Lakás

NÉNI (50): Mi bajod van?

FÉRJ (50): Csak rossz, hogy nincsen itthon.

NÉNI (50): De most megint úgy élhetünk, mint mikor még nem volt.

FÉRJ (50): De én nem akarok úgy élni.

NÉNI (50): Oda mehetünk, ahová akarunk.

FÉRJ (50): De én nem akarok odamenni, ahová akarunk, olyan most, hogy megszűnt, hogy miért csinálja az ember az egészet. Hogy innen mi lesz a dolga, mert olyan, mintha az a dolog már el lett volna végezve. S ha el van végezve, akkor mért élsz még, csak mert az orvosok miatt. Hogy az életnek nem marad célja, csak oka, hogy jólét meg gyógyszerek?

NÉNI (50): Az is lehet cél, hogy kettesben csinálni dolgokat.

FÉRJ (50): Az nem cél, mert azt csak akkor jó csinálni, ha különben van az embernek valami feladata, de már nincs. Hiába megyek be dolgozni, ott is úgy néznek rám, mintha azt várnák, hogy mikor csaphatnak le az íróasztalomra, mikor dobálhatják ki a régi kacatokat, amik felhalmozódtak a polcokon meg a fiókokban. Amik már semmire se jók, mert már én se használom őket. Nem, ott sem kellek. Nincs már olyan, hogy megkérdezzük a régi kollégát, mert ennek a kollégának már nemcsak a bőre és a belső szervei öregedtek el, hanem a tudása is. Hozzá se tudok szólni semmihez. Lassan minden elvész, ami voltam. Azt mondják majd, hogy öreg, vagy, hogy nyugdíjas. Mi a foglalkozása? Nyugdíjas, de aktív életben, és akkor megnevez az ember egy foglalkozást, de ezzel nem azt mondja ki, hogy ért valamihez, hanem azt, hogy már nem aktív az élete. Milyen ez az ember? Azt mondják, öreg. Minden, ami jellegzetes rajta, az csak egy életkor jellegzetessége. Én már nem vagyok benne. Nem kellek a munkában, és itthon sem kellek.

NÉNI (50): Nekem kellesz.

FÉRJ (50): Miért?

NÉNI (50): Nem akarok egyedül maradni.

FÉRJ (50): Én sem. Kinek mondanám el, amit most mondtam, ha nem volnál.

Cipőkopogás közeledik.

NÉNI-IDÓS NÉNI: Már megint jön, gyorsan be az ágyba, gyere, bújj mellém a paplan alá!

Bebújnak a paplan alá, a néni ráhúzza a férfire a paplant.

FÉRJ (60): Minek jön?

IDÓS NÉNI (75): Csak azt ellenőrzi, hogy élek-e. Biztos kötelező rögzíteni, hogy pontosan mikor következett be a halál.

Cipőkopogás sietősen távolodik.

NÉNI-IDÓS NÉNI: Nem hozzám jött. Hívták valahová. Valahol történik valami, ott, ahol tízen vannak a kórteremben, rohamot kapott egy beteg, sürgős beavatkozásra van szükség. Velem meg úgysem történik semmi. Fekszem mozdulatlanul. Valami dolgozik a fejemben. De senki nem tudja, hogy dolgozik, mert nem látni azt, ami ott van, csak én látom. Azt mondta valaki, hogy azért nem használjuk az agyunk kétharmadát, mert az kell akkor, amikor meghalunk. Nem szabad előbb elhasználni, mert akkor nem tudunk meghalni.

Kikászálódnak az ágyból.

8. JELENET

Szoba

NÉNI (60): Miről beszélgettünk?

FÉRJ (60): Nem emlékszem.

NÉNI (60): Mindegy. Nem hallom a tévét, felhangosíthatnád.

FÉRJ (60): Hangosítsd fel te!

NÉNI (60): De nálad van a kapcsoló.

FÉRJ (60): Ja, akkor inkább lekapcsolom.

NÉNI (60): Jó, úgyis csak alszunk rajta.

FÉRJ (60): Összebújunk kicsit.

NÉNI (60): Össze. Olyan jó az a meleg.

FÉRJ (60): Amikor rossz volt éjjel, mindig odabújtam.

NÉNI (60): Tudom.

FÉRJ (60): Nem is ébredtél fel.

NÉNI (60): De felébredtem, csak nem akartam mozogni, mert tudtam, hogy neked csak úgy jó, ha nem mozgok. Szeretsz?

FÉRJ (60): Szeretlek.

NÉNI (60): Csúnya vagyok.

FÉRJ (60): Nem.

NÉNI (60): De tudom, hogy csúnya vagyok, látom magam a tükörben, és nem jó látni.

FÉRJ (60): Nekem te mindig szép vagy.

NÉNI (60): Mi volna szép bennem.
FÉRJ (60): Hogy te vagy. Hogy az vagy, aki mindig is voltál. Gyere, gyere már!
NÉNI (60): Ne siess!
FÉRJ (60): Én így csinálom, ha nem sietek, mindig is így csináltam.
NÉNI (60): Várj egy kicsit.
FÉRJ (60): Már megint beszélgetni akarsz?
NÉNI (60): Csak olyan kíváncsi vagyok, hogy hányszor csináltuk már életünkben.
FÉRJ (60): Nem tudom, tízezerszer.
NÉNI (60): Az sok vagy kevés?
FÉRJ (60): Nem tudom, neked elég volt?
NÉNI (60): Elég.
FÉRJ (60): Nekem néha több kellett volna.
NÉNI (60): Már ezen sem lehet változtatni. De mégis hányszor?
FÉRJ (60): Hát hetente ötször, amikor csak háromszor volt.
NÉNI (60): Nem úgy, hanem hogy összesen hányszor csináltuk.
FÉRJ (60): Hát mondjuk, átlagban hetente háromszor, na jó, a vége felé már csak kétszer, de az elején meg pár évig legalább ötször. Szóval az azt jelenti, hogy átlagban hetente háromszor.
NÉNI (60): De volt, amikor nem csináltuk, amikor megjött, meg amikor külföldön voltál, ja meg, amikor a gyerek. Persze, te még akkor is akartad.
FÉRJ (60): Szép voltál, amikor nagy volt a hasad. Megsimogattalak és éreztem, ahogy a baba mozog. Mindenki ugyanazt csinálja, nincsen olyan, hogy más élet, csak ugyanolyan van. Mert nem attól jó valami, mert más-milyen, hanem pont attól, hogy ugyanolyan, és ez az ugyanolyan veled is megtörténik. Mindenki azt érzi, amikor megsimogatja a felesége hasát, hogy jó. És milyen szép, ahogy domborodik, és ahogy kidugja a baba a lábát, vagy kinyomja a fejét. Mindenki ugyanazt az életet akarja, mert ami nem ugyanolyan, ott valami baj van. És mindig az volt a jó, ami most is jó.
Simogatja a nőt.
NÉNI (60): Most is nagy.
FÉRJ (60): Mi?
NÉNI (60): A hasam.
FÉRJ (60): Dehogy, soha nem volt nagy.
NÉNI (60): Most akkor szerinted ki lehet számolni?
FÉRJ (60): Mit?
NÉNI (60): Hogy hányszor.

FÉRJ (60) (*abbahagyja a simogatást*): Ja, persze, akkor számoljunk hetente kettőt átlagban, az azt jelenti, hogy évi száznégy, és azt megszorozzuk harminccal, akkor az harmincszor száz, az háromezer, meg harmincszor négy, az százhusz. Akkor háromezer-százhusz.

NÉNI (60): Az nem is olyan sok. Sokkal többre gondoltam.

FÉRJ (60): Én is, mert akkor, ha harminc év az köbő tízezer nap, és akkor abból csak háromezer volt jó. Az tényleg kevés.

NÉNI (60): Ráadásul nekem nem is volt mindig jó.

FÉRJ (60): Nem volt jó?

NÉNI (60): Nem mindig.

FÉRJ (60): Szólhattál volna.

NÉNI (60): Nem akartam elvenni a kedved, meg hogy izgulj, hogy nem sikerül, és akkor tényleg nem fog sikerülni a következő alkalommal sem.

FÉRJ (60): Te úgy csináltál, mintha jó volna.

NÉNI (60): Jó, kicsit akkor is jó volt, amikor nem volt jó.

FÉRJ (60): Ezt nem értem, vagy jó, vagy nem jó.

NÉNI (60): Most hagyjuk, inkább csináljuk!

FÉRJ (60): Vissza kell hangolódnom.

Ölelkeznek, simogatják egymást.

NÉNI (60): Azért az neked soha nem okozott problémát.

FÉRJ (60): Jó, csak azért mondtam, mert mondani kell valamit.

NÉNI (60): Mért?

FÉRJ (60): Hogy legyen egy kis idő a beszélgetés és a másik között.

NÉNI (60): Ne hagyd abba, mert most jó!

FÉRJ (60): Nem hagyom.

NÉNI (60): Most nagyon jó, már csak arra gondolok, hogy milyen jó, ahogy az ujjad odaér, még simogass, simogass, ne vedd el, ne!

FÉRJ (60): Most különben kiabálhatsz is, nincsenek már gyerekek.

NÉNI (60): De nem akarok kiabálni.

FÉRJ (60): Mért nem, akkor lehet, hogy még jobb lenne?

NÉNI (60): Félek, hogy meghallja az alsó szomszéd.

FÉRJ (60): Süket.

NÉNI (60): Akkor sem akarok.

FÉRJ (60): Kár, pedig az olyan izgalmas lenne!

NÉNI (60): Így jobb, mert így gondolhatsz arra, hogy egyszer majd kiabálok.

FÉRJ (60): Az miért jó?

NÉNI (60): Mert van olyan, amit még lehet várni, hiába vagyunk öregek.

FÉRJ (60): Olyan hülye szokás szex közben beszélgetni.

NÉNI (60): Én szeretek.

Sötét, szeretkezés óvatos hangjai.

9. JELENET

Kórterem, a néni lánya már bent van, férfi érkezik.

LÁNYA: Mami, hallasz? *(Simogatja)* Itt vagyok, mamikám, meséljek valamit, hogy mi volt ma? Hazamentem és meglocsoltam az erkélyen a virágokat. Nem úgy haza, hanem haza, szóval hozzád. Nagyon szépek. Emlékszel, hogy miket ültettél idén? A törökszekfű is szép, tudom, hogy arra nagyon kell figyelni. Nem hagyom, hogy elszáradjanak. Igen, bezártam az ajtót. Nem hagytam égve a villanyt, a csapokat is ellenőriztem, jól megcsinálta apa, nem csöpögnek. A gyerekek? Hogy mi van a gyerekekkel? A gyerekek nem tudtak jönni. Mindig van valami. Ez már olyan élet, hogy tényleg az ember nem is érti. Ülnek valahol, és annyira üvölt a zene, hogy csak esemesben tudnak beszélgetni.

VEJE: Szia.

LÁNYA: Szia.

VEJE: Változott valami?

LÁNYA: Ugyanúgy nézi a plafont.

VEJE: Éjszaka is nyitva van a szeme?

LÁNYA: Nem tudom. Biztos.

VEJE: Rossz lehet.

LÁNYA: Ha egyáltalán érez valamit.

VEJE: Ilyenkor már biztos nem fájnak a dolgok. Nem izgulsz már, hogy rajta hagytad a kotyogót a gázon.

LÁNYA: Ja, és mindegy, ha kigyullad a lakás.

VEJE: Mondjuk az nem lenne jó, mert az a gyerekeké.

LÁNYA: Jó, csak úgy mondtam, de különben egyelőre az anyué.

VEJE: De a gyerekeké lesz. Nem tudod lecsukni?

LÁNYA: Mit?

VEJE: A szemét.

LÁNYA: Nem akarom. Mit lát ott?

VEJE: Hol?

LÁNYA: A plafonon.

VEJE: Semmit.

LÁNYA: Vagy azt, ami régen történt, hogy nem kifelé néz, hanem befelé.

VEJE: Akkor minket biztosan nem lát.

LÁNYA: Lát, csak akkor lát, amikor régen vagyunk.
VEJE: Akkor felesleges itt ülnünk.
LÁNYA: Ne beszélj így, mert rossz neki, ha mégis hallja.
VEJE: Az orvos mondott valamit?
LÁNYA: Nem találkoztam vele.
VEJE: Nincs bent?
LÁNYA: Nincs.
VEJE: Elment síelni?
LÁNYA: Mért pont síelni?
VEJE: Mert tél van, és az orvosok szoktak.
LÁNYA: Nem, csak szabadnapja van, de különben sem mondana semmit, csak azt, amit a múltkor.
VEJE: Ennek már semmi értelme, tényleg minek kínozni. Ha nem volna az a sok kütyü, már régen meghalt volna, most meg itt fekszik magatehetetlenül hetekig. Ez neki se jó, mi lenne jó egy ilyen életben?
LÁNYA: Lehet, hogy érzi, hogy itt vagyunk, és az jó neki.
VEJE: Nem érez semmit.
LÁNYA: Azért, mert nem a te anyád, nem kéne ilyennek lenned.
VEJE: Ehhez nincs köze annak, hogy a te anyád. Ha az enyém lenne, akkor is ezt mondanám. Ha én ilyen helyzetben leszek, ne engedd, hogy kezeljenek.
LÁNYA: Nem tudom, hogy hozhatok-e olyan döntést, hogy nem.
VEJE: Csak te hozhatsz.
LÁNYA: Na, menjünk haza.
VEJE: Régen itt vagy?
LÁNYA: Azt hiszem. Nem tudom, olyan lassan telik az idő, amikor nem tudsz tenni semmit. Mert nem tudok, nincs olyan, hogy ha most valamit csinálok, akkor változik. Csak törülgetem a száját nedves ruhával, aztán meg az arcomat, mert mindig eszembe jut valami, amikor gyerek voltam, hogy megyünk együtt valahová, és olyan jó, mert melegen süt a nap, én meg mondom a maminak, hogy becsukom a szemem, és aranyakat látok a szemhéjamon. És a mamí mondja, hogy látod, mennyi kincsöd van, és nevet, mindig becsukhatod, amíg fogom a kezéd. *(Elgondolkodik)* Mi lesz azzal a sok emlékkal, amit egy életen át gyűjtögtünk, az apu képeit se néztük meg, ott vannak egy táskában a pincében.
VEJE: Minden megy a kukába. Ki tudja, hogy mire gondoltak a római katonák.
LÁNYA: Kit érdekelnek a római katonák?

VEJE: Engem mindig is érdekeltek.
LÁNYA: Engem az érdekel, ami velünk volt, hogy az egész eltűnik. Olyan, mintha nem is lettünk volna.
VEJE: Van rosszabb is.
LÁNYA: Mi?
VEJE: Ha élsz, és mégsem emlékszel semmire. Nézel a saját gyerekedre, és félsz tőle, mert azt hiszed, hogy idegen.
LÁNYA: De a mami mindenre emlékezett, arra is, amire én nem, és akkor elmondta, és onnét már én is emlékeztem.
VEJE: Menjünk!
Megtörüli a szemét.
LÁNYA (*megsimogatja*): Mamika, akkor elmegyünk, majd jövünk, csak munka is van, meg otthon is dolgok. Vigyázz magadra, mamikám. Holnapra biztos jobb lesz, és akkor majd beszélgetünk. Majd kérdezek valamit, hogy milyen volt, amikor. Mindegy.
VEJE: Csókolom, anyuka.
Elfordulnak az ágytól, indulnak kifelé.
VEJE: A gyerekek hazajönnek ma?
LÁNYA: Azt hiszem, nem.
VEJE: Egyáltalán velünk laknak még, vagy már elköltöztek?
LÁNYA: Még mindenük otthon van.
VEJE: Csak ők nincsenek.
LÁNYA: Hiányoznak?
VEJE: Furcsa, hogy éveken át mindig voltak, és most nincsenek.
LÁNYA: Furcsa. Amikor elköltöztem, nem gondoltam arra, milyen az anyuéknak, hogy már nem vagyok, csak arra gondoltam, amit én akarok.
VEJE: Azért ebben is van valami jó.
LÁNYA: Mi?
VEJE: Hogy akkor lehetünk együtt nyugodtan, nem kell arra figyelni, hogy a gyerekek.
LÁNYA: Én most nem tudok.
VEJE: Miért?
LÁNYA: Mert az anyám.
VEJE: Mindig van valami indok.
LÁNYA: De látod, hogy mennyire rossz most.
VEJE: Jó most ez, máskor meg más.

10. JELENET

Kórterem. NÉNI kipattan az ágyból.

IDŐS NÉNI (75): Nem itt kéne megbeszélni, hogy lefekszenek-e vagy sem. Ez már tényleg nem tartozik rám, meg hogy mit gondolnak arról, hogy nekem jó-e így, vagy nem. Hát nekem jó, mert most én így élek. Máskor másképp éltem, de most így, nem én akartam, hogy így legyen, csak így lett. Azt hiszed, te döntesz arról, hogy mi legyen, meg hogy felelős vagy azért, ami lett, hát nem. Örökösen az történik, amire nem gondolsz. Dehogyan akartad, ki akarna itt feküdni mozdulatlanul, kimeredt szemekkel egy kórházi ágyon, nézni a plafont, ahol tényleg nincs semmi. Nem, egyáltalán nem így terveztem. Ilyet senki nem tervez. De az, amit az ember tervez, az egy nagy semmi, az a valami, ami történik... Hol vagy?

Férfi előlép.

IDŐS NÉNI (75): Hol is tartottunk, ja, hogy akkor jöttél elő ezekkel a célokkal.

FÉRFI (60): Mert az nagyon is fontos volt nekem.

Szoba.

FÉRFI (50): Nekem még kellenek valódi célok, mert én még nem tartok ott, hogy nyugdíjas-programok, hogy arra készüljek. Úgy nem tudok élni. Nem tehetek róla, úgy nem. Lehet, hogy azért van, mert a férfiak másképp öregednek.

NÉNI (50): Nem öregednek másképp.

FÉRFI (50): De.

NÉNI (50): Nem, csak képtelenek beletörődni, hogy elmúlt, hogy vége, hogy van olyan, hogy utolsó harmad.

FÉRFI (50): Az, hogy együtt szórakozni meg túrázni, az nem cél, az pótcselekvés, azért csinálja az ember, mert nincs már igazi dolga. Nem, nem fogok jógatáborba járni, társastáncra meg pláne nem. Nem, egy férfinak az nem megy, mert a férfiak, akkor még, amikor öregnek kéne lenniük, még nem öregek.

NÉNI (50): Pont az bizonyítja, hogy mennyire öregek, hogy nem fogadják el, hogy színház meg koncert meg az unokák, hanem még mindig valami olyat akarnak... Á, azt sem tudják, hogy mit akarnak, szívrohamot kapni egy fiatal nő testén vagy tolókcocsival játszótérre menni az új gyerekekkel. Teljesen elmegy az agyuk, mert annyira öregek, és rettegnek magukat öregnek látni.

FÉRJ (50): Ez hülyeség, csak azért mondod, mert ez neked nem lehet.
NÉNI (50): Azért mondom, mert ez az igazság, semmi nem bizonyítja jobban az öregedést, mint amikor előáll valaki azzal, hogy én valódi célokat akarok, mert olyan, hogy valódi cél nincs, csak az van, hogy le kell valahogy élni. És leélni úgy lehet, ahogyan lehet.

11. JELENET

Kórterem

NÉNI (60): Most mért nem szólsz semmit?
FÉRJ (60): Tudod, én már meghaltam, nem kell mindig beszélnem.
NÉNI (60): Hát meg, pedig nem ez volt megbeszélve.
FÉRJ (60): Mi volt megbeszélve?
NÉNI (60): Az, hogy nem hagysz el. Azt mondtad, hogy nem hagysz el. Hogy nem tudnál nélkülem élni.
FÉRJ (60): Mikor?
NÉNI (60): Amikor azzal a hülye román nővel kavartál. Elég közhelyes válasz arra, hogy nincs célja az életednek, de most aztán lett. Az egy cél, hogy egy új nő? Ennyire egyszerű, igazi célt akarok magamnak, nem olyan alibidolgokat, hogy utazás meg színház. Más nővel dugni, egy férfinél ez jelenti az igazi célt?
FÉRJ (60): Most még halálom után is ezzel baszogatsz.
NÉNI (60): Nem baszogatlak, csak eszembe jutott, hogy mit tekintettél valódi feladatnak és célnak. Ráadásul egy román nővel.
FÉRJ (60): Nem román volt, csak román állampolgár.
NÉNI (60): Hogy beszélgettetek egymással?
FÉRJ (60): Nem mindig a beszélgetés a fontos, meg különben is magyar volt.
NÉNI (60): Mi volt a közös téma, a táncházmozgalom vagy Trianon?
FÉRJ (60): Nekem is elcsatolták a rokonaimat.
NÉNI (60): Nekem meg kiirtották.
FÉRJ (60): Nem kéne mindig ezekkel a régi dolgokkal előhozakodni.
NÉNI (60): Ez egyáltalán nem régi dolog, hogy az a román nő úgy gondolta megoldani a Trianon-problémát, hogy téged elcsatol a családjától. Szép város Cluj-Napoca?
FÉRJ (60): Mondom, hogy nem román volt.
NÉNI (60): Örüljön, ha csak romának nevezem, és nem egy büdös kurvának, aki valójában volt.
FÉRJ (60): Tényleg nem kéne még halálom után is ezzel baszogatni.

NÉNI (60): Nem baszogatlak, csak mondom, hogy akkor megígérted, hogy nem hagysz el.

FÉRJ (60): Nem akartalak, de jött az, ami jött, nem tudhattam előre.

NÉNI (60): Mert soha nem mentél orvoshoz, hiába mondtam, hogy vizsgáltasd ki magad néha.

FÉRJ (60): Akkor kiderítenek valamit, és már eleve betegként kell élnem, és úgy nem akartam.

NÉNI (60): De ha kiderítik azt a kurva betegséget, akkor még ma is élnél, érted?!

FÉRJ (60): Ott maradtam volna a nyakatokon betegen, én nem akartam volna, hogy ápolni kelljen, hogy az legyen az életed, hogy etess meg tisztába tegyél és hallgasd, ahogy rossz mondatokkal fizetek mindenért, amit csinálsz, mert gyűlölök kiszolgáltatott lenni, és haragszom rád, mert neked vagyok kiszolgáltatva, meg azért, mert te nem vagy beteg. Nem, én ezt így nem akartam. Soha nem bírtam, ha teher vagyok, negyvenfokos lázzal sem. Inkább felkeltem és úgy csináltam, hogy nem vagyok beteg, engem egy hülye influenza nem fog ágnak szegezni.

NÉNI (60): De megígérted, hogy nem hagysz el. Megígérted, és az ígéret olyan, hogy be kell tartani. Az nem ér, hogy nem, érted, az nem ér! *(Sír.)*

FÉRJ (60): Láttalak benneteket ott az ágy mellett. Mondtam, hogy meg fogok halni. Dehogy fogsz, azt mondtad, hogy dehogy fogsz. És néztem a szemedet, különben zöld, azt hitted, nem tudom, milyen színű a szemed? Zöld. És az volt abba a szembe beleírva, hogy életben maradsz, hogy én életben tartalak, mert megfogadtuk egyszer, hogy nem engedjük, hogy a másik egyedül maradjon, és megfogadtuk még egyszer, amikor, na jó, legyen, ahogy mondtad, annak a román nőnek azt mondtam, nem tudok a feleségem nélkül lenni, mert ő olyan, hogy otthon vagyok, s ha nincsen, akkor a román nőt sem tudom elképzelni, mert ő is csak akkor van, ha van feleségem, mert ő szerető, ha nem lenne feleségem, akkor ő semmi lenne, és legyen akkor inkább úgy semmi, hogy megmarad az a nő, akivel annyi mindent együtt csináltunk. Hazamentem, és úgy fáj a szívem, mintha tüzes vasat forgatnának benne, és láttalak, hogy fáj neked is, hogy nekem fáj. És akkor magadhoz húztál, és azt mondtad, te is elrontottál valamit, de meg lehet javítani, ahogyan az én testemet is meg lehet javítani, mert együtt mindent meg lehet javítani, mert szeretsz.

12. JELENET

Kórterem, férfi az ágyban fekszik.

NÉNI (60): Szeretlek.

FÉRJ (60): Én is.

NÉNI (60): Mindig te mondd másodiknak.

FÉRJ (60): Csak az utóbbi időben, régen fordítva volt.

NÉNI (60): Tényleg, hogy megfordulnak a dolgok, pedig ugyanarról szólnak.

FÉRJI: Meg fogok halni. Érzem, hogy meg fogok.

NÉNI (60): Nem fogsz.

FÉRJ (60): Valahogy érzem, hogy ez most olyan, amiből nincs visszaút.

NÉNI (60): Az nem lehet. Itt vagyok veled, és majd együtt kimászunk ebből a szarból. Van olyan, ha akarjuk, akkor más lesz.

FÉRJ (60): Ez nem lesz más, hiába akarjuk.

Nő elindul kifelé a kórteremből.

FÉRJ (60): Hová mész?! Ne hagyj itt!

NÉNI (60): Csak az orvoshoz. Megkérdezem, mit kell csinálni.

FÉRJ (60): Siess vissza, rossz egyedül. Utazni is rossz egyedül, hogy nincs kinek elmondani, hogy milyen szép, vagy hogy add a kezed, mert megcsúsztam. Együtt láttuk, az egész világot együtt láttuk, nem maradhatok egyedül, most sem maradhatok egyedül.

NÉNI (60): Csak egy perc. Ne félj!

NÉNI (60): Odarohantam az orvoshoz, hogy doktornő, csináljon már valamit, ha ez így halad, reggelre meghal a férjem. Csak azért mondtam, hogy megrémíszem, én azt nem gondoltam, hogy lehet olyan is, hogy meg, mert az én fejemben az volt, hogy nem, ez nem történhet meg. És akkor a doktornő visszanézett, igen, meg fog halni, mondta, legkésőbb reggelre. És akkor nekem megremegtek a lábaim, és azt éreztem, menten összerogyok, de mennem kellett hozzád, mert nem akartalak egyedül hagyni. És csukladoztak a lábaim, úgy mentem végig a folyosón a kórteremig. Úgy mentem, amiről azt hittem, a leggyorsabb. Minél előbb ott kell lennem nálad, mert nem hagyhatlak egyedül. Megismertél. De jó, hogy itt vagy, ugye, már nem mész el? Nem, mondtam, örökre veled maradok, és neked az tényleg örökre volt. Valami zenét hallok, te is hallod? Nem. Nagyon szép zene, mindenhol szól, olyan, mintha az egész világ egy gyönyörű hang volna. Ne engedd, hogy a nővérke kikapcsolja. Nem engedem, ez most már mindig szólni fog. Hallom a világot. Lehet hallani a világot.

Doktornő, kiabáltam a folyosón, doktornő, valamit csináljanak, alig kap levegőt, doktornő. Rohant az orvos és az ápoló, és hívták az intenzívet, hogy jöjjenek, át kell szállítani egy beteget, és kiküldtek a kórteremből, mégis magadra hagytalak, de talán nem vetted észre, mert szólt akkor belül neked a világ. Hallom a liftet, hogy jön, és tolják a betegszállító kocsit, milyen arca van annak a két férfinak, nincsenek megborotválva, és nyers a bőrük, nevetnek valamin, minket akartál, Katika, ezen, amit az ápolónőnek mondtak, és elérnek a kórteremig, és betolják a kórterembe, nem látok be, nem látok rá az ágyadra, aztán egy perc talán, vagy sok, nem tudom, az idő olyan, hogy csak az óra tudja, mennyi, tolják ki a kocsit üresen. Akkor már tudtam, hogy vége, de nem mondtam, mert mellettem volt a lányunk, mert közben megérkezett, hogy mi van, mami, nem mondtam, hogy mi, mert ő azt hitte, hogy pont most megtalálták az orvosok a megoldást, és ez a megoldás az, hogy tovább élsz, nem az, ami lett.

FÉRJ (60): Szólt bennem a világ hangja, és én még egyszer rád akartam nézni. Látni azt az arcot, amelyet egész életemben láttam. Még egyszer érezni akartam, hogy ott vagy mellettem, s akkor abban az utolsó pillanatban elküldtek, már nem tudtam mondani, hogy ne hagyj itt, csak veled vagyok biztonságban, menjen ki, asszonyom, ezt mondta az ápolónő, és te mentél, láttam, még vissza-visszanézel, és könny csillog a szemedben, rettegtél attól, ami történik, aztán már nem láttalak, a helyedre állt egy orvosnő, aki teljesen tehetetlen volt, rángatta és nyomkodta a testem, én meg hallgattam tovább a zenét, s arra gondoltam, majd lejátszom neked is, ha újra bejössz hozzám.

NÉNI (60): Hiába ígérted meg, hogy velem maradsz, mert nem maradtál. Csak a tested volt már, amikor beengedtek, csak az élettelen test. Nem volt a levegőben semmi, nem éreztem, hogy ott vagy még, hogy valami belőled még ott időzik az ágy fölött a levegőben, csak azt éreztem, hogy nagyon fáj, hogy nem gondoltam, hogy van ekkora fájdalom, s hogy azt ki kell bírni. Nem maradtál mellettem, és az nem volt kigondolva, hogy hogy lesz, ha nélküled. És én olyan egyedül lettem, mentem haza, és vettem elő a lakáskulcsot, és remegett a kezem, amikor a zárba dugtam, hogy minek is nyitom ki, amikor már nincs nekem olyan, hogy otthon, mert az otthon az nem egy lakás, az otthon valami más, hogy van melletted valaki a világban, azért van lakás, hogy az a valaki ne fázzon meg, amikor épp veled van, legyen hol lefeküdni, és ne lássák, mikor odabújik hozzád, és te is odabújsz. Egyedül maradtam, mint a templom egere.

FÉRJ (60): Olyan mondás nincs, hogy templom egere.
NÉNI (60): Most még tényleg így is kötekedsz, hogy már nem is élsz. Nekem ez kifejezi azt, amit mondani akarok.
FÉRJ (60): Végül is mindegy, ha kifejezi. Jó volt szeretni téged. Csak az a baj, hogy nem lehetett tovább.
NÉNI–IDŐS NÉNI (*Néni mászik vissza az ágyba, betakarózik*) Talán majd most folytathatjuk. Titokban erre vártam, ha majd én is meghalok, s akkor úgy lesz, ahogy terveztük, hogy együtt, mert megint egyformák leszünk.

13. JELENET

Lakás

VEJE: Voltál bent nála?
LÁNYA: Nem.
VEJE: Tegnap?
LÁNYA: Tudod, mennyi minden volt, meg semmi nem változik, csak fekszik az ágyon.
VEJE: Te mondtad, hogy érzi, ha ott vagyunk.
LÁNYA: Tudod, hogy tele volt a napom. Különben te is bemehettél volna.
VEJE: Nem az én anyám. Mindig is utált.
LÁNYA: Nem utált, csak nem szeretett.
VEJE: Az nem ugyanaz?
LÁNYA: Hát nem, meg ilyenkor már nem számít az, ami volt.
VEJE: Persze, ilyenkor már semmi nem számít. Azt sem lehet érteni, hogy az egész miért volt.
LÁNYA: Mi miért volt?
VEJE: Hogy élet.
LÁNYA: Nem kell mindent érteni.
VEJE: De az olyan, hogy bárhogy is lehetne csinálni, ha mindenkivel csak az lesz, hogy vége.
LÁNYA: Azért jobb nem bárhogy.
VEJE: Mért?
LÁNYA: Mert amikor csinálod, nem tudod bárhogy, mert van bennünk valami olyan, ami miatt az ember nem akarja rosszul.
VEJE: Csak azért, mert mindenki azt akarja, hogy szeressék.
LÁNYA: És az nem elég.
VEJE: De, csak ez nem olyan, hogy valami belső törvény, csak önzőség.
LÁNYA: Az jó, hogy úgy is lehet önzőnek lenni, hogy az másoknak is jó. Nem tudod, milyen elem kell a mérlegbe?

VEJE: Mért, kifogyott?

LÁNYA: Nem tudom, mért fogy ki ilyen gyorsan.

VEJE: Mert állandóan méregeted magad, pedig attól nem leszel soványabb.

LÁNYA: De látom, hogy mennyi, és én nem akarom, hogy elinduljon egy súlygyarapodás, hogy minden évben egy plusz kiló. Te is figyelhetnél rá, teljesen felpuffadt a hasad.

VEJE: Na jó, ezt a hasdolgót tényleg hagyjuk.

LÁNYA: Én a helyedben nem hagynám, főleg, hogy azt hiszed magadról, hogy te nem is öregszel.

VEJE: De öregszem, csak nem látszik rajtam.

LÁNYA: Ez a különbség, hogy én látom magamon, és teszek ellene.

VEJE: De mért kell naponta hatszor mérni?

LÁNYA: Megszoktam, hogy mindig ráállok, ha bemegyek a fürdőszobába. Meg tudod, mekkora a nyomás egy nőn.

VEJE: Egy férfin is.

LÁNYA: Egy férfi akárhogy kinézhet, még bűdös is lehet. Ez rohadt igazságtalan, ráadásul még gyereket is csinálhat akkor, amikor egy nő épp a hormonjaival birkózik.

VEJE: Meg utána is.

LÁNYA: Mi után?

VEJE: Azután is, mikor egy nő már megküzdött a hormonjaival.

LÁNYA: Ja, utána is, ha nincs neki agya, és nem gondol arra, hogy a gyerek apa nélkül fog felnőni.

VEJE: Nem biztos, van, aki száz évig él.

LÁNYA: Jó, akkor egy olyan apa mellett, aki le sem tud hajolni hozzá, mert úgy marad, és vihetik egyenesen a gerincsebészetre. Van itthon elem?

VEJE: Milyen elem?

LÁNYA: Amilyen a mérlegbe kell.

VEJE: Nem tudom, milyen kell, akkor honnét tudjam, hogy van-e olyan.

LÁNYA: Biztos olyan lapos gomb.

VEJE: Abból is több fajta van.

LÁNYA: Minek gyártanak annyi fajta elemet? Teljesen összezavarják a vásárlót.

VEJE: Csöng a telefonod.

LÁNYA: Hallom.

VEJE: Nem veszed fel?

LÁNYA: Neked nem mindegy?

VEJE: De mindegy, csak idegesít, hogy csörög.

LÁNYA (*próbálja felvenni a telefont*): Hogy a francba kell felvenni, az előző nem ilyen volt. Utálok az új telefonokat. Miért nem gyártanak régi telefont?

VEJE: Ez azért itt ellentmondás.

LÁNYA: De marha okos vagy.

VEJE: Különben a zöldre kell ráhúzni.

LÁNYA: Szerinted nem azt csinálom? Na, végre. Halló! Én vagyok. Mikor?

A lány szétnyomja a telefont. Hallgat.

VEJE: Ki volt?

LÁNYA: A kórház.

VEJE: Mi történt?

LÁNYA: Meghalt.

VEJE: Mikor?

LÁNYA: Most.

VEJE: Most?

LÁNYA: Most. Be kellett volna menni.

VEJE: Én mondtam.

LÁNYA: Most ezt kell mondanod? Pont, amikor meghalt, és nem volt nála bent senki? Szerinted ezt?

VEJE: Csak mondtam, hogy mondtam.

LÁNYA: Egyedül halt meg. Egyedül, mert én nem mentem, meg senki, a gyerekek sem.

VEJE: Mindenki egyedül hal meg.

LÁNYA: De nem mindegy.

VEJE: Mi nem mindegy?

LÁNYA: Hogy kivel.

VEJE: Hogyhogy kivel?

LÁNYA: Hogy kivel leszel egyedül.

VEJE: Mikor?

LÁNYA: Amikor meghalunk.

Változat:

LÁNYA: De nem mindegy.

VEJE: Mi nem mindegy?

LÁNYA: Hogy ki van melletted.

VEJE: Mikor?

LÁNYA: Amikor egyedül meghalsz.

Egressy Zoltán

SZARVAS A KÖDBEN

Mátyás ANNA (34 éves) anyakönyvvezető
JÓCSAJESZTER (34)
ANDREA (35) menyasszony
ANDRÁS (35) vőlegény
SZILÁRD (37) András tanúja, testvére
PÁL (58) András apja, fotós
ROZI (28) Andrea tanúja, barátnője
JÁNOS (56) Andrea apja
PAPA (75) Andrea nagyapja
SZABOLCS (32) vendég, András kollégája
BITTNER doktor

1.

Meghatározatlan helyen és időben. ANNA és JÓCSAJESZTER.

ANNA: Milyen lehet felhőben menni, hideg? Mintha egy szellemben sétálnál? Billepsz a semmiben, nemlétező talajon jársz, hiába fogózkodnál bele valamibe, nincs, ami tartana. És fázol. Hideg van. És csönd van. *(Csend)* Bírom az őszt, főleg a színeit. De most valami elmúlóság van a levegőben, halálosság. Mintha belülről fakadna a rosszaság, mintha belőlem jönne, nem is a természet csinálná, hanem én fáradtam volna el. *(Csend)* Muszáj mindent végiggondolnom. Hol kezdjem? Nem nagyon tudom, hol kezdjem.

JÓCSAJESZTER: Kezdd ott, milyen volt, amikor először találkoztál azzal, hogy: semmi. Kezdd a semmivel!

ANNA: Igen, a semmi. Azt világosan értettem kiskoromban, hogy a dolgok léteznek körülöttem. Asztal, szék, fa, kerítés. Krumplifőzelék, vaníliás fagyó, tejeskávé, háztető. Sőt, úgy is, hogy mondjuk piros háztető. Simán felfogható volt a piros is. Nemcsak amit megérintek a kezemmel, hanem egy szín.

JÓCSAJESZTER: Vagy egy betegség.

ANNA: Vagy egy érzés. De volt, amit képtelenségnek, felfoghatatlannak éreztem. Például azt, hogy milyen az, amikor semmi nincs. A semmi sincs.

JÓCSAJESZTER: Én se vagyok.

ANNA: És nem lehet tudni, hogy nem vagy, mert nincs, aki nem tudja. Nem volt olyan, hogy nem voltam, és nem lesz olyan, hogy nem leszek. Ebbe bele tudtam őrülni. Lehettem úgy tízéves. Sikeresen védekezhetett a szervezetem, mert később elmaradoztak ezek a nagy felismerések. Mással kezdtem foglalkozni, magammal. Hogy kibe leszek szerelmes, milyen foglalkozást választok, járok-e a Bahamákon.

JÓCSAJESZTER: Nem jársz.

ANNA: Meggyógyul-e az anyám?

JÓCSAJESZTER: Nem.

ANNA: Harmincnégy éves, állítólag viszonylag jó nőként most úgy gondolom, nem tudok semmit.

JÓCSAJESZTER: Jaj, Mátyás Anna! Mennyi védekezés van ebben az ártalmatlan önjellemezésben! Miféle öntudatlan álszerénység! De büszkeség is: még tartod magad, csak most kezded majd meg a lassú devalválódást, még van pár jó éved.

ANNA: Igen, mert egy nő romlandó.

JÓCSAJESZTER: Romlandó! Aha. Ne baszd fel az agyamat!

ANNA: Miért nem? Lecserélhető, mint egy telefon vagy mint egy számítógép, ha már nem a legfrissebb a szoftvere. Egy férfi meg érik. Nem igazságos. Már aki megéri, hogy érhessen. Nem mindenki.

JÓCSAJESZTER: Az se igazságos.

ANNA: És az emberek csak sodródnak valami fontosnak vélt célállomásra, a következő félórájukra koncentrálnak. Közben mesékben hisznek, rejtett kis fény pislákol bennük mélyen, és várnak.

JÓCSAJESZTER: Na de mire várnak? Nem üvöltenek, csak szoronganak, elfogadók, mintha valami megoldásnak úgyis jönnie kéne, ha meg mégse, akkor előbb-utóbb horoszkópokba menekülnek, ezoterikus magazinokat kezdenek lapozgatni, hogy valaki, valami mondja meg nekik, mi van.

ANNA: Igen. Pedig én az átlagnál több boldog emberrel találkozom. Azoknak a szent, nagy pillanatoknak vagyok a legközelebbi tanúja, amikor összerakodnak az életek. Még útravalót is adok nekik. Olyankor vidám vagyok. Úgy szoktam csinálni, hogy ne a jövőjüket mutassam nekik az arcomon.

2.

Házasságkötő terem, esküvő, a vendégek az ifjú pár bevonulására várakoznak. Öt teli pezsgőspohár egy asztalkán. PÁL a fényképezőgépét állítgatja, SZABOLCS köhécstel, PAPA a maga elé meredő, kezében hegedűtököt tartó JÁNOST fixírozza. ANNA érkezik, beáll a helyére, mosolyogva várakozik nemzeti színű szalaggal a vállán. A zene nem indul. Kínos másodpercek. Végre megszólal a nászinduló, bevonul a pár (ANDREA és ANDRÁS) és a tanúk (ROZI és SZILÁRD). PÁLnak most jut eszébe kimenni fotózni. Szalad, hogy szemből fogadja az érkezőket. ROZI feltűnő jelenség, talpig feketében, fekete rúzzsal és körmökkel, piercing az orrában, a bőre fehérre púderezve. Rágózik. A pár és a tanúk megállnak a helyükön, a zene leáll.

ANNA: Foglaljanak helyet!

Leülnek.

ANNA: Köszöntöm a jegyespárt, a menyasszonyt és a vőlegényt, a tanúkat, minden kedves családtagjukat és ismerőseket, akiket nagy szeretettel meghívtak, és tisztelettel elvártak.

SZABOLCS köhög, halkan bocsánatot kér.

ANNA: Amióta világ a világ, az emberek kutatják a mindenség titkait. Elméleteket állítanak fel, melyeknek egy része az idők során igaznak bizonyul, más részüket elvetik. De létezik egy mindennek felett álló igazság, egy megdönthetetlen elmélet, mely szerint az ember számára a legfontosabb az ember. A férfi számára a nő, a nő számára a férfi. Önök azzal a szándékkal... Azzal a szándékkal jelentek meg önkormányzatunk előtt, hogy egymással házasságot kössenek. Hogy ketten bizonyos szempontból eggyé váljanak. Megállapítottam, hogy házasságkötésüknek törvényi akadálya nincs. Megkérem, hogy határozott igennel vagy nemmel feleljenek a kérdéseimre! Álljanak fel!

Felállnak.

ANNA: Kijelenti-e Ön, Szarka Andrea, hogy az itt megjelent Horváth András-hoz feleségül megy?

ANDREA: Igen.

JÁNOS hüppög egyet, PAPA lepisszegi, ami hangosabb, mint a hüppögés.

ANNA: Kijelenti-e Ön, Horváth András, hogy az itt megjelent Szarka Andreát feleségül veszi?

SZABOLCS köhög, pont egy időben ANDRÁS megszólalásával.

ANDRÁS: Igen.

SZABOLCS (*halkan*): Bocsánat.

ANNA: Igen, ugye? Mert nem lehetett...

ANDRÁS: Igen.

ANNA: Köszönöm.

SZABOLCS: Bocsánat.

PAPA csuklik egy hatalmasat, most JÁNOS pisszegi le őt.

ANNA: Megállapítom, hogy Magyarország családjogi törvénye alapján Önök a mai naptól házastársak. Először a feleséget kérem meg, hogy írja alá az anyakönyvet.

ANDREA kimegy, ANNA somolyog, kérdően néz rá, ANDREA mosolyogva súg egy „tudom”-ot, aláír, és a helyére megy.

ANNA: Most megkérem a férjet ugyanerre.

ANDRÁS kimegy, aláír, visszamegy. PAPA megint csuklik, JÁNOS pisszeg.

PAPA (*félhangosan*): Ne pisszegjél!

ANNA: A feleség tanúja.

ROZI kimegy, aláír, visszamegy.

ANNA: A férj tanúja.

SZILÁRD kimegy, szándékosan hozzáér kicsit ANNA karjához, aki finoman elhúzódik, SZILÁRD aláír, majd visszamegy.

ANNA: Most pedig húzzák egymás ujjára a gyűrűket.

Felhúzzák a gyűrűket. JÁNOS megint hüppög.

ANNA: Arra kérem az ifjú férjet, köszöntse feleségét az első hitvesi csókkal.

ANDRÁS megcsókolja ANDREÁt. SZABOLCS köhög. PAPA tapsolni kezd, a vendégek bátortalanul bekapcsolódnak.

ANNA: Üljenek le!

Leülnek.

ANNA: Életünk csodáját csak akkor érthetjük meg, ha hagyjuk, hogy ez a csoda megtörténjen velünk. Mit jelent a házasság nyüzsgő, forrongó világunkban? A nyugalom szigetét, a biztonság várát, a lélek megpihenésének medrét. Ezt kellene jelentenie évtizedek múltán is.

JÁNOS hüppög.

ANNA: Azt, hogy legyen bárhogy is, van egy bizonyosságom: te átsegítesz, hozzád visszatálolok, öledben megnyugszom. És egyik leszünk mi ketten. A boldogság sokszor áldás, de általában meg kell harcolni érte. E pillanat segít abban, hogy elinduljanak közös álmaik útján. Hogy mit jelent az életre szóló emberi boldogság, nem tudom. Biztos hallottak a boldogság kék madaráról. A legenda szerint elég egyszer megpillantani, egész életében boldog lesz, aki látta. Én azt kérném, álljanak inkább két lábbal a földön, ne keressék a kék madarat.

PAPA csuklik.

ANNA: Igenis létezik kiegyensúlyozott, szép házasság. Nem akarok, nem is tudok nagyra törő bölcsességeket útravalóul adni. Csak egy-egy rövid gondolatot, aztán átengedem az ünneplésnek a mai délutánt. Andi, maradjon olyan, amilyennek Andris megszerette. András, ha szeretné, hogy Andrea mindig ennyire boldog legyen, egyetlen feladata van: szeresse őt. Egy nő addig olyan, mint ma az Ön felesége, míg a férje, a társa szereti. Végezetül átadom a házassági okmányokat. Mint mindig, most is a férjnek, de tudom, mint mindig, a nő őrzi majd meg. Engedjék meg, hogy elsőként gratuláljak. Boldog közös életet kívánok!

ANNA gratulál a párnak és a tanúknak, ANDREÁnak és ANDRÁSnak puszit is ad. Mind az öten elvesznek egy-egy pezsgőspoharat, koccintanak. SZILÁRD le nem veszi a szemét ANNÁról. Indulnak a vendégek gratulálni, PÁL fotóztat, PAPA is próbál képeket készíteni a telefonjával, de nem teszi le a poharát, ezért nehezen sikerül neki. Szitkozódik, szerencsétlenkedik. JÁNOS nem mer ANDREÁhoz lépni, csak ANDRÁSnak gratulál óvatosan. ANNA hátramegy a cuccáért, SZILÁRD utánalép, folyamatosan szemmel tartja. ANNA jön, kezében táska és kabát. ANDRÁS, SZABOLCS és PÁL beszélget, SZILÁRD is odalép hozzájuk. ANNA meghallja PÁL mondatát.

PÁL (*izgatott, fojtott hangon*): Az ingoványban hagytuk.

ANNA megtorpan. ANDRÁS, PÁL és SZABOLCS elsomfordál.

SZILÁRD: Sok boldogságot a világ legszebb anyakönyvvezetőjének is! Gratulálok a beszédhez!

ANNA: Köszönöm szépen.

SZILÁRD: Személyes volt, és megindító.

ANNA: Köszönöm. Minden jót!

ANNA menne tovább, de SZILÁRD megállítja.

SZILÁRD: Az egyetlen igazság a férfi és a nő szerelme? Ezt a tapasztalat mondatja?

ANNA (*legyint*): Régi szöveg, ideje lenne felfrissítenem.

SZILÁRD: Szép szöveg. Örök igazságokkal.

ANNA (*körbenéz, cinkosan, halkán*): Az igazság az, hogy csak nyomom a szövegemet, mint egy robot. Bele se gondolok. De ezt el ne árulja Andráséknak.

ANNA indulna, de SZILÁRD elé áll.

ANNA (*mosolyog*): Mi lesz? Nem enged? Na, tényleg.

SZILÁRD: SZILÁRD vagyok.

ANNA: Tudom, hogy SZILÁRD. Meg érzékelem is.

SZILÁRD: Izzalmas a foglalkozása.

ANNA: Nagyon. Egyheti negyvenórás közszolgálati munkát végző hivatalnok vagyok. És az van, hogy nekem most mennem kell.

ANNA elindul, ANDREA és ANDRÁS érkezik kézen fogva.

ANDRÁS: Egy pillanat, csak meg szeretnénk köszönni!

ANNA megáll.

ANDRÁS: Olyan laza volt az egész, meg jókedvű, hogy elfelejtettünk izgulni.

ANDREA: Miért magáztál? Előtte összetegeződünk.

SZILÁRD: Tényleg?

ANNA: Magázódva szokás. Így hivatalosabb.

ANDRÁS: Próbáltam nem meghatódni.

SZILÁRD (*Annának*): Talán tegeződhetnénk mi is.

ANNA (*ANDRÁShoz*): Nyugodtan meg szabad hatódni az esküvődön. Néha még az anyakönyvvezető is meg tud. Általában saját magától.

Nevetnek.

ANDRÁS (*Andreának*): És mi volt az a „tudom”, amit odasúgtál?

ANDREA: Előtte figyelmeztetett Anna, nehogy az izgalomtól Szarkát írjak Horváth helyett. Azt mondta, sűg majd bent, nehogy eltévesszem.

ANNA: De nem kellett.

ANDREA: Nem kellett. Tudom én az új nevemet.

ANDREA megcsókolja ANDRÁSt.

ANNA: Én meg véletlenül azt mondtam, hogy „szánt” szándékkal jelentetek meg. Szántszándékkal! Jézusom!

ANDRÁS: Arra gondoltunk, hogy meghívnanék a buliba.

ANNA: Nem, nem, köszönöm, nem. Kedvesek vagytok, de nem.

ANDREA: Örülnénk. Nem tudott mindenki eljönni, csak páran leszünk.

ANDRÁS: Túl sok kaját rendeltünk, ránk rohad, ha nem segítesz.

ANDREA: Nem is rendes lagzi, csak egy kis bulika.

ANNA tépelődik.

SZILÁRD: Gyere, sodródj a délutánnal!

ANDRÁS (*Szilárdnak*): Mi elvisszük Rozit, Andrea apja és nagyapja a másik kocsit, ti meg mehettek négyen. Szólunk nekik, hogy indulunk. (*Annának*) Gyere, jó lesz!

ANDRÁS és ANDREA elmegy.

ANNA: Érdekes. Pont ez a szó jutott ma eszembe.

SZILÁRD: Melyik szó?

ANNA: A sodródás. Hogy mindenki sodródik.

SZILÁRD: Na látod.

ANNA: Maga például...

SZILÁRD: Te.

ANNA: Te például most határozottan mellém akarsz sodródni.

SZILÁRD: Nem jó, így összedől a logika, ha akarom, akkor az már nem sodródás.

ANNA: Pont ez a szó. Ahogy néztem a fáradt arcokat a villamoson. Az egyik a felhőket bámulta, de szerintem máshol járt az esze. Talán a vacsorán.

SZILÁRD: Hogy van-e otthon mustár?

ANNA: Vagy a férjén. Hogy hánykor esik haza.

SZILÁRD: És mennyire lesz részeg.

ANNA: Egy másik utas az ormótlan cipőjét bámulta. Buta cipője volt, ostoba orrú.

SZILÁRD: Vannak buta arcú autók is. Az elejük.

ANNA: Igen! A kifejezéstelen lámpaszemük.

ANNA lelkesen néz SZILÁRDra, aztán elbizonytalanodik. SZILÁRD mutatja az utat.

ANNA: Na, nem tudom... Van egy csomó dolgom.

SZILÁRD: Induljunk!

ANNA: Van ilyen, néha hirtelen felindultságból meghívják az anyakönyvvezetőt a lagziba. Jó ötletnek tűnik, de nem az. Később nem értik, hogy kerül a fotókra a magányos, szalagos nő.

SZILÁRD: Nem leszél magányos.

ANNA: Persze...

SZILÁRD: Na?

ANNA: Hát... Miért ne?

3.

Fotózás a lagzi helyszínén. ANDREA és ANDRÁS áll középen, az egyik oldalukon ROZI, JÁNOS és PAPA, a másikon SZABOLCS, SZILÁRD és ANNA. PÁL kezében fényképezőgép.

PAPA: Keveredjünk, most már egy család vagyunk! Jancsi, menj át a másik oldalra!

SZABOLCS: Ez az, keveredjünk!

JÁNOS nem mozdul. SZABOLCS köhög, ROZI elbúzódik.

ROZI: Beteg?

SZABOLCS: Nem. Tizenöt éve köhögök.

ANDREA: De nem fertőz?

ANDRÁS: Hat éve ismerem, azóta nem kaptam el tőle.

SZABOLCS: Nem fertőz. Allergia.

PAPA: Lófaszt allergia, akkor szipogna.
Cserélgetik a helyeiket, PAPA megint csuklik.

ANDRÁS: Apa, önkioldóval csináld!

PÁL: Úgy csinálom. Gondolod, nem akarok rajta lenni én is?
PÁL beállítja a gépet, megtámasztja, fut a csoporthoz, de nem ér oda, mire villan a vaku.

PÁL: Na még egyszer.

ANDRÁS: Gyorsabban fuss, apa!

SZILÁRD: Vagy állítsd hosszabbra a kioldást!
PÁL variál a fényképezőgéppel, SZILÁRD átkarolja ANNÁT, aki finoman lefejtí SZILÁRD kezét magáról. PÁL ezúttal odaér, mire villan a vaku.

JÁNOS: Sikerült! Ez az!

PAPA: Pont pislogtam, bassza meg! Mindegy. Együnk végre! Három napja nem ettem. Azt nem mondhatom, hogy nem ittam.
A többiek udvariasan nevetnek.

PAPA: Remélem, igényes lesz a menü, nem csak drága.
ANDREA kínosan érzi magát, bocsánatkérő arccal néz ANDRÁSra. PÁL odakeveredik ROZI mellé, nézi a fülbevalóját.

PÁL: Egyedül vagy itt?

ROZI: Az magának nagyjából mindegy.

PÁL: A vőlegény apja vagyok. Tegezz nyugodtan! Pali. Bár a Pált jobban szeretem. Jó ez a fülbevaló. Mi ez? Bálnafarok?

ROZI: Szerencsétlen!

PÁL: Nem? Akkor valami trópusi madár?

ROZI: Annak néz ki?

PÁL: Vagy magas sarkú cipő?

ROZI: Hülyeségeket beszél. Nonfiguratív alkotás.

PÁL: Mondom, tegezz nyugodtan!
ROZI rá se néz. PÁL bólogat. Nem tud mit mondani.

PÁL: Hopp, elfogyott az italom!
PÁL odébb áll. SZILÁRD lép ANNÁhoz.

ANNA: Azt hiszem, a fekete lány megbántotta a vőlegény apját. Ő András apja, ugye? A fotós. A lány fülbevalójáról tippelgetett.

SZILÁRD: Ő az én apám is. András testvére vagyok. Horváth, Horváth. Egyébként nem vőlegény, már férj. Te intézted, nem emlékszel?

ANNA: Most, hogy mondod, tényleg. És most már akkor van egy harmadik Horváth is.

SZILÁRD: Apámat egyébként nem kell féltetni. Így kell vele beszélni, ebből ért. Rozit ismerem jó pár hete, pontosan tudja, kihez hogy szóljon. *(Oda-kiált)* Rozi!

ROZI: Mit akarsz, sedre Sziller?

SZILÁRD: Apámmal ne foglalkozz! Hadd nyomja a hülyeségeit.

ROZI: Nem foglalkozom.

SZILÁRD *(nézi a fülbevalót)*: Tényleg, mi akar ez lenni? Hámozott banán?

ROZI: Na, apja fia.

SZILÁRD: Nem banán?

ROZI: Én először fagyira gyanakodtam. Abban a teljes három másodpercben, míg ezzel a problémával foglalkoztam.

PÁL jön vissza.

PÁL: Hadd nézzem meg alaposabban! Mindjárt megállapítom, mi. *(Nyúl-kálni kezd Rozi fülébe, aki elbúzza a fejét.)*

SZILÁRD: Apa, moderáld magad!

PÁL: Mindegy is. *(Annának)* A szalag saját?

SZILÁRD: A Miss Universe-szalag?

ANNA: Nem az. Saját.

PÁL bután néz.

ANNA: Sajnos nem szépségversenyszalag, de saját.

PÁL: Ja, értem.

SZILÁRD: Lehetne Miss Universe is.

PÁL: Lehetne. *(Annának)* Meséljek gyönyörű szépeket a margitszigeti Rózsakertről?

SZILÁRD: Ne mesélj, apa!

PÁL *(Rozinak)*: Neked se, gondolom.

ROZI: Ha nem muszáj.

PÁL: Talán később. *(Annának)* De majd inkább magának. Arra még lesz időnk.

ANNA: A legjobb lenne, ha mégis hazamennék.

PÁL *(komolyan)*: Nem.

SZILÁRD *(Pálnak)*: Vigyázok én rá. *(Annára kacsint)* Már késő.

PÁL még egy közeli pillantást vet ROZI fülbevalójára, SZILÁRDra néz, aztán elmegy.

4.

Meghatározatlan helyen és időben. ANNA és JÓCSAJESZTER.

ANNA: Születés, esküvő vagy halál? Az első kérdés, ha belép valaki a hivatalba. Ettől aztán mindjárt jön a lelombozódás, a lefagyó mosoly, az elboruló szemek. Úgy lenne egészséges, ha cserélgetnénk a feladatokat. Én egy ideje csak esküvözöm. Erika az állandó halál-ügyintéző. Szuperül bírja.

JÓCSAJESZTER: Biztos ügyes kis picca. Nem enged semmit és senkit közel a szívéhez. Talán vesz harminc tábla csokit hónap elején, aztán azzal kibírja. Hogy hívjátok, Halálos Erika? Azért az esküvő lehet a legjobb.

ANNA: Koccintás, köszönés, ennyi a feladat. Már a mosoly is ráadás.

JÓCSAJESZTER: Csakhogy mindig jöhet valami baszott nagy meglepetés. Még neked is. Pedig nehezen megközelíthetőnek tűnsz.

ANNA: De kedvesnek.

JÓCSAJESZTER: Olyan csajszi, akinek a nagy mosolyáról nem gondolják, hogy álarc. Nem üvölt rólad, hogy kurvára nehezedre esik végighallgatni mások nyavalygásait.

ANNA: A mosoly a készletem része.

JÓCSAJESZTER: Használhatnád merészebben. Figyelhetnél az érkező jelekre. Akkora csoda az élet a sok hülye ködével együtt is! De te próbálsz magyarázgatni a dolgaidat, és az értelmekkel korrigálni, amit az érzelmeid elszarnak. Elnézést kérsz a világtól egy bazdmegért. És nem szembesülsz a félelmeiddel. Szembe kéne sülnöd! *(Nevet)* Veszélyes a kibaszott büszkeséged is. Majdnem akkora métely, mint az oktalan féltékenykedés. Pedig nem kéne elveszned az önsajnálásban.

ANNA: Nem fogok. Kattogok a sarkammal, az tartást ad. Aki kopog, az jelentős személyiség.

JÓCSAJESZTER: Vagy annak akar látszani. Vagy csak egy kis tudatmódosításra vágyik. Vagy egyszerűen nincs önbizalma. Harmincnégy év az semmi. Simán elvinne egy bokorba bárki egy ilyen nőt.

ANNA: Ez hülyepicsa-gondolkodás. Nem ezen mérem magamat.

JÓCSAJESZTER: Akkor csak hagyd dolgozni az univerzumot!

ANNA: Mások vagyunk, Jócsajeszter.

JÓCSAJESZTER: Az biztos. Én nem szarozok. Használok a testemet. Azok a tanítványaim, akiknek a szülei először el akarták vinni tőlem a kis művészlelkeket, év végén gésagolyót ajándékoztak nekem. Ez azért valami, nem? Valahogy úgy alakult, hogy szinte csak fiúkat tanítok. Tizenhét-tizenennyolc évesek.

ANNA: Biztos véletlen. Biztos csak fiúk szeretnek csellózni.

ANNA kényelmetlenül érzi magát, nem szívesen hallgatja JÓCSAJESZTERT.

JÓCSAJESZTER (*nevet*): Mit csináljak, így alakult! Tavaly ilyenkor találtam ki, hogy zavarba hozom őket a testemmel. Egész évben normális voltam, csak a hangjegyekkel és a kéztartással foglalkoztunk. Zárt ruhában, összefogott hajjal dolgoztam. Aztán jött a tavasz. Játszottak, nézték a kottát, én meg leállítottam őket, és rájuk szóltam, hogy ne a seggemre koncentráljanak. Kurvára nem értették. Megint elkezdtek játszani, megint leállítottam őket. Legközelebb picsányi kis szoknyában jelentem meg. Ha valamelyik tényleg bámult, akkor azt büntettem. Legközelebb melltartóban és bugyiban vártam. Gondoltam, ha bejön reklamálni egy apuka, azt helyben lerendezem. Ezt a tanévet ugyanígy csinálom végig. Ez most a decens ős, aztán jön a fagyos hideg, utána viszont a tavasz. És én megint megbolondulok. Már előre élvezem. A testem a valutám, nem fosztom meg a világot tőle. Sokszor nézem magam a tükörben. Tet-szem magamnak.

ANNA: Látom én is a testemet, nézem eleget.

JÓCSAJESZTER: Apró különbség, hogy én rendben vagyok magammal. És nem őszintétlenkedem.

5.

A lagzi. Evés-ivás. A színpad nem fedi le az egész helyszínt, azaz nincs mindig mindenki színén, van másik része is a helynek. JÁNOS bolyong, kinézi magának SZABOLCSot, odamegy hozzá.

JÁNOS: Látja? (*Andrea felé mutat*) A lányom.

SZABOLCS: Gratulálok. (*Köhög*)

JÁNOS: Egyen Negrót! Az segít.

SZABOLCS: Nem akkut.

JÁNOS: A torok valamilye. Nem jut most hirtelen eszembe.

SZABOLCS: Kéményseprője.

JÁNOS: Milyen kéményseprő?

SZABOLCS: Szóval maga az Andrea apja.

JÁNOS: Igen, igen. És maga kinek a kije?

SZABOLCS: András kollégája vagyok.

JÁNOS: Képzelve, tíz éve nem láttam.

SZABOLCS: Andrást?

JÁNOS: A lányomat.

SZABOLCS köhög.

JÁNOS: Van még a sós vizes gargalizálás. Vagy a forró csirkeleves. De a csoki se rossz.

SZABOLCS: Csoki köhögésre?

JÁNOS: Csak ha ét. De nem ezt akartam. Hanem hogy a lányom. Most is épp csak köszöntünk egymásnak. Meghívtak, de nem szólnak hozzám. Se ő, se a vőlegénye.

SZABOLCS: Férje.

JÁNOS: Csak az apám, de az meg hülyeségeket. Az a vén fasz ott, az az apám. *(Papa felé mutat)* Pedig készültem, még borbélynál is voltam. Egy hete nem alszom. Az izgalom, hogy hát majd mit szól a lányom. Abba se volt bebeszolásom, hogy hogy hívják.

SZABOLCS: Ide?

JÁNOS: Milyen ide?

SZABOLCS: Hogy hogy hívták.

JÁNOS: Kit?

SZABOLCS: Magát.

JÁNOS: Abba hogy lett volna bebeszolásom? Meg se születtem még, mikor döntöttek.

SZABOLCS: Nem azt mondom. Hanem hogy nem volt beszélője, hogy hogy hívták ide, nem azt mondja?

JÁNOS: Bebeszolásom.

SZABOLCS: Azt mondom én is.

JÁNOS: Beszólást mondott.

SZABOLCS: Engem személyesen hívtak.

JÁNOS: Engem az apámon keresztül.

SZABOLCS: Hát akkor?

JÁNOS: Mit nem ért?

SZABOLCS: Tulajdonképpen semmit.

JÁNOS: Hogy hogy hívják a lányomat, abba nem volt bebeszolásom! Hogy mi lesz a neve!

SZABOLCS: Andrea.

JÁNOS: Tudom, hogy Andrea, bazdmeg!

SZABOLCS köhög.

JÁNOS: Bocsánat.

SZABOLCS: Éticsokit mondott?

JÁNOS: Próbálja ki! Húszéves voltam...

SZABOLCS: Voltam én is húszéves.

JÁNOS: Mikor teherbe esett az Éva, azt mesélem. De mindjárt szét is mentünk. Már meghalt, azért nincs itt.

PAPA (*odakiált*): Jancsi, igyál velem egy uncit!

JÁNOS: Egész életemben lófarkban hordtam a hajamat, de tegnap: sutty, nyissz, passz! Levágattam, nehogy az Andika megijedjen tőlem. Aztán letoltam két korsó sört, meg ettem egy sertéspörköltöt nokedlivel és uborkasalátával, mint aznap, amikor fogant.

PAPA két unikumot hoz, az egyiket odaadja JÁNOSnak.

PAPA: Seggig, fiam.

Lebúzzák.

PAPA: Úgy is van. Bemutassalak az unokámnak? Az a csajka, ott fehérben.

Röhög, elveszi JÁNOSTól a poharat.

PAPA (*Szabolcsnak*): Igyon maga is, ingyen van. Hozzak nagyvonalúan?

Mielőtt SZABOLCS válaszolna, PAPA meglátja ANNÁT, odamegy hozzá.

PAPA: Kér egy italt, szép bulácska? Addig igyon, ameddig ihat!

ANNA nemet int.

PAPA: Ha nem, nem.

PAPA elmegy. ANNA JÁNOSÉKHOZ lép.

ANNA: Mennem kell. Csak elbúcsúznék.

JÁNOS: Épp a lányom fogadását mesélem. Az volt, hogy kibérelte a BM a Vidámparkot. Januárban, a hülyék.

ANNA menne, de JÁNOS már hozzá beszél. SZABOLCS köhög, elfordul és elmegy.

JÁNOS észre se veszi, beszél tovább ANNÁNAK.

JÁNOS: A BM az a belügyminisztérium. Lehet, hogy már nincs ilyen, franc tudja követni. TEK van, meg minden faszság. Ez, amit mesélek, Szegeden volt. Ott fogant az Andika, egy fa mögött. Zárt körű buli volt, de beszöktünk az Évával. Mintha mi is rendőrök lettünk volna. A lófarkkal, persze. (*Nevet*) Az Éva nem érzett semmi furcsát, pedig a nők megérik, ha beléjük kerül egy élet, nem? Van gyereke?

ANNA: Nincs.

JÁNOS: Na, azért' mondom. Lényeg a lényeg: elkezdünk dodzsemezni. Az egyik rendőr, aki szembejött, jól odabaszódott. Mer' ütköztünk. Kiesett két foga. Baleset. Sajnos még aznap éjszaka találkoztam vele. Úgy volt, hogy rendesen hazakísértem az Évát, ahogy kell, aztán mentem a kolozsba. Nálam volt a hegedűm. Szinte harapta a havat a cipóm, úgy ropogott. Egyszer csak aszondja mögülem valaki: álljon meg, kislány. A rendőr volt. Copfban hordtam a hajamat, azért' kislányozott. Hol lakik? Kollégiumban. Miért nem ott sétál, csak nem lesz itt valami buli? Mi-

ilyen buli? Dodzsembuli. Bocsánat, az véletlen volt. Ez mi, aszondja. Hangszer. Zenél? Igen. Milyen hangszer? Hegedű. Hegedű? Hegedű. Elengedett. *(Csend)* Három évvel korábban nem úsztam meg Pesten egy koncerten. Ötpercenként igazoltattak a hajam miatt. Koncert után jöttek szétverni mindenkit. A rendőrök gumibottal, az önkéntes rendőrök széklábakkal. Tudja, mi az az önkéntes rendőr?

Vaku villan, PÁL fotózik. JÁNOS átöleli ANNÁT, úgy mosolyog bele a kamerába. ANNA túri, aztán elhúzódik. JÁNOS elkotródik, ROZI kerül ANNA mellé.

ANNA: Szia, megyek. Örültem.

ROZI: Menj, ha mehetsz.

ANNA: Hogy érted?

ROZI: Látom, nemigen szabadulsz. Csak búcsúzkodsz, de nem mész. Tiszta Bunuel. Furcsa figurák, csupa idegen, mi? És nem tudsz elmenni. Rólam azt gondolod, vámpír vagyok.

ANNA: Dehogy, nem. Bírom, ahogy kinézel.

ROZI: Mutassam meg a fogaimat?

ANNA: Én sose voltam ilyen bátor, hogy így öltözzek. Van egy barátnőm, Jócsajeszter, ő igen.

ROZI: JÓCSAJESZTER? Ez a neve?

ANNA: Én így hívom.

ROZI: Jobb csaj, mint te?

ANNA: Sokkal. Totál az ellentétem.

ROZI: Nem vagy egy önbizalomtartály.

ANNA: Szóval tök jó ez a feketeség.

ROZI: Alapból máshogy nézek ki minden évszakban. Nyáron kirakott hasú lány vagyok. Az ősz nem kedvez az izmok mutogatásának. Picike felsőben szeretek jární pedig. Míg még gusztusos vagyok.

ANNA: Jó ez is.

ROZI: Az ősz az öltönyös fiúkák ideje. Akik valamiért azt találják ki, hogy öltönyben buliznak. Amitől csak komolytalanabbak lesznek, de ezt nem tudják magukról. A sálasok is jönnek majd, és a sapkások, az megint egy másik csoport, bár össze is folyhatnak az öltönyösökkel. Vagy a sálasokkal.

ANNA: Na, akkor szia.

ROZI: Midet szereti legjobban a pasid? Melled? Combod?

ANNA: Nincs pasim.

ROZI: Hátad a kis izomhidakkal?

ANNA: Volt egy szerelmem, ő a szememet szerette. Pedig mocsárszem.

ROZI: Vádlid?

ANNA: Nézz meg! Zöldes-barnás-szürke. Mint a mocsár. Mint a láb.

ROZI: Nyakad? Kulcsontod?

ANNA: Na jó, megyek.

ROZI: Ne félj tőlem!

ANNA: Nem félek.

ROZI: De tartasz. Kicsit bírsz, de csak messziről. És nem tudsz hova tenni.
Mindegy, ezt már megszoktam.

Csend. ANNA néz maga elé.

ROZI: Mi van?

ANNA: Csak eszembe jutott.

ROZI: A szerelmed. Mi lett vele? Ott hagyott?

ANNA: Utoljára öt éve beszélünk. Akkor is csak írásban. Röviden. Nem kellett volna.

ROZI: Hát keresd meg.

ANNA sírni kezd. SZABOLCS érkezik, már messziről fixírozza ROZIT.

SZABOLCS: Jössz táncolni, pokollány?

ROZI: Milyen pokollány? Faszfej.

SZABOLCS (*Annának*): Hé, ne sírj, esküvő van, nem temetés! (*Nevet*) Egyelőre.

SZABOLCS köhögni kezd, ANNA letörli a könnyeit.

ROZI: Kuckuc.

SZABOLCS (*Annának, a szalagra mutat*): Miss Önkormányzat. (*Nevet*)

SZILÁRD (*odalép*): Szabolcska, húzzál arrébb, igyál valamit!

SZABOLCS elmegy, SZILÁRD méregeti ANNÁT, gyanús neki, nem sír-e. ROZI is elmegy a másik irányba.

SZILÁRD: Képzeld, az egyik barátom a Balaton közepén esküvőzött. Mik vannak még?

ANNA (*már összeszedte magát*): Figyelj, mennék. Köszí mindent.

SZILÁRD: Hőlégballonról is hallottam.

ANNA: Nem olyan érdekes. Én sem vagyok olyan érdekes. Fáradt vagyok.
Te meg erőszakos.

SZILÁRD: Csak kitartó. Szilárd. Na? Mi van még?

ANNA (*sóhajt, megadóan*): Minden hülyeség van. Ejtőernyő, hullámvasút, mentőautó, börtöncella.

SZILÁRD: Börtöncella.

ANNA: Ezek a kollégáimnak voltak. Én eddig egész jól megúsztam. Bár Superman-jelmezes esküvőm már volt.

SZILÁRD: Superwoman.

ANNA: A násznép is szuperhősruhákban volt. Nyáron, ötven fokban.

SZILÁRD: Kedvenc évszakod, mi? Mindig szerelmesekkel találkozol, romantikus közeg, tehát akkor a nyár, nem?

ANNA: Sztereotip észjárás. Nem. Talán ez, az ősz. Nem tudom, mind jó. Mind rossz.

SZILÁRD: Milyen bort kérsz?

ANNA: Nem, megyek már.

SZILÁRD: Fehér? Vörös?

ANNA körbenéz, észreveszi, hogy PÁL és SZABOLCS figyelik őt. Mikor rájuk néz, elkapják a tekintetüket.

ANNA (halkan): Rozé.

SZILÁRD elindul, ANNA látja, hogy néhányan megint őt bámulják. SZILÁRD visszatér két pohárral, az egyiket átadja.

SZILÁRD: Süt a hold. Szereted?

ANNA: Volt valakim, aki szerette. Azt mondta, ha halász lenne, minden éjjel kifogná a Hold tükörképét a vízből.

SZILÁRD: Ez értelmetlen.

ANNA: Nekem tetszik.

PÁL jön arra, csinál egy képet, közben hallja SZILÁRDot.

SZILÁRD: Van egy elmélet, amely szerint mesterséges égitest. Energetikailag irányítják.

PÁL: Megint a holdbaromságodat magyarázod, fiam? Igyunk inkább. Persze, tudom, józannak kell maradni.

PÁL komolyan néz SZILÁRDra, aki bólint.

SZILÁRD (folytatja): Olyan anyagokat találtak a Holdon, amiknek az olvadáspontja nem normális mértékben magas.

PÁL sóhajt, továbbsétál.

SZILÁRD: Uránvégtermékeket, amelyek szabad állapotban nem fordulhatnak elő. A kráterek se stimmelnek, az lenne normális, ha a nagyobb átmérőjűek mélyebbek lennének, hiszen különböző méretű meteorok okozták őket. Az is furá, hogy túl nagy.

ANNA: Mármint a Hold?

SZILÁRD: Igen. A Földhöz képest. És túl szabályos a pályája. Majdnem teljesen kör alakú, mintha be volna szabályozva.

PÁL itallal a kezében tér vissza.

PÁL: Most jön az, hogy a napfogyatkozás se normális.

SZILÁRD: Ne igyál annyit, apa!

PÁL: Nyugi, észnél maradok. *(Annának)* Tudja, ki az a Hina? A Hold istennője. Olyan gyönyörűnek képzelem, mint magát. *(Továbbmegy)*

ANNA: Van istennője a Holdnak? Ezt nem tudtam.

SZILÁRD: Apám hülyesége.

ANNA: És amiket te beszélsz? Ezeket elhiszed? Mi, magyarok meg Noétól származunk, nem?

SZILÁRD: Mindenki Noétól származik. Gondolj bele.

ANNA: Ja, tényleg.

SZILÁRD: Visszatérve a Holdra, tény, hogy a napfogyatkozás is nagyon gyanús. Túl precízen takarja el a Hold a Napot. Irreális. A gravitációs hatás is az. A víz egyébként is... Ha azt ellenőrzés alá vonják, mindent uralnak.

ANNA: Kik?

SZILÁRD: Jó eséllyel egy idegen civilizáció.

ANNA: Aha.

SZILÁRD: A sírás, az izzadás, szinte minden érzelmünk vízzel kapcsolatos. A Hold hullámműködésben tartja a vizeket, ami befolyásolja az érzelmeinket, tehát aki a Hold működését irányítja, az irányít minket. Elfogyott a rozéd. Hozok még egyet.

ANNA: Ne, elég volt.

SZILÁRD meg se hallja, indul, elmegy, ANNA egyedül marad. Az ölelkező ANDREÁT és ANDRÁST nézi, akik elengedik egymást, és felé fordulnak. Mindenki rá emeli a tekintetét. ANNA lefagy, pánikba esik. Megindulnak felé, közel jönnek, körbeállják. ANNA rosszul lesz, megtántorodik, remegni kezd.

6.

Időmúlás, JÓCSAJESZTER ANNÁT istápolja egy sarokban, a vendégek oda-odapislantgatnak, beszélgetés közben figyelik, ANNA jól van-e. ANNA kezében egy pohár víz.

JÓCSAJESZTER: Igyál!

ANNA iszik a vízből.

JÓCSAJESZTER: És ne pánikolj, mondd el sorban! Először is: mindig azt uगतod, hogy az anyakönyvvezető menjen haza a francba, ha végzett, nem? Minek jöttél ide?

ANNA: Idecipeltek. Elhurcoltak.

JÓCSAJESZTER: Kicsoda?

ANNA: Mindenki... Szilárd... *(Szilárdra mutat, aki éppen András felé tart, megy koccintani.)*

JÓCSAJESZTER: Hm. Nincsenek rossz szemei.

ANNA: Meghallottam egy mondatot, az a baj. Valamit az ingoványban hagytak. Az a faszi mondta, akinél a fényképezőgép van... Megöltek valakit, akit az ingoványban hagytak.

JÓCSAJESZTER: Kinek mondta?

ANNA: A vőlegénynek meg Szilárdnak. Meg annak ott. *(Szabolcsra mutat)* Észrevették, hogy meghallottam... Aztán András, a vőlegény, ő mondta, hogy jöjjenek. Meg Szilárd. Betuszkoltak egy kocsiába. András és Szilárd testvérek, az ott az apjuk, a fotós... Azt mondta, arra „még” lesz időnk...

JÓCSAJESZTER: Mire?

ANNA: Hogy meséljen a Rózsakertről, de az mindegy, a lényeg, hogy azt mondta, arra „még” lesz időnk, nem érted? Ez azt jelenti, hogy másra már nem. És mikor mondtam, hogy hazamegyek, rám nézett, és azt mondta: nem. Szilárd megnyugtatta, hogy vigyáz rám. Vigyáz, nehogy elmenjek. Nekem meg odakacsintotta, hogy „már késő”.

JÓCSAJESZTER nevet, hitetlenkedve csóválja a fejét.

ANNA: Az öregember azt mondta, addig igyak, amíg ihatok. Az meg *(Jánosra mutat)* csak mesélt, nem hagyott az se elmenni. Az a fekete vámpírlány, szerintem az is benne van, bár nem biztos. „Menj, ha mehatsz”, azt mondta. A Szabolcs meg odajön, hogy esküvő van, nem temetés, „egyelőre”. Hozzámondta, hogy egyelőre! Szilárd apja meg, hogy tudja, hogy józannak kell maradnia. És rám néz közben. Mielőtt idehívtalak, megindultak felém, körbevettek...

JÓCSAJESZTER körbenéz.

JÓCSAJESZTER: Le se szarnak, Anna. Az se érdekelte őket, hogy idehívtál. Ide se néz senki.

ANNA: Most nem, de ez a játék része. Meg akarnak ölni.

JÓCSAJESZTER: Senki nem akar megölni. Simán be vagy megint pánikolva. Beszarsz attól, ha néznek. Férfiak, ez a dolguk. Régi hülyeséged, hogy azt hiszed, mindenki bántani akar.

ANNA: Maradj itt velem. Ha itt vagy mellettem, akkor nem mernek bántani.

JÓCSAJESZTER: Hányadszor mentelek már ki, te jó isten! Mindig akkor hívsz, ha bajban vagy. Milyen kaja van?

ANNA: Nincs rendesen megszervezve, vesz magának, aki akar. Van szarvas, azt láttam.

JÓCSAJESZTER: Szarvast nem eszem. Ahogy nézem, nincs sok szóba jöhető pasi. Még ez a Szilárd a legizgalmasabb. Az a típus, aki előtt öt perc után

boldogan térdepelnék. Jó nagyok a kezei. Kicsit kegyetlen szemek, de az nem baj. Az a vénember is biztos szívesen megnyalogatna itt-ott.

ANNA: Nem hiszel nekem.

JÓCSAJESZTER: Nem, de azért vigyázok rád, ne szarj be!

ANNA: Látszólag minden rendben van, de ez átverés! Kiüresedtem, nincs erőm.

JÓCSAJESZTER: Mint mindig.

ANNA: Olyan, mintha be volnék zárva a testembe. Amit mindjárt megölnék.

Látod, nem hívtam a rendőrséget, téged hívtalak, hogy segíts. Mert rád számíthatok. Volt egy pillanat, akkor talán elszökhettem volna, csak el akartam köszönni, hogy ne legyek bunkó.

JÓCSAJESZTER: Az aztán a furfangos szökési terv.

ANNA: Meg talán Szilárdot is vártam valamennyire.

JÓCSAJESZTER: Aha. A fő gyilkolódat.

ANNA: De aztán már nyilvánvaló lett, hogy szemmel tartanak. Valaki betett egy hullát az ingoványba. Vagy csak ott hagyta. Mindegy, nem akarom tudni. Bár lenne egy időgépem, visszamennék, és nem lépkednék arra, hogy meghalljam. Vagy inkább egy teleportáló cucc kéne, akkor elhúznék innen.

ANDRÁS közelít.

JÓCSAJESZTER: Á, a vőlegény!

ANNA: Már férj.

JÓCSAJESZTER odalép ANDRÁSHOZ.

JÓCSAJESZTER: Mi a jobb? Egy időgép vagy egy teleportáló készülék?

ANDRÁS: Jó kérdés.

JÓCSAJESZTER: Tudom.

ANDRÁS: Ki ne ugrálna vissza szívesen élete fontos pillanataihoz, hogy ne szarja el, amit elszart?

JÓCSAJESZTER: Banduska, az esküvőd napján nem illik ilyesmit beszélni.

Gyere, táncoljunk!

ANDRÁS zavarba jön, mikor JÓCSAJESZTER átkarolja a vállát. ANDREA figyelőket messziről.

ANDRÁS: Talán később.

Kibontakozik, odamegy ANDRÁHOZ, aki furcsállja, amit látott.

ANNA: Mit csinálsz?

JÓCSAJESZTER: Kicsit megrohant a hús. Ez is jó pasi.

JÓCSAJESZTER nevet, elindul kifelé.

ANNA (*utánaszól*): Hova mész?

JÓCSAJESZTER kimegy, ANDREA odamegy ANNÁhoz.

ANDREA: Szeretsz táncolni, ugye?

ANNA: Nem szoktam.

ANDREA: Biztos jól táncolsz. Van valakid?

ANNA: Nincs.

ANDREA: Sokan ismerkednek esküvőkön. Hátha neked is összejön. Nem túl nagy a választék, de azért lehet találni valakit, ha akarsz.

SZABOLCS sietve közeledik.

SZABOLCS (*dühös, a szaftos ingét mutatja*): Kurva élet, az ingem! Picsába! Leszaftoztam a szarvassal.

SZABOLCS megtorpan, aztán megy tovább, ANNA megtántorodik.

ANNA: Ing... Az inge... Ingovány...

ANDREA megtartja, hogy ne dőljön el.

ANDREA: Rosszul vagy?

SZILÁRD érkezik, átveszi ANNÁT ANDREÁról, aki grimaszt vág, és elsétál.

SZILÁRD: Sok volt a rozé?

ANNA: Semmi baj. (*Halkan*) Kimehetek a mosdóba?

SZILÁRD Miért ne mehetnél?

ANNA lassú léptekkel hátramegy. SZILÁRD elsétál egy pohár whisky-ért.

JÓCSAJESZTER érkezik, odamegy hozzá.

JÓCSAJESZTER: Himbáltassam a mellemet? Libbentgessem a hajamat? Vagy felejtsem kinn egy kicsit a nyelvemet? Melyik jobb neked?

SZILÁRD megütközve néz rá.

JÓCSAJESZTER: He?

SZILÁRD: Hát... Egyik jobb ötlet, mint a másik.

JÓCSAJESZTER: Választhatsz.

SZILÁRD: Válassz te!

JÓCSAJESZTER félnevet, félnéz az égre.

JÓCSAJESZTER: Szép a Hold. Mintha oda volna festve az égre.

SZILÁRD: Azt tudod, hogy a Hold-modul visszadobódott a felszínéről?

JÓCSAJESZTER: Azt se tudom, mi az a Hold-modul.

SZILÁRD: Holdkomp, magyarul. Egy teljes órán át mozgott, ami azt jelenti, hogy üreges a felszín. Az viszont természetellenes.

JÓCSAJESZTER: Tehát?

SZILÁRD: Tehát a Hold esetleg nem természetes, hanem mesterséges képződmény.

JÓCSAJESZTER röhög.

JÓCSAJESZTER: A butaság idegesít ám. Az örület is. Nem, attól inkább félek.

SZILÁRD: Ezt most rám érted?

JÓCSAJESZTER: Á, csak mondom.

JÓCSAJESZTER nevet, elsétál. SZILÁRD néz utána. JÁNOS továbbra is kerülgeti ANDREÁT, felbajt egy pálinkát. PAPA magában iszogat és eszeget, PÁL eszik és fotózik. SZABOLCS visszatér a mosdóból, vizes folt van az ingén. ANNA is a mosdóból jön, riadtan tekintget jobbra-balra. Leül. Időnként a férfiak ránéznek, ezt észleli. SZABOLCS ismét ROZINÁL próbálkozik.

SZABOLCS: Leettem magam.

ROZI: Nahát.

SZABOLCS: Biztos nem táncolunk?

ROZI: Egy másik életben, talán.

SZABOLCS: Kivárom.

SZABOLCS körbenéz, jobb híján PAPÁHOZ lép, vele iszik tovább. JÓCSAJESZTER odamegy ROZIHÓZ.

JÓCSAJESZTER: Honnan szerváltad ezt a baszott jó fülbebigyót?

ROZI: Művész mozi. Már jó pár éve.

JÓCSAJESZTER: Még erotikusabbá tesz, mint amilyen egyébként vagy.

ROZI: Ó! A köhögős is kiszúrt magának.

JÓCSAJESZTER: Láttam, hogy elküldted őt a halál faszára. Kiszúrtalak én is.

ROZI: Hopp! Erre nem számítottam most valahogy.

JÓCSAJESZTER: Csak egy ártalmatlan angyal vagyok. Ja, nem, akkor nem bámulnám pofátlanul a melledet.

ROZI: Hát... Csupa meglepetés az élet. Te lesbikus vagy?

JÓCSAJESZTER: Nem nemfüggő vagyok. És örök szeretősdiző. De a vonzalmaimnak csak a kisebb része fiziológiai, a lényeg a fejemben dől el. Nekem az agyamat üti ki a szex. A legnagyobb orgazmusaimhoz teljes szellemi ráhangolódás kell.

ROZI: Aha.

JÓCSAJESZTER: De sokszor csak játszom. Nem mindig kell komolyan venni.

ROZI: Oké.

JÓCSAJESZTER: Hány pasid volt idén?

ROZI: Hogy?

JÓCSAJESZTER: Na?

ROZI: Idén? Kettő.

JÓCSAJESZTER: Csak kettő? Pedig már október van. Nekem, asszem, öt komolyabb. Várj. *(Gondolkodik)* Öt, igen. Év elején senki. Egész februárig. Aztán jött egy, aki szétbazdmegezte a napot, de közben Szép Ernőn sírt. Néha fel kellett olvasnom neki. Utána jött egy vörös, azt jobban bírtam,

míg ki nem fejtette, hogy normális párkapcsolatban felelni kell minden számlát. Mert ha nem együtt fizetünk, az kurvajelleget kölcsönöz a nőnek. Idióta. Nem mintha ezzel problémám lett volna.

ROZI: Hogy kurvának néznek?

JÓCSAJESZTER: Akár. Ez volt a dilije annak a fasznak, a közös fizetés. A harmadikkal össze is költöztem. Mindjárt az első napon figyelmeztetett, hogy ügyesen készítsem a karfiolos ételeket, mert ha a szar utóíz megérzi, akkor hányni fog. Aztán megbetegedett.

ROZI (*nevet*): Ételmérgezés?

JÓCSAJESZTER: Nem. Rák.

Csend.

JÓCSAJESZTER: A negyedik utált csokolózni. Azt mondta, az olyan neki, mintha megrabolnák. Úgy érzi magát, mint a primitív törzsek tagjai, amikor lefényképezik őket. Mintha ellopnák a lelkét. Barom állat. Neked is ilyen hülyék jutottak?

ROZI: Hát... Az első hipochonder volt. Állandóan kivizsgálásokra járt, viszont be volt szarva tőlük. Az urológián azt írták a papírjára, hogy „a vizsgálat kooperáció hiányában elmaradt”.

JÓCSAJESZTER (*röhög*): Kurva jó!

ROZI: Mentem vele mindig, fogtam a fejét vérvételkor, ilyenek. Egyszer az egyik nővér azt mondta a másiknak, hogy „az agilis kis nő mehetne vele segédkezni a vizeletminta-adásban”. Agilis nő lettem mellette. Én. Agilis nő.

JÓCSAJESZTER: Biztos tudsz az lenni.

ROZI: Anyámra mondták mindig ezt. Olyan nem akarnék lenni, mint ő. Szegény. Mindegy, a lényeg, hogy kirúgtam a csávót. A másik meg, az meg... Nem itta a kávé, hanem ette. Kiskanállal. Azt se bírtam sokáig.

JÓCSAJESZTER: Én azért basztam ki az ötödiket, mert a Facebook-on állandóan lájkolgatta a saját bejegyzéseit.

Nevetnek.

JÓCSAJESZTER: Akkor most? Kis tánc?

JÓCSAJESZTER átöleli ROZIT, aki ezt furcsállja, de azért kitáncol vele a számkra nem látható részbe. JÁNOS messziről figyelni ANDREÁT. SZABOLCS a háta mögé lopózik.

SZABOLCS: Hé, kislány!

JÁNOS összerezzen, SZABOLCS röhög, ő is részeg már.

SZABOLCS: Én vagyok, ne szarjál! A negrós. Nem fogatlan rendőr. (*Köhög*)
Hogy is hívnak téged?

JÁNOS: János.

SZABOLCS: János! Nem Jancsi vagy Jani, hanem János.

JÁNOS: Bajod van vele?

SZABOLCS: Én neked lehetek Szabi, Szabcsi, Szabber, Szabolcs, amit akarsz.

Miért nem láttad tíz évig a lányodat?

JÁNOS ideges lesz, otthagya. SZABOLCS legyint. ROZI bejön be, kipirosodva járkál, már nem púderes az arca. PÁL lefotózza. ROZI nem találja a helyét, visszamegy a kinti részbe. JÓCSAJESZTER érkezik, leül ANNA mellé, enni kezd.

JÓCSAJESZTER: Egész jó kis nő a vámpírlány. Bár félénkebb, mint ahogy kinéz.

ANNA: Figyelj... Kimentem az előbb a mosdóba.

JÓCSAJESZTER: Merész húzás. Gecijó ez a saláta, egyél!

ANNA: Kíváncsi voltam, utánam jönnek-e.

JÓCSAJESZTER: Mondom, hogy le se szarnak.

ANNA: Csak azért nem jöttek, mert onnan nem lehet elmenni. Nem férek ki a kis ablakon.

JÓCSAJESZTER: Ki akartál mászni?

ANNA: Csak megnéztem.

JÓCSAJESZTER: Elmennél? Most kezdődik a buli! Sótlan a kukoricásali.

ANNA: Onnan nem lehet kiszökni.

JÓCSAJESZTER: Hagyd már ezt a faszszágot!

ANNA: Nem érted, hogy valaki mindig figyel? Nézd!

ANDRÁS és PÁL valóban odanéz.

JÓCSAJESZTER: Hú, mennyi ellenség! *(Röhög)* És? Mi lesz? Baltás horror? Vagy csak simán leszúrnak?

ANNA: Nem véletlen, hogy ilyen kevesen vannak. Egy lagzin ilyen kevesen?!

JÓCSAJESZTER: A többiek mind megölték. *(Nevet)*

ANNA: Andrea az egyetlen, aki ártalmatlannak tűnik, meg talán az öreg, de ki tudja? Volt ez az ingovány szó, most meg az a Szabolcs azt mondta, ing, és ettől zavarba jött.

JÓCSAJESZTER: Attól, hogy ing?

ANNA: Azt mondta, szaftos lett az inge. Ahogy kimondta, egyből odakapta rám a tekintetét. Elszólta magát. Az ingról eszébe jutott az ingovány.

JÓCSAJESZTER *(kacag)*: Kabaré.

ANNA: Életveszélyben vagyok, nem érted?

JÓCSAJESZTER nevet, aztán lassan elkomorodik, ahogy ANNÁra néz. Eszik tovább.

ANNA: Az lesz a legjobb, ha itt maradok. Innen látom, ki figyel.

JÓCSAJESZTER: Nem akarsz inkább durván berúgni?

Lassú dal szólal meg, ANDREA és ANDRÁS ölelkezve táncolni kezd, őket nézi mindenki.

JÓCSAJESZTER: Ó, most nagyon hisznek az örök szövetségükben.

ANNA: Hogy lehetsz ennyire cinikus?

JÓCSAJESZTER: Tömény giccs.

A táncoló párt mosolyogva nézik a többiek, JÁNOSnak kicsordul a könnye. PÁL pár képet csinál, aztán SZILÁRD mellé lép.

PÁL: Egyre puhább, egyre olvadóbb.

SZILÁRD: Andrea?

PÁL: Milyen szép. Természetes.

SZILÁRD: Apa.

PÁL: Csak mondom. Nincs rajta többkilónyi pakolás, nem csináltak neki másik fejet, ahogy szoktak a menyasszonyoknak. Anyádat is hogy elbaszták. Nem is hasonlított magára. Alapból lecsoffadt a haja, szétesett, hiába csurkázta föl, az esküvőre meg csináltak neki egy hajkölteményt. Klassz volt, csak nem ő. Bárcsak itt lehetne. *(Csend)* Mielőtt meghalt, kiment belőle minden érzés. Irántam legalábbis. Úgy nézett rám, mint egy vadidegenre.

SZILÁRD: Nem hiszem.

PÁL: Nézd, a fekete csajnak még az itala is fekete.

ROZIRA mutat, aki kólásüveget tart a kezében.

PÁL: Meg biztos az illata is.

SZILÁRD *(elmosolyodik)*: Jobban áll neked, ha ilyeneket mondasz, mint amikor hülyeségeket beszélsz.

PÁL: Nem hülyeség. Anyádból kiment minden érzés. Nem tudtam mit csinálni.

SZABOLCS ismét ROZI mellé lép, de mielőtt megszólalna, ROZI szól hozzá.

ROZI: Na, mi van, sedre bébi? Megint itt vagy?

SZABOLCS: Sedre?

ROZI: Szeretnél dumcsizni?

SZABOLCS: Ez az, tegezve minden könnyebb. Nem fáj, mikor beteszed a piercinget az orrodba?

ROZI: Nem nagyon teszem be, mert ki se veszem.

SZABOLCS: És mi van, ha náthás vagy?

ROZI: Kifújom az orromat.

Csend.

SZABOLCS: És...

ROZI: Mondd csak! Bátran.

SZABOLCS: Csak hogy... Nem nyomódik az orrodhoz, mikor kifújod? Ha náthás vagy.

Csend.

ROZI: Váltunk témát!

SZABOLCS: Jó.

ROZI: Mi a véleményed arról, amikor pénzt kérnek a vécéhasználatért?

SZABOLCS bután néz. Köhög. Továbbra is a táncoló párt nézi mindenki.

ROZI: Az egyik pasimmal voltam egy szórakozóhelyen. Megyek ki a vécére, ül a bejáratnál egy nő. Mikor jövök ki, erre megszólít. Hogy elégedett vagyok-e a tisztasággal. Mondom neki, maximálisan, azzal már kevésbé, hogy nem ingyenes a vécé. Lelkem, mondja a nő, csak akkor fizet, ha szeretne. Oké, de ha nem fizetek, akkor rosszul kell éreznem magam. Ezt nem tartom korrektnek. Mit, lelkem? Azt, bazdmeg, hogy itt ül, és elvárja, hogy fizessek. Egy alapszolgáltatásért. Érti, igazam van. De kérdezne valamit. Hogy fáj-e ez a befektetés. Milyen befektetés? Hát tiszta fekete, lelkem, rúzs, szem, minden. Mondom, miért fájna? Mi? A rúzs? Vagy mi? Erre csak vigyorog. Elkönnyült az egész. Már nem is a WC-ről beszélgettünk. Így aztán nem jöttünk ki szarul a helyzetből. Se ő, se én. Végül fizettem neki. Ja, de, akkor én mégis.

SZABOLCS: Ő is erre gondolhatott. Hogy fáj.

ROZI: Mi? A rúzs?

SZABOLCS: A piercing.

ROZI: De a feketeséggel jött.

SZABOLCS bámulja ROZIT.

ROZI: Mit nézel így, sedre, nem láttál még fehér embert? Fekete nőt?

ANDREA és ANDRÁS csókolózni kezd tánc közben, mindenki tapsol.

7.

Meghatározatlan helyen és időben. ANNA és JÓCSAJESZTER.

ANNA: Te rendben vagy magaddal. Végigrohögöd az életedet. Én meg fekszem az ágyon, ha bajom van, dühöngök, szívesen belevernék a falba, de rájövök, hogy egyrészt fájna, másrészt átjönne a szomszéd. Okosan kontrollálom magam.

JÓCSAJESZTER: Inkább ostobán. Meg kéne ismerkedned Azraellel. Ki tudja, talán most is itt mászkál közöttünk. Néha érzem őt. Liliomillata van.

Időnként megcsap.

ANNA: Nincs nálad gyakorlatiasabb csaj, közben angyalokkal társalogsz.

JÓCSAJESZTER: Csak eggyel. Neked se ártana. Azrael fő angyalfeladata a gyászolók védelmezése. Vigyáz rájuk az elengedés közben. Neked lenne rá szükséged, nem nekem. Én csak jóban vagyok vele.

ANNA: Nem hiszel a szerelemben. Egy angyalban meg igen.

JÓCSAJESZTER: Muszáj, az én tudásom nem hasznosítható hit hiányában.

ANNA: Képtelen vagyok halottnak tudni őt... Most már le akarom tenni ezt a...

JÓCSAJESZTER: Lappangó elintézetlenséget. Hát akkor tedd le!

ANNA: Egyszer sem mondtam neki, hogy szeretem. *(Sírni kezd, maga elé)*
Szia, szerelmem, szia, te Hold-halász.

JÓCSAJESZTER: Hold-halász?! Jézusom!

ANNA: Akarod, hogy megölelgesselek, szerelmem? ... Nem tudlak. De akarnád?

JÓCSAJESZTER: Jaj, ne, ne, ezt kurva gyorsan fejezd be! Ez a nyavalygás rettenetes. Egyébként is férfidolog. A nyavalygás. Nő vagy, túlélő.

ANNA: Ha becsukom a szemem, a sárga pulóverében látom. A kapucnisban. Nevet és káromkodik. Jól állt neki a fekvőtámaszozás és a túrós palacsinta is. Meg a sör és a kaukázusi kefir. Annyi minden, ami másnál sehogy nem jönne össze. Tudod, hogy ugyanazt a könyvet olvastuk, amikor összejöttünk?

JÓCSAJESZTER: Igen, mondtad párszor.

ANNA: Kérdeztem tőle, szerinte van-e akkora szerelem, mint a regényben. Ötvenvalahány évig tartó.

JÓCSAJESZTER: Olvastam én is. Elfelejtetted a lényegét. A főhős csávó nem úgy vágyakozza végig az életét, hogy nem dug, ellenkezőleg. Elkap mindenkít, aki szembejön. Másként szar szentimentáliskodás lenne. Neked is ezt kellene csinálnod.

ANNA: Ha nem küldöm el neki az SMS-t a születésnapján, ha nem esik az eső, ha nem motorozik éppen, vagy nem pont az Erzsébet-hídon...

JÓCSAJESZTER: Így kellett lennie. Nem ver az élet, csak terel. Már két éve nem voltatok együtt, amikor történt.

ANNA: De nem ment ki belőlem. Tudtam, hogy van. Él. Még bármi lehet. De csak míg él.

JÓCSAJESZTER: Ezt rossz hallgatni. Egy ideig komoly életcélom volt, hogy kirángassalak a balfasz, pityorgó állapotodból. Hogy ne ostorozd magad, épülj fel. Azt hiszem, fel fogom adni. Élj, ahogy akarsz. Tűz és víz vagyunk, legalább kiegészítjük egymást. Én a tűz, te a víz.

ANNA: Mi ez a szag?

JÓCSAJESZTER: Mi volna? Liliom.

8.

A lagzi. SZILÁRD lassúzik ANNÁval. Tisztelettudóan fogja a derekát. ANDREA egyedül áll pohárral a kezében, JÁNOS tendál felé, de az utolsó pillanatban elkanyarodik. Felkap egy pálinkát az asztalról. ANNA szánakozva nézi őt, mondana valamit SZILÁRDnak, de inkább mégse szólal meg. PAPA odainti magához JÁNOST, koccint vele, majd röhögve földhöz vágja a poharát. Szól a zene, így ez nem tűnik fel senkinek.

SZILÁRD: Nagy szerencse, hogy nincs vőfély. Lennének mindenféle idegesítő játékok. Mondjuk, ahhoz több vendég kellene. Kevesen jöttek el.

ANNA: És miért jöttek el kevesen?

SZILÁRD (*zavarban*): Így alakult. (*Mintha terelné a szót*) Mindig esküvőket akartál celebrálni?

ANNA: Nem. Zenélni akartam. Aztán máshogy lett.

SZILÁRD: Aha. És miből van több? Esküvő vagy halál?

ANNA: Halál. (*Kis csend*) Nálunk sok a kórház. János, Korányi. De a nyolcadik kerületben például a szülés vezet. Ott vannak a szülészetek.

SZILÁRD: Nincs meged? Kimehetünk, ha akarod.

ANNA (*megijed*): Nincs.

SZILÁRD: Megnézhetnénk az Orionidákat. Meteorraj.

ANNA: Tudom, mi az.

SZILÁRD: Most van aktivitási maximumon. A Föld most halad át a Halley-üstökös törmelékpásztáján. A darabkák a légkörbe érve felizzanak. Miután a Hold alábukik, és az Orion feltűnik a keleti horizonton, óránként húsz-harminc meteort is látni.

ANNA: Felhős az ég.

SZILÁRD: Oké, akkor benn maradunk. Semmiféle tatár nem hajt.

ANNA: Mi van a kiskert végében?

SZILÁRD: Kijárat. De zárva van a kapu. Mögötte meg az erdő. Sok szarvassal.

ANNA: Félek a szarvasoktól.

SZILÁRD: Hogyhogy?

ANNA: Mindegy.

SZILÁRD: Mondd!

ANNA (*sóhajt*): Erdő szélén laktunk gyerekkoromban. Együtt aludtam a tíz évvel idősebb nővéremmel. Mesélt nekem a nagylányos ügyeiről. Egyik este sokáig sugdolóztunk. Aznap vesztette el a szüzességét. Mesélt róla, elég részletesen. Hogy hogy gombolta ki őt az összes ruhájából valami segédmunkás csávó. Anyám meghallotta, hogy beszélgetünk. Bejött, és

elkezdett kiabálni, hogy ha nem fejezzük be, kizár az erkélyre, jön a szarvas, odaáll az erkély elé, felbök az agancsával és elvisz. Reggelig remegtem a takaró alatt. Elképzelttem, ahogy felbök az a hatalmas állat. Hetekig nem tudtam rendesen aludni.

SZILÁRD: És még mindig félsz tőlük?

ANNA: Nem szeretem. Félelmetes.

SZILÁRD: Erre inni kell. Hozok egy whisky-t.

SZILÁRD elmegy italért. ANNA azonnal elindul az ellenkező irányba, kimegy. PAPA sétálgat JÁNossal, részegen magyaráz neki.

PAPA: Akartak nekünk írni egy szoftvert az órarendgyártásra. Betáplálták a fő paramétereket. Mindenki mondta az igényeit. Nekem nyolc órára van a héten, jó lenne két nap alatt letudni. Nekem öt, de nem jönnek be reggel 8-ra. Minden kívánságot belevettek. Lett egy órarend, és mindenki visított. Mert nem lett jó. Nem lehet jól megcsinálni. És miért nem lehet?

JÁNOS megrántja a vállát. SZILÁRD jön vissza a whisky-kkel, de hiába keresi ANNÁT a szemével.

PAPA (*JÁNOSnak*): Ez a görbe és a szögletes közti különbség, fiam.

PAPA átöleli JÁNOST, elkormányozza onnan. JÓCSAJESZTER bukkan fel, odamegy SZILÁRDhoz, elveszi az egyik whisky-t tőle.

JÓCSAJESZTER: Miféle kaják ezek, Szisz? Szarvas meg kacska. Miért nincs valami normális?

SZILÁRD: Nagyon finomak.

JÓCSAJESZTER: Nem, nem, nem. Nekem nem jó. Tudod, mi az az anatiszofobia? Nem tudod. Attól való félelem, hogy valahol valamilyen kacska figyel.

SZILÁRD: Figyelnek a kacsák az asztalról?

JÓCSAJESZTER: Mindegy, megoldom magam köretekkel. Láttad, milyen szépen ment le ma is a nap? Én rajongok a naplementéért! Pedig az valami búcsúzás. És mégis, belebizsergek, mikor megy le. Mire leér, felgyulladok.

SZILÁRD: Kimenjünk?

JÓCSAJESZTER: Nem kell. Már lement.

JÓCSAJESZTER felhajtja a whisky-t, SZILÁRD is megissza. Leteszik a poharakat egy asztalra.

JÓCSAJESZTER: Tudod, mi nekem a naplemente? A mámor startpisztolya.

SZILÁRD: Ó!

JÓCSAJESZTER: Képzavar? Leszarom.

JÓCSAJESZTER kurjant egyet, lerúgja a cipőjét, ami nagy tóben elrepül, és nekiütődik a falnak.

JÓCSAJESZTER: Mi van? Úgy nézel rám, mint a piros kukoricára. Gyere, ösz-
szetesztelek!

JÓCSAJESZTER megragadja SZILÁRDot, hozzádörgölőzik, belenevet az arcába.

JÓCSAJESZTER: Szisz. Szisz. Becéz így valaki? Hogy Szisz? Szisz-visz! Szisz-
viszki! A Szisz-viszki jó, de a borok sajnos retökszarok.

SZILÁRD: Kicsit berúgtál.

*JÓCSAJESZTER elsétál a cipőjéért, felveszi, majd a fejével nekitámaszkodik
SZILÁRD mellének, belemarkol a fenekébe.*

JÓCSAJESZTER: Na. Igázz már le, Szisz! Kinn az erdőn is nászidőszak van.

*SZILÁRD bizonytalankodik, JÓCSAJESZTER lesmárolja, és behúzza egy sarok-
ba. Kibúzza a színről. ANDREA és ROZI keveredik középre.*

ANDREA: Azt kérdezi tőlem az a kis drága, hogy Andi néni, a felnőttek is
szoktak álmodni? Persze, mondom, én is, minden nap. Láttam a kétke-
dést a szemében. Nem erre számított. Azt gondolta, az álmodás mese-
dolog. Persze, összepusztítottam.

ROZI: Aranyos.

ANDREA: Folyton meghatódom az ovisaimon, ahogy fogják egymás kezét,
mert azt mondjuk nekik, úgy kell sétálniuk. Egyszer hallottam, hogy
az egyik odaszól a másikhoz: ilyen gyorsan még soha nem baktattunk,
ugye? Egyszer meg azt kérdezte egy pici az anyukájától: Anyu, ki készíti
a felhőket?

ROZI: Jó anyuka leszel.

ANDREA: Nem tudom.

ROZI: Biztos.

ANDREA: Micsoda anyátlan esküvő ez. Se az enyém nem él, se az Andrásé.

ROZI: Az enyém se.

ANDREA: A tied se.

ROZI (*mosolyog*): Anyátlan esküvő, ez jó.

ANDREA: Jobb volna, ha nem az volna. (*Csend*) Néha úgy meg tudom saj-
nálni az embereket. Ahogy igyekeznek. Amikor télen fáznak és begom-
bolkoznak. Összehúzzák a kabátjaikat. Az a mozdulat...

ROZI: Tele van jósággal a szíved.

*JÁNOS nagy levegőt vesz, és hegedűvel a kezében megáll ANDREA előtt. ANDREA
dühös lesz.*

ROZI: Csak az apádnak nem bocsátasz meg.

ANDREA idegesen sarkon fordul, elmegy. JÁNOS tovább álldogál. ANDREA lassít, megáll. Visszafordul, az apja elé sétál. Csendben nézik egymást. Lassan felfigyelnek rájuk a többiek. SZILÁRD bejön, JÓCSAJESZTER nincs vele. PÁL SZILÁRD és ANDRÁS mellé lép, halkán beszélgetnek.

PÁL: Mi folyik itt?

ANDRÁS: Tíz éve nem találkoztak.

PÁL: Azt tudom.

ANDRÁS: De azt nem mondtam még, hogy miért.

SZILÁRD: Azt nekem se.

ANDRÁS: Börtönben volt.

PÁL: Miért?

ANDRÁS: Megölt valakit.

JÁNOS előveszi a hegedűt, a nyakához illeszti, továbbra is a lányát bámulja. Sokáig csak tartja a vonót, aztán játszani kezdi a Bóbita című gyerekdalt. Hosszan, minden versszakát elhúzza. PAPA ANDREA vállára teszi a kezét, ANDRÁS pedig testőrként áll a felesége mellett. SZILÁRD fanyar mosollyal figyel, PÁL elfelejt fotózni, SZABOLCS beleköhög a dalba. ROZI tátott szájjal néz. ANNA bejön, körbekémlél, és miután nem figyelnek rá, elindul a kijárat felé. Eszébe jut valami, az asztal felé lép, magához veszi a táskáját és a kabátját. Indul az ajtó felé, majdnem odaér, amikor abbamarad a dal. Megtorpan, teljes csend, senki nem mozdul. ANDREA mintha meghatódna, de uralkodik magán. PAPA óvatosan tapsolni kezd, csatlakoznak a többiek is, ANDREA ellép, nem békül. ANNA közben felveszi a kabátját, továbbindul, már majdnem eléri az ajtót, amikor SZILÁRD észreveszi, és utána megy, a vállára teszi a kezét.

SZILÁRD: Szökünk, szökünk, Mátyás Anna?

ANNA összeomlik.

SZILÁRD: Ilyenkor veszélyes ám egyedül. Csörtethetnek mindenféle vadak.

Kéne beszélünk egy-két dologról. Gyere!

ANNA (*halkan*): Könyörgöm...

SZILÁRD: Mit mondasz?

ANNA zokogni kezd, a földre borul.

SZILÁRD: Hé, mi történt? (*Ráborul, öleli*) Mi a baj? Egy ideje furcsán viselkedsz.

ANNA: Furcsán?

SZILÁRD felállítja, visszaviszi a többiekhez.

ANNA: Hova viszel?

SZILÁRD: Semmi baj. Később megbeszéljük. Kezdődik a menyasszonytánc.

SZILÁRD leveszi ANNÁról a kabátját, a székre teríti. Odaviszi őt a terem közepére. Indul a menyasszonytánc. Mindenki viszonylag hosszan táncol ANDREÁval, aki nem élvezi, csak túri ezeket a perceket. SZILÁRD piros kalapot tart a kezében, közben szemmel tartja ANNÁt.

SZILÁRD: Tessék, tessék, eladó a menyasszony!

Elsőként JÁNOS lép ANDREÁhoz, előtte az egyik zsebéből kivész egy kétezrest, bedobja a kalapba. Alig mer hozzáérni ANDREA derekához, kicsiket lépeget. Nézi a lányát, aki elnéz mellette. ANNA rémülten mozdul, ha véletlenül hozzáér valaki. JÓCSAJESZTER jön be kintről, ANNA mellé áll. Aki nem táncol, az tapsol, kivéve ANNÁt. JÁNOSTól PÁL kéri le ANDREÁt, pénzt dob a kalapba (ahogy mindenki, aki felkéri). JÁNOS nem sokkal később visszakéri ANDREÁt, innen minden második táncoló ő lesz. Minden alkalommal pénzt dob a kalapba. JÁNOS-PÁL-JÁNOS-SZABOLCS-JÁNOS-JÓCSAJESZTER-JÁNOS-ROZI-JÁNOS-PAPA-JÁNOS-SZILÁRD-JÁNOS sorrendben táncolnak. Amikor itt tartanak, SZILÁRD odatolja ANNÁt ANDREÁhoz. ANNA odalép, automatikus üzemmódban lépeget. JÁNOS megint lekéri ANDREÁt, aki ekkor hirtelen abbahagyja a táncot. A zene is véget ér. Kis csend, lihegés.

ANDRÁS: És most egy kis édesség az én édeskémnek!

Új zene indul, SZABOLCS szerpentint szór szét, ANDRÁS betol egy tortát. SZILÁRD felemel egy nagy kést. ANNÁra mosolyog, aki felsikolt. SZILÁRD átadja a kést ANDREÁnak, aki belevág vele a tortába. ANDRÁSSal elkezdik osztogatni. JÓCSAJESZTER szorosan ANNA mellé áll.

ANNA: Majdnem el tudtam menni. De Szilárd résen volt.

JÓCSAJESZTER: Jaj, de kár! Mátyás Ancsi kénytelen fincsi torcsit zabcsizni.

ANNA: Elvesztettem a legfontosabb értékemet.

JÓCSAJESZTER: Azt azért már elég régen.

ANNA: A lélekjelenléteimet.

JÓCSAJESZTER: Ja, egész másra gondoltam.

ANNA: Figyelj... A kiskert végében van egy kapu. Zárva van, de ha átmász-
nék rajta...

JÓCSAJESZTER: Láttad, amit én? Próbálták minél lazábban előrántani a kis
pénzecskejüket. De mindenki figyelt rá, hogy lehessen látni, milyen so-
kat dob be. Andrea meg hogy unta. Okos nő. Szimpatizálok vele.

ANNA: Simán megölhettek volna a tolongásban.

JÓCSAJESZTER: Viszont kibaszott bunkó az apjával. Emiatt elmehet a picsába.
Szegény kisöreg, mindent megpróbál. Lehet, hogy nekem kéne felvidí-
tanom. Biztos elhúzna nekem valami jó számot.

ANDREA és PÁL sétálnak arra, tányérukban tortaszület, mindketten ANNA-ra mosolyognak.

ANDREA: ...legalábbis a pálmalevelem szerint...

Továbbmennek.

JÓCSAJESZTER: Á, a pálmalevél. Ez is pálmalevelezik?

ANNA: Te meg angyalozol.

JÓCSAJESZTER: Az más. Emlékszel? Pár éve te is meg akartad tudni, van-e neked olyanod. Pálmaleveled.

ANNA: Persze hogy emlékszem.

JÓCSAJESZTER: Majdnem beszkeneltem az ujjlenyomatodat, hogy elküldd Indiába. Még jó, hogy lebeszéltelek. Pedig biztos az ujjad kódrendszere a lelked lenyomata. *(Röhög)*

ANNA: Talán megírták volna, mikor halok meg. Nem kéne izgulnom.

JÓCSAJESZTER: Mit gondolsz, lesz menyasszonyablás? És ha igen, kik lesznek a vicces tolvajok?

ANNÁnak eszébe jut valami. ANDREA felé néz, aki PÁL-lal üldögél. PÁL feláll, italért megy, ANNA indul ANDREA felé. Közben JÁNOS már odaért, leguggol a lánya elé, magyaráz. ANNA lelassít, de hallja a beszélgetést.

JÁNOS: Véletlen volt, esküszöm.

ANDREA feláll, mire JÁNOS is.

JÁNOS: Nem akartam megölni, baleset volt, miért nem hiszel nekem?

ANDREA otthagya, JÁNOS utána megy. PAPA és ROZI próbálja visszatartani. JÁNOS meglöki mindkettőjüket. Végül leül egy székre. ANNA odamegy ANDREÁ-hoz, megfogja a kezét, húzni kezdi maga után. ANDREA csodálkozik, de tetszik neki. ANNA felkapja a kabátját, körbenéz, úgy látja, nem figyelik.

ANNA: Hol a kabátod?

ANDREA mosolyog, ellép a kabátjáért. ANNA felkapja a tortavágó kést, a ruhája alá rejti. JÓCSAJESZTER nézi őket, csodálkozik, hátramegy. ANNA húzza maga után ANDREÁ-t.

ANNA: Gyere, csak egy kapun kell átmásznunk.

Kimennek a kiskert felé.

9.

Meghatározatlan helyen és időben. ANNA és JÓCSAJESZTER.

ANNA: Talán csak ideképelem a liliomszagot. Apám halálakor is ilyesmit éreztem.

JÓCSAJESZTER *(gúnyosan)*: Akit ugye szintén te öltél meg, akárcsak a szerelmedet.

ANNA: Konkrétan nem. De lényegében igen.

JÓCSAJESZTER: Tuti biztos voltam benne, hogy emiatt is magadat basztatod.

ANNA: Néha még teljesen szép az egész, álmodom róla. Kislány vagyok, várom haza, késik, de fennmaradhatok, anyám megengedi. Érkezik végre, jókedvű, beszalad, felkap, kacag, dobál a levegőbe. *Repülj, Panna, hopp!* A jegygyűrűje megcsillan a lámpafényben, megfogom az ujjaimmal, tekergetem. Lehet forгатni, nagy rá.

JÓCSAJESZTER: Aztán átmegy a másik szobába, és szarrá veri az anyádat.

ANNA: Vagy ahogy a mázgas ablakon nézünk ki. Esik a hó. Ketten vagyunk, a karjában tart. Bentről, a melegből figyeljük a hideget. Nagy, fekete madarak repülnek. Nemrég jöhetett haza, piros, fagyos még az arca. Lehelem, melegedjen fel minél előbb, ne fázzon szegény. Kifelé mutat, magyaráz valamit.

JÓCSAJESZTER: És előtte vagy utána kergeti szíjjal a nővéredet?

ANNA: Akkor még csak annyit láttam, hogy anyám sokat sír. Meg hallottam néha egy kis csapkodást.

JÓCSAJESZTER: Biztos azt gondoltad, a huzat. Én kurvára pofán basztam volna.

ANNA: Kiskoromról beszélek. Később minden megváltozott. Talán akkor kezdtem el gondolkodni a mindenről meg a semmiről.

JÓCSAJESZTER: A mindenről is gondolkodtál? Ezt nem tudtam. Nem voltál egy kicsit koravén csajszi?

ANNA: Ahogy később tudatosodtak a dolgok, elszivárogtak a jó érzések. Kicsordultak, vége lett. Nagy kudarc volt.

JÓCSAJESZTER: Igazi szerelmi csalódás, mi?

ANNA: Az.

JÓCSAJESZTER: Volt-nincs aranyos apuci.

ANNA: És együtt járt a haraggal, rosszakarattal, bosszúvággal. Egészen addig durvult a dolog, míg meg nem történt a baleset. Csináltak egy tesék-lássék vizsgálatot, kérdezgettek, én meg okosan válaszolgathattam. Még sajnáltak is. A kihallgatás után anyámmal volt egy hosszú összenézésünk. Bámultunk egymás szemébe, megbeszéltünk szavak nélkül mindent. Azok voltak az utolsó tiszta percei. Ott történt velem valami helyrehozhatatlan. A nézésemről, amit látott a szememben. A végtelen nyugalamtól. Nem bántam, ami történt, sőt megkönnyebbültem. Pontosan tudtam már, apám mit művel velük, hiába titkolták. Már nem volt „repülj, Panna, hopp”, ahogy kicsit nagyobb lettem, azt üvöltözte, ne merjek olyan rohadt kurva lenni, mint az anyám és a nővérem. Egyetlen dolog zavart, hogy közelről láttam, hogy megy ki belőle az élet. Nézett

rám csodálkozva, lentről. A legszarabb az eldőló létra hangja volt. A nagy robaj, a csapódás. Mint egy végítélet. A hang is, meg a látvány is beégett az agyamba. Viszont ha apámról álmodom, mégsem vérben fetrengve, értetlenkedve látom, hanem ahogy dobál a levegőbe. Két ember élete szárad a lelkemen, ha úgy vesszük. Nem, három, anyám is miattam omlott össze.

JÓCSAJESZTER: Persze, meg még az egész világ összes bűnét is vedd magadra. Vagy esetleg hagyd a picsába az összes faszságodat, bűnbánatodat, lelkiismeret-furdalásodat, és mentsd fel magad. Bassza meg mindenki magát, megérdemli a sorsát mindenki.

ANNA: Szuper ötlet.

JÓCSAJESZTER: Tartás és öntudat, Mátyás Anna! Nem kell cüppögni a betegítő dolgokon! Nyugalom, harmónia, béke! És rengeteg szex.

ANNA: Nem ilyen egyszerű. A gyógyuláshoz katarzis kell.

JÓCSAJESZTER: Jó, de még mennyi?

10.

Erdő. ANNA és ANDREA. ANDREA vidám.

ANDREA: Kábé most kezdenek keresni. Nem kell ennél messzebb mennünk. Hé! Állj meg!

ANNA: Te is benne vagy?

ANDREA (*nevet*): Kijöttem volna veled, ha nem volnék?

ANNA: Nem ebben. Az egészben.

ANDREA: Azt hittem, Szilárdék rabolnak majd el, de így se rossz. Sokat jöttünk, nehogy eltévedjünk.

ANNA: Érted, miről beszélek?

ANDREA: Nem tévedünk el?

ANNA: Már nem tudom, merre vagyunk.

ANDREA: Na, az marha jó. Mert én se. Nem tudok tájékozódni. Kezd hideg lenni. Mi van, nem is keresnek? Kiabáljunk. Bár ne, végül is nekik kell megtalálniuk. Csak ne az apám jöjjön elsőnek.

ANNA: Tudom, hogy gyűlölöd.

ANDREA: Nem gyűlölöm.

ANNA: Azt is tudom, hogy börtönben volt.

ANDREA: Ki mondta?

Csend.

ANDREA: Hát még ha azt is tudnád, kit ölt meg.

ANNA: Kit?

ANDREA: A nevelőapámat.

Zúg a szél.

ANNA: Akkor rokon lelkek vagyunk. Nekem az édesapámat ölték meg.

ANDREA: Ne. Tényleg? Ki?

ANNA: Egy létra.

ANDREA nevetni kezd, aztán elszégyelli magát.

ANDREA: Bocs. Csak azt hittem, valaki tényleg. Az igazi rokon lelkek egyébként azok, akiknek azonos a kódrendszerük. Nekik folyamatosan dolguk van egymással, több leszületésben is találkoznak.

ANNA: Igen, tudom. Olvastam a furá tamilokról. Azokról beszélsz, nem? A speciális lélekvándorláshitükről.

ANDREA: Igen.

ANNA: Tetszett, hogy voltak ezek a látók, akik kapcsolatban álltak mindenféle dimenziókkal. És hogy a sugallataikat pálmalevelekre írták.

ANDREA: Ők csak diktáltak, a pálmalevelekre a tanítványaik írtak.

ANNA: Ja, tényleg, pedig ezt is tudtam. El is képzeltem őket minimális igény-nyel éldegélő kis manóknak.

ANDREA: De azt is tudod, hogy csak azoknak van pálmalevelük, akiknek még van valami sorsfeladatuk, ugye?

ANNA: Ennyire nem mentem bele.

ANDREA: Ők mindegyik életükben segítő munkát végeznek. Orvosok, tanárok, ilyesmi. Az anyakönyvvezetés segítő munka? Segít vagy árt?

ANNA: Ki tudja?

ANDREA (*nevet*): Te is öreg lélek lehetsz. Mint én. Már kisgyerekként tudtam. Anyámnak négyéves kora óta az anyja voltam. Akkor neked is van pálmaleveled?

ANNA: Nem kértem el az enyémet. Lebeszéltek. Meg én is kicsit magam. Megijedtem. Olyan dimenziók ezek, amikről nem biztos, hogy tudni szeretnék. Úgyhogy lekanyarodtam róla.

ANDREA: Nem kell félni, mindenkinek csak annyit mondanak el, amennyit elbír. Én például nem tudtam meg, hányadik életemet élem. Talán megijednék, ha kiderülne, hogy az utolsót. De azt elmondták, hogy ha minden úgy megy tovább, ahogy addig, tehát ha nem változtatok semmin, akkor mikor lesz az esküvőm. Most. Kicsit úgy intéztem, hogy tényleg biztosan most legyen. Azt is tudom, miért nem mentem feleségül senkihez korábban. A gyerekvállalással kapcsolatos. Valamikor orvos voltam Amerikában. Régen, a kolonizáció idején. Tele volt a környék járványokkal. Nem csoda, rengeteg ember, nulla infrastruktúra. Feltalál-

tam egy szert az egyik addig gyógyíthatatlan betegségre, de a terhes nők elvetéltek tőle. Ez valami mellékhatás volt. Így túléltek, de a babájukat elveszítették. Ezek a lelkek nem tudtak leszületni miattam. Közben meg ilyen nincs, valakinek vagy jönni kell, vagy nem. De akkor is: a fájdalom, amit ezek a nők éreztek, az ő hozzám állásuk nagyon rossz energia volt. Ezeknek az anyáknak a lelkétől kell feloldozást nyernem. Oldanom kell a negatív karmát. Kaptam egy feladatot. Ha ételt adsz, áldást kapsz. Harminchárom terhes nőnek kell ételt adnom. Nem könnyű, mert mit mondasz nekik? Rádásul a kezemből kell elvegyék, és nekem kell készítenem. Huszonhat már megvan. Még hét nő, és teherbe eshetek.

ANNA: Ezért mentél férjhez? Hogy végre szülj? Nem is vagy szerelmes?

ANDREA: Nem mondtam, hogy nem vagyok szerelmes.

ANNA: András tudja ezt az egészet?

ANDREA: Nem. Nem kell tudnia.

Csend.

ANNA: Nem vagy szerelmes.

ANDREA: Te miről beszélsz?

ANNA: És az apád... Hogy ölte meg a nevelőapádat?

ANDREA: Ebbe ne menjünk bele.

ANNA: És miért? Miattad? Vagy anyukád miatt?

ANDREA: Na jó, húzzunk vissza!

ANNA: Semmi közöm hozzá, de mi van, ha...

ANDREA: Milyen ha?

ANNA: Mi van, ha valami családon belüli erőszak miatt, lehet, hogy nem is tudod, mert kicsi voltál, és csak miattad ölte meg, vagy nem tudom.

ANDREA gyanakodva nézi ANNÁT.

ANNA: Csak gondolkodom.

ANDREA: Senki nem kérte, hogy gondolkodj, meg hogy hülyeségeket beszélj.

ANNA: De talán nem tudsz valamit, ami fontos.

ANDREA: Ezt a dolgot... Nem veled fogom kielemezni. Menjünk vissza!

ANNA: Nem kell kielemezni, csak kérdezem.

ANDREA: Gondolkodj, miket kérdezel. Induljunk!

ANNA (*gúnyosan*): Ó, te csodálatos, gyógyító lélek... A pálmaleveleddel.

ANDREA: Neked mi bajod?

ANNA: Menyasszonytánc, vakuvillanás, szerpentin, csodás hófehérség...

ANDREA: Visszamegyek.

ANNA: Nem mész vissza.

ANDREA: Mi? Van valami a szemedben, ami kurvára nem tetszik.

ANNA: Nem vagyok hülye. Tudom, hogy engem itt meg akarnak ölni. Csak azt nem tudom, te is benne vagy-e.

ANDREA: Miről beszélsz?

ANNA: Valakit valami ingoványban hagytak. A férjed apja mondta.

ANDREA: És?

ANNA: Meghallottam. Rosszkor voltam rossz helyen.

ANDREA kis csend után nevetni kezd.

ANDREA: Ingovány?

ANNA: Ingovány.

ANDREA: Vadásztak! Vaddisznót hajtottak éjszaka, Szilárd megsebesítette, de a disznó begyalogolt az ingoványba. Ők vadászok! András, Szilárd meg az apjuk, sőt, Szabolcs is velük volt!

ANNA: Nem, ez nagyon ócska magyarázat, ezt találtátok ki, hogy ha gyanút fogok, ezt mondjátok. *(Megragadja ANDREÁT)* Te is benne vagy!

ANDREA: Engedj el, kurvára nem vices!

ANNA: Most már nem vicces, ugye?

ANDREA: Te örült vagy!

ANDRÁS *(hangja messziről)*: Andi!

PÁL *(hangja messziről)*: Andi, merre vagy?

ANNA előveszi a tortavágó kést, ANDREA torkához szorítja. ANDREA pánikba esik, csöndben marad. A többiek közelednek, kedélyesen beszélgetnek, egy ideg hangosodnak, aztán elhalkulnak, ahogy távolodnak.

SZILÁRD *(hangja)*: A Mars egyszerűen megsemmisíti a saját holdjait. A Phoboson lévő árkok és barázdák azt bizonyítják, hogy a gravitáció egyre nagyobb nyomást gyakorol rájuk.

ANDRÁS *(hangja)*: Andi!

PÁL *(hangja)*: Andi, merre vagy?

SZILÁRD *(hangja)*: A Mars kelti a hullámokat, attól mélyülnek a barázdák. A Phobosz előbb-utóbb a darabjaira hull.

SZABOLCS *(hangja)*: Csak az anyakönyvvezető-bukszával lehet, az is eltűnt.

ANDRÁS *(hangja)*: Andi!

A keresők eltávolodnak, ANNA egy darabig még tartja a kést. ANDREA elhajol, futni kezd, de elbotlik, mozdulatlanul fekszik. ANNA lefagyva nézi, ahogy ANDREA nyakából vér szivárog.

ANNA: Nem... Nem...

JÓCSAJESZTER érkezik, meglátja ANNA kezében a kést.

ANNA: Nem.... Csak elesett...

JÓCSAJESZTER: Dobd el!

ANNA csak áll.

JÓCSAJESZTER: Dobd már el!

ANNA messzire dobja a kést. JÓCSAJESZTER lehajol ANDREÁHOZ, próbálja elszorítani a vérzést, de nem sikerül. Egy darabig küzd, aztán feladja.

JÓCSAJESZTER: Meghalt.

ANNA: Mi van? ... Nem, az nem lehet. Csak elesett!

JÓCSAJESZTER: Egy agancsra esett rá. Ütőér. Kész. Hú, bassza meg! Miért volt nálad a kés?

ANNA: Ez... Teljes örület... Nem én voltam...

JÓCSAJESZTER: Agancs októberben? Ilyen fás részen? Mióta? Tavasz óta? Talán két bika harcolhatott, letörhetett egyikről. Mert maguktól nem dobják le ilyenkor. A bikák hajtják a teheneket, nagyüzem van éjjel-nappal. Viszik az életüket tovább.

ANNA: Ütőér?

JÓCSAJESZTER: Ha pár centivel arrébb esik, nem történik semmi.

ANNA: A harmadik halál...

JÓCSAJESZTER: Miért volt nálad a kés?

ANNA: Kihoztam önvédelemből... Ráfogtam, hogy ne tudjon visszamenni... Nem bántottam! ... Már keresték... Kitépte magát, el akart futni...

JÓCSAJESZTER: Merre mentek?

ANNA: Azt mondta, vadászok... Ezért beszéltek ingoványról... Egy vad-disznót belehajtottak az ingoványba éjjel... Biztos nem igaz... Le fognak tartóztatni... Hacsak ezek addig meg nem ölnek... Ha megtalálnak, biztos megölnek... Takarjuk le avarral, és húzzunk innen... Bár kinyomozhatják a lakáscímemet is...

JÓCSAJESZTER: Csini kis ribanc. Ha itt hagyjuk, jönnek az állatok, és kikezdi. Végigeszik a finom kis húsát. Ez lesz a nászéjszakája. Megeszik a vaddisznók.

ANNA: Nem érted, hogy megölnek, ha visszajönnek?

JÓCSAJESZTER: Kezd baszott hideg lenni. *(Nézi a halottat)* „A nyaki pick-upon dzsesszesebb soundot tudok kicsiholni, amit csipeszelek.”

ANNA: Mi? ... Mi van?...

JÓCSAJESZTER: Csak eszembe jutott egy volt pasim. A nyakról. Ilyeneket mondott. Basszusgítáros volt. Utálta a tetkóimat. A szarvast a lapockáim között különösen. Meg szoktak hökkenni a pasijaim, mikor meglátják. Szarvas, Eszter, miért pont szarvas? Ha már, akkor miért nem őz? Ez a csávó folyton basztatott miatta, hátulról nem volt hajlandó megdugni. Nem akarta nézni. Előlről nem volt gondja velem.

ANNA: Hagyd már abba!

JÓCSAJESZTER: Nemrég találkoztam vele egy bárban, odajött, az első kérdése az volt, hogy hogy van a szarvasom. Aztán elmesélte, hogy összeverekedett egy tobozzal.

ANNA elrohan.

JÓCSAJESZTER: Anna! Hova mész? Anna!

11.

ANNA bolyong az egyre nagyobb ködben.

ANNA: Elönt egy kis boldogság, mert ideképzellek. Mesefigurának kellenne lennünk. Hét ágra süt a nap, csacsognak a jó szándékú figurák körülöttünk... Hol vagyok? (*Megáll*) Emlékszel a tervünkre, szerelmem? Hogy lesz majd egy karácsonyi édességboltunk, ahol minden piros. A termékek, a díszek, a csomagolás, a ropogós zacskók, a kirakatban lévő dolgok, a neonlámpa fénye, minden. Kinn esik a hó, nagy pelyhekben persze, benn meleg van, gőzölögnek a teák és a kávék. Jó, azok nem pirosak. (*Felnéz az égre*) Az Orionidák! Az aktivitási maximum! Mintha te tűzijátékoznál nekem! Engesztelésül az elmaradt karácsonybolt miatt. Az a csóva lehetnél te, az az erős és gyors. A lomhább ott az apám, az a semmilyen, meg Andrea. A kisebbek a meg nem született gyerekeim. Inkább talán kék üzletet kellett volna akarnunk, nem agresszív vérszínt. Kék karácsonybolt másnak nem jutna eszébe. (*Leül a földre*) Amikor meghaltál, sokat gyalogoltam. Volt, hogy órákig. Hintákba ültem, addig hajtottam magam, míg el nem szédültem. Megálltam egy-egy sarkon, amerre jártunk régen, hátha felbukkansz. Átfutott bennem egyszer, hogy jó, nem találkozhatok veled többet, az én valóságomban meghaltál, de más összeakadhat veled. Akit nem értesített a mindenség a történetekről. Létezned kell egy egyelőre számomra ismeretlen, de ettől még valóságos másik dimenzióban. Így tudtam kibírni. Egyszer beültem libegőzni. Abban nekem van valami végtelenül nyugtalanító. A bizonytalanság, a lebegés, hogy nincs talaj alattam. A fülemben szólt a *Tengerpart* című dal. Azt szeretted te is. Szembejött egy nagymama az unokájával. Kivettem a fülhallgatót, rámosolyogtam a kisleányra. Ő meg jó hangosan megkérdezte a nagyanyját: a néni miért van egyedül? Visszatettem a zenét. Aztán kiszálltam, és váratlanul ott termett Jócsajeszter. Ott ismertem meg.

Feláll, elindul. Megtorpan. Hatalmas szarvas áll előtte. ANNA megdermed, hosszú ideig rémülten nézi.

ANNA: Nem félek téled.

ANNA lassan mozdul, közelebb lép a szarvashoz.

ANNA: Gyönyörű vagy. Micsoda komoly szépség! Elegancia, egylényegűség, önazonosság. Fenséges vagy, és büszke. Nem félsz te se tőlem. Pedig nem sok anyakönyvvezetőt láttál, ugye? *(Csend)* Százezer év van a tekintetedben. Jóság és bölcsesség. Ember vagyok a te állatbirodalmaidban. Lézengek, kujtorgok idegen elemként, homály vagyok az élességben. Szarvas a ködben én is. Csak nálad otthontalanabbul.

A szarvas lassan megfordul, elindul.

ANNA: Hova indulsz? *(Utánamegy)* Hová vezetsz?

12.

Erdő, a baleset helyszíne.

JÓCSAJESZTER *(torka szakadtából ordít)*: Ide! Ide!

ANDRÁS, SZILÁRD, PÁL, SZABOLCS, JÁNOS és PAPA és ROZI érkeznek. Meglátják a földön fekvő ANDREÁT. Mellette térdel JÓCSAJESZTER. JÁNOS rohan oda elsőnek, hörög a sokktól. ANDRÁS ráborul ANDREÁra, és a nevét ismételteti. Mindenki úristenezik, és zokog.

ANDRÁS: Mentőt!

PAPA: Mentőt már felesleges.

Nézik közletről a halottat. ROZI a legjózanabb, JÓCSAJESZTERT bámulja gyanakodva.

ROZI: Mi történt?

JÓCSAJESZTER: Megbotlott. Egy agancs átszúrta az ütőerét.

ROZI: Megbotlott. Csak úgy.

SZABOLCS köhögőrohamot kap, bocsánatot kér, arrébb megy. ANDRÁS ordít. JÁNOS üveges tekintettel néz a semmibe.

SZILÁRD: Ne nyúljon senki semmihez! *(JÓCSAJESZTERnek)* Mondj el mindent!

JÓCSAJESZTER: Ennyi történt. Nem tudok többet mondani. Elesett. Elcsúszott az avaron.

PAPA: Elcsúszott? *(Csuklik)*

JÓCSAJESZTER: El.

PÁL: Hívunk kell a rendőrséget.

SZABOLCS: Miért a rendőrséget?

PÁL: Hát mit? Tűzoltókat?

SZABOLCS: Mentőket.

PÁL: Mentőt minek?

SZABOLCS: Azt kell ilyenkor, nem?

PÁL: Nem tudom.

PAPA: Elcsúszott az avaron?
SZILÁRD (*JÓCSAJESZTERnek*): Gyere csak ide!
JÓCSAJESZTER feláll, eltávolodnak a többiektől.
SZILÁRD: Te láttad utoljára, Anna. Mondd el, légy szíves...
JÓCSAJESZTER: Eszter.
SZILÁRD: Hogy?
JÓCSAJESZTER: Annát mondtál.
SZILÁRD: Úgy hívnak.
JÓCSAJESZTER: Én Eszter vagyok.
SZILÁRD: Hogy monddod? Eszter?
JÓCSAJESZTER: Eszter vagyok.
SZILÁRD elhúltan néz JÓCSAJESZTERre.
SZILÁRD: Anna, minden rendben?
A többiek lassan köréjük gyűlnek.
JÓCSAJESZTER: Összekeversz.
SZILÁRD: Megbolondultál?
JÓCSAJESZTER: Hogy volnék én Anna? Eszter vagyok.
Mindannyian értetlenül állnak, néznek egymásra tanácstalanul.
SZILÁRD: Hívja valaki a rendőrséget!
JÓCSAJESZTER: A rendőrséget? De hát nem csináltam semmit! Elesett!
SZILÁRD: Anna...
JÓCSAJESZTER: Mit Annázol? Megőrültél, mit Annázol?
SZABOLCS: Talán a mentőket kéne.
SZILÁRD: A rendőrséget hívjátok!
JÓCSAJESZTER: Nem csináltam semmit!
SZILÁRD: Hívja már valaki őket!

13.

*Orvosi rendelő. ANNA szép ruhában ül egy széken. Türelmesen várakozik.
Nyílik az ajtó, belép BITTNER doktor, kekszet eszik.*

BITTNER: Szép jó napot! Bittner doktor vagyok.

ANNA: Jó napot!

BITTNER: Kér? (*Kínálja a kekszet*)

ANNA: Nem, köszönöm.

BITTNER: Jó pedig. Vaníliás. Kellemes ez a hűvös józanság, igaz? Ahogy dől
be az ablakon. Anna, maga anyakönyvvezető, igaz? Jól tudom?

ANNA: Igen.

BITTNER: Jó dolog ennyi esküvőt összehozni?

ANNA kérdően néz BITTNERre.

BITTNER: Magának volt már?

ANNA: Esküvőm? Nem.

BITTNER: Nem is kell. Ilyen csinos nőnek minek, nem? Biztos nem kér?
(Nyújtja a kekszet)

ANNA: Nem kérek.

BITTNER: Ilyen elegánsan jár esketni is? Túlságosan nem kell jól kinézni. Ha leöltözi a menyasszonyt, csak megzavarja a vőlegényt. *(Nevet)* Én elváltam ám. Kétszer. Most fogok harmadszor.

ANNA: Miért hívtak be?

BITTNER *(elkomorodik)*: Írtuk, ugye, hogy beszélünk kell. Nem is tudom, hol kezdjem.

ANNA: Talán a semminél.

BITTNER: Arról nincs szó, hogy semmiféle baj ne volna. De megijedni nem kell túlságosan. Ami van, azzal együtt lehet élni. Sőt, együtt is kell. Írt egy válasz-e-mailt nekünk. Azt kérdezte, ne jöjjön-e maga helyett inkább egy bizonyos Eszter, ő sokat tud magáról.

ANNA: Talán jobban ismer, mint én saját magamat.

BITTNER: Pont erről volna szó.

ANNA: Róla kellene beszélgetnünk?

BITTNER leteszi a kekszet, abbahagyja az evést.

BITTNER: Nem. Azaz igen. Kezdeném a rendőrségi dolgokkal. Kaptunk tőlük egy aktát magáról, ami miatt behívtuk.

ANNA: Rendőrségi akta? Rólam?

BITTNER: Volt néhány furcsa ügye. Egyszer a rendőrségen ébredt, és nem emlékezett az előző estére. Pedig szétverte egy étterem berendezését. Tört-zúzott. Mindössze annyi rémlett magának, hogy az étlapon kacsamellnek olvasta a karamellt, és ettől pánikba esett. Karamellás csirkecomb volt a specialitásuk. Megjegyzem, finom lehet. Egy másik alkalommal a saját fürdőszobáját verte ripityára, mert a mérleg rossz számot mutatott. Kétszáz kilót. Pedig annyi plusz nem lehetett magán. Elemprobléma miatt történt. Aztán volt egy meghökkentő meztelen tánca valami cukrászdában. Kimentek a rendőrök, és maga más nevet mondott be nekik, mint ami a személyijében volt. Esztert. És ragaszkodott hozzá.

ANNA: Akkor az Jócsajeszter lehetett, nem én. Előfordul vele, szeret táncolni. Azt nem tudom, miért volt meztelen.

BITTNER: És most az erdőben megint ez az Eszter név. Anna, talán sokkolni fogja a hír. Megpróbálom finoman közölni a lényegét. Semmiféle Eszter nem létezik. Eszter a maga fejében él.

ANNA: Maga bolond, Birkner doktor.

BITTNER: Bittner. Figyeljen rám! Ön disszociatív személyiségzavarban szenved. A betegség lényege, hogy az egyénnek egy vagy több elkülönült személyisége van. Saját névvel, saját emlékezettel.

ANNA: Maga most leskizofréneztet engem?

BITTNER: Ez egyfajta tudathasadás. Kisebb-nagyobb átjárás is lehetséges a személyiségek között. Nem fáj gyakran a feje?

ANNA: Csak amennyit másnak, gondolom, de...

BITTNER: Vannak emlékezetkiesései, Anna?

Csend, ANNA néz maga elé.

BITTNER: Anna, ha együttműködik, a személyiségeket pszichológiai kezelésekkkel összeolvaszthatjuk.

ANNA: Azért Annázik, hogy tudatosítsa, ki vagyok?

BITTNER: Nem, hanem mert ez a neve. Eszter az Ön kivetülése.

ANNA: Lehetetlen.

BITTNER: Nem minden esetben egyesíthetők a személyiségek, de harmonikus kapcsolatot feltétlenül ki lehet alakítani közöttük.

ANNA: Jóban vagyok vele, nem kell beleavatkozniuk.

BITTNER: Anna, meg tudjuk keresni a traumatizáló kórelőzményt. Ha együttműködik, közösen kilábalunk ebből a helyzetből. Ez a trauma lehet szexuális eredetű, például abúzus, esetleg valami családi dráma, haláleset, valami feldolgozatlanság, lelki sokk, ami miatt az egyén tudat alatt létrehoz egy másik világot. Egy olyat, amely elfogad, és nem emlékeztet a történetekre. Elképzelhető a teljes gyógyulás, de kell, hogy maga is akarja.

ANNA: Nincs semmi bajom, maga megőrült!

BITTNER: Mikor találkozott Eszterrel először?

ANNA: Öt éve.

BITTNER feláll, odamegy az ablakhoz, közben a mélyen kivágott ruha miatt hátulról meglátja ANNA meztelen hátát.

BITTNER: Szép ez a szarvas a hátán. Dám? Gím? Mióta van magán?

ANNA: Öt éve.

BITTNER doktor visszasétál a helyére, leül. Megint elkezd a kekszевést.

BITTNER: Minden rendbe jön. Ha segít, közösen megoldjuk. Meg fog gyógyulni.

14.

Meghatározatlan helyen és időben. ANNA és JÓCSAJESZTER.

JÓCSAJESZTER: Volt, hogy nekem lett volna szükségem rád, Anna baby. Én is tudom ám elveszettnek érezni magam. És te olyankor újra és újra nem jössz. Volt, hogy kértelek, engedj el. Vagy hogy ne füttyögj többé, ha bajba kerülsz. Rosszul vagyok, mikor pasikat adsz át nekem. Nem miattuk, hanem miattad. Vagy amikor arról gyözködsz, hogy helyetted kéne gyereket szülnöm. Mondjuk, akkora rajongója még biztos nem volt a mellemnek, mint amekkora az a gyerek lenne. Ha háromóránként nem adnám a szájába, üvöltene.

ANNA: Nagyon mások vagyunk. A legkisebb dolgokban is.

JÓCSAJESZTER: Ó, igen. Én balkezes vagyok, te jobb. Te megbízható vagy, én nem annyira. Te dolgozol, én szórakozom. Adatokat szolgáltatasz, iratokat juttatsz el fura nevű hivatalokba, nyomtatványokat töltesz ki. Születés, esküvő, halál.

ANNA: Ez a munkám. Mi a baj veled?

JÓCSAJESZTER: Nyilvántartásba jegyzel neveket. Akkurátusan, szépen, szabályosan. Iktatsz, rendszerezel.

ANNA: És? Mit akarsz ezzel?

JÓCSAJESZTER: A körforgás része vagy. A világ egyik működtetője. Láncszem. Én meg a tanítványaim nyálát csurgattatom. Az IQ-nk mondjuk hasonló. De a vérnyomásunk nem. Öt éve olyan akarsz lenni, mint én.

ANNA: Nem igaz.

JÓCSAJESZTER: És nem tudsz olyan lenni. El akarod engedni a bajaidat, a görcseidet, megszabadulnál olyan dolgoktól, amelyeket szerinted én nem is ismerek. Azt hiszed, nekem könnyű, mert én olyan laza csaj vagyok. Ja, biztos így születtem, bazdmeg. Itt, az agyadban (*ANNA fejére mutat*), itt kéne átállítani az alapprogramozásodat.

ANNA: Hagyd abba, ezt nem akarom hallani.

JÓCSAJESZTER: Persze hogy nem akarod, mert tudod, hogy soha nem leszel képes rá! Kigyógyulhatsz valamennyire a hülyeségeidből, a múltadból, de teljesen nem jössz rendbe, ha nem akarod minden porcikáddal. Ha nem dobod el a mankóidat. Mert mankókat használsz, és mások véleményébe menekülsz ahelyett, hogy a saját kibaszott lábadra állnál!

ANNA: Fejezd be!

JÓCSAJESZTER: Jól van, dühös vagy, ez már valami! Nekem persze nincs okom ilyesmire, hiszen én Mátyás Anna felszabadult része vagyok.

JÓCSAJESZTER nevet, ANNA kapkodja a levegőt.

JÓCSAJESZTER: Függsz és ragaszkodsz! Tőlem is függsz!

ANNA: Nem igaz!

JÓCSAJESZTER: Most meg furákat érzel, igaz? Nem jókat.

ANNA: Nem tudhatod, mit érzek!

JÓCSAJESZTER: Akárhogy is, ne rám haragudj. Nem várok hálát, de az ellenkezőjét sem érdemlem.

Csend. ANNA lassan megéri a helyzetet. Megnyugszik.

ANNA (*balkan*): Azt képzelem, hogy a Duna-parton sétálok.

JÓCSAJESZTER: Én is.

ANNA: Együtt sétálunk.

JÓCSAJESZTER: Úgy szoktunk.

ANNA: Rossz a levegő.

JÓCSAJESZTER: Elég fos minőségű. Nem könnyű lélegezni.

Csend, ANNA kifejezéstelen arccal néz maga elé, aztán JÓCSAJESZTERre, aki megijed tőle.

JÓCSAJESZTER: Árad belőled a fagyosság. Eltelít a haragod...

ANNA: Nem haragszom.

JÓCSAJESZTER: Mit akarsz?

ANNA: Meggyógyulni.

JÓCSAJESZTER: Te meg akarsz szabadulni tőlem.

ANNA: Mit gondolsz, akkor rendbejövök?

JÓCSAJESZTER rémült, ANNA félelmetesen nyugodt.

ANNA: Régebben, a postagalambvilágban lehetett jó. Senkinek nem kellett sietnie. Az lehetett a szuper élet. Most meg rohan mindenki. Meg minden. Bennem is, összeviszsa. De majd lecsendesítem. Szóval, mit gondolsz?

JÓCSAJESZTER: Fogy a levegőm... Veszek el a világból...

ANNA: Meggyógyulok, ugye?

JÓCSAJESZTER: Tőled függ.

ANNA: Igen.

JÓCSAJESZTER: Megrémítesz.

ANNA: De mondd, mit gondolsz? Meggyógyulok, igaz?

JÓCSAJESZTER: Nem tudok mit mondani. Se laza nem vagyok most, se jófej...

ANNA: Sajnálom.

JÓCSAJESZTER: Én nem így gondoltam... Nem így akartam... Nem önszántamból fogy a levegőm... Nem szántsándékkal... De hát a megszületésemről se én határoztam. Egyszer csak jöttem, itt voltam az életben. Az életemben.

ANNA: Sajnálom. Nincs más út.

Csend, JÓCSAJESZTER lassan megnyugszik.

JÓCSAJESZTER (*halkan*): Nagyon szeretem ezt hülye életet.

ANNA: Még ma megszüntetem a Facebook-oldaladat.

JÓCSAJESZTER bólint.

ANNA: Az Instagramot is. Meg a TikTokot. De nemcsak ez van.

JÓCSAJESZTER: Tudom.

ANNA: Remélem, egy pillanatra sem érezted úgy, hogy felesleges munkát végeztél. Vagy hogy szolgálatot teljesítettél.

JÓCSAJESZTER (*keserű mosollyal*): „Szolgálatképtelen a gép”, mondta egyszer egy vonaton a kalauz, amikor elromlott a mozdony. Így mondják a vasutasok. Szolgálatképtelen. Jó szó. Merülök le.

ANNA: Nem voltál a szolgám. Figyeltem és hallgattam rád.

JÓCSAJESZTER: Figyeltél, de nem hallgattál.

ANNA: Szuper csajszi voltál, hiányozni fogsz.

JÓCSAJESZTER: Élveztem. Az egészet. Hálás vagyok. Köszönöm, hogy itt lehettem. Érzed a liliomot?

ANNA: Alma- és fahéjillatot érzek. Az egyik kergetőzik a másikkal. Most az egyik, most a másik, most összeolvadva. Alma, fahéj. Maga az ősz.

JÓCSAJESZTER: Milyen halvány a Hold! Vajon hova kerülök?

ANNA: Bárhová is, ragyogjon ott neked Hina, a gyönyörű istennő.

JÓCSAJESZTER (*kijfordul*): Itt az idő, Azrael. Vigyázz rám, és rá is, nagyon. Gyászolni fog. Nekem egy pillanat lesz az egész, de neki nem. Indulhatunk. Feljött a nap, hadd menjen haza.

Purosz Leonidasz

HONVÁGY

Szereplők:

KOSZTASZ, 38 éves

CILKA, 36 éves

NIKI, 16 éves

ALEX, 10 éves

BABO, 60 éves

Előhang

Mi, akik már nem beszéljük a nyelvet,
és népszámlálás, lelki panasz, bőség
idején is magyarnak valljuk magunkat,
és határátlépéskor rutinosan
ellenőriztetjük igazolványunkat
– társaink lopva figyelik az idegenvezetőt,
ki maga is idegen –,
de főleg nem gondolunk
semmi radikálisat a makedón-
kérdésről, előbb vagy utóbb
könyékig nyúlunk a darálóba,
mely csupa kaland és felfedezés.
Kitapogatjuk a csorba pengét:
milyen volt, amikor működésbe lépett?
Hogy jutottatok át épen rajta,
hogyan lehet, hogy túléltek?
Becsületes homlokotok, lássátok be,
gyanakvásra adhat okot.
Hegeket akarunk látni!
Ugye rosszul viselkedtetek a darálóban?
Biztos volt valami pici esendőség,
önzés, lustaság vagy hisztéria...

Ó, Görögország! Vakító ragyogás,
de nektek testvérháború és napalm,
éhen halt csecsemők, áruló nagypapák –
a partizán nővér karját amputálni kellett.
És vakító ragyogás mégis,
a gyerekkor világa.
Döglött kígyót láttatok az árokparton,
mikor elindult a menet Albánia felé.
Szanatóriumok, vasutak, kikötők.
Elképzéljük magunkat a darálóban:
ilyen hát egy teherhajó gyomra,
amint megkerüli Európát – éjjelente
hullákat okád a vízbe emlékeztetőül.
Milyen? Tetszene nektek ez a kép?
Gondolkodunk, erőltetjük fantáziánk,
de mi egy puskalövést is már
úgy tudunk csak elképzelni,
hogy a golyó A és B pont között halad –
elhajolhatunk, mint kiütőben.
Kalandfilmbe illő menekülésetek
valós tapasztalat (költségvetés) híján
feldolgozhatatlan marad.
Kiköpött a daráló titeket,
leállt, rozsdá marja.
„Ezeknek a gyerekeknek, ha majd
vissza akarnak jönni, úgy kell
keresniük Görögország kapuját,
mint tűnek a lyukát.”
Hogy értitek azt, hogy életetek
érdekesebb része ezután kezdődött?

1.

1975 augusztusa, Székesfehérvár. Kosztasz kiöltözve várakozik a vasútállomáson. Időnként az órájára pillant – az idő mintha megállt volna, ugyanakkor kibírhatatlanul gyorsan telik. Cilka érkezik sietve a gyerekekkel, Nikivel és Alexszel. Ők is ünneplőben vannak.

CILKA Biztos ez a peron, Koszta?
KOSZTASZ Elkéstetek.

CILKA Mennyi az idő?
 KOSZTASZ Tíz perc múlva itt a vonat.
 NIKI Akkor tíz perccel korábban jöttünk.
 CILKA Éhes volt Alex. Tu edosza na fai [*Kellett adjak neki enni*], ne éhesen várja anyukádat!
 KOSZTASZ Nem közösen ebédelünk?
 ALEX Krumplis tésztából én bármennyit meg tudok enni.
 KOSZTASZ Nem krumplis tésztát eszel. Anyukád főzött sztifádót.
 ALEX De a krumplis tésztát jobban szeretem.
 NIKI Legalább nem fingik a Babo orra alá.
 ALEX Azt hiszed, a krumplis tésztától nem tudok fingani? Niki, te nagyon lebecsülsz engem.
 CILKA Csak ne becsüld le az öcsédet!
 KOSZTASZ Sztifádót kell enni. És fegyelmezetten. Nincs fingás.
 CILKA Ha ki kell jönnie, ki kell engedni. Asze to pedi na klaszi! [*Hadd fíngjon a gyerek!*]
 NIKI Eleftheropulosz-család. Gratulálok!
 CILKA Minek rohantál el, Koszta? Nem lett volna jobb, ha szép nyugodtan elindulunk együtt?
 KOSZTASZ [*iszonyattal*] Hol a virágcsokor?
 CILKA Hát hol van?
 KOSZTASZ Hol a virág, azt kérdezem!
 CILKA Nem hoztad magaddal?
 KOSZTASZ Bolond vagy, Cilka?
 ALEX Szerintem a varrógépen van.
 NIKI Én is ott láttam.
 KOSZTASZ Eljöttetek virág nélkül?
 ALEX Én nagyon gyorsan futok, visszamenjek érte?
 KOSZTASZ Hol a virág, Cilka?
 CILKA Úgy rohansz, és nem hozod magaddal?
 NIKI Görögök nem tudnak csak veszekedni! Veszünk új virágot, és kész!
 ALEX Fizetem a zsebpénzemből!
 KOSZTASZ Mégis hol?
 NIKI Mit hol? Itt a sarkon a virágos!
 KOSZTASZ Itt nincs virágos! Virágos a Május 1. téren van!
 NIKI Apu, nyisd már ki a szemed –
 KOSZTASZ Szombaton nincs nyitva!
 CILKA A varrógépen nem lehetett –

NIKI Jó, én elmentem virágért! Adjatok pénzt!

CILKA Futok a leánnyal!

ALEX Egy forintom van, az elég?

KOSZTASZ Ne törődj vele, Alex. Ha nem érnek vissza –

NIKI Miért ne érnénk vissza, apu? Eltévedünk?

(Cilka és Niki elrohannak. Ideges csend.)

ALEX Azt álmodtam, hogy a Babo értem jött, és elvitt Görögországba, de kiderült, hogy ott is mindenki magyarul beszél, és hogy rajtunk kívül igazából nincsenek is görögök, és a makedónok az egy betegség. És aztán megtanítottam a Babót katonázni.

KOSZTASZ A makedónok nem betegség.

ALEX Tudom.

KOSZTASZ Alex... Hogy nézett ki álmodban a Babo?

ALEX Mint egy szokásos nagymama.

KOSZTASZ Mint a Jaka?

ALEX Rá már nem emlékszem.

KOSZTASZ Emlékezni kell.

ALEX De én nem emlékszem.

(Csend.)

KOSZTASZ Mikor az úttörőtáborban voltál, hiányzott anyukád?

ALEX Nekem senki nem szokott hiányozni.

KOSZTASZ Tudod, hány éves vagyok?

ALEX Kétszáz.

KOSZTASZ Harmincnyelc.

ALEX Vicceltem.

KOSZTASZ El tudod képzelni, milyen leszel, mikor akkora leszel, mint én?

ALEX Aha.

KOSZTASZ Mikor utoljára láttam a Babót, akkora voltam, mint te most.

ALEX Szerintem katona leszek. Esetleg kukás.

KOSZTASZ Nem fognak visszaérni.

(A távolban egy vonat túlköl.)

ALEX Hallottad? Szerintem ez az ő vonatjának a hangja!

KOSZTASZ Gyere, Alex, bemegyünk a váróba!

ALEX De én itt akarom várni a Babót!

KOSZTASZ Virág nélkül nem!

ALEX Esküszöm, hogy kitalálom, ki az!

(Niki és Cilka érkeznek.)

CILKA Sikerült!

NIKI Na, be volt zárva?
 KOSZTASZ Ez micsoda?
 CILKA Ti lesz na ine, Koszta? [*Mi lenne, Koszta?*] Rózsa. Rózsát írtál a le-
 vélben, nem?
 KOSZTASZ De miért csak egy szál?
 CILKA Otthon van egy egész csokor!
 NIKI Így is furakodott. Hogy lehet így furakodni?
 KOSZTASZ Csokrot írtam! Csokrot vár anyukám!
 CILKA Fogd, és hallgass!
 ALEX Szerintem az első vagonban lesz!
 KOSZTASZ Cilka, pjasze ta herja tisz Nikisz! [*Cilka, fogd meg Niki kezét!*]
 Niki, fogd meg Alex kezét!
 CILKA Pjasze ta herja mu, Koszta! [*Fogd a kezem, Koszta!*]
 NIKI Anyu, izzad a kezed!
 ALEX Egyébként a te kezed is izzad.
 KOSZTASZ Fegyelmezetten!
 (*Befut a vonat. Sorban szállnak le az emberek, de Babo nincs köztük. Kosztasz
 maga elé tartja a virágot, próbál az idősebb nők látóterébe kerülni.*)
 KOSZTASZ Csokrot írtam anyukámnak! Nem ismer meg, megijed! Mitera!
 Mitera, ego ime! [*Anyuka! Anyuka, én vagyok az!*]
 ALEX Babo! Emisz imaszte! [*Babo! Mi vagyunk azok!*]
 NIKI Ne üvöltsetek már!
 CILKA Mitera! Mitera! [*Anyuka! Anyuka!*]
 NIKI Itt áll négy ember kézen fogva egy virággal. Szerintetek elmegy mel-
 lettünk, vagy mi?
 CILKA Nem lehet, hogy...? Belgrádban nehéz az átszállás.
 (*Lassan kiürül a peron.*)
 ALEX Szerintem elment.
 KOSZTASZ Hova menne, Alex?
 NIKI Egy kis városnézés Székesfehérváron.
 CILKA Ne humorizálj, leányom.
 KOSZTASZ Fel kell hívni a követséget. Ha éjszakára Belgrádban ragad –
 NIKI De biztos, hogy elindult?
 CILKA Átnézem a vonatot!
 KOSZTASZ Székesfehérvár a végállomás!
 (*Cilka felszalad az egyik kocsiba. Kosztasz földből vágja a virágot.*)
 ALEX Azért nem kell szemetelni.
 KOSZTASZ Igazad van, Alex. (*Felveszi a földről a virágot, és Alex kezébe adja*)
 Beletesszük egy vázába. Semmi baj nincs.

ALEX A Babo egyáltalán nem tud magyarul? Egy szót sem?
 NIKI Honnan tudna?
 ALEX Annyit sem, hogy szia, Babónak hívnak?
 NIKI Nikinek hívják.
 ALEX Mint téged?
(Cilka jelenik meg a vonat lépcsőjén, mögötte egy hajlott hátú, feketebe öltözött néni, aki a kezébe kapaszkodik.)
 CILKA Megtaláltam!
 KOSZTASZ Mitera? *[Anyuka?]*
(Odaszalad a gyerekekkel, Cilka félreáll, hagyja, hogy Kosztasz segítse le Babót.)
 BABO Kocso, je mu! *[Kocso, fiam!]*
 KOSZTASZ Sziga-sziga! Me anagnorizisz? *[Óvatosan! Megismersz?]*
 NIKI Öleld már meg, apu!
(Egymás kezét szorongatják.)
 BABO Omorfo palikari mu ejinesz! O Kosztakisz, o jokaz mu? *[De szép gyerek lettél! Te vagy az én Kosztaszukám?]*
 KOSZTASZ Den me anagnorizisz? *[Nem ismersz meg?]*
 BABO Posz na mi sze anagnorisz? Isze o dikoz mu Kosztasz! *[Hogyne ismernelek! Te vagy az én Kosztaszom!]*
 CILKA Hogyne ismerne meg, ha egyszer a nagyfia vagy!
 KOSZTASZ Ego ime, ne, ego. Kalosz irthesz. *[Én vagyok az, igen. Jó, hogy látlak!]*
 CILKA Elaludt, azért maradt a vonaton.
 KOSZTASZ Kimithikesz? *[Elaludtál?]*
 CILKA Lehet, nem mert leszállni szegény.
 ALEX De miért nem mert?
 KOSZTASZ Ihesz kalo takszidi? *[Jól utaztál?]*
 BABO Dio meresz szto dromo. Theszaloniki, Veligradi – *[Két napig jöttem. Theszaloniki, Belgrád –]*
 KOSZTASZ Ke tora szu irthe na kimithisz, prin ftaszisz szto Székesfehérvár? *[És elaludtál? Épp most, mikor Székesfehérvárra értél?]*
 ALEX Te tudtad, hogy ilyen öreg a Babo?
 NIKI Nem olyan öreg, csak annak néz ki.
 BABO Kocso mu, ja na sze do! Eszi isze o Kosztasz, o joz mu! Den pisztepsza oti tha sze kszanado. *[Kocso! Hadd nézzelek! Te vagy az én Kocsóm! Nem hittem, hogy valaha még látlak.]*
 NIKI Érted, mit mond?
 KOSZTASZ Tromakszame, nomizame oti – *[Megijedtünk! Már azt hittük, hogy –]*

BABO Mu ihesz grapszi oti tha me perimenezs me luludja! [*Azt írtad, virágcsokorral vársz!*]

(*Kosztasz kivesszi Alex kezéből a rózsaszálat.*)

KOSZTASZ Na, to luludi, alla den hriasztike, eci den ine? [*Itt a virág, látod? De nem kellett a virág, igaz?*]

CILKA Nem kellett a virág, persze hogy megismert!

BABO Ti na mu hriaszti to luludi! Ton jo mu ton hriazome mono! [*Nem kell nekem virág. Nekem csak a fiam kell!*]

KOSZTASZ I jineka mu, i Vasziliki. [*Vasziliki, a feleségem.*]

CILKA Bemutakoztam már.

KOSZTASZ Ke apo do ta engonia szu. [*És ők az unokáid.*]

BABO Niki! Nikica!

(*Hosszan öleli Nikit.*)

NIKI Csókolom!

KOSZTASZ Görögül, Niki!

NIKI Ja szasz! [*Csókolom!*]

BABO Isze kukla! [*Gyönyörű nagylány vagy!*]

KOSZTASZ Dekaekszi hronon. [*Tizenhat éves.*]

BABO Szu efera kati! [*Hoztam neked valamit!*]

(*Egy arany karperecet vesz elő.*)

KOSZTASZ Neked hozta, Niki!

BABO Apo hriszo ine! [*Arany!*]

NIKI Efhariszto poli! [*Köszönöm szépen!*] Mit mond?

KOSZTASZ Színarany ékszert hozott nagymamád!

BABO Vlepsz, grafi ke to onoma szu: Niki. [*Látod? Benne van a neved: Niki.*]

NIKI (*mutatja*) Én is Niki, a Babo is Niki.

BABO Niki ke ego, Niki ke eszi. Ke to palikari ine o Hrisztosz? [*Én is Niki, te is Niki. És ő a kis Hrisztosz?*]

CILKA Alexisz.

KOSZTASZ Alexander.

BABO Ela do na sze do! [*Gyere ide, hadd nézzelek!*]

CILKA Ne félj a Babótól, Alex!

ALEX Nem félek, csak nem ismerem.

BABO Idjosz o paterasz szu isze! Szan dio sztagonesz neru iszte! [*Úgy nézel ki, mint az apukád! Mint két tojás!*]

ALEX Nem is hasonlítunk.

KOSZTASZ Dehogynem, Alex. Dehogynem.

NIKI Akkor mostantól végig görögül beszéltek?

2.

Otthon, a konyhával egybenyíló, szűkös étkezőben. A sarokban varrógép, a tetején virágcsokor. Apró asztalt ül körbe a család. Alex előtt krumplis tészta, a többiek sztifádót esznek. A Babo tányérja érintetlen. Kosztasz kezét fogja.

CILKA Tha parume rántott hús mazi masz avrio szto Balaton. Ine fai pu trone i Ungri tisz kirjakesz. Tha ftjakszo ke nagy krumpli ke dzadziki, ti lete? [*Holnap rántott húst viszünk a Balatonra. Ez egy magyar vasárnap ebéd. Csinálok hozzá nagy krumplit és tzatzikit, rendben?*]

BABO Endakszi, ta troo ola. [*Persze. Nekem minden jó.*]

CILKA To provlima ine oti den ehume to jaurti... posz to lene... tejföl, mono. Palja szto... posz to lene... Dohánygyár... [*Az a baj, hogy itt nincs olyan joghurt, hanem minnek mondják... tejjöllel csinálom. Régen még a... minnek mondják... A dohánygyár...*]

KOSZTASZ To merosz pu mename. Palja ena megalo ergosztaszio itan, kszerisz? [*Abol laktunk. Egy nagy gyár, tudod?*]

NIKI Fordítász nekem, apu?

KOSZTASZ Persze.

BABO Bent a gyárban laktatok?

CILKA Bent a dohánygyárban. Volt saját, görög étkezőnk. Nagy ebédlő, ahol lehetett enni, étterem, görög joghurtokat, görög kajákat, mindent lehetett. Minden volt a dohánygyárban. Minden szombaton tánc, benn a... minnek mondják... táncos épületben... az is olyan, csak mi voltunk.

BABO Bent a gyárban?

CILKA Bölcsőde, óvoda, iskola. Mind, mind belül. Mosoda, közös szárító az udvaron.

KOSZTASZ Ott éltünk a gyárban tizenöt évig. A gyerekek is oda születtek.

CILKA Na, de Kosztasz nem sokat volt ám otthon. Révfülöpön dolgozott, a bányában. Na, mondom, te most már két gyereknek vagy az apja, Koszta! Én nem fogok állandóan izgulni, hogy te nekem ott lent vagy...

BABO Kocso a bányában?

CILKA Na, és akkor beíratam egyetemre. Minek mondják... Esti tanulásra. És akkor folyton-folyton csak tanult. Ilyen kicsi volt Alex, mindig mentem ki vele a hétvégéken, nehogy zavarjuk a férjemet a tanulásban. Ő az első görög jogtanácsos, tessék büszke lenni rá!

(Kosztaszt egyre jobban zavarja, hogy Babo folyamatosan fogja a kezét.)

KOSZTASZ Elengedsz egy pillanatra? Hadd vágjak kenyeret.

CILKA Majd én vágok neked, Koszta.

KOSZTASZ De én két kézzel szeretek enni.

CILKA Hiányoztál anyukádnak.
 KOSZTASZ Te nem eszel, anyukám?
 BABO Nem vagyok éhes.
 KOSZTASZ Nagyon finom, Cilka.
 ALEX Van krumplis tészta is!
 CILKA Az a tiéd, Alex.
 ALEX Nem bírom megenni mindet.
 KOSZTASZ Ugye?
 CILKA Evett az úton, anyuka?
 BABO Nem.
 CILKA Egyáltalán? Nehogy baj legyen...
 BABO *(Kosztasznak)* Jóllakom azzal, hogy látlak téged.
 CILKA De azért enni is kell!
 KOSZTASZ Ez a sztifádó... A görögök sem tudnak ilyet!
 CILKA Érdekes volt, amikor idehoztak, mindenkit fürdőbe vittek, a fiúkat lekopasztították géppel. Na jó, minek mondják... fejbogarak voltak, ilyenek voltak. De attól függetlenül le a kalappal a magyarok előtt. Hát azért sok ember volt itt, nem kevés, ezeket mind valahova helyezni... Nem volt könnyű dolga a magyaroknak se... Először, amikor idejöttünk, nem a dohánygyárat ajánlották a magyarok, hanem a Moszkva téren... Ott volt a posta, szintén egy olyan nagy... Rendes házak, szóval jó körülmények között. Hát a dohánygyárban sok ember volt, kis helyen... Kétezeröttszáz ember. De a görög vezetők azt mondták, nem, jó nekünk a dohánygyár, mert megszokjuk a jólétet, és nem akarunk majd visszamenni Görögországba.
 KOSZTASZ Ne politizálj, Cilka!
(Mindenki végzett az ebéddel, csak Babo nem evett még mindig egy falatot sem.)
 CILKA Anyuka! Nem mesél valamit? Mi történt az elmúlt harminc évben?
 KOSZTASZ Huszonhat.
 CILKA Négy év ide vagy oda...
 BABO Mi történt? Hát... Semmi különös.
 CILKA Valami csak történt.
 BABO Mondom, semmi. *(Kosztasznak)* Dzsordzsi megházasodott. Három gyereke van: Olga, Viktoria, és Hrisztosz, a fiú. Nikolaosz bácsi Taskentbe került, és gyerek nélkül halt meg. Jorgosz bácsi Csehszlovákiába. Egy lánya van, Alena. Fia nincsen. Haridimoszék Jannisszal és a kis Vangelisszel Bulgáriába. Ziziszék Ausztráliába mentek. Dafni ott maradt a faluban. A kis Andreasz meg –

KOSZTASZ Őt már nem ismerem.
 BABO Nem?
 KOSZTASZ Nem baj. Majd megismerem.
 BABO Kíváncsiak rád nagyon a faluban. A kis Kocso tényleg ilyen nagy ember lett?
 KOSZTASZ Egy vagyok közületek.
 BABO Dehogyis.
 KOSZTASZ Az én otthonom is Hiliodendro.
 BABO Nem tudni, mikor jöhettek haza?
 KOSZTASZ Minden évben beadom a kérelmet. Minden évben elutasítják.
 CILKA Szegény Kosztasz nem adja fel.
 KOSZTASZ Hiába. Görögország nem fogadja vissza a kommunista ügynököket.
 BABO Miért, kommunista ügynök vagy?
 KOSZTASZ Úgy nézek ki?
 BABO Mit mondjak? Az anyád vagyok.
 KOSZTASZ Tizenkét éves koromtól kommunista ügynök.
 (Csend.)
 Tudod, mire volt jó a háború?
 BABO Senki nem tudja.
 KOSZTASZ Hogy megtisztítsák Görögországot a makedónoktól.
 BABO Hát nem sikerült nekik.
 KOSZTASZ Nem?
 CILKA Látja, anyuka, csak történt valami.
 BABO Semmi. Semmi.
 KOSZTASZ Most, hogy véget ért a hunta... Dzsordzsi nem akart jönni?
 BABO Nem tudott. Dolgozik.
 ALEX Köszönöm, finom volt!
 (Alex felpattan, és villámgyorsan, mielőtt rászólhatnának, a szobájába iszkol.)
 NIKI El lehet menni?
 KOSZTASZ Menjetez csak. Beszélgetünk.
 NIKI Én elvagyok.
 CILKA Akkor költöztünk Székesfehérvárra, mikor Niki iskolás lett. És nem telt el egy hét, azt mondta: anyu, ti ne beszéljetez velem görögül. Az iskolában sem beszél senki görögül, akkor nekem miért kell? És slussz, elfelejtett.
 KOSZTASZ Szándékosan elfelejtett.
 CILKA Pedig mindig mondtuk: ha majd egyszer visszamegyünk –
 KOSZTASZ Tote tha ine diszkola. [Akkor nehéz lesz.]

CILKA Na jó, hát mi is megtanultunk magyarul –
 KOSZTASZ De neki mégiscsak az anyanyelve.
 NIKI A görög?
 CILKA Kicsi korotokban mindig görögül beszéltünk veletek.
 NIKI Emlékszem, hogy Alex bepisilt az óvodában. Nem tudta mondani,
 hogy kell neki, mert csak görögül tudta.
 KOSZTASZ Butaság. Nem akarta zavarni az óvónőt.
 CILKA És látod, Niki, Alex milyen jól beszél görögül?
 NIKI Bezzeg azt sose mondjátok, hogy Niki milyen jól beszél magyarul!
 BABO Ez a magyar... Mihez hasonlít?
 NIKI Finnugor nyelvcsalád. Ezt hogy mondom görögül? Sehogy?
 CILKA Na, koccintsunk! Ez itt magyar... minek mondják... szilvapálinka.
 Kosztasznak hozzák fizetség helyett. De nem issza ám.
 BABO Nem szoktál inni, Kocso?
 KOSZTASZ Nem.
 BABO Nem baj az.
 KOSZTASZ, CILKA Jövőre Görögországban!
 BABO Úgy legyen!
 NIKI Mondd neki, hogy minden koccintásnál ezt mondjátok gyerekkorotok óta.
 KOSZTASZ Eci leme otan cungrizume. *[Ezt szoktuk mondani koccintáskor.]*
 NIKI A Babo mindig feketében jár?
 KOSZTASZ Így nem lehet beszélgetni, Niki!
 BABO Ti rotai i Nikica? *[Mit kérdez Nikica?]*
 CILKA Hát nem tolmács az apád!
 NIKI Minek tudjak görögül, ha úgysem vontok be semmibe?
(Elviharzik. Cilka utánamegy. Babo hozzáfog a vacsorához. Kosztasz hosszasan nézi.)
 BABO Ti trehi? *[Mi a baj?]*
 KOSZTASZ Tipota. Pesz eszi. *[Semmi. Mesélj még.]*
 BABO Mit meséljek? Mindent elmeséltem.
(Cilka visszajön.)
 CILKA Bezárkózott a vécébe.
(Összeszedi a tányérokat, csörömpöl. Kosztaszra néz, abbahagyja. Kimegy a konyhából.)
 KOSZTASZ Akkor kérdezz!
 BABO Pavloszék házára napalmot dobtak.
 KOSZTASZ Igen?

BABO De az istálló megmaradt.
KOSZTASZ Otthon voltak?
BABO Temetésen voltak szerencsére.
KOSZTASZ Mana... [*Anyu...*] Anyunak szólítalak, jó?
BABO Jó.
KOSZTASZ Milyen ember lett Dzsordzsi?
BABO Milyen ember? Szép. Férfias.
KOSZTASZ Nagyon szerettem.
BABO Ilyen hatalmas nagy traktorja van.
KOSZTASZ Emlékszem, mikor jött értünk Meljo bácsi. Hogy elvisz minket, azt mondja, néhány hónapra. Hogy ne a háborúban kelljen lennünk, ehessünk, tanulhassunk... És te azt felelted: jól van, Meljo, de nyár végére visszahozd nekem a gyerekeket! Megesküszöl? És Dzsordzsi belekapaszkodott a szoknyádba, és úgy szorította, hogy nem lehetett megmozdítani sem. És te azt mondtad, jól van, Kocsót elviszed magaddal, de a kicsi itt marad velem.
BABO Három gyereke született Dzsordzsinak: Olga, Viktoria –
KOSZTASZ És Hrisztosz, a fiú, tudom, tudom! Én is levelezem velük. Tudok mindent, ki hova került, kinek hány gyereke van... Azt is tudom, hogy nyolc- vagy kilencéves volt Dzsordzsi, és te már vetted neki a cigarettát... Mert attól férfi a férfi, ugye? Hogy a kocsmában van, meg cigarettázik –
BABO Ha lett volna férfi a háznál –
KOSZTASZ Én gyerekeket látok magam előtt, tudod? Mindent tudok róluk, csak azt nem, hogy milyen ember lett belőlük.
BABO Dzsordzsi felesége, Mirka... Nagyon rendes asszony. Hogy mondtam... Egy kicsit sokat eszik.
(*Kosztasz felnevet. Méregeti Babót.*)
KOSZTASZ És Cilka? Tetszik neked?
BABO Nagyon szép lány.
KOSZTASZ Niki is szép. Mint az anyja.
BABO Szép, igen.
KOSZTASZ És okos. Nagyon okos.
BABO Látszik rajta.
KOSZTASZ Alex is jó gyerek. Ugye?
BABO Jó gyerek.
KOSZTASZ Csak egy kicsit magányos. Nehezen barátkozik. Te azóta is...
Mindig feketében jársz?

BABO Így szokás.
KOSZTASZ És nem lehet változtatni rajta?
BABO Nem.
KOSZTASZ Voltam Jugoszláviában. Három éve.
BABO És? Mit csináltál?
KOSZTASZ Olyan jó lett volna... Úgy szerettem volna... Csak egy szál virágot. Tudod?
BABO Tudom.
KOSZTASZ És nem írtad meg.
BABO Nem fontos, Kocso.
KOSZTASZ Végigjártam a szkopjei temetőket. Hátha. Hátha pont Szkopjében van. Tudtam, nincs rá sok esély, de valamiért azt hittem, hogy megtalálom.
(*Hosszú csend.*)
Nem mondod el?
BABO A múlt az elmúlt.
KOSZTASZ De mégis miért? Miért?
(*Kosztasz szuggerálja Babót, aki nem néz vissza rá.*)
BABO Ez micsoda? Harangoznak.
KOSZTASZ Hadd harangozzanak.
BABO Nektek szabad bemenni a templomba?
KOSZTASZ Miért nem szabad? Ki tiltja meg?
BABO Nem kommunisták vagytok?
KOSZTASZ Persze hogy szabad. Kiabálni meg lövöldözni a templomban, azt nem szabad. Lehet menni, ahogy ti, görögök mentek.
BABO És mész?
KOSZTASZ Minek mennék? (*Megenyhülve*) Elvigyelek?
BABO Nem kell.
(*Az ablakhoz sétál, hosszan nézi a várost.*)
KOSZTASZ Mit nézel?
BABO Magyarországot.
KOSZTASZ Ez csak Székesfehérvár.
BABO Hány emeletes ez a ház?
KOSZTASZ Nyolc. Ez a legfelső emelet.
BABO Nagy ember lettél, Kocso.
KOSZTASZ Itt nincs nagy ember. Mindenki egyenlő.
BABO Jogtanácsos nem lehet akárki.
KOSZTASZ A jogtanácsos is egyenlő. Ezt hívják szocializmusnak. Ezért harcoltatok, tudod?

BABO Azért harcoltunk, hogy életben maradjunk.
KOSZTASZ Holnap megmutatom a révfülöpi bányát.
BABO Jó, hogy nem maradtál ott.
KOSZTASZ Cilka nem engedte.
BABO Te mindig ijedős gyerek voltál.
KOSZTASZ Én?
BABO Mikor Dzsordzsi a szoknyámba kapaszkodott... Akkor te is ugyan-
úgy kapaszkodtál. Nem emlékszel?
(*Csend.*)
KOSZTASZ És azt mondtad Meljo bácsinak: Kocso egy kicsit gyáva gyerek.
BABO Ijedős.
KOSZTASZ Mégis odaadtál.
BABO Tizenkét éves az férfi.
(*Kosztasz megfordul, és letolja a nadrágját.*)
KOSZTASZ Látod ezt a fenekemen?
BABO Ne illetlenkedj!
KOSZTASZ Én jöttem ki utoljára, mikor utat robbantottunk. Ha csak pár
másodperccel később jövök... Mindig utolsónak jöttem. Ijedős gyerek.
BABO Szegény Kocso.
KOSZTASZ Hatezer forintot kerestem egy robbantással. Az tudod mennyi?
Sok pénz.
(*Babo kinyitja az ablakot, és óvatosan kidugja a fejét.*)
BABO És a lenti emeletek üresen állnak?
KOSZTASZ Miért állnának üresen?
BABO Mi van ott?
KOSZTASZ Mi volna? Emberek, mint mi.
BABO A te házádban?
KOSZTASZ Milyen házámban? Ez a lakás, ahol vagyunk, ez a miénk.
BABO És a többi emelet? Az másoké?
KOSZTASZ Persze. Vagyis minden az államé. Itt közösek a dolgok.
BABO Akkor semmi nincs, Kocso?
KOSZTASZ Ha kíváncsi vagy, most már megvehetnénk, ha akarnánk. Mert
az állam csinálhat úgy... Mindegy. Bonyolult görögül.
BABO Hát rajta, vedd meg!
KOSZTASZ És mit csináljunk vele, mikor megnyílik a határ?
(*Csend.*)
BABO Minden közös?
KOSZTASZ Közös.

BABO És Cilka... Rendben, a te feleséged... De ő másnak is a felesége?
 KOSZTASZ Miket beszélsz? *(Kiabál)* Cilka! Gyere ide!
 BABO Jól van, Kocso, hallunk mindenfélét...
 KOSZTASZ Propaganda.
 CILKA *(bedugja a fejét)* Mosogassak?
 KOSZTASZ Cilka, te másnak is a felesége vagy?
 CILKA Még csak az kéne!
 BABO Miért hozol szégyenbe, Kocso?
 KOSZTASZ Nem a te szégyened. Ezt mondják, hát elhiszitek. Honnan tud-
 tad volna?
 CILKA Mit mondanak, kinek vagyok én a felesége?
 BABO Ne haragudjatok. Elfáradtam, butaságokat beszélek.
 KOSZTASZ Senki nem haragszik. Pihenj csak le.
 CILKA Megágyazok anyukának.
 BABO Kocso mellett akarok lenni.
 KOSZTASZ Jól van.
 BABO Köszönöm.
 KOSZTASZ Feküdj le, majd utánad megyek.
*(Cilka és Babo átmennek a felnőttek szobájába. Kosztasz csinál magának egy
 málnaszörpöt. Gondterhelten szűröcsöli. Cilka visszajön.)*
 CILKA Anyukád hiányol.
 KOSZTASZ Nem vagyok álmos!
 CILKA Csak beszéljess vele.
 KOSZTASZ Anyunak szólítottam.
 CILKA Mana? *[Anyunak?]*
 KOSZTASZ Mana. *[Anyunak.]*
 CILKA Jól tetted.
 KOSZTASZ Nem jött a nyelvemre.
 CILKA Hogy hívtad régen?
 KOSZTASZ Nem emlékszem.
 CILKA Neki sem lehet könnyű. Szegény elhagyott egy tizenkét éves gyere-
 ket, és most talál egy majdnem negyvenéves férfit, ugye?
 KOSZTASZ Írta, hogy megverték a börtönben. De nem gondoltam, nem kép-
 zeltem, hogy ennyire... Hogy ennyire derékszögben jár...
 CILKA Hogyan csinálhatnak ilyet? Hogy képes egy ember a saját fajtáját, a
 saját vérét –
 KOSZTASZ Soha nem tartottak igazi görögnek. Büdös bolgárok, így hívtak
 minket.

CILKA „I dopji.” [*„A helybeliek.”*]
KOSZTASZ Pedig Nagy Sándor unokái vagyunk. Legalább annyira a miénk
Görögország.
(*Cilka a varrógép elé ül, dolgozni kezd.*)
CILKA Nem mondta, hogy miért verték?
KOSZTASZ Antigoni néni örökségét akarták kiszedni belőle.
CILKA Az mennyi?
KOSZTASZ Sok. Sok. Állítólag sok aranyat rejtegetett. De odaadta aztán.
CILKA Biztos valamennyit odaadott.
KOSZTASZ Semmink nem maradt.
CILKA Gondolod, hogy odaadta mindet? Sok a testvér, sok a gyerek, szapo-
rodnak az unokák. Annyifele szétosztani –
KOSZTASZ Nekem abból egy forint nem kell, egy drachma sem. Ami min-
ket illet, legyen a Dzsordzsié, ha megvan. Mert én nem voltam ott... Én
egy pohár vizet nem vittem az anyukámnak.
CILKA Ha rajtad múlna, Koszta –
KOSZTASZ Nem kell nekem egy drachma sem.
CILKA Jól van, nekem sem kell, miért kéne? Két szép gyerekem van, mi
kéne még?
KOSZTASZ Hangos a gép, Cilka.
CILKA Hangos?
KOSZTASZ Két napig utazott szegény.
CILKA Akkor varrok kézzel.
KOSZTASZ Ne varrj!
CILKA És mi lesz Mici néni szoknyájával? Visszaadom?
KOSZTASZ Visszaadod.
CILKA Persze, visszaadom szakadtan –
KOSZTASZ Mennyit fizet érte?
CILKA Amennyit megbeszélünk.
KOSZTASZ Látod, ez a baj.
CILKA Hogy fizet?
KOSZTASZ És ha jönnek hozzám? Osztogassak jogi tanácsokat, közben meg
a feleségem itt maszekol?
CILKA Hát ne osztoass tanácsokat munkaidőn kívül! Jó, hogy nem majd
jelentenek! Úgy kivágom őket! Micsoda dolog ez? Ingyen tanácsokat
adni mindenkinek –
KOSZTASZ A segítség nem kerül semmibe.
CILKA Te mintakommunista, Koszta! Ami nem baj, de hát –

KOSZTASZ Olyan kerti birtokaink voltak, Cilka... Előtte volt egy jéghideg patak, pisztrángok úsztak meg aranyhalak, aztán átléptük, és mentünk a gyümölcsösbe. És érdekes, amikor megérett a nagy görögdinnye, olyan hosszúak voltak, hogy ketten vittük anyukámmal. Ketten, ilyen hosszú-
kás görögdinnye meg sárgadinnye. És volt ott huszonhárom szelíd...
gesztenyefa.

CILKA Erre bezzeg emlékszel, hogy huszonhárom.

KOSZTASZ Tisztán emlékszem.

BABO (*hangja*) Kocsoooo! Kocsoooo!

3.

Érzelmes görög dal szól a lemezlejátszóból. Kosztasz könnyezve hallgatja.

ALEX Melyik a jobb? Ez vagy a Beatles?

NIKI Nyilván a Beatles.

ALEX És ez vagy az Omega?

NIKI Omega.

ALEX És ez vagy az Elton John?

NIKI Tök egyforma az összes görög zene.

ALEX És ez vagy az ABBA?

NIKI Akkor inkább ez.

ALEX Apu, melyik a jobb? Ez vagy a Beatles?

KOSZTASZ Ez.

NIKI Miről szól?

KOSZTASZ Hogy a testvéreket nem szakíthatja el egymástól senki. Ezt hozta nekem a Babo.

(Csendben hallgatják, amíg véget nem ér a zene. Kosztasz megállítja a lemezt.)

NIKI Objektíven nézve azért elég uncsi dallamvezetés.

KOSZTASZ Nem értek én ehhez, Niki.

ALEX Meghallgatunk még egyet?

KOSZTASZ Nem. Elég a sírásból.

ALEX Nem muszáj sírni közben.

NIKI De apu... A honvágyat te mi iránt érzed, ha szól a zene? Mégis mi iránt?

KOSZTASZ Görögország iránt, Niki.

NIKI De ez csak egy illúzió, nem, apu?

KOSZTASZ Én úgy vagyok, hogy ha görög zenét hallok, akkor bajban vagyok. Akkor nagyon bajban vagyok.

ALEX Én is bajban vagyok.
KOSZTASZ Jó gyerek vagy, Alex. Görög gyerek.
NIKI De muszáj ezt a nacionalizmust hozzá?
(*Kosztasz iratokat vesz elő a zsebéből.*)
KOSZTASZ Niki, te tudod, mi ez.
ALEX Igazolvány.
KOSZTASZ Milyen igazolvány?
ALEX Felnőttégi igazolvány.
KOSZTASZ Hontalan igazolvány.
NIKI Ez csak egy papír.
KOSZTASZ Se nem görög, se nem magyar. Egyik ország sem fogad el min-
ket állampolgárának.
NIKI Én nem érzem magam hontalannak.
KOSZTASZ Pedig neked is ilyen van.
NIKI Na és? KISZ-tagságim is van, mégse –
KOSZTASZ Nem ugyanaz!
ALEX Van valakinek egy tolla?
KOSZTASZ Tessék.
(*Csend. Alex rajzol.*)
NIKI Szerinted mit csinálnak most Hiliodendróban?
KOSZTASZ Alszanak.
NIKI És ha felébrednek?
KOSZTASZ Vasárnap? Templomba mennek. Az egyik oldalon ülnek a nők,
a másikon a férfiak. Utána a férfiak a tavernába mennek, ahol füst van,
zsibongás, a székek az utca felé néznek. Beszélgetnek, tavliznak, pör-
getik a kombolójt. Dzsordzsi vicceket mesél. A nők hazamennek főzni.
Amikor kész az ebéd, mennek a tavernába a férjükért. Ebéd után a nő
takarít, a férfi a kanapén sziesztázik. Otthon van a nagymama is, aki
vagy a mellettük lévő házban lakik, vagy velük. A gyerekek fogócskáz-
nak Petridiszék szőlőjében. Aztán meglátja őket az öreg... Futás, végig
a patakparton! Este korzóznak sztin platia tisz eklisziasz [*a templomté-
ren*]. Kiülnek a teraszra, jönnek-mennek az emberek hívatlanul, szépen
kiöltözve. Pletykálnak, belefolynak egymás életébe. Dafni anyukája jósol
mindenkinek. Édességgel kínálják egymást, kávéat isznak. Görög kávé.
NIKI Jövőre Görögországban! Vajon ott hogyan koccintanak?
KOSZTASZ Ja masz! [*Egészségetekre!*]
NIKI Szeretnél ott lenni velük?
KOSZTASZ Hogyne. Nagyon szeretnék.

ALEX Tessék, csináltam neked új igazolványt.
 KOSZTASZ *(a kezébe veszi)* Eleftheropulosz Kosztasz. Görög állampolgár.
 Köszönöm.
 ALEX Na, megyek fasisztákat ölni.
 KOSZTASZ Jól van, fiam.
(Alex indiánszökdelésben távozik.)
 NIKI A határon azért majd óvatosan.
 KOSZTASZ Csak jussunk el odáig.
 NIKI Megbeszéltem Mariékkal, ők is lejönnek holnap a Balatonra.
 KOSZTASZ Jól van.
 NIKI Tudod, van egy nyaralójuk.
 KOSZTASZ Igen.
 NIKI Esetleg nem alhatok náluk?
 KOSZTASZ Nem.
 NIKI De miért nem?
 KOSZTASZ Mert itt van nagymamád.
 NIKI Biztos veled akar lenni.
 KOSZTASZ Velünk akar lenni. Mindannyiunkkal.
 NIKI De mindjárt vége a nyári szünetnek.
 KOSZTASZ Majd a strandon megbeszéljük Mari anyukájával.
 NIKI És ha az anyukája nem jön le a strandra?
 KOSZTASZ Hogyhogy nem jön le a strandra?
 NIKI Ha és amennyiben nem jön le a strandra.
 KOSZTASZ Niki... Hogy volt az a vers?
 NIKI Milyen vers?
 KOSZTASZ Amit a szavalóversenyre vittél.
 NIKI Idehozzam a könyvet?
 KOSZTASZ Inkább szavald el fejből.
 NIKI Utálok ezt a szót, hogy szavalás.
 KOSZTASZ Akkor hogyan kell mondani?
 NIKI Alhatok holnap Mariéknál? Úgyis este jönnénk haza. Másnap ebédre már itthon vagyok.
 KOSZTASZ Az a vers... „Ha lelkedben nem...”
 NIKI Ha majd elindulsz Ithaka felé, / válaszd hozzá a leghosszabb utat, /
 mely csupa kaland és felfedezés. / A Küklopszoktól és Laisztrügonoktól
 / s a haragvó Poszeidóntól ne félj. / Nem kell magad védened ellenök,
 / ha gondolatod tiszta és egyetlen / izgalom fűti tested s lelkedet. / A
 Laisztrügonokkal, Küklopszokkal, a bős / Poszeidónnal sosem talál-

kozol, / hacsak lelkedben nem hordozod őket, / hacsak lelked nem áll velük utadba. // Válaszd hozzá a leghosszabb utat. / Legyen minél több nyári hajnalod, / mikor – mily hálás örömmel! – először / szállhatsz ki sose-látott kikötőkben. / Állj meg a föníciai pultok előtt, / válogass a jó portékák között, / ébent, gyöngyházat, borostyánt, korallt / és mindennemű édes illatot, / minél többet az édes illatokból. / Járj be minél több egyiptomi várost, / s tanulj tudásaiktól szüntelen. // Csak minden gondolatod Ithaka legyen; / végső célod, hogy egyszer oda juss, / de ne siess az úttal semmiképp. / Inkább legyen hosszú, minél hosszabb az út, / hogy évekkal rakva szállj ki a szigeten, / az út aratásával gazdagon, / s ne várd, hogy Ithaka majd gazdagon fogad. // Neki köszönd a szép utazást, / mit nélküle sosem tehetél volna meg, / hát mi mást várhatnál még Ithakától? // Nem csaphat be Ithaka, ha szegény is: / a szerzett tudásból s tapasztalatból / máris megtudhattad, mit jelent Ithaka! – Akkor alhatok holnap Mariéknál? Teszek váltóruhát meg egy fogkefét, jó?

KOSZTASZ Jó.

4.

Hűtőtáskák, hátizsákok az asztal lábánál. Cilka az ebédet pakolja ételhor-dóba.

CILKA Tessék megkóstolni! Nem túl sok a fokhagyma?

BABO Nem.

CILKA De van benne elég?

BABO Van.

CILKA Akkor jó. Alex sok fokhagymával szereti, Niki meg fél, hogy bűdös lesz a szája... Anyukának van... minek mondják... vízi ruhája?

BABO Nincs.

CILKA Nem írta Kosztasz, hogy hozzon?

BABO De írta.

CILKA Nem tud úszni anyuka?

BABO Nem.

CILKA Nem baj. Én sem. Tetszik tudni, hol van Nesztorio?

BABO Persze.

CILKA Na, én ott születtem, ott is éltem kilencéves koromig. És akkor úgy volt, hogy reggel anyukámat kivégzik. Nemcsak őt... többet... asszonyokat. Büntetés a partizánfeleségeken, vagy minek mondják. De egy katona, aki titokban partizán volt, azt mondta az anyukámnak, hogy el fogtok szökni. Én kiengedlek titeket, és mész az albán határ felé. Ha

ott megállítanak, azt fogod mondani, hogy nektek ott van föld, és oda mentek... minek mondják... minek mondják... babot fogtok... (*mutatja*) így csinálni. És nincs kire hagynod a kislányod, és azért viszed őt magaddal. Így is történt. És akkor ott milyen folyó volt? Én nem emlékszem, milyen folyó volt?

BABO Az Aliakmonasz.

CILKA Az. De hát nagyon... nagyon jéghideg volt a víz. Anyukám a hátára kötött egy ruhával, és átúsztta. De hát az nem tíz perc úszás volt, közben én nagyon megbetegedtem. Nagyon-nagyon megbetegedtem. Szóval elég volt nekem egy életre a vízből. De különben nagyon szép a Balaton. Kosztasz ott dolgozott, mikor összeházasodtunk.

BABO Tudom.

CILKA Máshova nem is megyünk soha. Csak Révfülöpre.

KOSZTASZ (*belép*) Gyönyörű hely, meglátod, anyukám! Azt mondják, a Balaton a magyar tenger!

CILKA Hány szendvicset csomagoljak?

KOSZTASZ Nem főztél?

CILKA Mi az, hogy nem főztem? Ott a kék dobozban tizennégy rántott hús, a pirosban nagy krumpli, ebben meg a tzatziki. Anyukád szerint pont jó.

KOSZTASZ És még akarsz szendvicset?

CILKA Tíz szalámisat kenek.

KOSZTASZ Minek? Úgyis lángos kell a gyerekeknek!

ALEX (*belép*) Elvisszük a xirit?

KOSZTASZ Elvigyük?

ALEX Mindegy.

KOSZTASZ Vigyük csak el!

CILKA Alex, elég neked három szendvics?

ALEX Nem hiszem.

CILKA (*Kosztasznak*) Na látod.

KOSZTASZ Tett rántott húst is.

ALEX Szólnátok Nikinek? Nagyon kell kakilnom.

KOSZTASZ Niki!

NIKI (*hangja*) Hát ez nem igaz, hogy nem lehet egy nyugodt percem!

KOSZTASZ Kakilsz, leányom?

NIKI Dehogy kakilok!

KOSZTASZ Hát akkor mit csinálsz?

NIKI Készülődöm! Apu, elmennél innen?

CILKA Nem csak a tiéd a fürdőszoba, ugye?

NIKI Ez hihetetlen! Tessék, Alex! Szard tele a vécét!
(Niki kiront, és az előszobatükörnél folytatja a sminkelést. Alex beveti magát a fürdőszobába.)

CILKA Hova fested magad, leányom? A vízbe?
NIKI Nem mindegy?
KOSZTASZ Siess, Alex, mindjárt indulunk!
NIKI Hova?
KOSZTASZ A vonathoz.
NIKI Biztos nem fogok félórával hamarabb kimenni!
KOSZTASZ Isze etimi, mana? *[Kész vagy, anyu?]*
BABO Ego? *[Én?]*
KOSZTASZ Borume na figume? *[Indulhatunk?]*
BABO Na fijete. *[Indulhattok.]*
KOSZTASZ Ke eszi? *[És te?]*
BABO Tha mino edo. *[Én itt maradok.]*
(Értetlen csend.)
KOSZTASZ De miért? Miért akarnál itt maradni?
BABO Nem szeretek utazni.
CILKA De anyuka, hát tegnap megbeszéltük!
BABO Engem senki sem kérdezett.
CILKA Jön esetleg velünk anyuka?
BABO Nem.
KOSZTASZ És mit akarsz itt csinálni?
BABO Amit ti.
KOSZTASZ De mi le akarunk menni a Balatonra.
NIKI Lefordítaná valaki, min veszekedtek már megint?
CILKA Anyuka, a gyerekek már rákészültek.
BABO Megvárlok titeket.
KOSZTASZ Vasárnaponként mi Révfülöpre megyünk!
CILKA Ez a hagyomány!
NIKI Bevonnátok egyszer az életben?
CILKA A Babo nem akar jönni a Balatonra.
NIKI De miért nem?
KOSZTASZ Nem akarsz együtt lenni az unokáiddal?
BABO Most is együtt vagyunk.
NIKI Ha nem akar jönni, ne jöjjön, mit izéletek?
KOSZTASZ *(Babónak)* Akkor mondd meg, mihez van kedved!
BABO Ne törődjeteK velem!

NIKI Én mindenképp le fogok menni.
 KOSZTASZ Beszéld meg a Babóval.
 NIKI Nem te vagy a férfi?
 KOSZTASZ Azt csinálunk, amit ő szeretne. *(Babónak)* Ti mit csináltok vasárnap a faluban?
 BABO Együtt vagyunk.
 KOSZTASZ És nem mentek le például soha a tengerre?
 BABO Mi dolgunk a tengeren?
 KOSZTASZ Láttad valaha a tengert?
 BABO Nem vagyok kíváncsi rá.
 KOSZTASZ Nem láttad a tengert?
 CILKA Pedig biztos nagyon szép.
 ALEX *(belép)* Indulhatunk?
 KOSZTASZ Látod? Elrontod a gyerekek nyári szünetét.
 CILKA Esetleg, ha én a gyerekekkel –
 KOSZTASZ Vagy mindenki megy, vagy senki nem megy! Na, anyu? Na?
(Hosszú csend.)
 Kérem azt a kést.
 BABO Mit csinálsz, Kocso?
 KOSZTASZ Elmosogatok.
 BABO Te?
 KOSZTASZ Én bizony.
 BABO Te tanult ember vagy, Kocso! Nem szabad mosogatnod!
 KOSZTASZ Ó, dehogynem! Ha mosogatni támad kedvem, mosogatok!
 BABO Cilka!
 CILKA Elmosogatok én –
 KOSZTASZ Nem-nem. Én csinálom!
 BABO Hadd segítsek, Kocso!
 KOSZTASZ Sőt! Először is kipucolom a vécét!
 BABO Ne! A vécét ne!
 KOSZTASZ Vasárnap van, semmi dolgom, úgyhogy egész nap takarítok, te pedig nézheted!
 BABO Nehogy kipucold a vécét!
(Kosztasz találmra felmarkol néhány tisztítószert, és a fürdőszoba felé indul, Babóval a nyomában.)
 NIKI Ez most mi volt?
 CILKA Hiliodendróiak.
 NIKI Akkor most nem megyünk Révfülöpre?

CILKA Úgy látszik.
ALEX Úgyis utálok Révfülöpet.
CILKA Utáloood?
ALEX Aha.
NIKI Jó, én elindulok.
CILKA Hova?
NIKI Révfülöpre.
CILKA Dehogy indulsz.
NIKI Nehogy már egy demens néni miatt...
(Csend.)
CILKA Mit jelent, hogy demens?
NIKI Csak nem tartom igazságosnak, hogy azért, mert a Babónak nincs kedve... Már leszerveztük, hogy ott alszunk Mariéknál!
CILKA Mi az, hogy leszerveztük?
NIKI Osztálytársak. Nem ismered őket.
CILKA Ismerem én Marit.
ALEX Bendegúz is ott lesz?
CILKA Milyen Bendegúz?
NIKI Nem lesz ott Bendegúz. Alex, te meg fogd be, vagy többet nem focizhatsz velünk!
CILKA Ki az a Bendegúz?
NIKI Senki.
ALEX Szerintem jó fej.
NIKI Rendben, nincs több foci!
ALEX De azt mondtam, hogy jó fej!
CILKA Nem mész semmilyen Bendegúzhoz!
NIKI De nem Bendegúzhoz megyek!
ALEX Ismered, anyu! Görög Bendegúz, az osztálytársa!
CILKA Kicsoda?
NIKI Görög Bendegúz! Alex is focizott már vele!
CILKA Görög?
ALEX Ez a neve, amúgy magyar.
CILKA Ahhoz nem mész!
NIKI De miért nem?
CILKA Mert az a gyerek kancsal!
NIKI Kancsaaaal?
CILKA Kancsal. Félreáll a szeme.
NIKI Alex, szerinted is kancsal?

ALEX Hát, egy kicsit. De jó fej...
 CILKA Kancsal gyerekeket akarsz?
 NIKI Úristen, anyu... Te most kiből indulsz ki?
 CILKA Lányokkal barátkozz!
 NIKI Most mondtam, hogy Marihoz megyek!
 CILKA Ki alszik még ott?
 NIKI Mi bajod van Bendegúzzal?
 CILKA Hogy kancsal.
 NIKI De hát nem kancsal! Egyébként meg ki nem szarja le?
 CILKA Szádra csapok mindjárt!
 NIKI Elmondjam, hogy mi a bajod vele?
 ALEX Micsoda?
 NIKI Na, micsoda –
 CILKA Nincs semmi bajom Görög Bendegúzzal.
 NIKI Az a bajod, hogy Görög Bendegúz nem fog velem Hiliodendróba költözni!
 CILKA Nem?
 NIKI Miért akarna egy magyar fiú –
 CILKA Akkor meg?
 NIKI És ha én sem akarok?
 CILKA Hát? Itt maradsz egyedül?
 NIKI Egyedül? Amikor megszülettem, akkor is az engedélyre vártatok, és amikor meghalok, akkor is az engedélyre fogtok várni! Egyébként meg nem érdekel, ha szobafogságot kapok, mert ha nem találkozhatok Bendegúzzal, akkor ugyanaz, mintha szobafogságban lennék! Köszí szépen, nyári szünet!

5.

Cowboyok, indiánok, óriások, állatok és matchboxok a nehezen átlátható, de részletekig kidolgozott harctéren.

ALEX Makedón partizánok! Azért gyűltünk össze a Grammosz-hegységben, hogy megvédjük falvainkat a fasisztáktól, akik levágják a fejünket, és felgújtják a házakat, és elhajtják az állatokat... „Múúúúúúú!” Így igaz, Tarka Tehén! Hozzátok szólok, akik étlen-szomjan bujkáltok a fagyos erdőben, és nem adjátok fel a harcot akkor sem, ha jön a tejes, és lebombázza a barlangokat, és ha körülöttetek már lángolnak a fák... Lehet, hogy többen vannak, és menőbbek a fegyvereik, de mi az igazságos Görögországért harcolunk! Jól figyeljetek rám, partizánok és partizán nők!

A partizánnök is maradjanak csendben! „Szerintem John Lennon a legjobb képű!” „Nem is, mert George Harrison!” Partizánnök! „Bocsánat, figyelünk, Alexander hadnagy!” Áááá! Vigyázat, itt vannak a fasiszták! Gyertek, átússzuk a folyót! Dagadt Bölény, te itt maradsz az indián csapattal! „Igenis, Alexander hadnagy. Öröm volt a makedónokat szolgálni! Tyjú-tyjú! Három fasisztát már le is lőttem!” Brávó, Dagadt, csak így tovább! Dzzzsss! A tejes ledobta a bűvös kockát! Fussatoooo! Segítség, Jorgosznak leszakadt a keze!

BABO Hriszto!

ALEX Partizánnök! Felülni egy matchboxra, és irány az albán határ! Gyerrünk, Lada, nitrót neki! Vrrrrrrr...

BABO Hriszto!

ALEX Ego? *[Nekem szólsz?]*

BABO Eszi. *[Neked.]*

ALEX Emena me lene Alekszander. *[De én Alexander vagyok.]*

BABO Ti pezisz? *[Mit játszol?]*

ALEX Pezo me figuresz. *[Katonázok.]*

BABO O Grammosz pu ine? *[Melyik a Grammosz?]*

ALEX Edo. Ke eki – *[Ez. Az meg ott –]*

BABO I Alvania. *[Albánia.]*

ALEX Pu kszerisz? *[Honnan tudod?]*

BABO Eki ine to Hiljodendro ke eki to Nesztorio. Na ke o Aliakmonasz. Ke eki i Kasztoria. *[Ott van Hiljodendro, ott meg Nesztorio. Ott az Aliakmonasz. És az ott Kasztoria.]*

ALEX Ke kato apo to trapezi? *[És az asztal alatt?]*

BABO Kato apo to trapezi? I Preszpezs. *[Az asztal alatt? Ott a Preszpa-tó.]*
Bekerítették a fasiszták?

ALEX Honnan tudod?

BABO Hallom a hangodon.

ALEX De ez csak játék.

BABO Van egy ösvény a Grammosz déli oldalán Epirosz felé. Nem sokkal a Konsztandinu-templom mögött. Ott el tudtok menekülni.

ALEX És a fasiszták azt nem ismerik?

BABO Nem. Azt csak a partizánok ismerik.

ALEX Miért hívsz Hrisztosznak?

BABO Mert ez az igazi neved.

ALEX Dehogyan?

BABO Ez titok.

ALEX Ez hülyeség.
BABO Nem. Ez a mi titkunk.
ALEX És miért titok?
KOSZTASZ (*diadalmasan belép*) Fürdőszoba kitakarítva, a konyha csillog-
log. Akarod látni, anyuka?
BABO Nem.
KOSZTASZ Alex, kiálts le a nővérednek, vacsorázunk.
ALEX Hány óra van?
KOSZTASZ Hét óra.
ALEX Pontosan?
KOSZTASZ Egy perc múlva hét. Jól telt a nap, anyuka?
BABO Jól.
KOSZTASZ Mit csináltál?
BABO Pihentem. Játszottam az unokámmal.
KOSZTASZ Játszottatok, Alex?
ALEX Most már hét óra van?
KOSZTASZ (*megnézi*) Igen.
ALEX Akkor Niki üzeni, hogy elutazott Révfülöpre, és ne menj utána, mert
kiszámolta, hogy úgyse megy már vissza vonat. És azt is üzeni, hogy ne
bántsatok engem, mert ha hamarabb elmondom, akkor kiközösített volna.
KOSZTASZ Rendben, Alex. Mi nem közösítünk ki.
ALEX Mi a vacsi?
KOSZTASZ Szalámis szendvics.

6.

CILKA Hívd a rendőrséget, Koszta!
KOSZTASZ És mit mondjak nekik?
CILKA Hogy elveszett a gyerek.
KOSZTASZ Persze. Nézzenek be Mariékhoz...
CILKA Honnan tudod, hogy tényleg ott van?
KOSZTASZ Nem hazudik a lányom.
CILKA Nincs valami barátod, aki az autójával –
KOSZTASZ Nem zaklatok senkit. Nincs veszélyben.
CILKA Te azt honnan tudod, Koszta? Ott vagy? Nem vagy ott.
KOSZTASZ Majd ha hazajön, akkor lesz veszélyben.
CILKA Ugye, miért nincs egy rohadt autónk –
KOSZTASZ Hogy hívják a fiút?
CILKA Görög Bendegúz.

KOSZTASZ És mit tudunk róla?
CILKA Hogy magyar.
KOSZTASZ Hogy lehet ennyi esze? Magyarokat hajkurászni!
CILKA Biztos az apjától tanulta.
KOSZTASZ Mit?
CILKA Hogy hogy kell magyarokat hajkurászni!
KOSZTASZ Én? Mikor hajkurásztam magyarokat?
CILKA Hát a Juci?
KOSZTASZ Udvaroltam, na és? Téged választottalak, nem?
BABO Jati fonazete? [*Miért veszekedtek?*]
KOSZTASZ Beszélgetünk.
BABO Pu ine i Nikica? [*Hol van Nikica?*]
KOSZTASZ Egy barátnőjénél.
BABO Ke ti kani? [*Mit csinál?*]
KOSZTASZ Amit jónak lát.
ALEX Hogy mondják görögül, hogy buli?
KOSZTASZ Sehogy. Tanulnak.
BABO To kalokeri? [*Nyáron?*]
KOSZTASZ Nyáron is. Mindig. Ezek tanult gyerekek, nem falusiak.
BABO Ehi agori? [*Van neki udvarlója?*]
ALEX Az mit jelent?
KOSZTASZ Semmit.
BABO Pu tha pandrefthi. [*Akivel az ember összeházasodik.*]
ALEX Aki a szerelme?
KOSZTASZ Szerelme-szerelme...
ALEX A szerelmével van!
KOSZTASZ Ne beszélj összevissza, Alex!
BABO To korici ine szto szpiti tu alunu? To vradi? [*A lány az udvarlójával van? Este?*]
KOSZTASZ És ha ott van, neked mi bajod van azzal?
CILKA Ez már másik világ, anyuka!
KOSZTASZ Itt a fiatalok szerelemből házasodnak!
BABO Ela... [*Na persze...*]
ALEX Akkor nem hívjátok fel a rendőrséget?
CILKA De igen.
KOSZTASZ Nem.
BABO Tha kimithi eki? [*Ott is alszik?*]
KOSZTASZ Elengedtük, vigyáz magára. Nem kell vele foglalkozni.

CILKA Koszta, egyáltalán velük van a Mari anyukája?
 ALEX Nekem az az igazi nevem, hogy Alexander?
 CILKA Tessék?
 KOSZTASZ Ki mondott mást?
 ALEX Az az igazi nevem, hogy Alexander?
 KOSZTASZ Posz to lene to pedi? [*Mi a neve a gyerekeknek?*]
 BABO Alexander.
 KOSZTASZ Mondott neked valamit?
 ALEX Nem.
 (*Csend.*)
 Hrisztosz az igazi nevem?
 KOSZTASZ Nem. Alexander az igazi neved.
 ALEX Köszönöm, finom volt.
 (*A szendvicsével együtt a szobájába megy.*)
 KOSZTASZ Ha még egyszer hazudozol a gyerekeknek –
 BABO Hazugság? Hát a görög gyerek honnan kapja a nevét?
 KOSZTASZ Azt majd mi eldöntjük!
 BABO A görög gyerek az apai nagyapjáról kapja a nevét.
 CILKA És ez ilyen fontos anyukának?
 BABO Vagy ti magyarok vagytok?
 CILKA De hát szinte semmit nem is tudunk róla!
 BABO Nem szégyelled magad?
 KOSZTASZ Hova temetted el? Hol a sírja? Van neki sírja?
 BABO Van.
 KOSZTASZ Csak egy szál virágot akartam rá tenni!
 CILKA Együtt mentek Jugoszláviába, igaz? És aztán anyuka egyedül ment
 haza egy fehér lovon. És Kosztasz hatéves volt –
 KOSZTASZ Hova temetted el? Meghalt egyáltalán?
 BABO Beteg volt.
 CILKA Anyuka nem szerette, ugye?
 BABO A férjem dolgos, jó ember volt.
 CILKA Az én apám is dolgos, jó ember volt. És az igazságos Görögország-
 gért esett el! Az ő nevét ki fogja tovább vinni? Kicsoda? Éhen halt az
 öcsém, nálunk nincs több fiú!
 KOSZTASZ (*Babónak*) Dzsordzsi fia Hrisztosz lett, nem elég az neked?
 CILKA Rám tessék haragudni, anyuka! Egyedül rám! Azt hiszi, nem érem
 el, amit akarok? Lassú folyó... partot mos, ugye? Ne tessék azt hinni,
 hogy Kosztasz ötlete volt! Ő Hrisztoszt akart!

BABO (*Kosztasznak*) Hrisztoszt akartál?

CILKA Hrisztoszt hát. Hú, mondom neki, érzem, hogy szülni fogok, mert indul a... minek mondják... minek mondják... Tudja azt anyuka. Mondom neki, gyalog megyünk. Itt van, nem messze. És akkor az úton elkezdtem színészkedni, hogy jaj, de rosszul vagyok!

KOSZTASZ Dehogyan színészkedtél!

CILKA Színészkedtem, higgye csak el anyuka! És mondom neki, Alexandrosz lesz, mint apám. Nem bánom, azt mondja, legyen Alexandrosz, csak érjünk a kórházba, ne legyen semmi probléma. Jó, mondom neki, akkor ird át, ird át, nem Hrisztosz! Mert mindig azt mondta, hátha rosszul leszek, és akkor, ha nem tudom mondani a nevet, csak adjam oda a papírt. Na jó, és akkor odaírta, hogy Eleftheropulosz Alexander. De mondom, miért Alexander? Azt mondja, hogy se neked, se nekem ne legyen igazam. Alexander.

KOSZTASZ Makedónosabb így.

CILKA Makedónosabb egy fenét. Csak nehogy megszólják a faluban, hogy minek mondják... papucsférj. Ugye?

KOSZTASZ (*Babónak*) Te ölted meg apukámat?

BABO Nem.

7.

Éjszakai erdő a Grammosz-hegység déli oldalán.

ALEX Gyerünk, nincs már sok hátra!

NIKI Itt nincs is senki. Tök egyedül vagyunk.

ALEX Azt csak hiszed. Tele van az erdő fasisztákkal.

NIKI Hol?

ALEX Csst! Hallod a lélegzésüket?

NIKI És nem lehetne inkább békét kötni?

ALEX Ahhoz még nagyon sok csatára van szükség.

NIKI Hozok segítséget!

ALEX Nehogy idehozod Bendegúzt!

NIKI Félsz tőle?

ALEX Hadnagy vagyok, senkitől sem félek!

NIKI Hadnagy? Te már csak egy pisis közlegény vagy!

ALEX Ez nem igaz!

NIKI Ne kiabálj! Elárulod magad!

ALEX Hol az ösvény? Itt kellene lennie a templom mögött!

(Babo lép ki a bokrok közül.)

BABO Elkéstél, Alexander.
ALEX Hrisztosz vagyok!
BABO Felejtsd el! Soha nem hallottad ezt a nevet.
ALEX De te mondtad, hogy –
BABO Hallgass! Hol vannak a barátaid?
ALEX Otthon.
BABO Biztos?
ALEX Nem látott meg senki.
BABO Hazudsz.
ALEX Tessék?
BABO Azt hiszed, nem ismerem fel a fasisztákat?
ALEX Nem vagyok fasiszta! Partizán vagyok!
BABO Bizonyítsd be!
ALEX Hogyan?
BABO Találd meg az ösvényt!
ALEX De hol van?
BABO Azt csak te tudhatod.
(Alex Niki tekintetét keresi, de a nővére már nincs ott.)
ALEX Bántani fogsz?
BABO Nem bántalak. Hajtsd ide a fejed!
ALEX De kés van nálad.
BABO Fasiszta vagy?
ALEX Nem vagyok fasiszta.
BABO Akkor hajtsd ide a fejed!
ALEX Nem.
BABO Mitől félsz? Tele van az erdő partizánnal. Hallod a lélegzésüket?
Dzsordzsiiii! Dzsordzsiiii!

8.

Kosztasz és Cilka szobája éjszaka. Babo is ott alszik egy matracon.

BABO *(álmában)* Dzsordzsiiii! Dzsordzsiiii!
CILKA A rohadt életbe!
KOSZTASZ Mindjárt abbahagyja!
BABO Dzsordzsiiii!
CILKA A rohadt életbe, felébreszti Alexet!
(Kosztasz kikecmereg az ágyból, Babo mellé guggol.)
KOSZTASZ Anyuka, ébredj! Nincs itt Dzsordzsi.
BABO Hol vagyok?

KOSZTASZ Kosztasz vagyok, a fiad. Magyarországon vagy, Székesfehérváron.
BABO Vajon mit csinál most Dzsordzsi?
KOSZTASZ Anyuka, Dzsordzsi Görögországban van, csinálja a dolgát. Most idejöttél hozzám, hát én vagyok itt.
CILKA Ez nem lehet, hogy idejött, és Dzsordzsi, Dzsordzsi!
BABO Te mindig ijedős gyerek voltál, Kocso.
CILKA Mit mond?
KOSZTASZ Álmában beszél.
BABO Nincsen semmid, nem tudsz segíteni nekünk. Gyere, fogd a kezem!
KOSZTASZ Jól van. Aludj, anyu.
(Babo visszaalszik. Kosztasz vár néhány másodpercet, elengedi a kezét, aztán visszabújik Cilka mellé.)
CILKA Mi baja van már?
KOSZTASZ Hiába, a másik gyerekével él. A nagyfiával nem él.
(Hosszú csend.)
CILKA Mi lehet most Nikivel?
KOSZTASZ Átmegyek Alexhez aludni.

9.

Kora reggel. Kulcsörgés, nyílik a bejárati ajtó. Motoszkálás. Niki benyit a felnőtt szobájába.

NIKI Befekhetek ide? Apu elfoglalta a helyemet.
CILKA Mivel jöttél?
NIKI Az első vonattal.
CILKA Csináljak egy tükörtojást?
NIKI Aludni akarok.
CILKA Egész éjjel nem aludtam.
NIKI Én sem.
CILKA Lehelj csak rám!
NIKI Minek? Úgyis ittam.
CILKA Így jöttél az utcán?
NIKI Könnyörgöm, nagyon fáradt vagyok –
BABO Itt van Nikica?
NIKI Csókolom!
BABO Jól vagy?
(Niki a fejére húzza a takarót, és zokog.)
CILKA Na tessék...
BABO Sír?

CILKA Sír.
BABO Miért sír?
CILKA Bántott valaki?
NIKI Nem.
CILKA Azt mondja, nem bántotta senki.
BABO Szegény lány.
CILKA Bendegúzzal voltál?
BABO Ne sírj, Nikica, nincs semmi baj.
CILKA Azt mondja a Babo, nincs semmi baj.
NIKI Kérhetek egy pohár vizet?
(Cilka egy pillanatig bezitál, majd kimegy a konyhába.)
BABO Szomorú vagy, Niki?
NIKI Szomorú vagyok.
BABO Nem baj. Elmúlik.
NIKI Ugye elmúlik?
BABO Minden elmúlik.
NIKI De én szerelmes vagyok!
BABO Becsüld meg!
NIKI Nem értelek, Babo. Nem tudok görögül.
(Cilka visszajön egy pohár vízzel.)
BABO Addig jó, amíg nem keményedik meg a szíved.
NIKI Sajnos tényleg nem értem.
CILKA Azt mondja, addig jó, amíg nem keményedik meg a szíved.
NIKI Miért, a ti szívetek megkeményedett?
CILKA Dehogy keményedett. Anyuka szíve megkeményedett?
BABO Nem. Nem!
NIKI A görög férfiak normálisabbak?
CILKA Anyuka, a görög férfiak rendesebbek?
BABO Mondd meg te!
CILKA Dehogy! Ugyanolyanok...
BABO Ha nem rosszabbak!
(Kosztasz nyit be a gyerekszobából.)
KOSZTASZ Ti jinete edo? *[Mi van itt?]*
CILKA Ne zavard a leányt, Koszta, hadd pihenjen!
KOSZTASZ Jirisze? *[Hazajött?]*
BABO Haza-haza.
KOSZTASZ Ke? *[És?]*
CILKA Mi és?

KOSZTASZ Jirisze, ke? [*Hazajött, és?*]
 BABO Alszik.
 KOSZTASZ Na tin kszipniszume! [*Hát föl kell ébreszteni!*]
 CILKA Most feküdt le!
 KOSZTASZ Timoria de tha pari? [*És mi a büntetése?*]
 BABO Milyen büntetése, Kocso?
 KOSZTASZ Jirizi to proi – [*Reggel esik haza –*]
 CILKA Na és? Te nem mulattál fiatalon?
 KOSZTASZ Alo afto! [*Az más!*]
 CILKA Emlékszem, én szombatoként a táncos épületben... Ott szédítette az egész dohánygyárat!
 KOSZTASZ Agori imuna, re, Cilka! [*Fiú voltam, Cilka!*]
 BABO Nem azt mondtad, Kocso, hogy a szocializmusban mindenki egyenlő?
 CILKA Bezzeg, ha engem kért föl valaki: „nem mész táncolni!”
 BABO Az én unokám is egyenlő!
 KOSZTASZ Jati iszte me to merosz tisz? [*Miért fogjátok a pártját?*]
 NIKI Egy kicsit csendesebben, légy szíves...
 BABO (*Kosztasznak*) Nem látod, hogy zavarsz?
 KOSZTASZ Pu ine i szinepia? [*Hol a következetesség?*]
 CILKA Hány tükörtojást kérsz?
 KOSZTASZ Den thelo [*Nem kérek*] tükörtojást!

10.

Kosztasz a konyhát takarítja. Alex érkezik kimelegedve.

ALEX Apu, csinálsz egy málnaszörpöt?
 KOSZTASZ Ne kapkodj, Alex!
 ALEX De gyorsan, légy szíves, nagyon szomjas vagyok.
 KOSZTASZ Egy pillanat, csak ezt még –
 ALEX Mit csinálsz?
 KOSZTASZ Csak letörlöm az ablak peremét.
 ALEX Ez nem női munka?
 KOSZTASZ Nagy pohárba kéred?
 ALEX Aha.
 KOSZTASZ Meddig szokta tölteni anyukád?
 ALEX Még egy kicsi jöhet.
 KOSZTASZ Ne kapkodj! Fegyelmezz.
 ALEX Csinálsz még egyet a nagy üvegebe? Adok belőle a többieknek is.
 KOSZTASZ Milyen többieknek?

ALEX Akikkel lent focizunk.
KOSZTASZ Niki barátai?
ALEX Dehogy, ők már nem a barátai.
KOSZTASZ Akkor kivel fociztál?
ALEX Hát akik lent vannak a téren.
KOSZTASZ Nem ismered őket?
ALEX De, most már igen.
KOSZTASZ És kedvesek veled?
ALEX Képzeld, én vagyok a gólkirály.
KOSZTASZ Azt hittem, kapus vagy.
ALEX Mert Niki mindig a kapuba állított. De kiderült, hogy csatárnak sokkal jobb vagyok.
KOSZTASZ Nagyon leizzadtál.
ALEX Aha.
KOSZTASZ Volt ám több csapata a görögöknek. A Spartakus, a Petőfi Olimposz SC –
ALEX És képzeld, lent volt az egyik fiú, Gyuri apukája, aki a Vidinél edző, és azt mondta, hogy el kéne mennem edzésre, mert pont egy ilyen csatár kell nekik.
KOSZTASZ Hány gólt rúgtál?
ALEX Hetet.
KOSZTASZ Az elég sok.
ALEX Aha.
KOSZTASZ Tudod, Alex, hogy én a Videotonnak dolgozom.
ALEX Tudom.
KOSZTASZ Beszélek a labdarugó-szakosztállyal.
ALEX Hogy?
KOSZTASZ Hogy tenne egy próbát a fiam, aztán –
ALEX Nem! Ne beszélj senkivel!
KOSZTASZ Hát azért ne a Gyuri apukája –
ALEX Mert?
KOSZTASZ Hát mégis nekem kéne.
ALEX Nem is láttál soha focizni!
KOSZTASZ Tudom, hogy ügyes vagy.
ALEX Ne szólj senkinek, jó? Egyedül akarok menni.
KOSZTASZ Mi van a kezében?

ALEX Posta.

(Átnyújtja a levelet Kosztasznak, aki a címzést látva azonnal kibontja, és olvasni kezdi.)

Képzeld, Gyuriék minden hétvégén ki szoktak menni a Vidi-meccsre. Meg még egy csomóan a srácok közül. És most kezdődik majd a bajnokság, és azt mondták, hogy ha van kedvem, elvisznek engem is, és aztán hazahoznak kocsival. Állítólag olyan a játékom, mint Libának, aki a Vidi legjobb játékosa. Pedig én vagyok a legkisebb a csapatban! Lőttem egy olyan gólt, hogy így kiháromszögeltük a védőt, aztán alányúltam a guruló labdának, és átemeltem a kapust, de úgy, hogy amikor leesett a labda, akkor pont súrolta a kapufát, mármint a felső kapufát... Hallod, apu? Egyébként, ha akarsz, lejöhetsz majd megnézni. Csak nem kell köszönni, meg ilyenek, hanem csak a padról. Vannak a zöld padok, ahol elég jól le lehet ülni. Na mindegy. Megyek, mert velem vagyunk egyenlően.

(Kosztasz feleszmél a levélből.)

KOSZTASZ Maradj, Alex, mindjárt sötétedik. Katonázz inkább!

ALEX Meguntam a katonázást.

(Kosztasz újra a levélbe temetkezik. Alex néhány pillanatig toporog, majd kiszalad.)

11.

CILKA Nézze csak, anyuka! Ez volt Niki kedvenc szoknyája.

BABO Túl szűk.

CILKA Viktoriának is?

BABO Ezek nem olyan soványak, mint a gyerekeid, Cilka.

CILKA Isten bizony, etetem én őket, de hát tetszik látni –

BABO Nem azt mondom. Szép gyerekek.

CILKA Mekkorák Dzsordzsi lányai?

BABO Olga olyan magas, mint az apja.

KOSZTASZ Magasabb nálam Dzsordzsi?

BABO Ekkora, ne.

CILKA Csak nem kövérek a lányok!

BABO Nem azt mondom.

CILKA Tegye csak el ezt is! Én varrtam mindet.

BABO Mit csináljunk ennyi holmival?

CILKA Jó melegek. Ebben nem fázik az ember.

BABO Van elég ruhájuk.

CILKA Na, hát tetszik tudni, milyenek a lányok. Sosincs elég ruha.

BABO Ezek nem olyanok!

CILKA Ela... *[Na persze...]*

KOSZTASZ És tanulnak rendesen?

BABO Tanulnak, tanulgatnak. Okos gyerekek.
 KOSZTASZ Van ott valamilyen egyetem?
 BABO Hát azt nem tudom.
 KOSZTASZ Olga mindjárt akkora, mint Niki.
 BABO Egy év van köztük.
 KOSZTASZ És nem akar egyetemre menni?
 BABO Egyetemre? Olga?
 KOSZTASZ Niki magyar–történelem szakos tanár akar lenni.
 BABO Tanítónő, szép hivatás. Nálunk a faluban a –
 KOSZTASZ Mi lesz belőle, ha elvégezte az iskolát?
 BABO Olgából?
 KOSZTASZ Olgából. Viktoriából, Hrisztoszból.
 BABO Hatalmas szőrmegyar nyílt Kasztoriában. Azt mondják, életünk végéig lesz munka.
 KOSZTASZ Életetek végéig?
 BABO Persze, mindig mást mondanak.
 KOSZTASZ Szeretitek a falut, ugye?
 BABO Hogyne szeretnénk. Ott van mindenki.
 KOSZTASZ Antigoni néni örökségéből semmi nem maradt?
 BABO Hol van az már, Kocso?
 KOSZTASZ Van mit ennetek?
 BABO Hogyne volna.
 KOSZTASZ Lassan el kell indulni.
 CILKA Hova, Koszta?
 KOSZTASZ A vonat nem vár.
 CILKA A vonat nem, de ti majd várhattok a zuhogó esőben!
 KOSZTASZ Egyszer fogunk lekésni valamit!
 CILKA Nézze csak, mit találtam! Niki régi esőkabátja!
 BABO Ez már nem fér be.
 CILKA Csak amíg fel tetszik szállni. Nehogy megfázzon anyuka!
 BABO Vegyem fel?
 CILKA Csak bátran!
 BABO *(nevet)* Ezt a kabátot?
 CILKA Mi az, nem jó?
 BABO Ez rózsaszín.
 CILKA Istenem, rózsaszín, hát Nikinek csináltam.
 BABO Én nem... Tudod, hogy nem –
 KOSZTASZ Nem kell kabát, taxival megyünk.

BABO Felpróbálok.

(Babo felveszi a rózsaszín esőkabátot. Amint belenéz a tükörbe, elneveti magát.)

CILKA Mintha anyukára öntötték volna!

BABO Olyan vagyok, mint egy kislány!

CILKA Nagyon fiatalos!

(Kosztasz egy szatyrot ad Babónak.)

KOSZTASZ Ezt még tedd el!

BABO Mi ez?

KOSZTASZ Alex katonái. Azt mondta, elküldi a kis Hrisztosznak.

BABO Hova rakjam? Tele van a bőrönd.

KOSZTASZ Fogod a kezedben. Elbírja a vonat.

BABO Hrisztosz nem játszik ilyenekkel!

KOSZTASZ Mert nincsenek neki ilyenek. Azért adjuk.

BABO Nem cipelek kacatokat.

(Kosztasz előveszi a zsebéből Niki karperecét.)

KOSZTASZ Mennyit fizettél ezért?

BABO Egy vagyont.

KOSZTASZ Mégis mennyit?

CILKA Koszta!

KOSZTASZ Kíváncsi vagyok.

BABO Félhavi bért.

KOSZTASZ *(nevet)* Ezért? Ismeróstól vitted?

BABO Panajotisz bácsi fia, aki –

KOSZTASZ Becsapott Panajotisz bácsi fia. Ez nem arany.

BABO Nem csapott be. Gyerekkora óta ismerem.

KOSZTASZ Elvittem az ékszerészhez. Azt mondta rá, értéktelen kacat.

CILKA Dehogyan vitted!

BABO Arany.

KOSZTASZ Tessék, itt van, kérd vissza az árát.

BABO Ez arany!

KOSZTASZ Niki úgysem hordja.

CILKA Hordani fogja! Nagyon szép karperec.

BABO Arany karperec!

CILKA Koszta, dosze mu to! Edo szta herja mu! *[Add ide, Koszta! Ide a kezembe!]* Most pedig induljatok!

(Babo leveszi magáról az esőkabátot.)

BABO Ez nem kell. Nem vagyok már kislány.

CILKA Biztos?

BABO Biztos.

(Cilka összehajtogatja a kabátot, és visszateszi a szekrénybe. Kosztasz és Babo ellenségesen méregetik egymást.)

CILKA Milyen furcsa lesz a gyerekeknek! Hazajönnek az iskolából, és nincs itt a Babo.

BABO Ez az élet rendje.

CILKA Jöjjön ide, megölelem, anyuka. Gyere te is, Koszta.

(Röviden, feszengve ölelkeznek.)

KOSZTASZ Na, ne bizalmaskodjunk.

CILKA Üzen valamit a gyerekeknek?

BABO Hogy mindig szívesen látjuk őket Hiliodenróban.

CILKA Ha egyszer eljutunk oda.

BABO Akár hazajönnek, akár vendégségbe.

KOSZTASZ Gyere, anyuka, itt a lift. Fogd a kezem!

CILKA *(kidugja utánuk a fejét)* Jövőre Görögországban!

12.

A lemezjátszóból görög dal szól. Kosztasz a szobába zárkózva hallgatja. Cilka kopog. Nincs válasz. Újra kopog, majd benyit, és Kosztasz mellé ül az ágyra.

KOSZTASZ Mennyit vártam rá! És elment.

CILKA De itt volt. Láttátok egymást.

KOSZTASZ Egy feketébe öltözött nénit láttam.

CILKA Ez a néni az anyukád.

KOSZTASZ Csúnyán viselkedtem vele?

CILKA Próbálkoztatok.

KOSZTASZ Pedig nem rá haragszom én... Nem rá haragszom.

CILKA Kire haragszol, Koszta?

KOSZTASZ Mire volt jó ez az egész? Miért háborúztunk?

CILKA Nem mi háborúztunk. A felnőttek háborúztak.

KOSZTASZ Annyian meghaltak a semmiért.

(Hosszú csend.)

Kasztoriában szőrmegyár nyílt.

CILKA Ez legalább jó hír.

KOSZTASZ Te nem akartál soha többet? Jó neked a varrodában?

CILKA Szinte gyerek voltam, mikor Niki megszületett.

KOSZTASZ Csiszolatlan gyémántom vagy nekem.

CILKA Engem te nem kell csiszolj.
KOSZTASZ Nem csiszollak én.
CILKA Boldogok a gyárral, Koszta.
KOSZTASZ Mi is boldogok lennénk?
CILKA Biztos.
KOSZTASZ Amit egyszer elvettek tőlünk, azt sosem kapjuk vissza.
CILKA Bízni kell. Reménykedni.
KOSZTASZ Nem léphetsz kétszer ugyanabba a folyóba.
(Cilka kezébe adja a levelet, amit Alextól kapott. Cilka elolvassa. Aztán még egyszer.)
CILKA Ez mit jelent?
KOSZTASZ Pontosan azt jelenti.
CILKA De hát... Hogy értve azt? Úgy értve... Egyszerűen csak visszamehetünk?
KOSZTASZ Úgy tűnik.
CILKA És visszakaphatjuk az állampolgárságot?
KOSZTASZ Vissza.
CILKA És ugyanolyan görögöknek tekintenek, mint... bárki mást?
KOSZTASZ Ugyanolyannak.
CILKA De hát... Ez hogyan lehetséges?
KOSZTASZ Így döntöttek.
(Az ablakhoz lép, kifelé bámul.)
CILKA De hát makedónok vagyunk!
KOSZTASZ Igen.
CILKA És azt mondták ránk: kommunista ügynök!
KOSZTASZ Így volt.
CILKA Nem lehet, hogy ez valami tévedés?
KOSZTASZ Lehet, hogy minden tévedés volt.
CILKA Te ezt elhiszed?
KOSZTASZ Gyere ide! Látod? Ott van Alex.
CILKA Kiabáljunk neki?
KOSZTASZ Várjál, nála van a labda! Gól.
CILKA Aleeeex!
KOSZTASZ Ssss! Emlékszel, mikor ekkora voltál?
CILKA Hogyne emlékeznék.
KOSZTASZ Emlékszel a Széchenyi-fürdőre? A Mátyás-laktanyára? A Hitler-szalonna ízére? A tornaórákra a dohánygyár udvarán?
CILKA Mindenre emlékszem.

KOSZTASZ És a honvágyra? Emlékszel arra az iszonyatos honvágyra?
CILKA Minden este úgy feküdtünk le –
KOSZTASZ Hogy reggel otthon ébredünk.

13.

ALEX Talpra magyar, hí a haza! / Itt az idő, most vagy soha! / Rabok le-
gyünk, vagy szabadok? / Ez a kérdés, válaszokatok!

NIKI Mi a kérdés? Ez a kérdés!

ALEX Tudom.

NIKI Akkor úgy hangsúlyozd.

ALEX A magyarok istenére / Esküszünk, / Esküszünk, hogy rabok tovább /
Nem leszünk!

NIKI Tovább!

(Kosztasz öltönyben be. Munkából jött haza.)

ALEX Rabok voltunk mostanáig, / Kárhozottak ősapáink, – szia, apu, – /
Kik szabadon éltek-haltak, / Szolgaföldben nem nyughatnak.

NIKI Mi a mondat értelme? Azok, akik szabadon éltek-haltak, azok nem
nyughatnak szolgaföldben.

ALEX Csicskaföld.

KOSZTASZ A magyarok istenére / Esküszünk, / Esküszünk, hogy rabok to-
vább / Nem leszünk!

ALEX Végigmondhatom? – A magyarok istenére / Esküszünk, / Eskü-
szünk, hogy rabok tovább / Nem leszünk! // Sehonnai bitang ember, /
Ki most, ha kell, halni nem mer, / Kinek drágább rongy élete, / Mint a
haza becsülete.

NIKI Hangsúly a hazán. Minek a becsülete? A haza –

ALEX Muszáj folyton beleszólni?

NIKI Nem zavar, hogy nem érted a verset?

ALEX Nem.

KOSZTASZ Hallgass a nővéredre, Alex!

ALEX De csak simán be kell magolni, senki nem hangsúlyoz!

KOSZTASZ Ennyivel is előttük leszel.

(Cilka be, javítandó ruhákkal a karján.)

CILKA Halljam, Alex!

ALEX A magyarok istenére / Esküszünk, / Esküszünk, hogy rabok tovább
/ Nem leszünk!

CILKA Bravó!

(Beüzemeli a varrógépet, ami iszonyatos berregésbe kezd.)

ALEX Fényesebb a láncnál a kard, / Jobban ékesíti a kart, / És mi mégis
láncot hordtunk! / Ide veled, régi kardunk! / A magyarok istenére /
Esküszünk, / Esküszünk, hogy rabok tovább / Nem leszünk!

NIKI Kurva hangos a varrógép, már bocsánat.
KOSZTASZ Niki, tanult ember létedre –
NIKI De hát nem lehet figyelni tőle!
ALEX Nem kell figyelni, csak végigmondom. A magyar név megint szép
lesz –
CILKA Tessék, befejeztem!
ALEX A magyar név megint szép lesz –
KOSZTASZ Nem szórakozásból varr anyukád, Niki!
CILKA Nem volt olyan olcsó ám a lakás.
ALEX A magyar név megint szép lesz, / Méltó régi nagy híréhez; / Mit
rákentek a századok, / Lemossuk a gyalázatot! / A magyarok istenére /
Esküszünk, / Esküszünk, hogy rabok tovább / Nem leszünk! // Hol sír-
jaink domborulnak, / Unokáink leborulnak, / És áldó imádság mellett –
CILKA Bravó, Alex!
KOSZTASZ Tha itan iperifani i Babo.
CILKA A Babo büszke lenne rátok.
KOSZTASZ Alla ke emisz iperifani imaszte.
CILKA És mi is büszkék vagyunk.

JEGYZET

A drámát elsősorban a nagymamámmal, Filippidu Eleftheriával folytatott beszélgetéseim, az ő visszaemlékezései inspirálták. Ám az életrajzi-történelmi vonatkozások csupán kiindulópontként szolgáltak a fikcióhoz – a *Honvágy* nem dokumentarista dráma.

Köszönöm a közreműködést apukámnak, Purosz Alexandrosznak, akinek a segítségével a görög nyelvű részek nem jöhettek volna létre – elképzelésem szerint ezek valóban görögül hangzanak el a színpadon.

A Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem drámairás mesterszakos hallgatójaként ez a diplomamunkám. Köszönöm a hasznos észrevételeket műhelyvezető tanáromnak, Kárpáti Péternek, valamint a 2023. június 18-i felolvasószínházi vizsgabemutató közreműködőinek: Erőss Noéminek, Kertvélesy Andrásnak, Kitay Leventnek, Koós Csengének és László Otíliaának.

A drámát Filippidu Eleftheriának és Purosz Athanasziosz emlékének, azaz görög nagyszüleimnek, Jajának és Papusznak ajánlom.

Lapunk állandó támogatói:

Aranka György Alapítvány, Nemzeti Kulturális Alap,
Communitas Alapítvány, Bethlen Gábor Alap,
Petőfi Kulturális Ügynökség – Magyar Kultúráért Alapítvány

A szerkesztőség székhelye: Marosvásárhely, Tusnád u. 5. sz.; Postacím: 540027 Târgu Mureș, str. Tușnad 5, vagy Of. P. 1. C. P. 89; Telefon: 0040-(0)365-801946; E-mail: lato.szerk@gmail.com; Kiadóhivatal: 540028 Târgu Mureș, str. Primăriei 2. Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Nyomta az Alutus Rt., Csíkszereda. Igazgató: Hajdú Áron. Belföldi előfizetés egy évre 120, fél évre 60, negyedévre 40 lej. Előfizetéseket a szerkesztőségben veszünk föl.

ISSN 1220-5982